

**Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukion
opetussuunnitelma 1.8.2016**

TSYK lukio

Sisältö

1 OPETUSSUUNNITELMA.....	1
1.1 Opetussuunnitelman laatiminen	1
1.2 Opetussuunnitelman sisältö	2
2 LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA	4
2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä.....	4
2.2 Arvoperusta.....	4
3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	6
3.1 Oppimiskäsitys.....	6
3.2 Opiskeluympäristöt ja -työtavat	7
3.3 Toimintakulttuuri	8
3.4 Opintojen rakenne	10
4 OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN	12
4.1 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö	12
4.2 Ohjaus	12
4.3 Oppimisen ja opiskelun tuki	16
4.4 Opiskeluhoito	17
4.4.1 Opiskeluhoiton keskeiset periaatteet.....	18
4.4.2 Opiskeluhoiton suunnitelmat ja niiden laatiminen.....	20
4.5 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä.....	25
4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.....	28
5 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT	32
5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet	32
5.2 Aihekokonaisuudet	33
5.3. Äidinkieli ja kirjallisuus.....	41
5.3.1 Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä	42
5.3.2 Ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärä	58
5.3.3 Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä	58
5.3.4 Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärä	58
5.3.5 Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärä	58
5.3.6 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä	59
5.3.7 Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä	59
5.3.8 Suomi saamenkielisille -oppimäärä	59
5.3.9 Ruotsi saamenkielisille -oppimäärä	60
5.3.10 Suomi viittomakielisille -oppimäärä	60
5.3.11 Ruotsi viittomakielisille -oppimäärä.....	60
5.3.12 Muu opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärä.....	61
5.4 Toinen kotimainen kieli	61
5.4.1 Ruotsi	61
5.4 Toinen kotimainen kieli	76
5.4.2 Suomi (Finska).....	76

5.4.2.3 Suomi, B3-oppimäärä	76
5.5 Vieraat kielet	77
5.5.1 Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä	80
5.5.2 Vieraat kielet, A-oppimäärä	84
5.5.3 Vieraat kielet, B1-oppimäärä	84
5.5.4 Vieraat kielet, B2-oppimäärä	84
5.5.5 Vieraat kielet, B3-oppimäärä	91
5.5.6 Vieraat kielet, Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä.....	101
5.5.7 Vieraat kielet, saame, A-oppimäärä	102
5.5.10 Vieraat kielet, latina, B2-oppimäärä	102
5.5.11 Vieraat kielet, latina, B3-oppimäärä	102
5.6 Matematiikka	102
5.6.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus	104
5.6.2 Matematiikan pitkä oppimäärä.....	105
5.6.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä	115
5.7 Biologia.....	120
5.8 Maantiede.....	130
5.9 Fysiikka.....	139
5.10 Kemia	147
5.11 Filosofia	153
5.12 Psykologia.....	160
5.13 Historia.....	168
5.14 Yhteiskuntaoppi	177
5.15 Uskonto	183
5.15.1 Evankelis-luterilainen uskonto.....	185
5.15.2 Ortodoksinen uskonto	190
5.15.3 Katolinen uskonto	190
5.15.4 Islam.....	190
5.15.5 Juutalainen uskonto.....	190
5.15.6 Muut uskonnot	190
5.16 Elämäkatsomustieto	191
5.17 Terveystieto.....	198
5.18 Liikunta	203
5.19 Musiikki	206
5.20 Kuvataide	211
5.21 Opinto-ohjaus.....	220
5.22 Teemaopinnot	224
5.23 Lukiodiplomit	225
5.24 Taiteiden väliset kurssit	228
5.25 Turun kaupungin soveltavat kurssit / Hyvinvointi.....	231
5.26 Koulukohtaiset kurssit	233
5.26.1.1 Luonnontiedelinjan opetussuunnitelma	233
5.26.1.2. Luonnontiedelukion kurssitarjonta	234
5.26.1.3. Luonnontiedelinjan pakollinen tutkielmakurssi.....	235
5.26.2. Luonnontiedelukion koulukohtaiset oppiainerajat ylittävät soveltavat kurssit (LYK).....	236
5.26.3 Merilinjan kurssit	238
5.26.3.1 Merilinjan koulukohtaiset soveltavat kurssit (MEK).....	240
5.27 Muut koulukohtaiset soveltavat kurssit.....	241
5.27.1 Tieto- ja viestintäteknologia	241

5.27.2 Ilmaisutaito (IT)	244
5.27.3 Kulttuurikurssi (KRI).....	244
6.1 Arvioinnin tavoitteet	245
6.2 Kurssisuorituksen arviointi	245
6.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät	246
6.2.2 Itsenäisesti suoritettu kurssi	247
6.2.3 Suullisen kielitaidon kurssien arviointi.....	247
6.2.4 Opinnoissa edistyminen	248
6.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen	248
6.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi.....	250
6.4 Lukion oppimäärän suoritus	252
6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	253
KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO	257
VALTIONEUVOSTON ASETUS LUKIOLAISSA TARKOITETUN KOULUTUKSEN YLEISISTÄ VALTAKUNNALLISISTA TAVOITTEISTA JA TUNTIJAOSTA (942/2014).....	267
LUKIOKOULUTUSTA TÄYDENTÄVÄN SAAMEN KIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, KESKEISET SISÄLLÖT JA OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI.....	274
LUKIOKOULUTUSTA TÄYDENTÄVÄN ROMANIKIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, KESKEISET SISÄLLÖT JA OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI.....	274
LUKIOKOULUTUSTA TÄYDENTÄVÄN OPISKELIJAN OMAN ÄIDINKIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, KESKEISET SISÄLLÖT JA OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI.....	274
Laki lukiolain muuttamisesta	275
NUORILLE TARKOITETUN LUKIOKOULUTUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN MUUTOS, LUKU 4.3 OPISKELIJAHUOLTO	278

1 OPETUSSUUNNITELMA

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (629/1998) ja -asetus (810/1998)
- valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (942/2014)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- lukioasetuksen (810/1998) 3 §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat lukion opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman pohjalta lukuvuosittaisen suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa lukion opetussuunnitelman sekä lukuvuosittaisen suunnitelman pohjalta.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy lukion opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä ja saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukion oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin valintoihin myös muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten opetussuunnitelma laaditaan opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Lukion opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden vanhempien ja huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden vanhemmilla ja huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman

hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta, rohkaisevat resurssien joustavaan ja tehokkaaseen käyttöön sekä monipuolistavat vuorovaikusta lukion sisällä ja suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan.

1.2 Opetussuunnitelman sisältö

Nuorten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- kieliohjelma
- toimintakulttuurin pääpiirteet
- opiskeluympäristöt ja -Työtavat
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- aihekokonaisuudet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- tavoitteet ja keskeiset sisällöt kurseittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyö
- yhteistyö ammatillisten oppilaitosten ja muiden lukioden kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa
- tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma
- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- opiskeluhuolto
- opiskelijan oppimisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Lukion opetussuunnitelmassa tulee kuvata kaikkien siihen sisältyvien kurssien tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta, etäopetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita tai taideopintokursseja, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 13 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma.

Lukiokohtaisessa opetussuunnitelmassa tulee olla seuraavat liitteet:

- lukion järjestyssäännöt
- opiskeluhuoltosuunnitelma

- Turun opetustoimen arviointisuunnitelma
- kriisisuunnitelma
- tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- TVT-suunnitelma
- päihdesuunnitelma
- Lukio kaikille -opas
- ohjaussuunnitelma (lukiokohtaisesti)

Lukiolain 21 §:n 3 momentin mukaan (629/1998, muutettu lailla 1268/2013) koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Kyseinen suunnitelma on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), 13 §]. **Ks. s. 21.**

Lukiolain 21 §:n 3 momentin mukaan (629/1998, muutettu lailla 1268/2013) koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 5 a §:n mukaan (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

Lukiokoulutuksessa noudatetaan Turun kaupungin hyväksymää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa.

2 LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja menestyksekkäästi. Lukioaikana opiskelija kartuttaa olennaista ihmistä, kulttuureja, luontoa ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Lukio-opetus harjaannuttaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään ja työhön.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan ja elinikäiseen oppimiseen.

Sivistystoimialan tavoitteena on järjestää korkeatasoisia ja laadukkaita kasvatus- ja opetuspalveluita, jotka johtavat aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Henkilöstö on laadukkaan kasvatuksen lähtökohta, joten henkilöstön osaamiseen kohdennetaan resursseja.

2.2 Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu suomalaiselle sivistysperinteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsimällä. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja

ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin, kuten Lapsen oikeuksien sopimukseen.

Lukio-opetus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä hyvinvointia ja demokratiaa. Lukio-opetus on opiskelijoita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kehitystavoitteiden suunnassa.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa monista kieli-, katsomus- ja uskontotaustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnustaa yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä harjaantua yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Opetussuunnitelmassa arvoperustaa konkretisoidaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa syventävät näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut aihekokonaisuudet, jotka ovat arvokannanottoja ajankohtaisiin kasvatus- ja koulutushaasteisiin.

Turun kaupungin lukioiden arvoperusta muodostuu valtakunnallisista opetussuunnitelmallisista arvolähtökohdista, sivistystoimialan toimintaa ohjaavista arvoista ja lukio-kohtaisista lisäpainotuksista.

Kehittämistyön keskiössä on nuorisotakuun toteuttaminen, osallisuus ja koulutuksellinen tasa-arvo, vieraskielisen väestön kielitaidon kehittäminen, hyvinvoinnin lisääminen sekä käyttöenergiansäästö. Kehittämistyössä tehdään tiivistä yhteistyötä kaupunkitasolla, seudullisesti, maakunnallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisestikin.

Toisen asteen koulutuksen vetovoimaa ja laatua kehitetään sekä läpäisyastetta pyritään edelleen vahvistamaan puuttamalla keskeyttämisen syihin ja tukemalla valmistumista sekä kehittämällä pedagogiikka.

Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukion keskeinen arvopäämäärä on sivistys. Se on ajattelun, tahdon ja toiminnan harjoittamista yhteisössä, jonka työskentelytavoissa oikeudenmukaisuus, inhimillisuus ja opiskelijamyönteisyys ovat itseisarvoja.

Sivistys on monipuolista tietojen ja taitojen hallintaa, luovuutta sekä kriittistä ajattelua. Se on myös kasvamista eettisyyteen ja yhteisöllisyyteen. Pidämme tärkeänä jokaisen opiskelijan myönteisten mahdollisuuksien tunnistamista ja toteutumista sekä opiskelijan sisäsyntyisen motivaation vahvistamista. Lukiossamme opiskelijat voivat oppia erilaisten persoonien muodostamassa yhteisössä elämänhallinnan kannalta tärkeitä sosiaalisia tietoja ja taitoja.

Lukiossamme on valtakunnallisen erityistehtävän saanut luonnontiedelukion linja, Turun kaupungin päätöksellä erityistehtävän saanut merilinja ja koulukohtaisena painotuksena on kuvataiteen opetus. Yleislukiossa toteutetaan laajan kurssitarjonnan kautta mahdollisuus monipuolisiin opintoihin kielissä, matematiikassa sekä eri reaaliaineissa.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä informaatiota, rakentaa uutta tietoa ja syventää siten osaamistaan aikaisempien kokemustensa ja tietojensa pohjalta. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Lukio-opinnoissa opiskelijoita ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Oppimisprosesseistaan tietoiset opiskelijat osaavat arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan. Näin kehittyvät myös elinikäisen oppimisen edellyttämät taidot. Opintoihin liittyvät onnistumiset ja muut myönteiset kokemukset edistävät oppimista ja innostavat osaamisen kehittämiseen.

Lukio sisällyttää opetussuunnitelmaansa kuvauksen siitä, miten taataan jokaiselle opiskelijalle mahdollisuus kehittää

- itseohjautuvuutta ja oppimaan oppimista
- globaalia kansalaisuutta
- tiimityötaitoja
- viestintä- ja vuorovaikutustaitoja
- luovuutta
- kriittistä ajattelua

3.2 Opiskeluympäristöt ja -työtavat

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien valinnan ja kehittämisen perustana ovat myös opiskelijoiden edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet.

Koska oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa aiemmin hankittuun osaamiseen, käytetään lukiossa monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä. Menetelmien valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineissa edellytetty käsitteellinen ja menetelmällinen osaaminen. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelu. Työtavat edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua. Menetelmällisillä ratkaisuilla voidaan rakentaa kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista.

Lukion opetus- ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijoiden aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijoita ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Heitä ohjataan myös käyttämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Lisäksi opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä heidän kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijoita rohkaistaan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukiossa opiskelijat toimivat turvallisissa ja terveellisissä opiskeluympäristöissä. Tavoitteena on, että opiskeluympäristöt ovat monipuolisia ja että ne rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja edistävät opiskelumotivaatiota. Opiskeluympäristöjen kehittämällä tuetaan vuorovaikutusta ja yhdessä oppimista itsenäisen työskentelyn ohella. Opiskeluympäristöjä koskevissa ratkaisuissa otetaan huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa. Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Opiskeluympäristöjä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia opiskeluympäristöjä hyödynnetään monin tavoin.

Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä eri muodossa esitetyn informaation hankintaan ja arviointiin sekä uuden tiedon tuottamiseen ja jakamiseen. Opiskelijat vastaavat itse henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön tarkoitettujen työvälineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnasta, ellei koulutuksen järjestäjä niitä tarjoa.

Opiskelijoiden yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja verkko-opiskelutaitojen kehittymistä tuetaan tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös etäopiskeluna. Etäopiskeluna suoritettu kurssi koostuu opettajan ohjaamasta itsenäisestä opiskelusta, ja siinä käytetään monipuolisesti tietoverkkoja sekä muuta tieto- ja viestintäteknologiaa. Etäopiskelussa pyritään käyttämään myös yhteisöllisiä työtapoja. Lukiokurssi voidaan järjestää myös monimuoto-opetuksena, jolloin verkossa tapahtuvan etäopetuksen ja -opiskelun lisäksi kurssi sisältää myös lähiopetusta ja -ohjausta.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

- Lukiot edistävät yhteistoimin opiskelijan mahdollisuuksia hyödyntää kaikkien lukioiden, toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen opetustarjontaa.
- Lukion opetussuunnitelmassa kuvataan lukiokohtaiset opetusmenetelmät ja työtavat.
- Turun seudun etärenkaassa opiskelua tuetaan
- Jokaiselle opiskelijalle tarjotaan TVT-perusosaaminen.
- Jokaiselle opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus etäkurssin suorittamiseen.

3.3 Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Opetussuunnitelman perusteet korostavat toimintakulttuuria, joka edistää kestävästä hyvinvointia ja osallisuutta sekä on avoin monimuotoiselle vuorovaikutukselle ja maailmassa tapahtuville muutoksille. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä lukion koko henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan opetussuunnitelmassa.

Opetussuunnitelman perusteiden lähtökohtana ovat seuraavat toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat teemat.

Oppiva yhteisö

Oppilaitos on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Sen rakentuminen edellyttää dialogisuutta ja pedagogista johtajuutta. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Jaksojen temaattinen toteutus voi luoda edellytyksiä opetuksen eheyttämiseksi. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijoiden omaa toimijuutta, kehitystä ja oppimista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja elinikäiselle oppimiselle. Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä kotien, muiden

oppilaitosten ja koulutusasteiden sekä työ- ja yritys-elämän kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijoita ohjataan toimimaan myös verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijoiden kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Koulutuksen järjestäjä edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja luo heille monipuolisia mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen päätöksentekoon ja toimintatapojen kehittämiseen. Heitä rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Opiskelijoita kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan kautta. Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisten toimintatapojen ja ryhmäohjauksen merkitys korostuvat lukio-opintojen aloitusvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Oppivassa yhteisössä edistetään kestävää elämäntapaa ja hyvän tulevaisuuden edellytyksiä. Opiskelijoita rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiiriin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhoito ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijoilla on mahdollisuus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea ottaen huomioon heidän moninaisuutensa ja erityistarpeensa. Toiminnassa edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia eikä syrjintää hyväksytään vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan. Opiskelijoita kannustetaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista edistävään sekä liikunnalliseen elämäntapaan. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielistä, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukion toiminnassa toteutuvat muun muassa seuraavat seikat:

- Lukion kulttuuri tukee opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutusta.
- Lukiossa vallitsee turvallinen, kannustava ja myönteinen ilmapiiri
- Lukion tilat ja ympäristö ovat asianmukaiset
- Digitaaliset oppimisympäristöt
- Lukiossa opiskelijat käyttävät omia tietoteknisiä laitteitaan
- Lukion tilat sekä opiskelijoiden ja opettajien käytävissä olevat välineet mahdollistavat monipuolisten ja ajanmukaisten oppimis- ja opetusmenetelmien käytön.
- Oppimisympäristö tukee opiskelijan itsenäistä opiskelua ja aktiivisuutta
- Tieto- ja viestintäteknisiä välineitä on riittävästi, ne ovat ajantasaisia ja niitä hyödynnetään opetuksessa aktiivisesti.
- Lukion fyysinen ympäristö ja lukion käytänteet tukevat opiskelijan oppimismotivaatiota, itseohjautuvuutta ja luovuutta

3.4 Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Lukio-opinnot muodostuvat lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annetun valtioneuvoston asetuksen (942/2014) mukaisesti pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista. Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia, pääasiassa oppiaineen pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä jatkokursseja. Valtakunnalliset syventävät kurssit ovat valtioneuvoston asetuksessa (942/2014) tarkoitettuja syventävinä opintoina tarjottavia kursseja, joihin Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet. Näitä kursseja opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään kymmenen. Valtakunnallisten syventävien kurssien lisäksi lukiossa voi olla opetussuunnitelmassa määriteltyjä paikallisia syventäviä kursseja.

Soveltavat kurssit ovat menetelmäkursseja, saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarjoamia ammatillisia opintoja, aineksia eri oppiaineista sisältäviä eheyttäviä kursseja tai muita lukion tehtävään soveltuvia opintoja. Soveltaviin kursseihin kuuluu valtakunnallisia soveltavia kursseja ja lukion opetussuunnitelmassa määriteltyjä paikallisia soveltavia kursseja. Valtakunnallisia soveltavia kursseja ovat eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat koulutuksen järjestäjän tarjoamat valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaiset lukiodiplomit sekä ne taideopintokurssit, joiille Opetushallitus on laatinut valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden luvussa Taiteiden väliset kurssit.

Kurssien suoritusjärjestyksestä päätetään lukion opetussuunnitelmassa.

Lukioiden erityisestä koulutustehtävästä päättää opetusministeriö. Kaupungin omistamien erityistehtävien sijoittamisesta päättää kaupunginhallitus. Lukioiden lukiokohtaisista painotuksista päättää kasvatus- ja opetuslautakunnan suomenkielinen lukio- ja ammattiopetusjaosto. Lukiokohtaiset erityispiirteet kuvataan vuosittain ilmestyvässä lukio-oppaassa.

Turun kaupungin sivistystoimialaan kuuluvien lukioiden kasvatus- ja opetustavoitteita määriteltäessä otetaan huomioon Opetushallituksen vahvistamat lukion opetussuunnitelman perusteet ja sivistystoimialan tavoitteet. Tavoitteen määrittely rakentuu lisäksi Turun kaupungin sivistystoimialan strategisessa sopimuksessa tehtyihin linjauksiin.

Sivistystoimialan kehittämisen strategiset painopistealueet määritellään vuosittain hyväksyttävässä strategisessa palvelusopimuksessa. Lukioiden tulee huolehtia painopistealueiden päivittämisestä lukiokohtaiseen opetussuunnitelmaan.

Turun lukioissa tarjotaan mahdollisuuksien mukaan seuraavien kielten opetusta: englanti, ruotsi, saksa, ranska, venäjä, italia, espanja, latina, japani ja kiina sekä lukiokohtaisen opetussuunnitelman mukaisia kieliä. Vuotuinen kielitarjonta ilmenee Turun kaupungin lukio-oppaasta. Kieliohjelman toteutuminen lukiossa riippuu valitsijoiden määrästä, eikä kaikista edellä mainituista kielistä muodostu opetusryhmiä jokaiseen lukioon. Lukioiden välisellä yhteistyöllä turvataan monipuolinen kielitarjonta.

Kieliohjelman mukaisen kielitarjonnan lukiokohtaisesta laajuudesta päätetään lukion opetussuunnitelmassa.

Lukion opetussuunnitelmassa kuvataan lukion kieliohjelma ja kieltenopetuksen järjestelyn yleisperiaatteet.

Lukio	erityinen koulutustehtävä	painottuneisuus
Kerttulin lukio	urheilu, ict	-
Luostarivuoren lukio		
Puolalanmäen lukio	musiikki	
Turun klassillinen lukio	taideviestintä	-
Turun Lyseon lukio		kuvataide, yrittäjäyyskasvatus
Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukio	luonnontiede	merilinja (kh), kuvataide
Turun iltalukio (aikuislukio)		

4 OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

4.1 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Nuorten lukiokoulutuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa (lukiolaki 629/1998, 2 §). Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Sen tarkoituksena on edistää myös opiskelijoiden, huoltajien ja kotien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan osallistumaan toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa ja niistä annetaan tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, opiskeluhuollosta sekä oppimisen ja opiskelun tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen yhteistyössä vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja huolenpidossa mahdollista tukea tarvitsevasta opiskelijasta.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä, sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön järjestämistavasta. Koulutuksen järjestäjän tulee määrääjain selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta (lukiolaki 629/1998, 27 §). Opetussuunnitelma laaditaan kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä koskevilta osiltaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa.

4.2 Ohjaus

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa, auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Ohjausta voidaan järjestää kurssimuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Opiskelijan tulee saada lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Opiskelijan opiskelutaidot sekä kyky arvioida taitojaan kehittyvät. Häntä tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti erilaisia jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä vaihtoehtoja opiskelijan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi sekä ohjataan opiskelijaa näihin liittyvässä tiedonhaussa. Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen suunnitelman, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija päivittää suunnitelmiaan oppilaitoksen ohjaushenkilöstön tuella.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua sekä työelämään että opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa. Jatko-opintoihin siirtymiseen kiinnitetään huomiota lukio-opintojen loppuvaiheissa.

Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea. Osaksi opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, joka osaltaan toimii koko oppilaitoksen ohjaustyön kehittämisen välineenä. Ohjaussuunnitelmasta tulee käydä ilmi ohjaustoiminta ja sen tavoitteet, ohjaukseen liittyvien tehtävien ja työn jakautuminen lukion koko henkilöstön kesken, ohjaus koulutuksen nivelvaiheissa, kuvaus ohjausta koskevan yhteistyön järjestämisestä keskeisten yhteistyökumppaneiden, kuten jatko-opintopaikkojen, työelämän ja muiden lukion ulkopuolisten tahojen, kanssa. Ohjaussuunnitelmasta tulee käydä ilmi myös huoltajien kanssa tehtävä ohjaukseen liittyvä yhteistyö.

OHJAUSSUUNNITELMA

Ohjaustoiminta ja sen tavoitteet

- ohjaustoiminta tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan koulutusta ja tulevaisuutta koskevilla valinnoilla ja ratkaisuilla
- tuetaan opiskelijan kasvua, kehitystä, hyvinvointia sekä aktiivista kansalaisuutta ja yhteisöllisyyttä

Opiskelijan henkilökohtaiset ohjaussuunnitelmat

Opiskelija päivittää suunnitelmat oppilaitoksen ohjaushenkilöstön tuella:

- henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (Wilma)
- ylioppilastutkintosuunnitelma (Wilma)
- jatko-opintosuunnitelma (Wilma)

Ohjauksen tehtävät ja työn jakautuminen lukion henkilöstön kesken

Ryhmänohjaaja

- toimii opiskelijoiden lähiohjaajana
- haastattelee ryhmänsä ensimmäisen lukuvuoden aikana
- ohjaa opiskelijan lukio-opiskelun käytänteisiin
- seuraa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä
- seuraa ja puuttuu tarvittaessa opiskelijan poissaoloihin
- huolehtii yhteydenpidosta kotiin ja osallistuu huoltajailtojen järjestelyihin ja toteutukseen yhdessä rehtorien ja opinto-ohjaajien kanssa
- pitää ryhmänohjaustuokiot, tiedottaa ryhmälle tärkeistä asioista
- organisoii ryhmänsä toiminnan erilaisissa tilaisuuksissa ja hoitaa käytännön asiat
- osallistuu oman ryhmänsä ensimmäisen vuositasen kurssien valintatilaisuuteen kesäkuussa

Opinto-ohjaaja

- oppilaitoksen ohjauksen johtaminen ja koordinoiminen
- ohjaa lukio-opintoihin, ylioppilaskirjoituksiin, uranvalintaan ja jatkokoulutukseen liittyvissä asioissa (henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, ylioppilaskirjoitussuunnitelma sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma)
- huolehtii opiskelijoiden henkilökohtaisesta ja pienryhmäohjauksesta
- seuraa opiskelijoiden opintosuunnitelmien toteutumista yhdessä ryhmänohjaajien kanssa
- toimii lukiokohtaisen opiskeluhuoltoryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa
- tekee yhteistyötä lukion erityisopettajan kanssa
- on yhteydessä muihin oppilaitoksiin ja työ- ja elinkeinoelämään
- tiedottaa opiskelumahdollisuuksista oman koulun ulkopuolella, esim. Turun muissa lukioissa, iltalukiossa, kesälukioissa, avoimessa yliopistossa
- tiedottaa peruskoulun päättöluokkalaisille ja heidän vanhemmilleen lukio-opiskelusta yhteistyössä muun kouluväen kanssa
- tekee nivelvaiheyhteistyötä
- neuvoo ylioppilaskirjoituksiin sekä mahdollisiin erityisjärjestelyihin liittyvissä asioissa
- osallistuu ja ohjaa ensimmäisen vuositasen opiskelijoita kurssien valintatilaisuudessa kesäkuussa

Rehtorit

- huolehtivat yhteydenpidosta muihin oppilaitoksiin
- hyväksyvät muualla suoritettut kurssit yhdessä aineenopettajan kanssa
- hyväksyvät opiskelun keskeyttämisen määrääjäksi
- hoitavat ylioppilaskirjoituksiin liittyvän tiedottamisen sekä vastaa ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyiden hakemisesta ja käytännön toteuttamisesta
- huolehtivat vieraskielisyyslausunnoista
- huolehtivat ylioppilaskirjoitusten osallistumisoikeuden tarkistamisesta
- toimivat lukiokohtaisen opiskeluhuoltoryhmän puheenjohtajana
- vastaavat tiedotuksesta ja lukion markkinoinnista

Aineenopettaja

- ohjaa opiskelijaa oman oppiaineensa oppimisessa ja opiskelutaidoissa
- ohjaa työelämäntuntemusta omassa oppiaineessaan
- seuraa poissaoloja
- ohjaa itsenäisesti suoritettavat kurssit
- neuvoa oman oppiaineensa tentti- ja ylioppilaskirjoituskäytännöt

Erityisopettaja

- antaa yksilöohjausta
- ohjaa opiskelutekniikkaan liittyvissä asioissa
- pitää lukitestaukset ja kirjoittaa tarvittaessa lukilausunnot Ylioppilastutkintolautakunnalle
- ohjaa ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyiden hakemisessa
- laatii erityisen tuen suunnitelmat mm. lukivaikeuden perusteella
- on mukana tarvittaessa opiskeluhuoltoryhmässä ja tekee yhteistyötä opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa
- tekee yhteistyötä aineenopettajien ja opinto-ohjaajien kanssa

Tutorit

- tutustuttavat uusia lukio-opiskelijoita koulun käytäntöihin
- auttavat uusia lukiolaisia kurssivalintojen tekemisessä
- toteuttavat ryhmäytämispäivän yhdessä ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajien kanssa
- osallistuvat lukion ja lukio-opintojen esittelyyn opinto-ohjaajan apuna

Koulusihteeri

- opastaa koulun arjessa
- ylläpitää opiskelijarekisteriä
- antaa opiskelijatodistukset ja opintokirjaotteet
- hoitaa ilmoittautumiset ylioppilastutkintoon (sähköisesti Wilmassa)
- hoitaa koulumatka- ja opintotukiasiat
- kirjaa Ylioppilastutkintolautakunnan myöntämät erityisjärjestelypäätökset

Ohjaukseen liittyvä yhteistyö huoltajien kanssa

- huoltajaillat, Wilma, tarpeen mukaan henkilökohtaiset pedagogiset tapaamiset

Vieraskieliset, viittomakieliset, saamelaiset ja saamenkieliset ja romaniopiskelijat

Opiskelijoita opetetaan ja ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin tasa-arvoisena enemmistökielen ja – kulttuurin rinnalla.

Opiskelijoita informoidaan heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja mahdollisista tukijärjestelyistä lukio-opinnoissa ja ylioppilastutkinnoissa.

Opiskeluhoolto

- järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali - ja terveystoimen kanssa
- opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta ja opiskelijoita ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja
- opiskeluhoollon ryhmät: 1) opiskeluhoollonohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhooltoryhmä (LOR) (yhteisöllinen opiskeluhoolto), 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä (MAR)

4.3 Oppimisen ja opiskelun tuki

Oppimisen ja opiskelun tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Oppimisen ja opiskelun tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Huomiota kiinnitetään opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan opiskelijan tavoitteellista oppimista.

Opiskelija voi olla tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan, tai tuen tarve voi johtua esimerkiksi kielellisestä, matemaattisesta, motorisesta tai tarkkaavaisuuden häiriöstä. Se voi liittyä myös sosiaalisiin vaikeuksiin, mielenterveyden tai elämäntilanteen ongelmiin. Lähtökohtana tuen tarpeen arvioinnissa on yhteistyö ja vuorovaikutus opiskelijan ja mahdollisuuksien mukaan myös huoltajien kanssa. Tuen tarpeen tunnistaminen voi pohjautua perusopetuksesta perusopetuslain 40 §:n perusteella (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) saatuun tietoon, opiskelijan omiin, opettajien tai muun henkilöstön havaintoihin tai erilaisiin arviointeihin. Tuen suunnittelu perustuu saatavilla olevaan tietoon opiskelijan tuen tarpeesta ja mahdollisesti aiemmin annetusta tuesta. Tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Lukiossa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja opiskeluympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta opiskelijalle tarkastellaan ja niihin pyritään löytämään

opiskelijan opiskelua tukevia ratkaisuja. Opettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa sekä yhteistyössä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Jokaisen opettajan tehtävänä on antaa kannustavaa palautetta ja ohjata tukea tarvitsevaa opiskelijaa siten, että hänen itseluottamuksensa, itsearviointitaitonsa ja oppimaan oppimisen taitonsa sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opiskelijan tarvetta erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnon kokeissa arvioidaan hänen lukioaikana tarvitsemansa ja saamansa tuen pohjalta. Häntä ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa sekä sovitaan yhteistyöstä opiskelijan tarvitsemien erityisjärjestelyjen kokeilemiseksi ja harjoittelemiseksi.

Tukimuotoina voivat olla opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut, kurssien valintamahdollisuuksien hyödyntäminen, monipuolinen opinto-ohjaus ja ryhmänohjaajan tuki. Oppimistilanteet ja kokeet pyritään järjestämään siten, että opiskelijan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Lukiolain 13 §:n (629/1998, muutettu lailla 478/2003) mukaan opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja asetuksessa säädetään ja lukion opetussuunnitelmassa määrätään. Tarvittavat tukitoimet ja tuki eri oppiaineissa voidaan sopia kirjattavaksi opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan lukiolain 29 §:n 2 momentin mukaisia palveluja. Oppimisen ja opiskelun tuen rinnalla opiskelija voi saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten opiskelijoiden tukitoimien tarve arvioidaan ja miten tuki suunnitellaan ja järjestetään.

4.4 Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitettä opiskeluhuolto.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 2 ja 3 §.]

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3, 9 (muutettu lailla 1409/2014) ja 11 §.]

Opiskeluhoolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoolto toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoollissa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhoollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhooltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 ja 4 §, lukiolaki 629/1998, 27 § (1268/2013).]

4.4.1 Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet

Näissä opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoollon suunnitelman laatimisesta [lukiolaki 10 §, 29 a § (muutettu lailla 1289/2013), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §].

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Opiskeluhoolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Opiskeluhoolto on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa [lukiolaki 27 § (muutettu lailla 1268/2013), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §]. Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön [lukiolaki 21 § (muutettu lailla 1268/2013)]. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämiseksi tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §.)

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 ja 18 §.)

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §.)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä, opiskeluterveydenhuollon palveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden,

hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 §).

4.4.2 Opiskeluhoollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhoollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhoollon koskeva osuus, 2) opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhoollon sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhoollon suunnitelma. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 ja 13 §, lastensuojelulaki 417/2007, 12 § (muutettu lailla 1292/2013), lukiolaki 10 § (muutettu lailla 478/2003), terveydenhuoltolaki (1326/2013) 17 §.]

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. [Lastensuojelulaki 12 § (muutettu lailla 1292/2013).]

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa opetussuunnitelman opiskeluhoollon koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhoollon suunnitelmia.

Opiskeluhoollon opetussuunnitelmassa

Opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhoollon suunnitelman laatimiseksi.

Opetussuunnitelma tulee opiskeluhoollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa [lukiolaki 10 § (muutettu lailla 478/2003), terveydenhuoltolaki 17 §]. Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään

tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee opiskeluhoitoon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 §).

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoito toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opiskeluhoitosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhoitoon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Se on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §.)

Oppilaitoksen opiskelijakuntaa kuullaan ennen suunnitelman vahvistamista [lukiolaki 27 § (muutettu lailla 1268/2013)]. Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhoitoon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoitosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhoitoon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhoitoon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhoitopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyden ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhoitoon muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhoitoon suunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluhoitoon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen

- opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhoitojärjestämisen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä
- toimenpiteet opiskeluyhteisön ja ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi
- oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja käytännöt
- opiskeluhoitojärjestämisen kokonaisuudesta tiedottaminen
- yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhoitojärjestämisen kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa
- terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö
- opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä
- tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma [lukiolaki 21 § (muutettu lailla 1268/2013), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §].

Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhoitosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma [pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §].

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestäminen

Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhoillon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi:

- opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen ja keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö
- monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen ja yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet
- opiskeluhoillon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa
- opiskeluhoitokertomuksen laatiminen ja säilytys

- sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi
- tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (erikoissairaanhoido, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi jne.).

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelmassa kuvataan

- opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhoollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa
- opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä
- opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhoollonssa
- käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä
- käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta
- menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

5. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 §).

Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta). Suunnitelmassa esitetään seurattavat asiat, tietojen kokoamiseksi käytettävät työtavat, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho. Tämän lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhoollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.

Liite 7. Opiskelijahuolto.

4.5 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain 21 §:n (629/1998, muutettu lailla 1268/2013) mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 21 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös oppilaitoksen järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten esimerkiksi häpäisemistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja oppilaitoksen henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä
- henkilökunnan osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa
- menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Suunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

Lukiolaki 21 - 27 § liite 3

Vilppi ja plagiointi

Jos opiskelija syyllistyy kokeessa tai muissa suorituksissaan vilppiin tai vilpin yritykseen, hänen kurssisuorituksensa jätetään arvostelematta. Hänellä ei myöskään ole oikeutta osallistua rästi- tai uusintakokeeseen, vaan hänen on suoritettava koko kurssi uudelleen.

Vilpiksi katsotaan myös, jos opiskelija avustaa toista opiskelijaa vilpin teossa tai jättää arvosteltavaksi muualta plagioimansa kirjoituksen. Samoin vilpiksi katsotaan ylimääräisen välineen, kuten puhelimen, hallussapito koetilanteessa. Vilpistä ilmoitetaan aina alaikäisen opiskelijan huoltajalle.

Lukiolaki §21 ja §26

21 §

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

26 §

Kurinpito

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

26 d §

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettu haltuunotto ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

26 e §

Oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat

Edellä 21 §:n 2 momentissa tarkoitetun esineen tai aineen haltuun ottamiseksi opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Edellä 3 momentissa säädetystä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

26 f §

Haltuun ottamisen ja tarkastamisen yleiset periaatteet

Edellä 26 d ja 26 e §:ssä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee oppilaitoksissa suunnitella ja ohjeistaa.

Edellä 26 d §:n mukaisten voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle. Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

26 g §

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Edellä 26 d §:ssä tarkoitetut opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai

muulle laissa säädetyille viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.

4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijoiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijoita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata opiskelijoita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyttä ja siten vahvistaa opiskelijoiden kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain 6 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, missä määrin ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta, tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain 8 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen-että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain 8 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman ja kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin.

Viittomakielisiä opiskelijoita on informoitava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Vieraskieliset opiskelijat

Vieraskielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja lukion opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja

kirjallisuus -oppimääränä lukiolain 8 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Vieraskielisiä opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen kurseja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

5 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään valtioneuvoston asetuksessa (942/2014) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa elinikäisen oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan tietoisuutta ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään kestävästä elämäntavasta välttämättömyyden ja moniulotteisuuden. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemmin, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta myös oppiaineraajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Opiskelija saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä osaa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Opiskelija tottuu arvioimaan tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija harjaantuu toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että vierailta kielillä. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessäkin työskentelyssä.

Lukio-opiskelu rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiinsa ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka elinikäisen opiskelun taito ja tahto.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuoli- ja tasa-arvotietoiselle opetukselle. Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa ammattiaan. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

5.2 Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat oppiainerajat ylittäviä teemoja ja laaja-alaisia osaamisalueita. Aihekokonaisuudet on otettu huomioon perusteiden oppiainekohtaisissa osuuksissa sekä toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavissa teemoissa.

Kaikkien aihekokonaisuuksien yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä
- ymmärtää asioiden välisiä yhteyksiä, vuorovaikutussuhteita ja keskinäisriippuvuuksia sekä osaa jäsentää laaja-alaisia kokonaisuuksia tiedon- ja taidonalat ylittävästi ja yhdistävästi
- saa mahdollisuuksia osaamisen jakamiseen, vertaisoppimiseen, ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen sekä luovaan ongelmanratkaisuun ja ajatteluun
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista sekä rohkaistuu toimimaan hyvän tulevaisuuden puolesta.

Kaikille lukioille yhteisiä aihekokonaisuuksia ovat

- aktiivinen kansalaisuus, yrittäjäyys ja työelämä
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä elämäntapa ja globaali vastuu
- kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys
- monilukutaito ja mediat
- teknologia ja yhteiskunta.

Näiden aihekokonaisuuksien lisäksi koulutuksen järjestäjä voi hyväksyä opetussuunnitelmaan muita aihekokonaisuuksia.

Aihekokonaisuuksia täydennetään ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa. Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja lukion toimintakulttuurissa. Teemaopintojen sisältöjä voidaan valita aihekokonaisuuksista. Vapaaehtoistyö, työharjoittelu tai jokin muu lukion ulkopuolinen toiminta voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta.

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjäyys ja työelämä

Aihekokonaisuuden tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden tahtoa ja taitoa toimia aktiivisina kansalaisina sekä lisätä heidän työn, työelämän ja yrittäjyyden tuntemustaan. Aihekokonaisuus antaa opiskelijoille oppimiskokemuksia, jotka

kannustavat aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ja tietoperustaiseen kriittisyyteen. Osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat aihekokonaisuuden keskeistä sisältöä.

Tavoitteena on, että TSYK:n lukion opiskelija

- ymmärtää kansalaisyhteiskunnan, yritysten ja julkisen vallan toimintaperiaatteita, analysoi yhteiskunnallisia kysymyksiä ja laajentaa työelämän tuntemustaan / TSYK: Yrittäjyyskurssit, koulukohtaiset vierailut, asiantuntijaluennot, fysiikkapurjehdus
- ymmärtää työelämän ja yrittäjyyden lähtökohtia sekä perehtyy yrittäjyyden ja työn tekemisen eri muotoihin, talouden toimintaperiaatteisiin ja tulevaisuuden näkymiin / TSYK: Koulukohtainen 4. Työelämäkurssi, työelämään tutustuminen
- saa kokemuksia toimijuudesta kansalaisyhteiskunnassa sekä työ- ja yrityselämässä sekä löytää omia kiinnostuksen kohteita, toimintatapoja ja –kanavia / TSYK: Opiskelijakunta, tutorit, mentorointi
- kehittää ja käyttää kansalaisyhteiskunnan sekä työelämän edellyttämiä taitojaan, kuten kieli-, viestintä- ja vuorovaikutustaitoja / TSYK: Teknologiakurssit, yrittäjyyskurssit, projektityöskentelytaidot kurssien sisällä ja kurssien välillä, linjojen välinen yhteistyö, opintomatkat, opiskelijat koulun edustajina erilaisissa tapahtumissa (Tall Ships Regatta ym.)
- osaa käyttää sananvapauttaan sekä analysoida ajankohtaisten esimerkkien valossa vastuullisen sananvapauden rajoja / TSYK: Oppiaineiden sisällä kriittinen mediaseuranta
- harjaantuu suunnittelemaan omaa toimintaansa, oppii ennakoivaa ajattelua ja tilanearviointia sekä ottamaan kohtuullisia riskejä ja kestäämään myös epäonnistumista ja pettymyksiä / TSYK: Erilaiset hankkeet ja projektit (esimerkkeinä Veistospolku-projekti, NNE-kurssi, Lapin vaellus)
- rohkaistuu ideoimaan, tekemään aloitteita, käynnistämään keskusteluita ja vaikuttamaan eri yhteisöissä / TSYK: esimerkkeinä Blue Nordic –innovointi tilaisuus yritykset + AMK + lukio, EU meripäivät, Itämerihaaste, opiskelija toimii oman koulunsa edustajina eri tilaisuuksissa, Urapolku-tapahtuma
- tunnistaa omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä osaa tehdä opintoihin ja työhön liittyvät valintansa harkiten. / TSYK: Koulun mahdollisuudet antavat opiskelijoille laajan kokemuspohjan eri aloilta.

Aihekokonaisuuden toteuttamista tukevia opiskeluympäristöjä kehitetään yhteistyössä opiskelijoiden sekä muiden toimijoiden, kuten erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa. Lähidemokratia, media eri muodoissaan sekä nuorten toimintaryhmät tarjoavat väyliä aktiiviseen kansalaisuuteen. Elinkeino- ja työelämän sekä yrittäjyyden tuntemusta opiskelijat rakentavat perehtymällä näihin elämänalueisiin käytännössä ja erilaisten tietolähteiden avulla. Harjoitusyritystoiminta sekä yritysten, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa tehtävät yhteiset projektit voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Aihekokonaisuuden tavoitteena on luoda yleiskuva hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavista psyykkisistä, sosiaalisista, fyysisistä, yhteiskunnallisista

ja kulttuurisista tekijöistä. Elämänhallinnan taidot ja itsetuntemus sekä terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät tiedot, taidot, asenteet, arvot ja tahto ovat aihekokonaisuuden keskeisiä sisältöjä. Aihekokonaisuudella edistetään liikunnallisen elämäntavan omaksumista, vahvistetaan mielenterveyden suojatekijöitä ja opitaan tunnistamaan mahdollisia riskitekijöitä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata psyykkistä, sosiaalista, fyysistä ja kulttuurista hyvinvointia ymmärtäen inhimillistä moninaisuutta sekä ihmisten erilaisia tarpeita ja elämäntilanteita
- ymmärtää omaan, lukioyhteisön ja yhteiskunnan hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa pohtia, miten niiden ylläpitämiseen voi osallistua
- tunnistaa hyvinvointia heikentäviä tekijöitä, kuten kiusaamisen, häirinnän, rasismien ja yhteisön ulkopuolelle jättämisen, sekä osaa puolustaa itseään ja muita näiltä
- osaa käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin
- osaa toimia ongelma- ja poikkeustilanteissa sekä tarvittaessa hakeutua ja ohjata toisia hakeutumaan palvelujärjestelmän tarjoaman avun piiriin
- osaa toimia oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi lukiossa, lähiyhteisöissä ja yhteiskunnallisesti
- tuntee hyvinvoinnin ja turvallisuuden yhteiskunnallisia edistämiskeinoja sekä osaa kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Aihekokonaisuus on osa lukion hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää toimintakulttuuria, jossa yhteisöllisyys ja keskinäinen huolenpito korostuvat. Hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmat liittyvät myös opiskelijakunnan toimintaan, kodin ja oppilaitoksen yhteistyöhön, oppilaitosruokailuun sekä opiskeluhuoltoon. Aihekokonaisuuden toteuttamiseksi lukio voi tehdä yhteistyötä nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja sosiaalitoimen sekä poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa.

Lukion opintojen ohjaus, ryhmänohjaus, koulun järjestyssäännöt sekä opiskelijahuoltoryhmä luovat turvaverkon opiskeluun. Hyvän opiskeluilmapiirin ja yhteisöllisyyden luomisella tuetaan opiskelijoiden hyvinvointia ja turvallisuutta. Tähän tähtäävät myös lukion ohjausjärjestelmä, yhteisöllisten opetusmenetelmien painottaminen sekä aktiivinen opiskelijakuntatoiminta. Henkilökunta ja opiskelijakunta käyvät yhdessä läpi terveyst- ym. kyselyt ja laativat niiden pohjalta toimenpideohjelman.

Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa on hyvinvointityöryhmä, joka pitää hyvinvointiohjelman ajan tasalla. Kriisitilanteiden varalta on laadittu kriisiohjelma ja koulun turvallisuussuunnitelma. Koko koulun henkilökunta huolehtii opiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta työ- turvallisuudesta. Sitä edistetään jatkuvalla seurannalla ja arvioinnilla sekä tarpeenmukaisilla muutoksilla.

Turun Suomalaisen Yhteiskoulun hyvinvointiohjelma (pyritään toteuttamaan kokonaan tai osittain lukuvuosittain):

* Ryhmytymispäivät (vuositasoittain)

* Ryhmänohjaus

- * Teemapäivät
- * Kulttuuri-iltapäivät
- * Matkat ja retket
- * Juhlat
- * Opiskelijakunnan järjestämä toiminta
- * Moniammatillinen yhteistyö

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu

Aihekokonaisuuden tavoitteena on kannustaa opiskelijoita kestäväan elämäntapaan ja toimintaan kestäväan kehityksen puolesta. Kestäväan kehityksen päämääränä on turvata nykyiselle ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet paikallisesti, alueellisesti ja globaalisti. Lähtökohtana on ihmisen toiminnan sopeuttaminen luonnonympäristöjen kantokykyyn ja luonnonvarojen rajallisuuteen sekä ekosysteemipalveluiden toimivuudesta huolehtiminen. Pyrkimyksenä on opiskelijoiden kasvaminen vastuullisiksi toimijoiksi, joilla on taito ja tahto toimia kestäväan tulevaisuuden puolesta omassa elämässään.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestäväan elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta sekä sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden yhteensovittaminen tekee elämäntavasta kestäväan
- osaa analysoida ja arvottaa luonnonympäristöissä, rakennetuissa ympäristöissä ja sosiaalisissa ympäristöissä tapahtuvia muutoksia sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta
- tuntee ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen vaikuttavia tekijöitä sekä tiedostaa niiden merkityksen ympäristölle ja ihmisen toiminnalle
- osaa analysoida globalisoitumista ja sen vaikutuksia kestäväan elämäntapaan paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä tuntee keinoja köyhyiden ja eriarvoisuuden lievittämiseksi
- osaa analysoida kestäväan elämäntavan, tuotanto- ja kulutustapojen sekä poliittisten päätösten välisiä yhteyksiä
- osaa noudattaa luontoperustastaan ja kulttuuriperinnöstään ylisukupolisesti huolehtivaa elämäntapaa
- osaa tehdä yhteistyötä eri tahojen kanssa edistääkseen yhteisvastuullisesti kestäväa ja oikeudenmukaista kehitystä.

Aihekokonaisuuden toteuttamisessa luodaan yleiskuva muutostarpeista ja niiden mittavuudesta sekä tuodaan esiin jo tehtyjä korjauksia ja muutosmahdollisuuksia. Kasvaakseen kestäväan kehityksen aktiiviseksi edistäjäksi opiskelija tarvitsee kokemuksia siitä, että hänen omilla valinnoillaan ja teoillaan on merkitystä. Globaalin vastuun näkökulman sisällyttäminen lukion toimintaan edistää kestäväan elämäntavan oppimista. Lukio voi tukea kestäväan kehityksen toteutumista laatimalla

oman kestävän kehityksen ohjelman. Keskeistä kestävän kehityksen ohjelman toteuttamisessa on opiskelijoiden osallisuus sekä yhteistyö järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

Lukioissa pyritään säästämään energiaa ja raaka-aineita esimerkiksi siirtymällä sähköiseen opetusmateriaaliin, kierrättämällä oppimateriaaleja ja vähentämällä paperinkäyttöä. Kestävän kehityksen ideologia konkretisoituu erityisesti luonnontieteiden opetuksen yhteydessä.

Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa laaditaan kestävän kehityksen ohjelma yhteistyössä opiskelijoiden ja kestävää kehitystä edustavien järjestöjen kanssa. Turun Suomalaisen Yhteiskoulun kestävän kehityksen ohjelma sisältää:

- * paikallisen ympäristön havainnointi ja seuraaminen
- * koulun käytäntöjen arviointi ja muuttaminen kestävän kehityksen näkökulmasta
- * mahdollisten kestävän kehityksen päivien tai tempausten järjestäminen
- * Miten koulu aktiivisesti edistää kestävää kehitystä paikallisena toimijana? Teeman käsittelyä eri yhteyksissä
- * Miten koulu konkreettisesti vastaa nykyisiin ja tuleviin ympäristöongelmien asettamiin haasteisiin? Teeman käsittelyä eri yhteyksissä
- * Miten opiskelija saa kokemuksia siitä, että hänen omilla teoillaan on merkitystä? Teeman käsittelyä eri yhteyksissä
- * Miten opettaja ottaa oppiaineensa sisällöissä ja opetusmenetelmissä kestävän kehityksen huomioon? Teeman käsittelyä eri yhteyksissä
- * Miten kestävän kehityksen ohjelmaa toteutetaan mahdollisissa koulun teemaopinnoissa? Teeman käsittelyä eri yhteyksissä

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys

Aihekokonaisuuden tavoitteena on kartuttaa opiskelijoiden kulttuurien tuntemusta ja monikielisyyttä, antaa aineksia kulttuuri-identiteettien rakentamiseen sekä vahvistaa heidän toimijuuttaan kulttuurisesti moninaisissa toimintaympäristöissä.

Aihekokonaisuuden keskeisenä lähtökohtana on lukion opiskelijoiden oma kokemusmaailma, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia tutkia, mistä osallisuus ja toimintakykyisyys muodostuvat kulttuurisesti moninaistuvassa yhteiskunnassa, kansainvälistyneessä työelämässä ja monitulkintaisessa, keskinäisriippuvuuksien muovaamassa maailmassa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ihmisoikeuksia ja osaa pohtia ihmisoikeuksien edistämistä kulttuurisesti ja katsomuksellisesti moninaisissa yhteisöissä
- osaa reflektoida kulttuuriperintöjä, arvoja, taloudellisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- vahvistaa myönteisiä kulttuuri-identiteettejään ja kulttuurien tuntemustaan sekä oppii näkemään asioita toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin ja harjaantuu toimimaan kulttuuritulkkina

- ymmärtää, miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet sekä mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa ja uusintamisessa
- vahvistaa kielitietoisuuttaan, monikielisyytään ja monilukutaitoaan
- osaa toimia kulttuurisesti moninaisissa verkostoissa ja toimintaympäristöissä pyrkien keskinäiseen kunnioitukseen ja aitoon vuorovaikutukseen
- saa tilaisuuksia harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen osaamistaan tehden luovaa, monenkeskistä yhteistyötä hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Aihekokonaisuuden teemoja käsitellään mahdollisuuksien mukaan autenttisissa ja monikielisissä opiskeluympäristöissä. Opiskeluympäristöjen rakentamisessa lukio voi hyödyntää kansainvälisen toiminnan verkostojaan ja kotikansainvälisyyden keinovalikoimia. Yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kanssa. Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kieli- ja kulttuuriympäristönä sekä hyvien tapojen edistämiseen. Lukion traditiot, juhlat ja muut tapahtumat voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta.

Alueellinen oppilaitos- ja kulttuurilaitosyhteistyö tuovat opetukseen lisätarjontaa, ja yhteistyön avulla lukiot nivoutuvat osaksi paikallista yhteisöä. Monitahoinen yhteistyö vahvistaa paikalliskulttuurin tuntemusta ja kunnioitusta sekä edistää kulttuuri-identiteetin syntymistä. Lukioissa vaalitaan juhlaperinteitä, jotka ovat keskeinen osa kulttuurikasvatusta. Siihen kuuluvat myös teemapäivät sekä opintokäynnit esimerkiksi taidelaitoksissa ja asiantuntijavierailut koululla. Kansainvälisyys ja monikulttuurisuus ovat lukion toimintakulttuurin luonnollinen osa esimerkiksi opiskelijoiden kiinnostuksen, kielivalikoiman ja opiskelijavaihdon sekä koulu- ja opettajavierailujen myötä. Tarkoituksena on vahvistaa kansallisen kulttuurin ja pohjoismaisten, eurooppalaisten ja muiden maanosien kulttuurien arvostusta sekä kehittää kommunikaatiovalmiuksia vieraisissa kielissä.

Aihekokonaisuus toteutuu Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa lukuvuosittain kokonaan tai osittain seuraavasti (esimerkinomaisesti):

- * Kulttuurikurssi (blogi-muodossa)
- * Vaihto-opiskelijoiden aamunavaukset (ajoittuisivat esim. eri maiden juhlapäivien ym. ajankohtiin)
- * Kansainvälisyystutorit (ryhmä suomalaisia opiskelijoita perehdyttää vaihto-opiskelijoita lukio-opiskeluun TSYK:n lukiossa sekä tutustuttaa heitä kotikaupunkiin Turkuun)
- * Suomen kielen ja kulttuurin opetus vaihto-opiskelijoille, yhteistyö mahdollisesti myös muiden lukioiden kanssa
- * Yhteistoimintailtapäivä jakson viimeisenä päivänä
- * Suomalaisen kulttuuriperinteen siirtäminen esim. juhlaperinteiden muodossa
- * Opiskelijoiden eri juhlaperinteisiin liittyvät aamunavaukset osana kulttuurikurssin suorittamista

* Pyritään pitämään kansainvälisiä kontakteja yllä ja toteuttamaan niiden puitteissa myös mahdollisia ulkomaille suuntautuvia opintomatkoja

* Turun asema suomalaisen kulttuurin kehtona

Monilukutaito ja mediat

Aihekokonaisuus syventää opiskelijoiden ymmärrystä monilukutaidosta ja medioista sekä niiden keskeisestä asemasta ja merkityksestä ihmisenä kasvamiselle ja kulttuurille. Monilukutaidolla tarkoitetaan taitoja tulkita, tuottaa ja arvottaa tekstejä eri muodoissa ja konteksteissa. Medialukutaito on osa monilukutaitoa. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat sanallisten, kuvallisten, auditiiivisten, numeeristen tai kinesteettisten symbolijärjestelmien tai niiden yhdistelmien muodostamia kokonaisuuksia. Monilukutaito tukee ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä sekä syventää kriittistä lukutaitoa ja kielitietoisuutta. Erilaiset lukutaidot kehittyvät kaikessa opetuksessa ja kaikissa oppiaineissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja kehittää monilukutaitoaan, erityisesti monimuotoisten tekstien tulkintaa, tuottamista ja arvottamista
- syventää käsitystään eri tieteen- ja taiteenalojen kielten merkityksestä opiskelussa ja työelämässä
- harjaantuu hakemaan, valitsemaan, käyttämään ja jakamaan monenlaisia tekstiaineistoja tiedonhankinnassa ja opiskelussa
- syventää vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitojaan kehittämällä yhteisen mediatuottamisen osaamistaan yhdessä muiden kanssa eri viestintäympäristöissä ja eri välinein
- harjaantuu mediakriittisyyteen perehtymällä medioiden toimintaan vaikuttaviin yhteiskunnallisiin, taloudellisiin ja kulttuurisiin tekijöihin
- tuntee tekijänoikeuksia ja sananvapautta koskevia keskeisiä normeja sekä osaa analysoida medioihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä
- osaa käyttää monilukutaitoa ja medioita itseilmaisussa ja vuorovaikutuksessa sekä toimia vastuullisesti sisällön tuottajana, käyttäjänä ja jakajana.

Opiskelijoiden monilukutaidon kehittymistä tukee oppiaineiden välinen yhteistyö, opiskelu monipuolisissa opiskeluympäristöissä, opiskelijoiden omien ideoiden ja toimintaympäristöjen hyödyntäminen sekä yhteistyö esimerkiksi medioiden, kirjastojen sekä tutkimus- ja kulttuurilaitosten kanssa. Opiskelijat oppivat erilaisia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä mediassa toimimisen tapoja esimerkiksi osallistumalla mediamateriaalin laatimiseen. Lukion tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma voi tukea aihekokonaisuuden toteutusta.

Viestintä- ja mediaosaamistaitojen kehittymistä edistävät opiskelijoiden käytössä olevat tietokoneet sekä muut tieto- ja viestintälaitteet. Useissa oppiaineissa tiedonhaku ja -hallinta kehittävät opiskelutaitoja ja medialukutaitoa. Lukioissa korostetaan monitasoista lukutaitoa: perus-, media-, digitaalista, taiteen ja kulttuurin lukutaitoa oppimisen, elämänhallinnan ja laaja-alaisen ymmärtämisen välineenä.

Aihekokonaisuus toteutuu Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa lukuvuosittain kokonaan tai osittain seuraavasti (esimerkinomaisesti):

- * Koskee kaikkia oppiaineita
- * Erialaisten tekstien luotettavuuden arviointi
- * Omien tekstien julkaisun kriittinen arviointi
- * Illuusio tiedon sijaitsemisessa vain Googlen ehdottamalla sivuilla
- * Kyky hakeutua oikeanlaisen tiedon lähteelle
- * Kirjan käyttöliittymän käyttö
- * "Toimittajan taidot" huomioon. Mitä saa julkaista?

Teknologia ja yhteiskunta

Aihekokonaisuuden tavoitteena on syventää opiskelijan ymmärrystä teknologisen ja yhteiskunnallisen kehityksen vuorovaikutteisuudesta. Teknologian avulla ihminen rakentaa maailmaa tarpeidensa pohjalta uusia ratkaisuja etsien ja luoden. Teknologisten ratkaisujen perustana on tietämys luonnonlaeista ja ilmiöistä. Luovuus ja ongelmanratkaisu, tarkoituksenmukaisuus ja toimivuus sekä kestävä tulevaisuus ovat näkökulmia teknologian kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologian kehityksen keskeisiä sisältöjä ovat elämäntapojen, toimintaympäristön ja yhteiskunnan muuttuminen. Aihekokonaisuutta voidaan lähestyä historiallisista, ajankohtaisista ja tulevaisuuden näkökulmista.

Tavoitteena on, että opiskelija

- käyttää eri oppiaineiden tietoja ja taitoja arvioidessaan teknologian eri ilmentymiä sekä pohtiessaan teknologisten innovaatioiden vaikutuksia ja teknologian moninaisia kehittämismahdollisuuksia
- ymmärtää ihmisen suhdetta teknologiaan sekä osaa pohtia teknologian osuutta ja merkitystä elämäntapojen muotoutumisessa, yhteiskunnan muutoksissa ja ympäristön tilaan vaikuttavana tekijänä
- ymmärtää tieteen, taiteen ja teknologian kehityksen keskinäistä vuorovaikutusta
- rohkaistuu käyttämään omia mahdollisuuksiaan, luovuuttaan ja ongelmanratkaisutaitojaan hakiessaan ratkaisuja käytännöllisiin ongelmiin sekä oppii suhtautumaan erehdyksiin luovaan prosessiin kuuluvana kokemuksena
- oppii yhteistyön taitoja ja yrittäjyyttä sekä tutustuu teknologisilta ratkaisuiltaan kiinnostaviin yrityksiin ja innovatiivisiin työelämän toimijoihin
- osaa tehdä järkeviä teknologiaa koskevia valintoja kansalaisena ja kuluttajana
- osaa pohtia teknologian, talouden ja politiikan vuorovaikutusta sekä teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työpaikkojen kehitykseen, työn sisältöön ja työllisyyteen

Ihmisen suhdetta teknologiaan pohditaan kodin, työelämän ja vapaa-ajanvieton näkökulmista. Teknologisen kehityksen suuntia ja vaihtoehtoja arvioidaan eettisin ja taloudellisin perustein sekä hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmista. Opiskelijoita kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen ja osallistumaan sitä koskevaan päätöksentekoon pitäen esillä pyrkimyksiä kestäväan elämäntapaan. Aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan tutustumalla teknologioiden soveltamiseen eri aloilla. Työskentely digitaalisissa ympäristöissä ja teknologia-alan eri toimijoiden kanssa voi olla osa aihekokonaisuuden toteutusta. Ohjauksella voidaan edistää tasa-arvoa opiskelijoiden valinnoissa.

Turun lukioissa opiskelussa hyödynnetään modernia tieto- ja viestintäteknikkaa. Toiminnan tukena on Turun opetustoimen tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön suunnitelma 2012 – 2016. (Liite)

Aihekokonaisuus toteutuu Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa lukuvuosittain kokonaan tai osittain seuraavasti (esimerkinomaisesti):

* Aihekokonaisuuden soveltaminen koskee kaikkia oppiaineita. Erityisesti historian ja yhteiskuntaopin kurssien aihealueet tukevat myös aihekokonaisuuden tavoitteita.

* Tieto- ja viestintäteknikkaa ja verkko-oppiaineistoja hyödynnetään laajasti eri oppiaineissa.

* Opiskelijoiden ideointia teknologian käytössä voitaisiin hyödyntää entistä enemmän. (Tuettaisiin samalla opiskelijoiden aktiivista osallistumista työpöytäryhmiensä kehittämiseen.) (esim. teknologia-aiheinen ideointikilpailu).

* Pyritään hyödyntämään vähässä käytössä olevaa teknologiaa, esim. opiskelijoiden kännykät. (LOPS: Omien laitteiden käyttö tieto- ja viestintäteknikan käyttötaitona.)

* Laaditaan yhteiset digipolisäännöt eli missä tilanteissa laitteita käytetään ja missä ei.

* Vierailut oppilaitoksiin ja yrityksiin mm. luonnontieteissä.

* Aihekokonaisuuden tavoitteita on kirjattu myös tietotekniikan kurssien tavoitteisiin: Dig IT – Tietoteknisten taitojen peruskurssi ; Elektroniikan ja robotiikan kurssi

* Keskeinen tavoite kurssilla on auttaa opiskelijoita ymmärtämään teknologian rooli yhteiskunnassa sekä pohtimaan omaa käyttäjä-suhdettaan teknologiaan.

* Kurssi tuo opiskelijoille luovan teknologian kokemuksia ja tarjoaa yhteisöllisen toimintamallin avulla hauskaa, inspiroivaa teknologiakasvatusta.

o Teknologia 1 ja 2

* Yritys- ja oppilaitosyhteistyö

o Digituutori

5.3. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine. Se tarjoaa aineksia kielellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen sekä oman identiteetin rakentamiseen. Opetus kehittää ajattelemisen taitoja ja vahvistaa sekä arjessa että opiskelussa tarvittavia oppimaan oppimisen taitoja ja vuorovaikutusosaamista. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä

kulttuurin tutkimuksesta. Oppiaine on osa lukion kieli-, kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on taito ilmaista itseään suullisesti ja kirjallisesti eri tilanteiden vaatimalla tavalla. Opetus tähtää sellaiseen kielen ja kirjallisuuden tuntemukseen sekä kielenkäyttö-, teksti-, moniluku-, vuorovaikutus- ja mediataitoihin, joita jatko-opinnot, työelämä ja yhteiskunnassa toimiminen edellyttävät. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit voivat koostua sanoista, kuvista, äänistä, numeroista tai niiden yhdistelmistä tai muista symbolijärjestelmistä. Opetus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tulkintaan ja eettiseen pohdintaan.

Kirjallisuudenopetuksen tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, lukukokemusten syventäminen sekä tekstien erittelemine ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kirjallisuus tarjoaa elämyksiä ja tukee kriittisen ajattelun, empatian ja identiteetin sekä eettisen ja esteettisen pohdinnan kehittymistä ja kulttuuriperintöön tutustumista. Kirjallisuuden lukeminen monipuolistaa omaa ilmaisua.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus mahdollistaa omasta kielellisestä ja kulttuurisesta taustasta lähtevän identiteetin rakentamisen moninaisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Tavoitteena on oppia arvostamaan monikielisyyttä, kulttuurista monimuotoisuutta, kielellisiä ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat yhteydessä toisiinsa. Opiskelussa käytetään monipuolisia menetelmiä ja vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten verkkoympäristöjä, kirjastoja ja kulttuurilaitoksia, sekä opiskelijoille merkityksellisiä, elämyksellisiä ja oppimisen iloa tuottavia tehtäviä. Tekstejä tuotetaan, tulkitaan ja jaetaan sekä yksin että yhdessä, myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien opetuksessa tehdään yhteistyötä oppimäärien välillä ja muiden oppiaineiden kanssa.

5.3.1 Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää suomen kielen taitoa, moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä erityisesti suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden, omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä suomen kielen asema Suomen enemmistökielenä ja opetuksen kielenä sekä saamen kieli maan alkuperäiskansan kielenä. Suomen kieli on sekä opetuksen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Opetuksessa toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen

kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään kirjoitetun yleiskielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen kuuluvat kurssien sisältöihin.

Opetuksen tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa suomen kielen taitoaan sekä teksti- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen itsensä ilmaisemiseen ja vuorovaikutukseen
- syventää ja monipuolistaa tietojaan kielestä, kauno- ja tietokirjallisuudesta, mediasta sekä vuorovaikutuksesta ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää monilukutaitoaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä ja tekstikokonaisuuksia tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- monipuolistaa vuorovaikutusosaamistaan siten, että osaa eritellä ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita tietoisena niiden konteksteista, niihin liittyvistä vuorovaikutusilmiöistä ja -taidoista sekä vuorovaikutusetiikasta
- ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden, tiedon- ja tieteenalojen kielen merkityksen ja hallitsee yleiskielen normit
- syventää kielen ja kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituspäätä sekä etsiä ja valikoida tilanteeseen sopivan tietolähteen
- ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia ja käyttää lähteitä oikein
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti kaikilla oppimäärän osa-alueilla sekä ymmärtää digitaalisuuden vaikutuksia kieleen, teksteihin ja vuorovaikutukseen
- nauttii kielestä ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta sekä ymmärtää niiden historiallisten juurten merkityksen ja näkyvyyden nykykulttuurissa.

Arviointi

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Pakolliset kurssit

1. Tekstit ja vuorovaikutus (ÄI1)

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä. 1. vuosi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hahmottamaan tekstejä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta, lukemisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisenä, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana
- lisää tietojaan ja taitojaan puhumisesta ja ryhmäviestinnästä.

Keskeiset sisällöt

- oman viestijäkuvan kehittyminen puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- tekstin käsite ja tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit ja niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen, tekstien tavoitteen, kontekstin, sisällön, rakenteen ja näkökulmien erittely sekä tiedon soveltaminen omaan ilmaisuun
- tekstien monimuotoisuus, erityisesti mediatekstit ja kuvat mediassa
- tekstien moniäänisyys
- proosan erittely ja tulkinta: fiktiiviset ja faktatekstit, erityisesti romaanien ja novellien analyysi
- tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- tekstien referointi, kommentointi ja aineiston pohjalta kirjoittaminen sekä yhdessä kirjoittaminen
- ryhmäviestintätaidot ja ryhmädynamiikka tavoitteellisessa ryhmäkeskustelussa

KUNTAKOHTAISET TÄSMENNYKSET

TAVOITTEISSA KESKEISTÄ

- opiskelija syventää käsitystään monimuotoisista teksteistä

SISÄLLÖISSÄ KESKEISTÄ

- oman viestijäkuvan pohdinta
- tekstityypin käsite
- tekstien monimuotoisuus
- proosan erittely
- ryhmäviestintä

TYÖTAVAT

- ryhmäkeskustelu, esim. paneeli
- yhteiskirjoittaminen, esim. referaatti

ARVIONTIPERUSTEET

- vähintään yhden kokonaisteoksen (proosa) lukeminen
- omakohtainen pohtiva tuotos (esim. Minä lukijana / median käyttäjänä / kirjoittajana / puhujana)
- aineistopohjainen teksti, esim. referaatti ja/ tai novellianalyysi
- ryhmäkeskustelu kirjasta
- termikoe
- oikeinkirjoitustesti

KOULUKOHTAISET TÄSMENNYKSET

- kirjaston käyttöön perehdyttäminen, mahdollisesti kirjastovierailu
- aineiston esittelyn, viittaamisen ja lainaamisen perusteet

2. Kieli, kulttuuri ja identiteetti (ÄI2)

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle. 1. vuosi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kieli- ja tekstitietoisuuttaan sekä ymmärtää kielen ja kirjallisuuden yhteiskunnallisen, yksilöllisen, yhteisöllisen ja merkityksiä rakentavan tehtävän

- oppii ymmärtämään kielen rakenteita ja käyttämään kieliopillisia käsitteitä tekstejä eritellessään
- ymmärtää suomen kielen aseman maailman kielten joukossa
- ymmärtää Suomen kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden, äidinkielen ja kielitaidon sekä tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen
- oppii suunnittelemaan, muokkaamaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä, antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan puhe- ja kirjoitustaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitys identiteetin rakentamisessa
- kielen rakenteiden ja muiden merkityksiä rakentavien ilmaisutapojen analyysi, kielen metaforisuus
- suomen kielen vertailu muihin kieliin, kielen vaihtelu ja muuttuminen, kirjakielen normit, kehittäminen ja ohjailu, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys, kielten elinvoimaisuus
- kurssin teemaan liittyviä fiktiivisiä ja faktatekstejä
- kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen

KUNTAKOHTAISET TÄSMENNYKSET

TAVOITTEISSA KESKEISTÄ

- opiskelija ymmärtää kielen ja kulttuurin merkityksen identiteetin rakentajana
- opiskelija osaa rakentaa ja tulkita asiatekstejä
- opiskelija vahvistaa kielen normien tuntemusta

SISÄLLÖISSÄ KESKEISTÄ

- Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus
- informatiivinen puheenvuoro (aiheena kielitieto)
- kaunokirjallisuutta identiteetin teemasta
- kielen tarkastelua rakenteen ja normien kannalta

TYÖTAVAT

- tiedonhankintaa esim. suomalaisen kulttuurin ilmiöstä

ARVIONTIPERUSTEET

- vähintään yhden identiteettiin liittyvän kokonaisteoksen lukeminen
- aineistopohjainen essee (aineistona asiateksti)
- informatiivinen puheenvuoro kulttuurin ilmiöstä
- kirjatyö
- kielitiedon koe

KOULUKOHTAISET TÄSMENNYKSET

- paikallismurteen näkökulma mahdollinen kielen vaihtelusta puhuttaessa
- tiedonhakuprosessi ja tiedonhaun harjoittelu, lähdekritiikki
- aineiston esittelyn, viittaamisen ja lainaamisen harjoittelua
- mahdollisesti luennon kuunteleminen

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan. 1. vuosi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä analyttisesti ja eläytyen sekä omaa lukemistaan reflektoiden
- syventää käsitystään kaunokirjallisuudesta ja sen vaikutuskeinoista
- monipuolistaa taitoaan eritellä ja tulkita kaunokirjallisuutta sopivaa käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen ja oppii perustelevaan tulkintaansa
- oppii ymmärtämään kielen poeettista luonnetta
- syventää ryhmäviestintätaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kaunokirjallisuuden lajit sekä niiden moninaisuus ja muuttuvuus
- monitulkintaisuus, kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kaunokirjallisuudessa ja omassa teksteissä
- proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta, erityisesti näytelmien ja runojen analyysi

- monimuotoisten tekstien kerronnan ja ilmaisun tarkastelua, esimerkiksi teatterin, elokuvan ja taidekuvien erittelyä ja tulkintaa
- kirjallisuuden pohjalta kirjoittaminen
- tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu sekä keskustelun erittelyä ja arviointia ryhmätaitojen näkökulmasta

KUNTAKOHTAISET TÄSMENNYKSET

TAVOITTEISSA KESKEISTÄ

- opiskelija syventää kaunokirjallisuuden vaikutuskeinojen tuntemusta

SISÄLLÖISSÄ KESKEISTÄ

- kaunokirjallisuuden lajit
- monimuotoiset tekstit
- taidekuva

TYÖTAVAT

- kaunokirjallisuuden pohjalta kirjoittaminen
- mahdollinen teatteri-, elokuva- tai taidenäyttelykäynti
- kirjallisuuskeskustelu

ARVIONTIPERUSTEET

- novellikokoelman, näytelmän ja/ tai runokokoelman lukeminen
- kirjallisia tuotoksia (esim. runo-, näytelmä- ja/ tai kuva-analyysi)
- kirjallisuuskeskustelu
- termikoe

KOULUKOHTAISET TÄSMENNYKSET

- pyritään käymään teatterissa

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja. 2. vuosi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan

- osaa perustella niin kirjoittajana kuin puhujanakin monipuolisesti näkemyksiään
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja esimerkiksi ideologisista ja eettisistä lähtökohdista
- osaa tarkastella kirjallisuuden, muun taiteen ja median yhteiskunnallista vaikutusta ja kulttuurista merkitystä.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen ja argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, tiedon- ja tieteenalojen puhetavat ja näkökulmat, tiedonhankinta ja -hallinta, viestinnän eettisyys
- sananvapaus, sensuuri, lähdekritiikki, tekijänoikeudet, mediakritiikki
- kantaa ottavan ja vaikuttavan kauno- ja tietokirjallisuuden keinoja ja lajeja
- argumentointitaidot, kantaa ottavien kirjoitusten ja puheenvuorojen harjoittelu

KUNTAKOHTAISET TÄSMENNYKSET

TAVOITTEISSA KESKEISTÄ

- opiskelija kehittää kriittistä lukutaitoa

SISÄLLÖISSÄ KESKEISTÄ

- argumentaatioanalyysi
- lukemistona kaunokirjallisuutta ja tietokirjallisuutta sekä esseitä

TYÖTAVAT

- väittely kaunokirjallisuudesta

ARVIONTIPERUSTEET

- vähintään yhden kokonaisteoksen lukeminen
- argumentaatioanalyysi
- oma vaikuttamaan pyrkivä teksti
- suullinen, vaikuttava tuotos, esim. väittely, puhe, vlogi
- termikoe

KOULUKOHTAISET TÄSMENNYKSET

- mahdollisesti vierailu keskustelutilaisuudessa, vaalipaneelissa tms.

5. Teksti ja konteksti (ÄI5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityylyisiä ja -lajisia tekstejä. 2. vuosi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä niiden maantieteellisissä, kielellisissä, ajallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tekstien tyyli- ja laajuuksia
- kehittää ja laajentaa omia suullisia ja kirjallisia ilmaisutapojaan
- tuntee suomalaisen kaunokirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa sijoittaa ne kulttuurikontekstiinsa.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä tekstin ilmestymisajankohdan että nykyajan kontekstissa
- tyylin vaikutus tekstiin ja kielenhuoltoon tyylin näkökulmasta
- suomalaisen ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia
- kirjallisuusaiheisia kirjoitus- ja puhetehtäviä, esimerkiksi puheenvuoro, draama, esse

KUNTAKOHTAISET TÄSMENNYKSET

TAVOITTEISSA KESKEISTÄ

- opiskelija tulkitsee tekstejä kontekstin näkökulmasta
- opiskelija erittelee tyyli- ja laajuuksia
- opiskelija kehittää omaa tyyliään

SISÄLLÖISSÄ KESKEISTÄ

- kirjallisuuden tyylikausien tarkastelua (ulkomainen ja kotimainen kirjallisuus)
- erityylysten tekstien lukemista

TYÖTAVAT

- suullisia ja kirjallisia harjoituksia kaunokirjallisuudesta (esim. paneelikeskustelu, lukupiiri, draamaesityksiä)

ARVIONTIPERUSTEET

- kahden kokonaisteoksen lukeminen (kotimainen ja ulkomainen klassikko)

- suullinen esitys (esim. tyylikaudesta)
- kirjatyö (esim. essee)
- koe (tyylikaudet, tyylin analyysi)

KOULUKOHTAISET TÄSMENNYKSET

- mahdollisesti vierailu joko taidenäyttelyssä tai teatterissa katsomassa klassikkoa
- kirjallisuusessee luetun teoksen pohjalta

6. Nykykulttuuri ja kertomukset (ÄI6)

Opiskelija oppii tarkastelemaan nykykulttuurin ilmiöitä erityisesti kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Opiskelijan käsitys suomalaisesta nykykulttuurista ja sen moninaisuudesta syvenee. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutusetiikasta. 2. vuosi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy ajankohtaisiin teksteihin ja ilmiöihin
- syventää käsitystään kielen ja tekstien merkityksestä kulttuurissa
- syventää käsitystään kertomuksista ja kertomuksellisuudesta kulttuurien keskeisenä ilmiönä sekä kerronnan ja ilmaisun keinoista
- tuntee Suomen ja muiden maiden nykykirjallisuuden ja -kulttuurin keskeisiä teoksia ja teemoja
- oppii toimimaan eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaisia kielen ja kulttuurin ilmiötä, esimerkiksi kielen ja tekstien muuttuminen digitaalisissa ympäristöissä, kieli ja identiteetti
- monimuotoisten tekstien ajankohtaiset lajit, esimerkiksi teatteri, mediatekstit, elokuva, kuvat
- kertomukset ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa ja muussa kulttuurissa, intertekstuaalisuus, kuten myytit ja klassikot nykykulttuurissa
- nykysteosten käsittelyä, puhe- ja kirjoitustehtäviä kurssin teemoista sekä kielenhuoltoa
- dialoginen vuorovaikutus ja vuorovaikutusetiikka, myös verkossa

KUNTAKOHTAISET TÄSMENNYKSET

TAVOITTEISSA KESKEISTÄ

- ymmärtää kerronnallisuuden merkityksen nykykulttuurissa
- opiskelija saa perusvalmiudet kirjoittamisen ylioppilaskokeeseen

SISÄLLÖISSÄ KESKEISTÄ

- ajankohtaiset kulttuurin ilmiöt (nykykirjallisuus, paikallinen teatteritarjonta, ajankohtaiset elokuvat, sarjakuva)

TYÖTAVAT

- projektityö (esim. videoprojekti, reportaasi, verkkokeskustelu jostakin nykykulttuurin ilmiöstä)

ARVIONTIPERUSTEET

- vähintään yhden kokonaisteoksen lukeminen
- aineistoossee
- projektitöiden kirjallisia ja/ tai suullisia raportteja
- kirjatyö (esim. verkkokeskustelu)

KOULUKOHTAISET TÄSMENNYKSET

- mahdollisesti vierailu joko taidenäyttelyssä tai teatterissa katsomassa klassikkoa
- kirjatyönä voi olla myös vertaileva kirjallisuusessee

Valtakunnalliset syventävät kurssit

7. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (ÄI7)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä. Opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli Puhvi-kokeeseen. 2. tai 3. vuosi (kurssin ÄI 4 jälkeen tai rinnalla).

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöistä
- syventää käsitystään vuorovaikutussuhteiden rakentumisesta, ylläpitämisestä ja jännitteistä

- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää viestintätärohkeuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- opiskelija tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja eri näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta, arviointi
- kielellinen ja ei-kielellinen viestintä
- arjen vuorovaikutustilanteet
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat sekä argumentointitaidot niissä
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä

KOULUKOHTAISET TÄSMENNYKSET

- mahdollisesti puheviestintään liittyvä projekti esimerkiksi paikallisessa päiväkodissa, koulussa tai muualla koulun ulkopuolella

8. Kirjoittamistaitojen syventäminen (ÄI8)

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin. 3. vuosi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- varmentaa taitoaan valmistella sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia teemoja

- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun tuottamalla omaa tekstiä.

Keskeiset sisällöt

- kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen ja viimeistely palautteen perusteella sekä yhdessä kirjoittaminen, tekstien jakaminen
- tekstien ymmärrettävyyden, havainnollisuuden ja eheyden harjoittelua sekä kielenhuoltoa
- kirjoittaminen monipuolisen aineiston pohjalta, kuten fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien pohjalta
- mediatekstien tuottamista ja analyysia

KOULUKOHTAISET TÄSMENNYKSET

- oman kirjoittajahistorian pohtimista
- vertailurakenteen harjoittelua
- lainaustekniikan ja tyylin hiomista
- aineiston käyttökelpoisuuden arvioiminen oman pohdinnan tukena
- lukemistona esim. esseitä, mahdollisesti kokonaisen esseekokoelman lukeminen

9. Lukutaitojen syventäminen (ÄI9)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen. 3. vuosi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä, ominaisuuksista ja tekstilajeista
- varmentaa kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan sekä lukustrategioitaan
- syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhetavoista.

Keskeiset sisällöt

- tekstitiedon ja -analyysin syventäminen, kielen, kirjallisuuden, kuvan ja median käsitteiden käyttö tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien analysointia eri näkökulmista
- tekstikokonaisuuksien lukeminen, esimerkiksi esseiden, romaanien, novellien, tietokirjojen ja oppiaineen alaan kuuluvien tietotekstien lukeminen

KOULUKOHTAISET TÄSMENNYKSET

- lukemistona myös esimerkiksi reportaaseja eri julkaisuista
- mahdollisesti kokonaisteoksen lukeminen

Koulukohtaiset syventävät kurssit

10. Mediakurssi (ÄI10)

Kurssilla syvennetään mediatekstien erittelyn ja tulkinnan taitoja. Tutkitaan mediatekstien tapaa paitsi kuvata todellisuutta myös luoda todellisuutta. Mediaa tarkastellaan erityisesti ajankohtaisten mediatekstien näkökulmasta ja pohditaan median merkitystä yksilölle ja yhteisölle. Perehdytään mediatekstien ominaisuuksiin myös tuottamalla omia tekstejä. Numeroarviointi. 3. vuosi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti niin painetun median kuin verkkomedian harvinaisempiinkin tekstilajeihin
- syventää taitojaan eritellä mediatekstien ilmaisu- ja vaikutuskeinoja sekä harjaantuu vertailemaan tekstien eroja ja yhtäläisyyksiä
- pohtii omaa mediakansalaisuuttaan ja median merkitystä osana yhteiskunnallista keskustelua
- tuottaa yhden tai useamman mediatekstin
- vertailee eri kulttuurien mediatekstien eroja.

Keskeiset sisällöt

- mediatekstien analysointia eri näkökulmista asianmukaisia käsitteitä käyttäen
- mediatekstin laatiminen yksin tai yhdessä jonkun kanssa
- keskustelua median merkityksestä

11. Kielenhuollon kurssi (ÄI11)

Hiotaan omien tekstien kieltä ja tyyliä. Opiskellaan kielenhuollon teoriaa ja tehdään harjoituksia. Numeroarviointi. 2. tai 3. vuosi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee yleiskielen keskeiset normit
- syventää taitoaan eritellä tekstin tyyliä
- kehittää omaa tyyliään

Keskeiset sisällöt

- kielenhuollon teoriaa ja harjoituksia
- kirjoitelmien laatimista sekä niiden muokkaamista ja hiomista
- erilaisten tekstien lukemista tyylipiirteisiin huomiota kiinnittäen

12. Kirjallisuuskurssi (ÄI12)

Luetaan ja tulkitaan kaunokirjallisuutta keskustellen ja kirjoittaen. Kurssin sisältö täsmentyy ryhmän toiveiden mukaisesti. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa (kurssin ÄI3 jälkeen tai rinnalla).

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kirjallisuuden ja sen keinojen tuntemusta
- vahvistaa omaa lukijakuvaansa.

Keskeiset sisällöt

- yhdessä sovitun kaunokirjallisuuden lukemista
- kirjallisuuskeskusteluja
- luetun pohjalta kirjoittamista

13. Luovan kirjoittamisen kurssi (ÄI13)

Etsitään omaa, persoonallista kirjoitustyyliä ja kirjoittamisen iloa monipuolisin harjoituksin. Saadaan palautetta paitsi opettajalta myös muilta kurssilaisilta. Kurssin sisällön suunnittelussa otetaan huomioon myös ryhmän toiveet. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään kieltä ilmaisuvoimaisesti

- harjoittelee kaunokirjallisen tekstin tuottamista
- harjoittelee rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista
- saa iloa kielestä.

Keskeiset sisällöt

- luovan kirjoittamisen harjoituksia
- vaihtelevien kirjallisuudenlajien tuottamista
- palautteen antaminen ja vastaanottaminen

14. Elokuvakurssi (ÄI14)

Syvennetään elokuvailmaisun tuntemusta. Analysoidaan erilaisia elokuvia ja harjoitellaan kriittistä elokuvan katselua. Kurssin sisältö täsmentyy ryhmän toiveiden mukaisesti. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää elokuvailmaisun tuntemusta
- tutustuu elokuvan keinoihin eri genreissä (mahdollisesti myös esim. dokumenteissa ja musiikkivideoissa).

Keskeiset sisällöt

- elokuvien katsomista ja analysoimista
- elokuvakeskusteluja
- elokuvasta kirjoittamista

Koulukohtainen soveltava kurssi

15. Toimittajakurssi (ÄI15)

Laaditaan verkossa julkaistavaksi lehtijuttuja kurssilaisia kiinnostavista aiheista. Monipuolista kirjoittamisen sekä mahdollisesti myös kuvaamisen ja muun toimitustyön harjoittelua. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittelee lehtijuttujen laatimista toimittajan roolissa
- muokkaa ja hioo omaa tekstiä julkaisukelpoiseksi
- perehtyy journalismin etiikkaan.

Keskeiset sisällöt

- lehtijuttujen ideoimista ja laatimista
- tutustumista media-alaan

5.3.2 Ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Ruotsin kieli ja kirjallisuus – oppimäärän opetussuunnitelma löytyy Turun kaupungin lukioiden yhteisestä opetussuunnitelmasta www.turku.fi.

Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit

Ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän kurssit tarkemmin Turun kaupungin lukioiden yhteisessä opetussuunnitelmassa www.turku.fi

5.3.3 Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän oppimäärän opetussuunnitelma löytyy Turun kaupungin lukioiden yhteisestä opetussuunnitelmasta www.turku.fi.

Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit

Saamen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän kurssit tarkemmin Turun kaupungin lukioiden yhteisessä opetussuunnitelmassa www.turku.fi

5.3.4 Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärän oppimäärän opetussuunnitelma löytyy Turun kaupungin lukioiden yhteisestä opetussuunnitelmasta www.turku.fi

Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän kurssit tarkemmin Turun kaupungin lukioiden yhteisessä opetussuunnitelmassa www.turku.fi

5.3.5 Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän oppimäärän opetussuunnitelma löytyy Turun kaupungin lukioiden yhteisestä opetussuunnitelmasta www.turku.fi.

Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärä oppimäärän kurssit tarkemmin Turun kaupungin lukioiden yhteisessä opetussuunnitelmassa www.turku.fi.

5.3.6 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

Opetus järjestetään keskitetysti Turun Iitalukiassa

Opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei opettajien arvion mukaan anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielen rinnalle. Lukion suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä opetus vahvistaa opiskelijan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelma löytyy Turun kaupungin lukioiden yhteisestä opetussuunnitelmasta www.turku.fi.

Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä oppimäärän kurssit tarkemmin Turun kaupungin lukioiden yhteisessä opetussuunnitelmassa www.turku.fi.

5.3.7 Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

Opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole ruotsi, suomi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelma löytyy Turun kaupungin lukioiden yhteisestä opetussuunnitelmasta www.turku.fi.

Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit

Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä oppimäärän kurssit tarkemmin Turun kaupungin lukioiden yhteisessä opetussuunnitelmassa www.turku.fi.

5.3.8 Suomi saamenkielisille -oppimäärä

Lukioissa voidaan opettaa saamen kieltä ja kirjallisuutta äidinkielenä. Myös muiden aineiden opetus ja opiskelu voivat kokonaan tai osittain olla saamenkielisiä. Opiskelija voi silloin valita, opiskeleeko hän suomea suomen kieli ja kirjallisuus oppimäärän mukaan vai suomi saamenkielisille oppimäärän mukaan. Opetuksen tavoitteena on tukea opiskelijan kaksikielisyyteen kasvamista ja luoda edellytyksiä

sille, että opiskelija voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä suomen- ja saamenkielisessä yhteisössä. Opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoama tuki opiskelijoiden suomen kielen kehittymiselle.

5.3.9 Ruotsi saamenkielisille -oppimäärä

Ruotsinkielisissä lukioissa voidaan opettaa saamen kieltä ja kirjallisuutta äidinkielenä. Myös muiden aineiden opetus ja opiskelu voivat kokonaan tai osittain olla saamenkielistä. Opiskelija voi silloin valita, opiskeleeko hän ruotsia ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan vai ruotsi saamenkielisille oppimäärän mukaan. Opetuksen tavoitteena on tukea opiskelijan kaksikielisyyteen kasvamista ja luoda edellytyksiä sille, että opiskelija voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä ruotsin- ja saamenkielisessä yhteisössä. Opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoama tuki opiskelijoiden ruotsin kielen kehittymiselle.

5.3.10 Suomi viittomakielisille -oppimäärä

Suomi viittomakielisille -oppimäärä on tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka opiskelevat viittomakieltä ja kirjallisuutta suomenkielisissä lukioissa. Opetuksen tavoitteena on opiskelijan kaksikielisyyteen kasvamisen tukeminen ja edellytysten luominen sille, että opiskelija voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä suomen- ja viittomakielisessä yhteisössä. Opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään suomen kieli ja kirjallisuus tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Tekstit ja kirjallisuus valitaan siten, että ne tuovat esille viittomakielisen yhteisön, sen historian, kulttuurin sekä perinteet. Opetussuunnitelmassa painotetaan viittomakielisen opiskelijan yksilöllisiä tarpeita. Arviointi määräytyy sen mukaan, kumman oppimäärän pohjalta suomi viittomakielisille -oppimäärä on laadittu. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoama tuki opiskelijoiden suomen kielen kehittymiselle.

5.3.11 Ruotsi viittomakielisille -oppimäärä

Ruotsi viittomakielisille -oppimäärä on tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka opiskelevat viittomakieltä ja kirjallisuutta ruotsinkielisissä lukioissa. Opetuksen tavoitteena on opiskelijan kaksikielisyyteen kasvamisen tukeminen ja edellytysten luominen sille, että opiskelija voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä ruotsin- ja viittomakielisessä yhteisössä. Opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään ruotsin kieli ja kirjallisuus tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärää soveltaen. Tekstit ja kirjallisuus valitaan siten, että ne tuovat esille viittomakielisen yhteisön, sen

historian, kulttuurin sekä perinteet. Opetussuunnitelmassa painotetaan viittomakielisen opiskelijan yksilöllisiä tarpeita. Arviointi määräytyy sen mukaan, kumman oppimäärän pohjalta ruotsi viittomakielisille -oppimäärä on laadittu. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoama tuki opiskelijoiden ruotsin kielen kehittymiselle.

5.3.12 Muu opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Lukiolain (629/1998) 8 §:n mukaan äidinkielenä voidaan opettaa suomen, ruotsin, saamen, romanikielen ja viittomakielen lisäksi myös muuta koulutuksen järjestäjän tarjoamaa ja opiskelijan valitsemaa opiskelijan äidinkieltä. Tällöin mainittua äidinkieltä opetetaan valtioneuvoston asetuksen (942/2014) 9 §:n määrittelemällä tuntimäärällä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä. Opetussuunnitelma laaditaan kielikohtaisesti suomen kieli ja kirjallisuus tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärään laadittuja lukion opetussuunnitelman perusteita soveltaen. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoama tuki opiskelijan äidinkielen kehittymiselle.

5.4 Toinen kotimainen kieli

5.4.1 Ruotsi

Ruotsin kielen opetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään ruotsin kielen taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Ruotsin kielen opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia ruotsia ja käyttää taitoaan rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia ruotsinkielisissä ympäristöissä sekä Suomessa että Ruotsissa kuin muuallakin, missä se on mahdollista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoissa maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätaidona. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita.

Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa ruotsin kielellä, mahdollisesti myös muilla pohjoismaisilla kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kielenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasolla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

Ruotsin kielen opetuksen yhteiset tavoitteet

Ruotsin kielen eri oppimäärien opetuksen yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

- kehittyä ruotsin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- rohkaistuu hyödyntämään ruotsin kieltä luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- vankentaa ruotsin kielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- kehittyä tavoitteellisena kielten oppijana ja osaa soveltaa kielenopiskelustrategioita
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- osaa arvioida oman osaamisensa riittävyyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista.
- ymmärtää Suomen ruotsalaista kulttuuriperintöä, Turun kulttuurin ja historian tarjoamaa moninaisuutta.
- tutustuu muiden turkulaisten toimijoiden tarjoamiin mahdollisuuksiin rikastuttaa osaamistaan esimerkiksi koulukohtaisilla kursseilla

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa opiskelemassaan oppimäärässä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (liite 1) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa	Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
-----------	---------------------------------	------------------------	------------------------

A-oppimäärä	B2.1	B2.1	B1.2
B1-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2	B2.2	B2.2

Arviointi

Ruotsin kielessä arviointi perustuu ruotsin kielen yhteisten tavoitteiden sekä oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat ruotsin kielen yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielisissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään Eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

A-oppimäärän syventävän kurssin 8, B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja äidinkielenomaisen oppimäärän syventävän kurssin 8 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Oppimäärän vaihtaminen

Opiskelijan on tarkoituksenmukaista jatkaa aloittamansa oppimäärän opintoja pitkäjänteisesti. Oppimäärää vaihdettaessa ruotsin kielessä pidemmästä oppimäärästä lyhyempään kurssiin luetaan hyväksi seuraavasti:

Kurssit	Äidinkielenomainen oppimäärä		A-oppimäärä		B1oppimäärä
Kurssi	1	→	1	→	1
Kurssi	2	→	2	→	2
Kurssi	3	→	3	→	3
Kurssi	4	→	4	→	4
Kurssi	5	→	5		
Kurssi	6	→	6	→	5
Kurssi	7	→	7	→	7

Kurssi	8	→	8	→	6
---------------	---	---	---	---	---

Muut pidemmän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyemmän oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kursseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseessä olevat kurssit voidaan lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

5.4.1.1 Ruotsi, A-oppimäärä

Tavoitteet

Ruotsi kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B2.1 vuorovaikutuksen ja tulkinnan taidoissa sekä B1.2 tuottamisen taidoissa ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

1. Ruotsinkielinen maailmani (RUA1)

Tavoitteet

- Tavoitteena on tutustuttaa opiskelija kielten lukio-opiskelun vaatimuksiin ja menetelmiin.
- Vahvistetaan suullista kielitaitoa, perussanastoa ja peruskielioppia.

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja.
- Asetetaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle ja etsitään autenttisia ruotsinkielisiä kielenkäyttöympäristöjä sekä keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi.

- Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin, harrastuksiin, kiinnostuksen kohteisiin ja kielenkäyttötarpeisiin.

Työtavat

- Kurssilla tehdään puhe-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinyymmärtämisharjoituksia.
- Kielen rakenteita harjoitellaan monipuolisesti.
- Harjoituksia tehdään yksin, pareittain tai suuremmissa ryhmissä oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi.

Arviointi

- Arvioinnissa otetaan huomioon kielen useat eri osa-alueet. Opiskelijalle annetaan monipuolista palautetta kielitaidon edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa.

2. Ihminen verkostoissa (RUA2)

Tavoitteet

- Kurssin tavoitteena on puheviestinnän strategioiden hallinnan vahvistaminen ja viestinnällisten tekstien tuottaminen sosiaalista mediaa apuna käyttäen.
- Rakenteiden hallintaa vahvistetaan erilaisten kommunikatiivisten harjoitusten avulla.

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen pohjoismaisessa kontekstissa.
- Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä.
- Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja.
- Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa.
- Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia.
- Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Työtavat

- Kurssilla harjoitellaan monipuolisesti puheviestinnän eri tilanteita erilaisissa merkitysneuvotteluissa.
- Harjoituksissa hyödynnetään teknologian tarjoamia mahdollisuuksia syventää rakenteiden hallintaa.

Arviointi

- Arvioinnissa otetaan huomioon kielen useat eri osa-alueet.
- Opiskelijalle annetaan monipuolista palautetta kielitaidon edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa, erityisesti suullisen kielitaidon kehittymisestä.

3. Pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä (RUA3)

Tavoitteet

- Opiskelija vahvistaa ruotsin kielen tekstin ymmärtämistaitojaan ja osaa tuottaa erilaisia kirjallisia tuotoksia.
- Aihekokonaisuus kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys korostuu.
- Kurssin aikana tutustutetaan opiskelijat Turun seudun kaksikieliseen kulttuuriperintöön.

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa.
- Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta.
- Aihepiirinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, ruotsinkieliset mediat sekä luova toiminta.

Työtavat

- Kurssilla tehdään erilaisia puhe-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia.
- Tuotetaan eri tarkoituksiin sopivia tekstejä käyttämällä monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa.

Arviointi

- Kurssin arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kehittymisen eri osa-alueet.
- Opiskelijalle annetaan monipuolista palautetta kielitaidon edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (RUA4)*Tavoitteet*

- Kurssin tavoitteena on opiskelijan sanavaraston syventäminen sisukkaasti ja laajentaminen yhä käsitteellisemmäksi.
- Aihekokonaisuuksista korostetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta ruotsin kielellä.
- Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta.
- Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

Työtavat

- Kurssilla tehdään monipuolisesti puhe-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia.
- Kielen rakenteiden osaamista vahvistetaan.
- Harjoituksia tehdään yksin, pareittain tai suuremmissa ryhmissä oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi.

- Kurssin aiheita voidaan työstää myös portfoliotyypisesti.

Arviointi

- Kurssin arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kehittymisen eri osa-alueet.
- Opiskelijalle annetaan monipuolista palautetta kielitaidon edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa.
- Kurssin arvioinnissa voidaan hyödyntää portfolio-työskentelyä.

5. Tiede ja tulevaisuus (RUA5)

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla syvennetään tekstin tulkinna ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista.
- Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja.
- Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisiona erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista.
- Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

Tavoitteet

- Tavoitteena on syventää ja laajentaa opiskelijan sanavarastoa yhä käsitteellisemmäksi ja vahvistaa rakenteiden osaamista yhä vaativamman kieliaineksen avulla.

Työtavat

- Kurssilla tehdään monipuolisesti puhe-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia.
- Kielen rakenteiden osaamista vahvistetaan.
- Harjoituksia tehdään yksin, pareittain tai suuremmissa ryhmissä hyödyntäen erilaisia opiskelu- ja tietoympäristöjä.

Arviointi

- Kurssin arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kehittymisen eri osa-alueet.
- Opiskelijalle annetaan monipuolista palautetta kielitaidon edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa.
- Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (RUA6)

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana.
- Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä.
- Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa ruotsin kielellä myös muualla kuin Suomessa.
- Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Tavoitteet

- Kurssin tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia suoriutua jatko-opinnoissa ja työelämässä vaadittavista kielenkäyttötilanteista pohjoismaisissa kohtaamisissa.
- Opiskelijoita kannustetaan jatkamaan opintoja syventävillä kursseilla.

Työtavat

- Kurssilla tehdään monipuolisesti vaativia puhe-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia.
- Kielen rakenteiden osaamista vahvistetaan.
- Harjoituksia tehdään yksin, pareittain tai suuremmissa ryhmissä hyödyntäen erilaisia opiskelu- ja tietoympäristöjä.

Arviointi

- Kurssin arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kehittymisen eri osa-alueet.
- Opiskelijalle annetaan monipuolista palautetta kielitaidon edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa.
- Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää ruotsin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkittamista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä kirjallinen/suullinen ruotsinkielinen osuus tai kokonaisuus.

7. Kestävä elämäntapa (RUA7)*Keskeiset sisällöt*

- Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille.
- Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä.
- Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmista ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Tavoitteet

- Kurssin tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat eri tekstilajeihin ja niiden tuottamiseen.
- Tavoitteena on myös pystyä ymmärtämään ja analysoimaan pidempi kirjallinen teksti.
- Kurssin aikana syvennetään pakollisten kurssien aihepiirien sanastoa.

Työtavat

- Kurssilla tehdään monipuolisesti vaativia kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia.
- Kielen rakenteita kerrataan.

- Opiskelijoita ohjataan lukemaan pidempi kirjallinen teksti oman kiinnostuksen mukaan.

Arviointi

- Opiskelijaa arvioidaan suhteessa eurooppalaiseen kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoon, tavoitteena taso B1.2 – B2.1.

8. Viesti ja vaikuta puhuen (RUA8)

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia.
- Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.
- Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Tavoitteet

- Kurssilla harjoitellaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa oppimäärälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.
- Vankennetaan myös jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteissa tarvittavaa suullista kielitaitoa.

Työtavat

- Puhumista harjoitellaan eri aihepiireihin liittyvien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

Arviointi

- Arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin.
- Kurseista annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10.
- Myös kurssiin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa opiskelemassaan oppimäärässä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (liite 1) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa	Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
A-oppimäärä	B2.1	B2.1	B1.2
B1-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2	B2.2	B2.2

Koulukohtaiset syventävät kurssit:

9. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi (RUA9)

Kurssin tavoitteena on valmentaa opiskelijoita ylioppilaskirjoituksiin. Kurssilla kerrataan keskeisiä kielioppiasioita, harjoitellaan ylioppilaskirjoitusten teksti- ja kuulunymmärtämisiä, sanasto- ja rakenneosioita sekä kirjoitetaan aineita.

Arviointi:

Suoritusmerkintä. Kurssia ei voi suorittaa edes osittain itsenäisesti. Suoritusvuosi 3.

10. Kirjoita paremmin (RUA10)

Kurssin tavoitteena on harjoitella erityyppisiä kirjoitelmia, joiden aiheina ovat aiempien kurssien aihepiirit. Kurssilla vankennetaan kielioppia ja sanastoa.

Arviointi:

Suoritusmerkintä. Kurssia ei voi suorittaa edes osittain itsenäisesti. Suoritusvuosi 3.

Arviointi

Ruotsin kielessä arviointi perustuu ruotsin kielen yhteisten tavoitteiden sekä oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat ruotsin kielen yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielisissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

A-oppimäärän syventävän kurssin 8, B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja äidinkielenomaisen oppimäärän syventävän kurssin 8 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Oppimäärän vaihtaminen

Opiskelijan on tarkoituksenmukaista jatkaa aloittamansa oppimäärän opintoja pitkäjänteisesti. Oppimäärää vaihdettaessa ruotsin kielessä pidemmästä oppimäärästä lyhyempään kurssija luetaan hyväksi seuraavasti:

Kurssit	Äidinkielenomainen oppimäärä		A-oppimäärä		B1-oppimäärä
Kurssi	1	→	1	→	1
Kurssi	2	→	2	→	2
Kurssi	3	→	3	→	3
Kurssi	4	→	4	→	4
Kurssi	5	→	5		
Kurssi	6	→	6	→	5
Kurssi	7	→	7	→	7
Kurssi	8	→	8	→	6

Muut pidemmän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyemmän oppimäärän syventäviä tai soveltavia kurssija opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kurssija oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseessä olevat kurssit voidaan lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän syventäviksi tai soveltaviksi kurssieiksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

5.4.1.2 Ruotsi, B1-oppimäärä

1. Minun ruotsini (RUB11)

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja.
- Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi.
- Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa.
- Syvennetään vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun ja arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja.
- Käsiteltävät aihepiirit liittyvät nuorten omiin kiinnostuksen kohteisiin sekä tarpeisiin käyttää kieltä erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

Tavoitteet

- Tavoitteena on niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta sekä vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa.
- Viestinnällisenä tavoitteena on tukea opiskelijan keskustelu- ja puheenymmärtämistaitoja.
- Kurssilla keskitytään keskeisten puheviestinnän strategioiden hallintaan.

Työtavat

- Kurssilla tehdään puhe-, sanasto-, rakenne-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia.
- Kurssilla harjoitellaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Arviointi

- Kurssin arvioinnissa otetaan huomioon arvioitavat suoritukset, esimerkiksi kokeet ja kirjoitelmat sekä jatkuva näyttö.

2. Hyvinvointi ja ihmissuhteet (RUB12)*Keskeiset sisällöt*

- Kurssilla harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen ja niistä suoriutumiseen tarvittavia strategioita.
- Harjoitellaan taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä.
- Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista.
- Kurssilla pohditaan eri näkökulmista, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on ihmisen elämässä.
- Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Tavoitteet

- Kurssilla jatketaan sanaston ja rakenteiden vahvistamista sekä kirjoittamista lyhyiden viestinnällisten tehtävien avulla.
- Lisäksi vankennetaan suullisen viestinnän strategioiden hallintaa ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.
- Tavoitteena on myös harjoitella monipuolisesti kuullun ymmärtämistä sekä kehittää opiskelutaitoja ja oppia arvioimaan omaa edistymistä kielitaidon eri osa-alueilla.

Työtavat

- Kurssilla tehdään puhe-, sanasto-, rakenne-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia.
- Kurssilla harjoitellaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.
- Kirjoitetaan lyhyitä viestinnällisiä tekstejä.

Arviointi

- Kurssin arvioinnissa otetaan huomioon arvioitavat suoritukset, esimerkiksi kokeet ja kirjoitelmat sekä jatkuva näyttö.

3. Kulttuuri ja mediat (RUB13)

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen.
- Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Tavoitteet

- Kurssin tavoitteena on vahvistaa kielen suullista ja kirjallista käyttöä sekä perusrakenteiden hallintaa.
- Tavoitteena on kehittää opiskelijan medialukutaitoa.

Työtavat

- Kurssilla tehdään puhe-, sanasto-, rakenne-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia.
- Kurssilla harjoitellaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.
- Kurssilla pyritään hyödyntämään erilaisia medioita.

Arviointi

- Kurssin arvioinnissa otetaan huomioon arvioitavat suoritukset, esimerkiksi kokeet ja kirjoitelmat sekä jatkuva näyttö.

4. Monenlaiset elinympäristömme (RUB14)*Keskeiset sisällöt*

- Kurssilla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista.
- Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä ajankohtaiset ilmiöt yhteiskunnassa, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta.

Tavoitteet

- Pyritään yhä parempaan ruotsin kielen hallintaan.
- Tavoitteita ovat myös sanaston vahvistaminen ja monipuolistaminen.

Työtavat

- Kurssilla tehdään puhe-, sanasto-, rakenne-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia.

Arviointi

- Kurssin arvioinnissa otetaan huomioon arvioitavat suoritukset, esimerkiksi kokeet ja kirjoitelmat sekä jatkuva näyttö.

5. Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi (RUB15)*Keskeiset sisällöt*

- Kurssilla harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia.
- Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä.

- Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Tavoitteet

- Pyritään sisukkaasti yhä parempaan ruotsin kielen hallintaan.
- Tavoitteita ovat myös sanaston vahvistaminen ja monipuolistaminen.
- Lisäksi korostetaan ruotsin kielen tarjoamia mahdollisuuksia lukio-opintojen jälkeen.

Työtavat

- Kurssilla tehdään puhe-, sanasto-, rakenne-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia.

Arviointi

- Kurssin arvioinnissa otetaan huomioon arvioitavat suoritukset, esimerkiksi kokeet ja kirjoitelmat sekä jatkuva näyttö.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää ruotsin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkittamista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä kirjallinen tai suullinen ruotsinkielinen osuus tai kokonaisuus.

6. Viesti ja vaikuta puhuen (RUB16)

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia.
- Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.
- Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Tavoitteet

- Kurssilla harjoitellaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa oppimäärälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.
- Vankennetaan myös jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteissa tarvittavaa suullista kielitaitoa.

Työtavat

- Puhumista harjoitellaan eri aihepiireihin liittyvien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

Arviointi

- Arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta

saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin.

- Kurseista annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10.

7. Kestävä elämäntapa (RUB17)

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille.
- Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä.
- Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Tavoitteet

- Tavoitteena on syventää ja laajentaa opiskelijan sanavarastoa yhä käsitteellisemmäksi ja vahvistaa kieliopin osaamista.
- Tavoitteena on myös se, että opiskelija ymmärtää yhä vaativampia tekstejä.

Työtavat

- Kurssilla tehdään puhe-, sanasto-, rakenne-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia.
- Painopiste on kirjoittamisessa ja tekstinymmärtämisessä.

Arviointi

- Kurssin arvioinnissa otetaan huomioon arvioitavat suoritukset, esimerkiksi kokeet ja kirjoitelmat sekä jatkuva näyttö.
- Opiskelijaa arvioidaan suhteessa eurooppalaiseen kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoon, tavoitteena taso B1.1.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

8. Introkurssi (RUB18)

Kurssin tavoitteena on kerrata peruskoulun keskeistä sanastoa ja kielioppia sekä rohkaista oppilaita käyttämään ruotsin kieltä jokapäiväisissä tilanteissa.

Arviointi:

Suoritusmerkintä. Kurssia ei voi suorittaa edes osittain itsenäisesti.

Suoritusvuosi 1-3.

9. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi (RUB19)

Kurssin tavoitteena on kerrata ja harjoitella ylioppilaskirjoituksissa vaadittavia kielitaidon eri osa-alueita monipuolisten harjoitusten avulla.

Arviointi:

Suoritusmerkintä. Kurssia ei voi suorittaa edes osittain itsenäisesti.

Suoritusvuosi 3.

10. Kirjoita paremmin (RUB110)

Kurssin tavoitteena on harjoitella eripituisia ja -tyyppisiä kirjoitelmia, joiden aiheina ovat aiempien kurssien aihepiirit. Kurssilla vankennetaan kielioppia ja sanastoa.

Arviointi:

Suoritusmerkintä. Kurssia ei voi suorittaa edes osittain itsenäisesti.

Suoritusvuosi 3.

11. Matkailu ja Itämeri (RUB111)

Kurssin tavoitteena on harjoittaa viestintätaitoja eri tilanteissa. Kurssin aihepiirejä ovat mm. matkailu, merenkulku, kauppa ja Itämeri. Kurssin toteutustapa sovitaan ryhmän kanssa kurssin alussa.

Arviointi:

Suoritusmerkintä. Kurssia ei voi suorittaa edes osittain itsenäisesti.

Suoritusvuosi 2 tai 3.

5.4.1.3 Ruotsi, B3-oppimäärä

”Opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 13 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjestää toisen kotimaisen kielen opetusta lukiossa alkavan B-oppimäärän mukaisesti.” (Valtioneuvoston asetus 942/2014, 9 §)

Opetusta ei järjestetä Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa.

5.4.1.4 Ruotsi, äidinkielenomainen oppimäärä

Opetusta ei järjestetä Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa.

5.4 Toinen kotimainen kieli**5.4.2 Suomi (Finska)**

Opetusta ei järjestetä Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa.

5.4.2.1 Suomi, A-oppimäärä

Opetusta ei järjestetä Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa.

5.4.2.2 Suomi, B1-oppimäärä

Opetusta ei järjestetä Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa.

5.4.2.3 Suomi, B3-oppimäärä

Opetusta ei järjestetä Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa.

5.5 Vieraat kielet

Kieltenopetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Kielten opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia kulttuurisesti, kansainvälisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoiden maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia kieliä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätautona. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita.

Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa osaamillaan kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kielenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasoilla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

Vieraiden kielten opetuksen yhteiset tavoitteet

Vieraiden kielten eri oppimäärien opetuksen yhteisenä tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu hyödyntämään kielitaitoaan luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- vankentaa kohdekielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- kehittyvä tavoitteellisenä kielten oppijana ja osaa soveltaa kielenopiskelustrategioita

- ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- osaa arvioida omaa osaamistaan sekä suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten jatko-opintojen, työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmasta.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri kielissä tai oppimäärissä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (liite 1) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa	Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet A	B1.2	B1.2	B1.2
Englanti B1	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet B1	B1.1	B1.1	B1.1
Englanti B2	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet B2	A2.2	A2.2	A2.2
Englanti B3	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet B3	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet B3	A2.1	A2.1	A2.1

Arviointi

Vieraisissa kielissä arviointi perustuu vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden sekä kieli- ja oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat vieraiden kielten yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielisissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvien osin Eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

A-oppimäärän syventävän kurssin 8 ja B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Oppimäärän vaihtaminen

Opiskelijan on tarkoituksenmukaista jatkaa aloittamansa oppimäärän opintoja pitkäjänteisesti. Oppimäärää vaihdettaessa vieraassa kielessä pidemmästä oppimäärästä lyhyempään kurssija luetaan hyväksi latinan kieltä lukuun ottamatta seuraavasti:

Kurssit	A-oppimäärä		B1-oppimäärä		B2-oppimäärä		B3-oppimäärä	
Kurssi	1	→	1	→	1	→	3	
Kurssi	2	→	2	→	3	→	5	
Kurssi	3	→	3	→	4	→	6	
Kurssi	4	→	4	→	2	→	4	
Kurssi	6	→	5	→	5	→	7	
Kurssi	7	→	7	→	6	→	8	
Kurssi	8	→	6					

Muut pidemmän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyemmän oppimäärän syventäviä tai soveltavia kurssija opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kurssija oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseessä olevat kurssit voidaan lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän syventäviksi tai soveltaviksi kurssieiksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Kurssit

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2. Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

EN = englannin kieli
 LA = latinan kieli
 RA = ranskan kieli
 SM = saamen kieli
 SA = saksan kieli
 VE = venäjän kieli
 IA = italian kieli
 EA = espanjan kieli
 PO = portugalin kieli
 KI = kiinan kieli
 JP = japanin kieli
 KX = muu kieli

5.5.1 Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Englannin kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehitty englannin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- ymmärtää englannin kielen merkityksen ja roolin kansainvälisen kommunikaation kielenä
- osaa arvioida oman osaamisensa riittävyyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista
- saa kokemuksia laajempien englanninkielisten tekstien lukemisesta, tulkitsemisesta ja käsittelystä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B2.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Arviointi

- Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti.
- Arvioinnin perusteet on selvitettävä opiskelijoille kurssin alussa.

Turun kaupungin lukioiden englannin pakollisten ja syventävän kurssin 7 arvioinnin perustana on tavallisesti kurssikoe (sanasto, rakenteet ja luetun ymmärtäminen), kuuntelukoe ja kirjoitustehtävä(t). Kurssikoe ja kuuntelukoe voi olla yksi laajempi koe tai se voi koostua useammista kurssin aikana suoritetuista kirjallisista tai suullisista osakokeista. Tämän lisäksi eri kursseihin liittyy erilaisia arviointiin mukaan tulevia tehtäviä. Jos opiskelija jättää jonkin osasuorituksen tekemättä, opettaja voi arvioida ko. suorituksen arvosanalla 4, jolloin osasuorituksen puuttuminen vaikuttaa lopulliseen kurssiarvosanaan alentavasti. Tuntityöskentely (säännöllinen läsnäolo, kotitehtävien tunnollinen suorittaminen, täsmällisyys, halukkuus osaamisen näyttämiseen kielitaidon eri osa-alueilla ja omien ajatusten ja ideoiden positiivinen esiintuominen) otetaan huomioon arvioinnissa.

Opettaja voi harkintansa mukaan toteuttaa minkä tahansa pakollisen tai syventävän kurssin 7 arvioinnin myös muulla tavoin, esim. portfolion avulla.

Opiskelijaa ohjataan arvioimaan omaa kielitaitoaan kurssien painotusalueiden mukaan käyttäen eurooppalaista kielitaidon kuvausasteikkoa. Harkinnan mukaan opiskelijan itsearviointia voidaan käyttää myös kurssin arvioinnin yhtenä osana.

Kaikki pakolliset kurssit sekä syventävä kurssi 7 arvioidaan numeroarvosanoin 4-10 soveltaen lukioiden yleisiä arviointikriteerejä. Näiden kurssien hylätyn arvosanan uusintakoe on kurssikoe. Suullisen kurssin 8 arviointi pohjautuu kurssin aikaisiin suullisiin näyttöihin ja Opetushallituksen laatiman suullisen kokeen tuloksiin ja se arvioidaan numeroarvosanoin 4-10. Suullisesta kokeesta saa lisäksi erillisen

arvosanan numeroarvosanoilla 4-10. Kurssin voi uusia vain käymällä koko kurssi uudestaan ja suorittamalla suullinen koe kurssin yhteydessä.

Opiskelijan lukion englannin päättöarvosana määräytyy opiskelijan opinto-ohjelmaan kuuluneiden pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien arvosanojen keskiarvon perusteella. Opettaja voi harkintansa mukaan nostaa päättöarvosanaa, mikäli opiskelija osoittaa syventävillä kursseilla tietojensa ja taitojensa olevan tulossa olevaa arvosanaa paremmat.

Kurssien itsenäinen suorittaminen

Kurssien itsenäisen suorittamisen haittapuolena on lähes kaikkien kielen osa-alueiden tunnilla tapahtuvan harjoittelun väheneminen, erityisesti tämä vaikuttaa kuullun ymmärtämisen ja suullisen kielitaidon harjoittelun määrään. Tämän vuoksi itsenäistä suoritusta on harkittava tarkkaan ja sille on oltava vahvat perusteet. Itsenäisesti voi suorittaa minkä tahansa valtakunnallisista kursseista 1-7. (Kurssia 8 ei voi suorittaa itsenäisesti.) Itsenäinen suoritus käsittää pääsääntöisesti vähintään samat kurssisuoritukset kuin ko. kurssin arviointiin sisältyy. Lisäksi itsenäiseen suoritukseen voi sisältyä näyte suullisesta kielitaidosta (ääneen lukeminen, suomenkielisen tarinan kertominen englanniksi, kysymyksiin vastaaminen, puhe / esitys). Suoritus arvioidaan samoin kuin ko. kurssin arvioinnista koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa todetaan.

Työtavat

Englannin opiskelussa käytettäviä työtapoja ovat mm. sanaston ja rakenteiden harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti yksilö-, pari- ja ryhmätyönä, keskustelun harjoittelu pari- ja ryhmätyönä, kuullun ymmärtämisen ja suullisen tuottamisen harjoittelu, sanaston ja rakenteiden sekä kirjoittamisen harjoittelu perinteisesti ja/tai digitaalisia välineitä, sähköisiä oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä hyödyntäen. Digitaalisuutta käytetään hyväksi luomaan mahdollisuuksia opiskelijan yksilölliselle etenemiselle.

Valtakunnallisten syventävien kurssien opetussuunnitelmassa mainittu laajahko kirjallinen/suullinen englanninkielinen tuotos voidaan tehdä ainerajat ylittäen tai se voi olla koulun muihin opintoihin liittyvä (esim. eri lukioiden erikoistumisalueet).

Englannin kielen erityisasemaa opiskelun ja työelämän kielenä voidaan konkretisoida opiskelijalle luomalla yhteyksiä kulttuurikohteisiin, oppilaitoksiin ja yrityksiin paikallisesti ja kansainvälisesti.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

1. Englannin kieli ja maailmani (ENA1)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita, analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita englannin opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. Ihminen verkostoissa (ENA2)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri-ilmiöitä (ENA3)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, englanninkieliset mediat sekä luova toiminta.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

5. Tiede ja tulevaisuus (ENA5)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (ENA6)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää englannin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen englanninkielinen osuus tai kokonaisuus.

7. Kestävä elämäntapa (ENA7)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa englantia erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla analysoidaan tai tuotetaan eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

8. Viesti ja vaikuta puhuen (ENA8)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Koulukohtaisen syventävät kurssit

9. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi (ENA9)

Kurssilla kehitetään englannin kielen kirjallista ilmaisutaitoa, syvennetään keskeisten aihepiirien sanastoa sekä harjoitellaan kirjoitetun ja puhutun kielen ymmärtämistä. Harjoitellaan yo-kokeessa esiintyviä tehtävätyyppejä. Ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä.

10. Kielioppikurssi abeille (ENA10)

Kurssilla kerrataan lukion keskeistä kielioppia ja kerrataan ja syvennetään sanastoa. Ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä

11. Portfoliokurssi luonnontiedelinjan ja merilinjan opiskelijoille (ENA11)

Kurssin aihepiirejä ovat ympäristö, Itämeri, luonnontieteellinen tutkimus, merenkulku ja matkailu. Kurssin aikana opiskelija laatii englanninkielisen portfolion, esim. e-portfolion. Kurssilla hyödynnetään verkkoa ja sosiaalista mediaa ja se toteutetaan osittain yhteistyönä luonnontieteiden kanssa. Aihepiirien valintaan vaikuttavat opiskelijoiden omat kiinnostuksen kohteet. Ei itsenäistä suoritusta. Suoritusvuosi 2. vuosi. Suoritusmerkintä.

12. Introkurssi (ENA12)

Lukion englannin johdantokurssi, jossa kerrataan ja vahvistetaan peruskoulun oppimäärää ja valmennetaan opiskelijaa lukion kieliopintoihin. Kerrataan peruskoulussa opittuja keskeisiä rakenteita, mm. verbimuotoja. Ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi 1. vuosi.

13. English literature and culture (ENA13)

Kurssilla syvennyttään englanninkieliseen kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Ei järjestetä joka vuosi. Suoritusvuosi 2. tai 3. vuosi. Ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä.

5.5.2 Vieraat kielet, A-oppimäärä

Opetusta järjestetään muissa kuin englannissa keskitetysti muissa Turun lukioissa.

5.5.3 Vieraat kielet, B1-oppimäärä

Opetusta ei järjestetä Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa.

5.5.4 Vieraat kielet, B2-oppimäärä

Turun lukioissa B2 - ja B3-oppimäärät yhdistetään kurssista Hyvinvointi ja huolenpito lähtien. Näin ollen B3-kielen lukijat opiskelevat kieltä ensin kahden kurssin ajan omana ryhmänään ja sitten yhdessä B2-kielen lukijoiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- koee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyi kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä

- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Turku on vanha kulttuurikaupunki, jossa toimivat sekä suomenkielinen että ruotsinkielinen yliopisto. Turussa on ulkomaalaisia opiskelijoita, työntekijöitä, turisteja ja maahanmuuttajia, jotka kaikki luovat kaupunkiimme kansainvälisen ilmapiirin. Kieltenopiskelussa kannustamme opiskelijoita huomaamaan kaupunkimme monet mahdollisuudet käyttää vieraita kieliä erilaisissa yhteyksissä ja mahdollisuuksien mukaan luomaan yhteyksiä työelämään.

Opiskelijoita ohjataan syventämään koulussa oppimaansa kielitaitoa omien tarpeidensa mukaan ja löytämään itselleen mielekkäät tavat opiskella ja hankkia tietoa (= taito hankkia tietoa itse ja opitun henkilökohtaistaminen esim. harrastusten kautta). Opiskelijoita ohjataan yhdistämään eri oppiaineissa opittua tietoa itselleen tärkeiksi merkityskokonaisuuksiksi.

Lyhyiden kielten opiskelun yhtenä tavoitteena on ohjata opiskelijoita pitkäjänteiseen työskentelyyn ja sitoutumaan oppiaineen opiskeluun, niin että mahdollisimman moni opiskelija kirjoittaisi lyhyen vieraan kielen ylioppilaskirjoituksissa.

Työtavat

Kursseilla tehdään puhe-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia. Kielen rakenteita harjoitellaan ja vahvistetaan joka kurssissa. Harjoituksia tehdään yksin, pareittain tai ryhmissä. Kursseilla hyödynnetään teknologiaa eri muodoissa mm. sähköisiä kokeita varten. Opiskelun aikana pyritään hyödyntämään paikallisia kansainvälisiä kontakteja ja ylläpitämään ystävyyskoulutoimintaa.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Arvioinnin perustana ovat kurssikoe, muut kurssilla tehdyt suulliset ja kirjalliset työt sekä aktiivinen tuntityöskentely. Tuntityöskentelyyn liittyvät muun muassa säännöllinen ja aktiivinen osallistuminen opetukseen, tehtävien suorittaminen määräajassa ja halukkuus näyttää osaamistaan kielitaidon eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan omatoiminen työskentely. Harrastuneisuutta ja sitoutumista pitkäjänteiseen työskentelyyn opiskelija voi osoittaa esim. työstämällä portfolioita. Opettajan arvioinnin lisäksi kurssin arvioimisessa voidaan hyödyntää myös vertaisarviointia.

Itsenäinen suoritus

Kurssi suoritetaan aina ensisijaisesti osallistumalla opetukseen, jotta kaikkia kielen osa-alueita tulee harjoiteltua tasapuolisesti. Etenkin kuullun ymmärtämisen ja suullisen kielitaidon harjoittelu itsenäisesti vaatii opiskelijalta erityistä aktiivisuutta hankkia vastaavat taidot kuin lähiopetuksessa. Tämän vuoksi itsenäistä suoritusta on harkittava tarkkaan ja sille on oltava vahvat perusteet. Luvan itsenäisen kurssin suorittamiseen antavat aineenopettaja ja rehtori tapauskohtaisesti.

Itsenäiseen suoritukseen kuuluu kurssitöiden lisäksi opettajan määräämät lisätehtävät. Kurssikokeen arvosana painottuu arvioinnissa. Opiskelija sopii itsenäisestä suorituksesta, sen aikataulusta ja vaadituista tehtävistä aineenopettajan kanssa.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kurseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kurseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Saksa

Peruskoulussa alkanut oppimäärä (B2-kieli)

Yleistä

Syventävien kurssien aihepiirit ovat valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaiset. Ne kattavat mm. arkipäivän viestintään, nuorten elämään ja tulevaisuuden suunnitelmiin sekä kansainvälisyyteen liittyviä kokonaisuuksia. Koulukohtainen kurssi (9) on ylioppilaskokeeseen valmentava ja kertaava kurssi. Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Valtakunnalliset syventävät kurssit (1 – 8) voi opiskella myös itsenäisesti tekemällä opettajan määräämät tehtävät ja suorittamalla kurssikokeen pääsääntöisesti silloin, kun kurssi on tarjolla. Koulukohtaisen kurssin (9) voi suorittaa ainoastaan opetukseen osallistumalla.

Menetelmät

Kielen opiskelu lähtee alkeista ja etenee melko intensiivisesti täyttäen lopulta peruskielenhallinnan vaatimukset. Jokaisella syventävällä kurssilla ovat kaikki kielenoppimisen osa-alueet esillä; suullinen viestintä ja kuullun ymmärtäminen, kirjallinen viestintä ja luetun ymmärtäminen sekä kielen rakenteet. Opiskelijoita ohjataan kiinnittämään huomiota omaan oppimiseensa ja heitä kannustetaan asettamaan omaan opiskeluunsa liittyviä tavoitteita ja arvioimaan omaa edistymistään.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Arvioinnin perustana ovat kurssikoe, muut kurssilla tehdyt suulliset ja kirjalliset työt sekä aktiivinen tuntityöskentely. Tuntityöskentelyyn liittyvät muun muassa säännöllinen ja aktiivinen osallistuminen opetukseen, tehtävien suorittaminen määräajassa ja halukkuus näyttää osaamistaan

kielitaidon eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan omatoiminen työskentely. Valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroarvosanoin. Koulukohtainen syventävä kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

1. Elämän tärkeitä asioita (SAB21)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. Monenlaista elämää (SAB22)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. Hyvinvointi ja huolenpito (SAB23)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. Kulttuuri ja mediat (SAB24)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (SAB25)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. Yhteinen maapallomme (SAB26)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. Kansainvälinen toiminta (SAB27)

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. Viesti puhuen ja kirjoittaen (SAB28)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Saksa

Peruskoulussa alkanut oppimäärä (B2-kieli)

Koulukohtainen syventävä kurssi

9. Kertauskurssi (SAB29)

Kurssilla luetaan eri aihepiireihin liittyviä tekstejä, harjoitellaan kuullun ymmärtämistä ja kirjallista tuottamista sekä kerrataan kielioppiasioita ja vahvistetaan niiden osaamista. Kurssin tavoitteena on valmentaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin vahvistamalla hänen kielitaitonsa eri osa-alueita.

Ranska

Peruskoulussa alkanut oppimäärä (B2-kieli)

Opetuksen tavoitteet

Ranskan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyi kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 ja kehittää edelleen kielitaitoaan.

Menetelmät

Kursseilla tehdään puhe-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia. Kielen rakenteita harjoitellaan ja vahvistetaan joka kurssissa. Harjoituksia tehdään yksin, pareittain tai ryhmissä. Kursseilla hyödynnetään teknologiaa eri muodoissa. Opiskelun aikana pyritään hyödyntämään kansainvälisiä kontakteja.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Arvioinnin perustana ovat kurssikoe, muut kurssilla tehdyt suulliset ja kirjalliset työt sekä aktiivinen tuntityöskentely. Tuntityöskentelyyn liittyvät muun muassa säännöllinen ja aktiivinen osallistuminen opetukseen, tehtävien suorittaminen määräajassa ja halukkuus näyttää osaamistaan kielitaidon eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan omatoiminen työskentely. Valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numero-arvosanoin 4-10. Hyväksytysti suoritetusta koulukohtaisesta syventävästä kurssista annetaan suoritusmerkintä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, taidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit (RAB21-RAB28) voidaan opettajan harkinnan mukaan opiskella myös itsenäisesti tekemällä vaadittavat tehtävät ja suorittamalla kurssikoe pääsääntöisesti silloin, kun kurssi on tarjolla.

1. Elämän tärkeitä asioita (RAB21)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. Monenlaista elämää (RAB22)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. Hyvinvointi ja huolenpito (RAB23)

Kurssilla käsitellään ihmisen arkeen ja elämänvaiheisiin liittyviä teemoja hyvinvoinnin näkökulmasta. Käsitellään esimerkiksi teknologian tuomia muutoksia. Tutustutaan erilaisiin aihepiiriin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Opetellaan kuuntelevaa kielenkäyttöä, oman mielipiteen muotoilemista ja toisen huomioonottamista kasvokkain ja verkossa.

4. Kulttuuri ja mediat (RAB24)

Kurssilla tutustutaan ranskankielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Kurssilla syvennetään monilukutaitoa.

5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (RAB25)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen.

6. Yhteinen maapallomme (RAB26)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. Kansainvälinen toiminta (RAB27)

Kurssilla tarjotaan mahdollisuuksia hyödyntää kielitaitoa ja vahvistaa kulttuurista ymmärrystä osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. Viesti puhuen ja kirjoittaen (RAB28)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Koulukohtainen syventävä kurssi

9. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava (kurssi RAB29)

Kurssilla kerrataan sanastoa ja kielioppiasioita, harjoitellaan kuullun ymmärtämistä ja kirjallista tuottamista sekä luetaan eri aihepiireihin liittyviä tekstejä. Tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksiin vahvistamalla kielitaitonsa eri osa-alueita. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi 3. vuosi. Ei itsenäistä suoritusta.

5.5.5 Vieraat kielet, B3-oppimäärä

Turun lukioissa B2 - ja B3-oppimäärät yhdistetään kurssista Hyvinvointi ja huolenpito lähtien. Näin ollen B3-kielen lukijat opiskelevat kieltä ensin kahden kurssin ajan omana ryhmänään ja sitten yhdessä B2-kielen lukijoiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Turku on vanha kulttuurikaupunki, jossa toimivat sekä suomenkielinen että ruotsinkielinen yliopisto. Turussa on ulkomaalaisia opiskelijoita, työntekijöitä, turisteja ja maahanmuuttajia, jotka kaikki luovat kaupunkiimme kansainvälisen ilmapiirin. Kieltenopiskelussa kannustamme opiskelijoita huomaamaan kaupunkimme monet mahdollisuudet käyttää vieraita kieliä erilaisissa yhteyksissä ja mahdollisuuksien mukaan luomaan yhteyksiä työelämään.

Opiskelijoita ohjataan syventämään koulussa oppimaansa kielitaitoa omien tarpeidensa mukaan ja löytämään itselleen mielekkäät tavat opiskella ja hankkia tietoa (= taito hankkia tietoa itse ja opitun henkilökohtaistaminen esim. harrastusten kautta). Opiskelijoita ohjataan yhdistämään eri oppiaineissa opittua tietoa itselleen tärkeiksi merkityskokonaisuuksiksi.

Lyhyiden kielten opiskelun yhtenä tavoitteena on ohjata opiskelijoita pitkäjänteiseen työskentelyyn ja sitoutumaan oppiaineen opiskeluun, niin että mahdollisimman moni opiskelija kirjoittaisi lyhyen vieraan kielen ylioppilaskirjoituksissa.

Työtavat

Kursseilla tehdään puhe-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia. Kielen rakenteita harjoitellaan ja vahvistetaan joka kurssissa. Harjoituksia tehdään yksin, pareittain tai ryhmissä. Kursseilla hyödynnetään teknologiaa eri muodoissa mm. sähköisiä kokeita varten. Opiskelun aikana pyritään hyödyntämään paikallisia kansainvälisiä kontakteja ja ylläpitämään ystävyyskoulutoimintaa.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Arvioinnin perustana ovat kurssikoe, muut kursseilla tehdyt suulliset ja kirjalliset työt sekä aktiivinen tuntityöskentely. Tuntityöskentelyyn liittyvät muun muassa säännöllinen ja aktiivinen osallistuminen opetukseen, tehtävien suorittaminen määräajassa ja halukkuus näyttää osaamistaan kielitaidon eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan omatoiminen työskentely. Harrastuneisuutta ja sitoutumista pitkäjänteiseen työskentelyyn opiskelija voi osoittaa esim. työstämällä portfolioa. Opettajan arvioinnin lisäksi kurssin arvioimisessa voidaan hyödyntää myös vertaisarviointia.

Itsenäinen suoritus

Kurssi suoritetaan aina ensisijaisesti osallistumalla opetukseen, jotta kaikkia kielen osa-alueita tulee harjoiteltua tasapuolisesti. Etenkin kuullun ymmärtämisen ja suullisen kielitaidon harjoittelu itsenäisesti vaatii opiskelijalta erityistä aktiivisuutta hankkia vastaavat taidot kuin lähiopetuksessa. Tämän vuoksi itsenäistä suoritusta on harkittava tarkkaan ja sille on oltava vahvat perusteet. Luvan itsenäisen kurssin suorittamiseen antavat aineenopettaja ja rehtori tapauskohtaisesti.

Itsenäiseen suoritukseen kuuluu kurssitöiden lisäksi opettajan määräämät lisätehtävät. Kurssikokeen arvosana painottuu arvioinnissa. Opiskelija sopii itsenäisestä suorituksesta, sen aikataulusta ja vaadituista tehtävistä aineenopettajan kanssa.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kurseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kurssilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Espanja

Lukiossa alkava oppimäärä (B3-kieli)

Yleistä

Syventävien kurssien aihepiirit ovat valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaiset. Ne kattavat mm. arkipäivän viestintään, nuorten elämään ja tulevaisuuden suunnitelmiin sekä kansainvälisyyteen liittyviä kokonaisuuksia. Koulukohtainen kurssi (9) on ylioppilaskokeeseen valmentava ja kertaava kurssi. Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Valtakunnalliset syventävät kurssit (1 – 8) voi opiskella myös itsenäisesti tekemällä opettajan määräämät tehtävät ja suorittamalla kurssikokeen

pääsääntöisesti silloin, kun kurssi on tarjolla. Koulukohtaisen kurssin (9) voi suorittaa ainoastaan opetukseen osallistumalla.

Menetelmät

Kielen opiskelu lähtee alkeista ja etenee melko intensiivisesti täyttäen lopulta peruskielenhallinnan vaatimukset. Jokaisella syventävällä kurssilla ovat kaikki kielenoppimisen osa-alueet esillä; suullinen viestintä ja kuullun ymmärtäminen, kirjallinen viestintä ja luetun ymmärtäminen sekä kielen rakenteet. Opiskelijoita ohjataan kiinnittämään huomiota omaan oppimiseensa ja heitä kannustetaan asettamaan omaan opiskeluunsa liittyviä tavoitteita ja arvioimaan omaa edistymistään.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Arvioinnin perustana ovat kurssikoe, muut kurssilla tehdyt suulliset ja kirjalliset työt sekä aktiivinen tuntityöskentely. Tuntityöskentelyyn liittyvät muun muassa säännöllinen ja aktiivinen osallistuminen opetukseen, tehtävien suorittaminen määräajassa ja halukkuus näyttää osaamistaan kielitaidon eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan omatoiminen työskentely. Valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroarvosanoin. Koulukohtainen syventävä kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (EAB31)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa (EAB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (EAB33)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää (EAB34)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin

aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (EAB35)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (EAB36)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (EAB37)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (EAB38)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Espanja

Lukiossa alkava oppimäärä (B3-kieli)

Koulukohtainen syventävä kurssi

9. Kertauskurssi (EAB39)

Kurssilla luetaan eri aihepiireihin liittyviä tekstejä, harjoitellaan kuullun ymmärtämistä ja kirjallista tuottamista sekä kerrataan kielioppiasioita ja vahvistetaan niiden osaamista. Kurssin tavoitteena on valmentaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin vahvistamalla hänen kielitaitonsa eri osa-alueita.

Italia

Lukiossa alkava oppimäärä (B3-kieli)

Yleistä

Syventävien kurssien aihepiirit ovat valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaiset. Ne kattavat mm. arkipäivän viestintään, nuorten elämään ja tulevaisuuden suunnitelmiin sekä kansainvälisyyteen liittyviä kokonaisuuksia. Koulukohtainen

kurssi (9) on ylioppilaskokeeseen valmentava ja kertaava kurssi. Kielen opiskelu lähtee alkeista ja etenee melko intensiivisesti täyttäen lopulta peruskielenhallinnan vaatimukset. Jokaisella syventävällä kurssilla ovat kaikki kielenoppimisen osa-alueet esillä; suullinen viestintä ja kuullun ymmärtäminen, kirjallinen viestintä ja luetun ymmärtäminen sekä kielen rakenteet. Opiskelijoita ohjataan kiinnittämään huomiota omaan oppimiseensa ja heitä kannustetaan asettamaan omaan opiskeluunsa liittyviä tavoitteita ja arvioimaan omaa edistymistään. Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Valtakunnalliset syventävät kurssit (1 – 8) voi opiskella myös itsenäisesti tekemällä opettajan määräämät tehtävät ja suorittamalla kurssikokeen pääsääntöisesti silloin, kun kurssi on tarjolla. Koulukohtaisen kurssin (9) voi suorittaa ainoastaan opetukseen osallistumalla.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Arvioinnin perustana ovat kurssikoe, muut kurssilla tehdyt suulliset ja kirjalliset työt sekä aktiivinen tuntityöskentely. Tuntityöskentelyyn liittyvät muun muassa säännöllinen ja aktiivinen osallistuminen opetukseen, tehtävien suorittaminen määräajassa ja halukkuus näyttää osaamistaan kielitaidon eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan omatoiminen työskentely. Valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroarvosanoin. Koulukohtainen syventävä kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (IAB31)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa (IAB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (IAB33)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää (IAB34)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (IAB35)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (IAB36)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (IAB37)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (IAB38)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Italia

Lukiossa alkava oppimäärä (B3-kieli)

Koulukohtainen syventävä kurssi

9. Kertauskurssi (IAB39)

Kurssilla luetaan eri aihepiireihin liittyviä tekstejä, harjoitellaan kuullunymmärtämistä ja kirjallista tuottamista sekä kerrataan kielioppiasioita ja vahvistetaan niiden osaamista. Kurssin tavoitteena on valmentaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin vahvistamalla hänen kielitaitonsa eri osa-alueita.

Saksa

Lukiossa alkava oppimäärä (B3-kieli)

Yleistä

Syventävien kurssien aihepiirit ovat valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaiset. Ne kattavat mm. arkipäivän viestintään, nuorten elämään ja tulevaisuuden suunnitelmiin sekä kansainvälisyyteen liittyviä kokonaisuuksia. Koulukohtainen kurssi (11) on ylioppilaskokeeseen valmentava ja kertaava kurssi. B3-kieli yhdistyy lukiossamme B2-kieleen kolmannelta kurssilta alkaen. B2-kielen ensimmäinen kurssi on siis B3-kielen kolmas kurssi. Valtakunnalliset ja koulukohtaiset syventävät kurssit (1 – 10) voi opiskella myös itsenäisesti tekemällä opettajan määräämät tehtävät ja suorittamalla kurssikokeen pääsääntöisesti silloin, kun kurssi on tarjolla. Koulukohtaisen kurssin (11) voi suorittaa ainoastaan opetukseen osallistumalla.

Menetelmät

Kielen opiskelu lähtee alkeista ja etenee melko intensiivisesti täyttäen lopulta peruskielenhallinnan vaatimukset. Jokaisella syventävällä kurssilla ovat kaikki kielenoppimisen osa-alueet esillä; suullinen viestintä ja kuullun ymmärtäminen, kirjallinen viestintä ja luetun ymmärtäminen sekä kielen rakenteet. Opiskelijoita ohjataan kiinnittämään huomiota omaan oppimiseensa ja heitä kannustetaan asettamaan omaan opiskeluunsa liittyviä tavoitteita ja arvioimaan omaa edistymistään.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Arvioinnin perustana ovat kurssikoe, muut kurssilla tehdyt suulliset ja kirjalliset työt sekä aktiivinen tuntityöskentely. Tuntityöskentelyyn liittyvät muun muassa säännöllinen ja aktiivinen osallistuminen opetukseen, tehtävien suorittaminen määräajassa ja halukkuus näyttää osaamistaan kielitaidon eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan omatoiminen työskentely. Kurssit (1-10) arvioidaan numeroarvosanoin. Koulukohtainen syventävä kurssi 11 arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (SAB31)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa (SAB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (SAB33)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää (SAB34)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (SAB35)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (SAB36)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (SAB37)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (SAB38)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Saksa

Lukiossa alkava oppimäärä (B3-kieli)

Koulukohtaiset syventävät kurssit

9. Kansainvälinen toiminta (SAB39)

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittävät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

10. Viesti puhuen ja kirjoittaen (SAB310)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

11. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi (SAB311)

Kurssilla luetaan eri aihepiireihin liittyviä tekstejä, harjoitellaan kuullun ymmärtämistä ja kirjallista tuottamista sekä kerrataan kielioppiasioita ja vahvistetaan niiden osaamista. Kurssin tavoitteena on valmentaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin vahvistamalla hänen kielitaitonsa eri osa-alueita.

Ranska

Lukiossa alkava oppimäärä (B3kieli)

Opetuksen tavoitteet

Ranskan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyi kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 ja kehittää edelleen kielitaitoaan.

Menetelmät

Kursseilla tehdään puhe-, kuuntelu-, kirjoitus- ja tekstinymmärtämisharjoituksia. Kielen rakenteita harjoitellaan ja vahvistetaan joka kurssissa. Harjoituksia tehdään yksin, pareittain tai ryhmissä. Kursseilla hyödynnetään teknologiaa eri muodoissa. Opiskelun aikana pyritään hyödyntämään kansainvälisiä kontakteja.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Arvioinnin perustana ovat kurssikoe, muut kurssilla tehdyt suulliset ja kirjalliset työt sekä aktiivinen tuntityöskentely. Tuntityöskentelyyn liittyvät muun muassa säännöllinen ja aktiivinen osallistuminen opetukseen, tehtävien suorittaminen määräajassa ja halukkuus näyttää osaamistaan kielitaidon eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan omatoiminen

työskentely. Kurssit arvioidaan numeroarvosanoin 4-10, paitsi kurssi RAB311, josta annetaan suorituserkintä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, taidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit (RAB31-RAB38) voidaan opettajan harkinnan mukaan opiskella myös itsenäisesti tekemällä vaadittavat tehtävät ja suorittamalla kurssikoe pääsääntöisesti silloin, kun kurssi on tarjolla.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (RAB31)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja. Tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin.

2. Matkalla maailmassa (RAB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiivkeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (RAB33)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen.

4. Monenlaista elämää (RAB34)

Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla. Kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (RAB35)

Kurssilla käsitellään ihmisen arkeen ja elämänvaiheisiin liittyviä teemoja hyvinvoinnin näkökulmasta. Käsitellään esimerkiksi teknologian tuomia muutoksia. Tutustutaan erilaisiin aihepiiriin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Opetellaan kuuntelevaa kielenkäyttöä, oman mielipiteen muotoilemista ja toisen huomioonottamista kasvokkain ja verkossa.

6. Kulttuuri ja mediat (RAB36)

Kurssilla tutustutaan ranskankielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Kurssilla syvennetään monilukutaitoa.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (RAB37)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen.

8. Yhteinen maapallomme (RAB38)

Lähtökohtana on kestävä elämäntapa ja globaali vastuu sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset kysymykset. Kielitaitoa harjoitellaan monipuolisesti.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

Koulukohtaiset syventävät kurssit RAB39 ja RAB310 voidaan opettajan harkinnan mukaan opiskella myös itsenäisesti tekemällä vaadittavat tehtävät ja suorittamalla kurssikoe pääsääntöisesti silloin, kun kurssi on tarjolla.

9. Kansainvälinen toiminta (RAB39)

Kurssilla tarjotaan mahdollisuuksia hyödyntää kielitaitoa ja vahvistaa kulttuurista ymmärrystä osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella.

10. Viesti puhuen ja kirjoittaen (RAB310)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa.

11. Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi (RAB311)

Kurssilla kerrataan sanastoa ja kielioppiasioita, harjoitellaan kuullun ymmärtämistä ja kirjallista tuottamista sekä luetaan eri aihepiireihin liittyviä tekstejä. Tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksiin vahvistamalla kielitaitonsa eri osa-alueita. Suoritusmerkintä. Ei itsenäistä suoritusta.

5.5.6 Vieraat kielet, Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä

Aasian ja Afrikan kielillä tarkoitetaan maailman valtakieliä, kuten japania, kiinaa tai arabiaa, joissa käytetään monenlaisia kirjoitusjärjestelmiä.

Tavoitteet, menetelmät ja arviointi sekä valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit löytyvät Turun kaupungin lukioiden opetussuunnitelmasta www.turku.fi.

5.5.7 Vieraat kielet, saame, A-oppimäärä

Saame vieraana kielenä opetusta voidaan antaa Suomessa puhutuissa saamen kielissä, pohjoissaamessa, inarinsaamessa ja koltansaamessa. Nämä perusteet ovat kaikille kolmelle saamen kielelle yhteiset, ja näiden pohjalta laaditaan paikallisesti sovellus kuhunkin saamen kieleen.

Tavoitteet, menetelmät ja arviointi sekä valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit löytyvät Turun kaupungin lukioiden opetussuunnitelmasta www.turku.fi.

5.5.10 Vieraat kielet, latina, B2-oppimäärä

Opetus järjestetään keskitetysti Turun Klassillisessa lukiossa.

5.5.11 Vieraat kielet, latina, B3-oppimäärä

Opetus järjestetään keskitetysti Turun Klassillisessa lukiossa.

5.6 Matematiikka

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Sillä on merkittävä tai ratkaiseva rooli muun muassa tieteissä, teknologiassa, taloudessa, urheilussa, terveydenhuollossa ja turvallisuudessa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen, ilmiöiden mallintamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelevaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin. Opiskelijaa rohkaistaan myös käyttämään ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä sekä tuetaan opiskelijan taitoa siirtyä toisesta matemaattisen tiedon esitysmuodosta toiseen.

Opiskelijaa kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti

käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

Opiskelija harjaannutetaan käyttämään tietokoneohjelmistoja matematiikan oppimisen ja tutkimisen sekä ongelmanratkaisun apuvälineinä. Matematiikan opiskelussa hyödynnetään muun muassa dynaamisen matematiikan ohjelmistoja, symbolisen laskennan ohjelmistoja, tilasto-ohjelmistoja, taulukkolaskentaa, tekstinkäsittelyä sekä mahdollisuuksien mukaan digitaalisia tiedonlähteitä. Tärkeää on myös arvioida apuvälineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta. Edellä mainituista apuvälineistä käytetään jatkossa nimitystä tekniset apuvälineet.

Työtavat

Lukion matematiikan opetus- ja opiskelumenetelmien valinnalla edistetään opiskelijoiden aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Itsenäisessä ja ryhmätyöskentelyssä käytetään monipuolisesti teknologian luomia mahdollisuuksia. Kursseilla korostetaan itsenäisen harjoittelun tärkeyttä, sopivien teknisten apuvälineiden valintaa, täsmällistä kirjallista esitystä erilaisilla alustoilla. Opiskelussa pyritään kokonaisuuksien hallintaan ja edellytetään niiden soveltamista sähköisillä alustoilla. Kursseihin sisältyy soveltuvin osin teknisillä apuvälineillä tehtäviä kurssikokeita, osasuorituksia sekä tutkimustehtäviä. Tutkimiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvilla opiskelumenetelmillä edistetään oppimaan oppimista ja kehitetään kriittistä ja luovaa ajattelua. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua matematiikan opiskeluun ja tieteen soveltamiseen Turun alueen korkeakouluissa. (kurssikohtaisesti kukin lukio kirjaa tarkemmat käytettävät tekniset apuvälineet)

Matematiikan kurssin itsenäinen suoritus

Kurssin itsenäistä suorittamista ei suositella ensimmäisen lukuvuoden kursseissa, koska niillä opitaan matemaattiset esitystavat erilaisilla alustoilla. Itsenäiseen suoritukseen kuuluu runsaasti itsenäisesti suoritettavia tehtäviä koko kurssin alueelta. Tehtävämäärän tulee vastata kurssille osallistuvan opiskelijan työmäärää. Tehtävien ratkaisujen tulee olla hyvin perusteltuja ja hyvää matemaattista esitystapaa noudattavia. Lisäksi on suoritettava kurssikoe.

Matematiikan kurssin osittainen itsenäinen suoritus

mahdollista tehdä erityistapauksissa erikseen sovittaessa siten, että kurssin tavoitteet ja työmäärä toteutuvat. Näyttöjen puuttuessa opiskelija voidaan velvoittaa suorittamaan kurssi osittain itsenäisesti. Lisäksi on suoritettava kurssikoe hyväksytyksi.

Arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään

matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien ja teknisten apuvälineiden valintaan ja käyttöön sekä päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen

Opiskelijan osaamista arvioidaan niiden näyttöjen pohjalta, joita opiskelija koko kurssin aikana antaa. Näyttöjä ovat kokeet, osasuoritukset sekä tutkimustehtävät, säännöllinen osallistuminen tuntityöskentelyyn ja teknisten apuvälineiden hyödyntäminen. Arviointia tukevia lisänäyttöjä ovat mm. järjestelmällinen työskentely ja läksyksi annettujen asioiden opiskelu, vastuullinen sekä tavoitteellinen matematiikan taitojen kehittäminen että sovittujen sääntöjen, ohjeiden ja aikojen noudattaminen.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen kursseja luetaan hyväksi seuraavasti: MAA2 → MAB2, MAA3 → MAB3, MAA6 → MAB7 ja MAA8 → MAB4 ja MAA10 → MAB5. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän paikallisia syventäviä tai paikallisia soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kursseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset kurssit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän paikallisiksi syventäviksi tai paikallisiksi soveltaviksi kursseiksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijalla on mahdollisuus yrittää korottaa siirtyvää arvosanaa suorittamalla korotuskoe seuraavassa mahdollisessa korotuskuulustelussa. Jos opiskelija vaihtaa lyhyestä oppimäärästä pitkään, vastaavuuksista ja lisänäytöistä sovitaan tapauskohtaisesti. Oppimäärän muutoksesta on keskusteltava matematiikan opettajan kanssa. Hyväksytysti suoritettu pitkän matematiikan kurssi, joka ei korvaa lyhyen matematiikan kurssia, kirjataan S-merkinnällä lyhyen matematiikan koulukohtaiseksi kurssiksi.

5.6.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

Matematiikan yhteisen opintokokonaisuuden tehtävänä on herättää opiskelijan kiinnostus matematiikkaa kohtaan muun muassa tutustuttamalla hänet matematiikan moninaiseen merkitykseen ihmiselle ja yhteiskunnalle sekä sen ainutlaatuisuuteen ja kiehtovaan olemukseen tieteenalana. Tässä opintokokonaisuudessa opiskelijalla on

tilaisuus vahvistaa pohjaa matematiikan opinnoilleen ja nähdä matematiikka hyödyllisenä ja käyttökelpoisena selitettäessä ja hallittaessa muun muassa yhteiskunnan, talouden ja luonnon tapahtumia ja tilanteita.

Pakollinen kurssi

1. Luvut ja lukujonot (MAY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- pohtii matematiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- kertaa ja täydentää lukualueet, kertaa peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskennan periaatteet
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- osaa määrittää lukujonoja, kun annetaan alkuehdot ja tapa, jolla seuraavat termit muodostetaan
- saa havainnollisen käsityksen lukujonon summan määrittämisestä
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kuvaajan ja lukujonojen tutkimisessa sekä lukujonoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- reaalityluvut, peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskenta
- funktio, kuvaajan piirto ja tulkinta
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- logaritmi ja potenssi sekä niiden välinen yhteys
- muotoa $a^x = b$, $x \in \mathbb{N}$ olevien yhtälöiden ratkaiseminen
- geometrinen jono ja summa

Työtavat

- Kurssilla tutustutaan matemaattisen kielen tuottamiseen sähköisellä järjestelmällä.
- Kuvaajien piirtämisessä ja tulkinnassa hyödynnetään tietotekniikkaa.

Arviointi

- kurssin aikana tehdyt/palautetut sähköiset osasuoritukset ja testit
- Kurssin aikana jatkuvalla arvioinnilla ohjataan opiskelijoita oppimäärän valinnassa, mitä tukee opiskelijan itsearviointi.
- Kurssin lopussa osaamisen taso mitataan kokeen avulla.

5.6.2 Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle ammatillisten ja korkeakouluopintojen edellyttämät matemaattiset valmiudet sekä matemaattinen yleissivistys. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia ja tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä oppii niiden kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Pakolliset kurssit

2. Polynomifunktiot ja -yhtälöt (MAA2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- osaa ratkaista toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkia ratkaisujen lukumäärää
- osaa ratkaista korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin ja polynomiepäyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja muotoa $(a + b)^n$, $n \leq 3$, $n \in \mathbb{N}$ olevat binomikaavat

- 2. asteen yhtälö ja ratkaisukaava sekä juurten lukumäärän tutkiminen
- 2. asteen polynomin jakaminen tekijöihin
- polynomifunktio
- polynomiyhtälöitä
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAA3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- osaa ratkaista geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

4. Vektorit (MAA4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- ymmärtää yhtälöryhmän ratkaisemisen periaatteen
- osaa tutkia kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä vektoreiden tutkimisessa sekä suoriin ja tasoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- suorat ja tasot avaruudessa

5. Analyttinen geometria (MAA5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia yksinkertaisia itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä pistejoukon yhtälön tutkimisessa sekä yhtälöiden, yhtälöryhmien, itseisarvoyhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

6. Derivaatta (MAA6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- osaa määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- tietää, kuinka rationaalifunktion suurin ja pienin arvo määritetään
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa ja rationaaliyhtälöiden ja -epäyhtälöiden ratkaisemisessa sekä polynomi- ja rationaalifunktion derivaatan määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

7. Trigonometriset funktiot (MAA7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla

- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometrinen funktioiden yhteydet $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \frac{\sin x}{\cos x}$
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- osaa tutkia trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- osaa hyödyntää trigonometrisia funktioita mallintaessaan jaksollisia ilmiöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä trigonometrinen funktioiden tutkimisessa ja trigonometrinen yhtälöiden ratkaisemisessa ja trigonometrinen funktioiden derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- yhdistetyn funktion derivaatta
- trigonometrinen funktioiden derivaatat

8. Juuri- ja logaritmfunktiot (MAA8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa potenssien laskusäännöt mukaan lukien murtopotenssit
- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa tutkia juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioita derivaatan avulla
- osaa hyödyntää eksponenttifunktiota mallintaessaan erilaisia kasvamisen ja vähenemisen ilmiöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden tutkimisessa ja juuri-, eksponentti- ja logaritmiyhtälöiden ratkaisemisessa sekä juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktion derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- potenssien laskusäännöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmfunktiot ja -yhtälöt
- juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat

9. Integraalilaskenta (MAA9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan

- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja integraalifunktion määrittämisessä sekä määrätyn integraalin laskemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

10. Todennäköisyys ja tilastot (MAA10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittää ja tulkita jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

Valtakunnalliset syventävät kurssit

11. Lukuteoria ja todistaminen (MAA11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy logiikan alkeisiin ja tutustuu todistusperiaatteisiin sekä harjoittelee todistamista

- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- syventää ymmärrystään lukujonoista ja niiden summista
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä lukujen ominaisuuksien tutkimisessa.

Keskeiset sisällöt

- konnektiivit ja totuusarvot
- geometrinen todistaminen
- suora, käännteinen ja ristiriitatodistus
- induktiotodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut ja Eratostheneen seula
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

12. Algoritmit matematiikassa (MAA12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää algoritmista ajatteluaan
- osaa tutkia ja selittää, kuinka algoritmit toimivat
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan epälineaarisia yhtälöitä numeerisesti
- osaa tutkia polynomien jaollisuutta ja osaa määrittää polynomin tekijät
- osaa määrittää numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä algoritmien tutkimisessa ja laskutoimituksissa.

Keskeiset sisällöt

- iterointi ja Newton-Raphsonin menetelmä
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- Newton-Cotes-kaavat: suorakaidesääntö, puolisuunnikassääntö ja Simpsonin sääntö

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- osaa tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- osaa tutkia lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia

- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja derivaatan laskemisessa annetun muuttujan suhteen sekä epäoleellisten integraalien, lukujonon raja-arvon ja sarjan summan laskemisessa sovellustehtävissä.

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- kahden muuttujan funktio ja osittaisderivaatta
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- lukujonon raja-arvo, sarjat ja niiden summa

14. Pitkän matematiikan kertauskurssi (MAA14)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee pitkän matematiikan pakollisten kurssien keskeiset sisällöt
- tuntee sähköisen ylioppilaskoejärjestelmän tarjoamat mahdollisuudet matematiikan kokeessa

Keskeiset sisällöt

- Kerrataan pitkän matematiikan pakollisten kurssien keskeiset sisällöt

Arviointi

- arvioinnin perustana käytetään Turussa yhteistä koetta
- hyväksytty kurssisuoritus arvioidaan numerolla (5-10)
- jos kurssisuoritus on kokonaisvaltaisesti parempi kuin opiskelijan keskimääräinen kurssiarvosana, niin voidaan huomioida korottava vaikutus päättöarvosanaan

15. MAAn huippu (MAA15)

Kurssia MAAn huippu (MAA15) ei järjestetä Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa. Opiskelija voi suorittaa kurssin toisessa Turun lukiossa, jossa kurssi järjestetään.

Tavoitteet

- tuntee sähköisen ylioppilaskoejärjestelmän tarjoamat mahdollisuudet matematiikan kokeessa
- Opiskelija tutustuu ylioppilastehtävien vaatimustasoon.
- Opiskelija perehtyy ylioppilaskirjoituksissa esiintyviin tehtäväkokonaisuuksiin

Keskeiset sisällöt

- ylioppilaskirjoitusten tyyppitehtäviä
- ylioppilastehtäviä
- viime vuosien preliminääritehtäviä

Arviointi

- Kurssimerkinnän saadakseen opiskelijan on suoritettava kurssi hyväksytysti.
- Hyväksytysti suoritetusta kurssista saa suoritusmerkinnän.
- Opiskelijan suoritusta arvioidaan niiden näyttöjen pohjalta, joita opiskelija koko kurssin aikana antaa.

16. Talousmatematiikka (MAA16)*Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa prosenttilaskutaitojaan
- oppii laskemaan osavuoden korkoon liittyviä tehtäviä
- oppii laskemaan koron korkoon liittyviä tehtäviä
- oppii laskemaan rahaliikenteeseen, lainoihin ja verotukseen liittyviä tehtäviä

Keskeiset sisällöt

- prosenttilaskenta
- korkolaskut ja koronkorko laskut
- rahaliikenne
- lainat
- verotus

Arviointi

- kurssimerkinnän saadakseen opiskelijan on suoritettava kurssi hyväksytysti. Hyväksytty kurssisuoritus arvioidaan numerolla (5-10). Opiskelijan suoritusta arvioidaan niiden näyttöjen pohjalta, joita opiskelija koko kurssin aikana antaa.

17. Tietotekniikka matematiikan apuvälineenä (MAA17)

Kurssia Tietotekniikka matematiikan apuvälineenä (MAA17) ei järjestetä Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa. Opiskelija voi suorittaa kurssin toisessa Turun lukiossa, jossa kurssi järjestetään.

18. Syventävä geometria (MAA18)*Tavoitteet*

- opiskelija täydentää ja syventää systemaattisen geometrian osaamista
- tutkitaan taso- ja avaruuskuvioiden ominaisuuksia
- oppii hahmottamaan ja piirtämään geometrisia kuvioita ja kappaleita

Keskeiset sisällöt

- tasogeometria
- avaruusgeometria
- geometrinen piirtäminen

Arviointi

- kurssimerkinnän saadakseen opiskelijan on suoritettava kurssi hyväksytysti. Hyväksytyt kurssisuoritus arvioidaan numerolla (5-10). Opiskelijan suoritusta arvioidaan niiden näyttöjen pohjalta, joita opiskelija koko kurssin aikana antaa.

19. Funktiot ja yhtälöt: jatkokurssi (MAA19)*Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa ja syventää yhtälö- ja epäyhtälöratkaisutaitojaan
- kertaa ja syventää funktiokäsitettä

Keskeiset sisällöt

- yhtälöt
- epäyhtälöt
- funktiokäsite
- funktion jatkuvuus

Arviointi

- kurssimerkinnän saadakseen opiskelijan on suoritettava kurssi hyväksytysti. Hyväksytyt kurssisuoritus arvioidaan numerolla (5-10). Opiskelijan suoritusta arvioidaan niiden näyttöjen pohjalta, joita opiskelija koko kurssin aikana antaa.

20. Lukioon valmistava matematiikka (MAA20)

Kurssia ei tarjota lukiossa. Kurssi suoritetaan perusopetuksessa.

21. Astetta korkeammalle*Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa osaamistaan lausekkeiden käsittelyssä sekä korkeamman asteen yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisemisessa
- oppii yksinkertaisten rationaaliyhtälöiden ja -epäyhtälöiden ratkaisutekniikat
- oppii laskinten ja tietoteknisten välineiden käyttöä matematiikassa ja tehtävän ratkaisun tuottamista sähköiseen muotoon.
- pohjustaa geometrian taitojaan MAA3-kurssia varten

Keskeiset sisällöt

- Korkeamman asteen yhtälöt ja epäyhtälöt
- rationaaliyhtälöt ja -epäyhtälöt
- laskimen ja matematiikan työvälineohjelmien käytön opiskelu
- kerrataan Pythagoraan lause ja trigonometriset funktiot suorakulmaisessa kolmiossa

Arviointi

- kurssimerkinnän saadakseen opiskelijan on suoritettava kurssi hyväksytysti. Hyväksytysti suoritetusta kurssista saa suoritusmerkinnän (S). Opiskelijan suoritusta arvioidaan niiden näyttöjen pohjalta, joita opiskelija koko kurssin aikana antaa.

5.6.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä ja monissa eri tieteissä.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään, oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa ja rohkaistuu kokeilemaan, tutkimaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- kehittää käsitystään matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatiota ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- osaa käyttää kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Pakolliset kurssit

2. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet

- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ja yhtälöparien graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAB3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

4. Matemaattisia malleja (MAB4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta
- tutustuu ennusteiden tekemiseen mallien pohjalta
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen

- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla
- lukujonot matemaattisina malleina

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- arvioi erilaisia regressiomalleja mm. taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä diskreettien jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

- diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. Talousmatematiikka (MAB6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- ymmärtää talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- kehittää matemaattisia valmiuksiaan oman taloutensa suunnitteluun
- vahvistaa laskennallista pohjaansa yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä laskelmien tekemisessä ja yhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

Valtakunnalliset syventävät kurssit

7. Matemaattinen analyysi (MAB7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kulun tutkimisessa ja funktion derivaatan sekä suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellustehtävissä.

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä

8. Tilastot ja todennäköisyys II (MAB8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittelytaitojaan
- osaa määrittää tilastollisia tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä jatkuvien jakaumien avulla hyödyntäen teknisiä apuvälineitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa, todennäköisyysjakauman odotusarvon ja keskihajonnan määrittämisessä, todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla sekä luottamusvälin laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin käsite

9. Lyhyen matematiikan kertauskurssi (MAB9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee lyhyen matematiikan pakollisten kurssien keskeiset sisällöt
- tuntee sähköisen ylioppilaskoejärjestelmän tarjoamat mahdollisuudet matematiikan kokeessa

Keskeiset sisällöt

- Kerrataan lyhyen matematiikan pakollisten kurssien keskeiset sisällöt

Arviointi

- hyväksytty kurssisuoritus arvioidaan numerolla (5-10)
- jos kurssisuoritus on kokonaisvaltaisesti parempi kuin opiskelijan keskimääräinen

kurssiarvosana, niin voidaan huomioida korottava vaikutus päättöarvosanaan

10. Soveltavaa matematiikkaa (MAB10)

Kurssia Soveltavaa matematiikkaa (MAB10) ei järjestetä Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa. Opiskelija voi suorittaa kurssin toisessa Turun lukiossa, jossa kurssi järjestetään.

11. Syventävä geometria (MAB11)

Kurssia Syventävä geometria (MAB11) ei järjestetä Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa. Opiskelija voi suorittaa kurssin toisessa Turun lukiossa, jossa kurssi järjestetään.

12. Merenkulun matematiikka (MAB12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy merenkulkuun liittyvän matematiikan perusteisiin
- vahvistaa luottamustaan omiin matemaattisiin kykyihinsä merenkulkijana
- harjaantuu geometrian ja trigonometrian taidoissaan

Keskeiset sisällöt

- matka-, aika- ja nopeuslaskuja
- suuntimia ja sijoittajia kolmion avulla
- kulman mittaaminen ja kulmayksiköt
- sorto- ja virtalaskujen alkeet vektorien avulla

Arviointi

- kurssimerkinnän saadakseen opiskelijan on suoritettava kurssi hyväksytysti. Hyväksytty kurssisuoritus arvioidaan numerolla (5-10)
- Opiskelijan suoritusta arvioidaan niiden näyttöjen pohjalta, joita opiskelija koko kurssin aikana antaa.

13. Lisää älliä (MAB13)

Kurssia Lisää älliä (MAB13) ei järjestetä Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa. Opiskelija voi suorittaa kurssin toisessa Turun lukiossa, jossa kurssi järjestetään.

14. Astetta paremmaksi (MAB14)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa osaamistaan lausekkeiden käsittelyssä ja yhtälöiden ratkaisemisessa

- osaa mallintaa yksinkertaisia ongelmia matemaattisin keinoin

Keskeiset sisällöt

- 1. ja 2. asteen polynomifunktiot ja vastaavat yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja vastaavat yhtälöt.

Arviointi

- kurssimerkinnän saadakseen opiskelijan on suoritettava kurssi hyväksytysti. Hyväksytyt kurssisuoritus arvioidaan numerolla (5-10)
- Opiskelijan suoritusta arvioidaan niiden näyttöjen pohjalta, joita opiskelija koko kurssin aikana antaa.

5.7 Biologia

Biologian opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus lisää ymmärrystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Biologian opetuksen tarkoituksena on lisäksi herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavasta välttämättömyydestä ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksestä.

Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Opetuksen tuella opiskelija myös ymmärtää evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia, kuten geeniteknologiaa, hyödynnetään monin tavoin maataloudessa, teollisuudessa ja lääketieteessä. Opetus myös ohjaa opiskelijaa ymmärtämään, miten biologista tietoa voidaan hyödyntää arkielämässä, jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opetuksessa tehdään yhteistyötä erityisesti terveystiedon, mutta myös muiden oppiaineiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kiinnostuu biologisesta tiedosta ja motivoituu biologiaa koskevien uutisten seuraamiseen
- saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa

- ymmärtää, mikä on biologialle tieteenalana ominaista, tuntee biologisia rakenteita ja prosesseja, perinnöllisyyttä sekä ymmärtää evoluution merkityksen
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin
- osaa asettaa kysymyksiä ja tutkimusongelmia tarkasteltavista ilmiöistä
- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa
- osaa hankkia, käsitellä, analysoida ja tulkita tutkimusaineistoa sekä arvioida ja esittää tutkimustuloksia
- osaa työskennellä digitaalisissa opiskeluympäristöissä, laboratorioissa ja maastossa
- arvioi kriittisesti median kautta välittyvää biologista tietoa
- käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti biologian opiskelun tukena
- perehtyy biologian soveltamiseen eri aloilla
- osaa soveltaa ja käyttää biologisia tietoja ja taitoja arkielämässä
- arvostaa eliökunnan monimuotoisuutta, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta, ja taidot, kuten ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky arvioida tietoa kriittisesti.

Biologian tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, kokeellisessa työskentelyssä sekä laatimalla yksin tai yhteisöllisesti biologisen tutkielman tai projektituotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut.

Pakolliset kurssit

1. Elämä ja evoluutio (BI1)

Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Kurssilla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma kurssilla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan

- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, prosessit ja merkityksen
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- työskentelee kokeellisesti ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen tai projektin yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet, perusedellytykset ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusTyötavat
- biologisen tiedon esittäminen mallien avulla

Solu elämän perusyksikkönä

- elämän syntyvaiheet
- solujen rakenne ja energiatalous
- DNA ja geenien ilmeneminen

Eliön elinkaari

- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu
- kasvu, kehittyminen ja kuolema

Evoluutio

- luonnonvalinta ja sopeutuminen
- lajien syntyminen ja häviäminen
- eliökunnan sukupuu

Biologian kokeellisuuteen liittyvä pienimuotoinen tutkimus tai projekti, **esimerkiksi muuntelun tutkiminen, kasvatuskokeet kasvien suvuttoman lisääntymisen tutkimisessa, kasvin kasvatus siemenestä, solun orgaanisten aineiden tutkiminen, fotosynteesiä, soluhengitystä ja käymistä mittaavat kokeet, solujen mikroskopointi.** Kurssiin kuuluvan tutkimustyön tai projektin voi toteuttaa yksittäin tai parityönä. Työ voidaan toteuttaa myös kotitehtävänä.

2. Ekologia ja ympäristö (BI2)

Kurssi tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta. Kurssi perehdyttää myös muihin ekologiaan ympäristöongelmiin. Kurssilla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakenteiden, vuorovaikutusten ja toimintojen periaatteet
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä sekä tuntee menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- ymmärtää ekososiaalisen sivistyksen ja kestävän elämäntavan välttämättömyyden sekä oppii toimimaan niiden mukaisesti
- osaa suunnitella ja toteuttaa itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoisen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskevan tutkimuksen tai ympäristön tilaa koskevan yhteisen kehittämisprojektin.
- **oppii tuntemaan paikallisesti biodiversiteetin kannalta keskeisiä ekosysteemejä**
- **tunnistaa kotiseutunsa kannalta keskeiset ympäristöongelmat**

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutukset
- ekosysteemien rakenne ja palautuvuus
- aineiden kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä
- luonnon monimuotoisuus
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja eliöiden levinneisyys

Ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- ilmastonmuutoksen ekologiset vaikutukset
- luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin kohdistuvat uhkat
- aineiden kiertoon ja energian virtaukseen liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat

Kohti kestävää tulevaisuutta

- ekosysteemipalveluiden merkitys
- ekologisesti kestävä kehitys, kiertotalous ja ekososiaalinen sivistys
- toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi omassa lähiympäristössä

Ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai ympäristön kehittämisprojekti esimerkiksi jokin seuraavista: jäkälätutkimus, median seuranta ympäristöaiheisiin liittyen, paikallisen vesistön tilan tutkiminen, koulukohtainen ympäristöprojekti (esim. kierrätysaihe), virtuaalilaboratoriot, populaation koon arviointi, maastoretkellä tehtävät tutkimukset, kuten kasvivuotuanalyysit. Kurssilla voidaan vierailla esimerkiksi Topinojalla tai Kakolan jätevedenpuhdistamolla. Maastoretkiä voidaan tehdä biodiversiteetin kannalta keskeiseen, paikalliseen kohteeseen kuten esimerkiksi Ruissaloon, Kurjenrahkalle, Pomponrahkalle, Rauvolanlahdelle tai Katariinanlaaksoon. Kurssiin kuuluvan tutkimustyön, projektin tai retken voi toteuttaa yksittäin tai parityönä. Työ voidaan toteuttaa myös kotitehtävänä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Solu ja perinnöllisyys (BI3)

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Kurssin työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan omat tutkimukset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- käyttää käsitteitä, malleja ja teorioita tarkastellessaan soluihin ja perinnöllisyyteen liittyviä ilmiöitä
- syventää osaamistaan solun eri osien toiminnasta ja ymmärtää eliöiden rakenteiden ja toimintojen pohjautuvan solutason prosesseihin
- tutkii erilaisia soluja, solukoita ja kudoksia ja tulkitsee niiden rakenteita
- arvioi solujen ja geenien toimintaa koskevan tiedon merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Solu tutkimuskohteena

- miten soluja tutkitaan
- solubiologisen tiedon ja genomitiedon tarve ja käyttö

Eliöt rakentuvat soluista

- biomolekyylit
- tumallisen ja tumattoman solun rakenne ja toiminta
- DNA:n ja RNA:n rakenne
- proteiinisynteesi ja epigeneettinen säätely

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytymisen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- geenien periytyminen ja ominaisuuksien siirtyminen sukupolvelta toiselle
- mutaatiot ja mutageenit

Solubiologinen tutkimus laboratoriossa tai sähköisten aineistojen avulla, **esimerkiksi solujen tutkiminen mikroskoopilla, osmoosin tutkiminen dialyysi-solumallissa, plasmolyysin tutkiminen, risteytyskokeet sähköisillä aineistoilla, entsyymin toiminnan tutkiminen, DNA:n eristäminen tai erilaiset virtuaalilaboratoriot. Kurssiin kuuluvan tutkimustyön voi toteuttaa pari- tai ryhmätyönä. Työ voidaan toteuttaa myös kotitehtävänä.**

4. Ihmisen biologia (BI4)

Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa analysoida kudosten ja elinten rakenteiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelyä sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia siihen
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia
- osaa selittää elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan
- ymmärtää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- osaa toteuttaa pienimuotoisen ihmisen elimistön toimintaa mittaavan tutkimuksen ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Energia, aineenvaihdunta ja sen säätely

- ravintoaineet ja ruoansulatus
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö ja hengityksen säätely

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elintoimintojen säätely

- hermosto ja aistit
- umpirauhaset ja hormonit
- lämmönsäätely
- kemiallinen tasapaino
- elimistöjen sopeutuminen ja puolustusmekanismit

Lisääntyminen

- hedelmöitys, raskaus ja synnytys
- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- perimän ja ympäristön merkitys

Ihmiselimistön toimintaa mittaava tutkimus, **esimerkiksi solujen tutkiminen mikroskoopilla, osmoosin tutkiminen dialyysi-solumallissa, plasmolyysin tutkiminen, risteytyskokeet sähköisillä aineistoilla, entsyymien toiminnan tutkiminen, DNA:n eristäminen tai erilaiset virtuaalilaboratoriot. Kurssiin kuuluvan tutkimustyön voi toteuttaa pari- tai ryhmätyönä. Työ voidaan toteuttaa myös kotitehtävänä.**

5. Biologian sovellukset (BI5)

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Kurssilla opiskelija suunnittelee ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää biologian innovaatioiden ja sovellutusten merkityksen yhteiskunnassa
- tutustuu bioteknologian menetelmiin, tuotteisiin ja mahdollisuuksiin edistää kestävä tulevaisuutta
- ymmärtää geeniteknologian mahdollisuudet lääketieteessä ja teollisuudessa
- ymmärtää mikrobien merkityksen luonnossa ja erilaisissa bioteknologian prosesseissa
- ymmärtää kasvien ja eläinten jalostuksen merkityksen ravinnontuotannossa
- osaa arvioida bioteknologian ja genetiikan sovellusten mahdollisuuksia, uhkia ja eettisiä kysymyksiä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen yksin tai yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Bioteknologian sovellukset ja merkitys

- ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottaminen uusiutuvien luonnonvarojen avulla
- bioteknologian sovellukset teollisuudessa ja ympäristönsuojelussa

Mikrobiologian sovellukset ja merkitys

- bakteerien ja virusten rakenne ja toiminta
- bakteerien viljely, käsittely ja tunnistaminen
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Geeniteknologian sovellukset ja merkitys

- geenitekniikan Työtavat
- genomitieto
- mikrobit geeniteknologiassa

Kasvi- ja eläinjalostus

Biologian sovellusalaan liittyvä koe tai tutkimus, **esimerkiksi bakteerien viljely ja värjäys, antibioottien vaikutuksen tutkiminen bakteeriviljelmässä, PCR ja elektroforeesityö, hiivan toiminnan tutkiminen, mikrobien käyttö elintarviketeollisuudessa. Voidaan myös tutustua bioalan paikalliseen tutkimukseen ja yritystoimintaan ja bioalan merkitykseen omalla kotiseudullaan. Voidaan vierailla esimerkiksi Kakolan jätevedenpuhdistamolla. Kurssiin kuuluvan tutkimustyön voi toteuttaa pari- tai ryhmätyönä. Työ voidaan toteuttaa myös kotitehtävänä.**

Koulukohtaiset syventävät kurssit

6. Kertauskurssi (BI6)

Valmentava kurssi ainereaalikoetta varten. Kerrataan lukion biologian perusasioita ja opetellaan vastaamaan eri tehtävätyyppeihin. Suoritetaan juuri enne ylioppilaskoetta Suoritusmerkintä. Ei itsenäistä suoritusta. Luonnontiedelukion syventävä kurssi. Merilinjan kurssivaihtoehto.

Tavoitteet

- opiskelija pystyy hahmottamaan tähän mennessä opiskelemaisensa biologiset asiat kokonaisuutena
- harjaantuu vastaamaan erilaisiin tehtävätyyppeihin

Keskeiset sisällöt

- biologian keskeisten asioiden kertaaminen
- ainereaalivastauksen periaatteet
- eri tehtävätyyppien harjoittelu

7. Eliökunta (BI7)

Kurssilla perehdytään eliökunnan luokitteluun ja eliöryhmien, etenkin eri kasvi- ja eläinryhmien rakenteisiin ja toimintoihin. Kurssilla mikroskopoidaan ja preparoidaan näytteitä ja selvitetään eri rakenteiden merkitystä eliön toiminnalle. Kurssilla perehdytään eliöiden sopeutumiseen erilaisiin elinympäristöihin ja käsitellään myös eläinten käyttäytymistä eli etologiaa ja sen evolutiivista luonnetta. Soveltuu suoritettavaksi kurssin BI1 jälkeen. Ei itsenäistä suoritusta. Numeroarviointi. Luonnontiedelukion syventävä kurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa eliöiden hierarkisen luokittelun perusteet ja ymmärtää eliösystematiikan olevan seurausta evoluutiosta
- tutustuu monipuolisesti eri kasvi- ja eläinryhmien edustajien rakenteeseen, toimintoihin ja luokitteluun
- ymmärtää eliöiden rakenteiden yhteyden elinympäristöön sopeutumiseen ja siten evoluutioon
- oppii preparoimaan eliöitä ja mikroskopoimaan näytteitä

Keskeiset sisällöt

Eliökunnan luokittelun perusteet

- Sienten rakenne, toiminta ja merkitys ekosysteemissä
- Kasvien luokittelu, rakenne, toiminta, lisääntyminen, evoluutio ja sopeutuminen ympäristöönsä
- Eläinkunnan pääjaksot, pääjaksojen piirteet, selkärankaisten luokittelu
- Etologia

8. Meribiologia (BI8)

Opiskelijat tutustuvat Itämeren ekosysteemiin ja tehdään retkiä Turun saaristoon. Kurssi toteutetaan syksyisin ja keväisin. Soveltuu suoritettavaksi BI2 kurssin jälkeen. Ei itsenäistä suoritusta. Numeroarviointi. Luonnontiedelukion syventävä kurssi Merilinjan kurssivaihtoehto.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Itämeren murtovesiekosysteemin ainutlaatuisuuden
- oppii tunnistamaan Itämeren keskeistä lajistoa
- oppii käyttämään tavallisimpia vesistön tutkimusvälineitä
- ymmärtää Itämeren ekosysteemin toimintaa ja keskeisiä ongelmia, niiden syitä, seurauksia ja ehkäisymahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

- Itämeren erityispiirteet
- Suolapulssit, happikato, rehevöityminen, sinileväkukinnot
- Eläin-, kasvi- ja pohjaeläintutkimukset
- Vedenlaatututkimukset
- Itämeren ongelmat

9. Biologian työkurssi (BI9)

Kurssilla suunnitellaan ja toteutetaan BI2 ja BI3 kursseihin liittyviä biologisia tutkimuksia ja raportoidaan ja esitetään niiden tuloksia. Kurssilla tehdään mahdollisuuksien mukaan tutkimuksia sekä maastossa että laboratoriossa. Numeroarviointi. Ei itsenäistä suoritusta. Luonnontiedelukion syventävä kurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suunnitella biologisen tutkimuksen
- tehdä biologisia kokeita ja tulkita niiden tuloksia
- osaa laatia työselostuksia
- omaksuu turvallisen laboratoriotyöskentelyn periaatteet
- oppii käyttämään mikroskooppia
- oppii työskentelemään maastossa
- ymmärtää solun/eliön rakenteen ja toiminnan välisiä yhteyksiä
- ymmärtää ympäristötekijöiden vaikutuksia solun/eliön toimintaan

Keskeisen sisällöt

Kurssin sisällöt vaihtelevat vuosittain.

- maastotutkimus

- solun perustoiminnot
- solun toimintaa mittaavat tutkimukset

10. Ihmisen fysiologia, anatomia ja genetiikka (BI10)

Kurssilla syvennetään ihmisen biologian ja genetiikan tietoja kurssien BI3 ja BI4 pohjalta. Kurssi soveltuu suoritettavaksi näiden kurssien jälkeen.

Numeroarviointi. Ei itsenäistä suoritusta.

Luonnontiedelukion syventävä kurssi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietoaan ihmisen elimistöjen rakenteesta ja toiminnasta ja ihmisen elinkaaresta
- perehtyy ihmisen evoluutiotutkimukseen
- syventää tietoaan ihmisen genetiikasta ja sairauksista ja niiden periytymisestä
- seuraa aktiivisesti ajankohtaista ihmisen biologiaan liittyvää tutkimusta ja uutisointia ja oppii arvioimaan niitä kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Kurssin sisällöt vaihtelevat jonkin verran vuosittain. Kurssilla käsitellään esimerkiksi seuraavia teemoja:

- ihmisen evoluutio ja evoluutiotutkimus
- väestöjen geneettiset erityispiirteet
- suomalainen tautiperintö ja muut perinnölliset sairaudet
- ihmisen ominaisuuksien periytyminen
- ajankohtaiset sairaudet
- syöpä
- geenitieto ja sen lääketieteelliset hyödyt
- ihmisen lisääntyminen ja elinkaari

11. Biologian kenttäkurssi (BI11)

Kurssilla keskitytään havainnointiin ja mittauksiin biologian tutkimusmenetelminä.

Kurssi toteutetaan vaelluksena esimerkiksi Lapissa. Ei itsenäistä suoritusta.

Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa.

Luonnontiedelukion syventävä kurssi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on että opiskelija

- oppii havainnoimaan ympäristöään
- kehittää kasvilajiston tuntemustaan
- perehtyy luontotyypeihin ja niissä tapahtuviin muutoksiin
- oppii retkeilytaitoja
- oppii suunnistamaan maastossa

- tutustuu biologiseen maastotutkimukseen

Keskeiset sisällöt

- usean vuorokauden mittainen vaellus
- kasvilajituntemus
- kansallispuistojärjestelmä
- luontotyypit, metsäraja ja puuraja
- paikalliset elinkeinot
- maastotutkimukset

12. Meribiologia II (BI12)

Opiskelijat tutustuvat Välimeren erityispiirteisiin kansainvälisellä meribiologian kurssilla, joka toteutetaan Italiassa Isola del Giglion saarella. Järjestetään joka kolmas vuosi. Ei itsenäistä suoritusta. Numeroarviointi.

Luonnontiedelukion syventävä kurssi.

Merilinjan kurssivaihtoehto

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kahden eri meriympäristön eroja ja yhteneväisyyksiä. – osaa
- tunnistaa Välimeren keskeistä lajistoa
- osaa seurata englanninkielistä opetusta

Keskeiset sisällöt

- Laborointityöt ja luennot
- Kovan pohjan/pehmeän pohjan eliöstö
- Välimeren kasvilajistoa
- Patikointi- ja snorklausretket

13. Biologian projektikurssi (BI13)

Kurssilla osallistutaan erilaisiin biologian projekteihin, jotka kestävät 1-3- vuoden ajan. Projektit voivat olla paikallisia tai kansainvälisiä, jolloin kurssiin mahdollisesti sisältyy myös kurssimatkoja. Ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä.

Luonnontiedelukion syventävä kurssi

Merilinjan kurssivaihtoehto

5.8 Maantiede

Maantieteen opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja antaa hänelle valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä,

muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössä, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua ekososiaalisesti sivistyneeksi kansalaiseksi.

Nuorten elämämaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Tutkiva lähestymistapa auttaa opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä, paikallisella, alueellisella ja globaalilla tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnaissa ja visuaalisessa esittämisessä. Geomedialla tarkoitetaan karttojen, paikkatiedon, diagrammien, kuvien, videoiden, kirjallisten lähteiden, median, suullisten esitysten sekä muiden maantieteellisten tiedonhankinta- ja esitystapojen monipuolista käyttöä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia. Opetuksessa hyödynnetään myös koulun ulkopuolisia opiskelu ympäristöjä sekä verkko ympäristöjä.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana
- kehittää maantieteellistä ajattelutaitoaan sekä hahmottaa maailmaa ja sen monimuotoisuutta
- ymmärtää, tulkitsee, soveltaa ja arvioi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomeediaa tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä
- osaa havainnoida arkiympäristöjä sekä kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- osaa kriittisesti pohtia ajankohtaisia maailman tapahtumia ja niihin vaikuttavia tekijöitä
- osaa havainnoida ja arvioida luonnon ympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee, ja osaa pohtia mahdollisia ratkaisuja eriarvoisuusongelmiin
- ymmärtää, mitä ihmisoikeudet tarkoittavat, ja arvostaa kulttuurien moninaisuutta
- tuntee aluesuunnittelun keinoja sekä osaa osallistua ja vaikuttaa oman lähiympäristönsä kehittämiseen
- kiinnostuu maantieteellisestä tiedosta ja motivoituu seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia eri puolilla maailmaa

- osaa käyttää maantieteellisiä tietoja ja taitoja arkielämässä
- tietää, millaisissa ammateissa ja työtehtävissä maantieteellistä osaamista tarvitaan
- toimii paikallisiin, alueellisiin ja globaaleihin kysymyksiin kantaaottavana ja kestävästä kehityksestä edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat paitsi opiskelijan tiedot ja peruskäsitteiden hallinta myös maantieteellinen ajattelu- ja argumentointitaito sekä tiedonprosessointitaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Keskeisiä arvioitavia taitoja maantieteessä ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot.

Maantieteen tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä laatimalla maantieteellisen tutkielman tai projektituotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut, yksin tai yhdessä toisten kanssa. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös opiskelijan osoittamat tiedot ja taidot koulussa toteutetussa osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa.

Pakollinen kurssi

1. Maailma muutoksessa (GE1)

Kurssi perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Kurssin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Kurssi käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoida sekä sopeutua riskeihin. Keskeisiä näkökulmia ovat ekososiaalinen kestävyys, kiertotalous ja globaalit kehityskysymykset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- tunnistaa luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyviä riskialueita maapallolla
- ymmärtää, millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee ja mitkä tekijät vaikuttavat niihin
- osaa vertailla ja arvioida alueiden riskiherkkyyttä ja riskien vaikuttavuutta alueiden luonnonvarojen ja kehittyneisyyden näkökulmasta
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla riskejä voidaan hillitä tai niiden vaikutuksia lieventää, sekä tuntee mahdollisuudet ennakoida ja varautua riskeihin sekä toimia kestävästä kehityksestä mukaisesti

- osaa analysoida maailman eri alueiden myönteistä kehitystä ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa globaaleja kysymyksiä koskevan tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä sekä osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia alueellisia uutisia eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot omasta lähiympäristöstä ja muuttuvasta maailmasta
- maantieteelliset tutkimustaidot ja geomedia, **esimerkiksi Lounaispaikka, Paikkatietoikkuna, Google Earth, PaikkaOppi ja Google Maps.**
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueellisia riskejä, myönteistä kehitystä ja innovaatioita koskevat ajankohtaiset uutiset maapallon eri alueilla
- maailman karttakuvan ja paikannimistön syventäminen

Luonnon järjestelmään liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien ennakointi ja niihin varautuminen

Luonnonvaroihin ja ympäristöön liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien hillintä, niihin varautuminen ja sopeutuminen

- ilmastonmuutos ja muut globaalit ympäristöriskit
- resurssien viisas käyttö sekä kierto- ja biotalous
- maapallon eri alueiden mahdollisuudet ja vahvuudet

Ihmiskunnan globaalit riskialueet ja keskeiset kehityskysymykset

- inhimillisen kehityksen globaalit ongelmat, hyvinvoinnin jakautuminen, eriarvoisuus, haavoittuvuus, nälkä ja pakolaisuus
 - **Seurataan esimerkiksi: miten maailma on muutoksessa globaalisti ja paikallisesti, ts. miten globaalit muutokset näkyvät paikallisesti (uutiset vrt. maailmanlaajuisesti – paikallisesti). Uutisia voidaan seurata sanomalehdistä sekä verkosta, ja kurssilla voidaan tehdä uutisanalyysejä tai esimerkiksi oppitunnin alustuksia ajankohtaisista riskeistä ja mahdollisuuksista. Tiedon hankintaa, analyysia ja tiedon esittämistä voidaan tehdä pareittain, ryhmissä tai kotitehtävänä.**

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Sininen planeetta (GE2)

Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä. Kurssi perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedialla hyväksi käyttäen
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat, ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- geomedia ja muut luonnonmaantieteen tietolähteet ja niiden käyttö sekä luonnonmaantieteen tutkimus

Työtavat

- esimerkiksi Lounaispaikka, Paikkatietoikkuna, Google Earth, retket ja tutkimukset lähiympäristössä esimerkiksi Ruissalossa, Pomponrahkalla, Kurjenrahkalla, Katariinanlaaksossa, tai Aikavaellus Piikkiöstä Turun yliopistolle. Kurssitöitä ja –retkiä voidaan tehdä pareittain, ryhmissä tai kotitehtävänä.

Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä ja vesikehä liikkeessä sekä vyöhykkeisyys

- ilmakehän rakenne ja tuulet
- sateet
- meriveden liikkeet
- sää ja sen ennustaminen
- ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet

Maapallon rakenne ja muuttuvat pinnanmuodot

- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla
- arvokkaat luonnonmaisemat

Luonnonmaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä

3. Yhteinen maailma (GE3)

Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Kurssilla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedian hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Kurssi perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ihmismaantieteen peruskäsitteitä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian hyväksi käyttäen
- osaa analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä ja arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta niihin
- tuntee eri kulttuureja ja arvostaa niiden moninaisuutta sekä kunnioittaa ihmisoikeuksia
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia ja ympäristön tilaa maapallon eri alueilla
- ymmärtää ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehityksen merkityksen maailman tulevaisuudelle
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen peruskäsitteet
- geomedian ja muut ihmismaantieteen tietolähteet sekä tutkimusTyötavat
- miellekartat, paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkasvu, asutus, muuttoliikkeet, kaupungistuminen
- kulttuurien moninaisuus ja ihmisoikeuksien toteutuminen

Alkutuotanto ja ympäristö

- kestävä maa-, kala- ja metsätalous

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet, energialähteet, biotalous ja teollisuuden sijainti

Palvelut, liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikenne, matkailu, globaali talous ja informaatioteknologian kehitys

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- maankäyttö, keskukset ja periferiat
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla, **esimerkiksi Lounaispaikka, Paikkatietoikkuna, Google Earth, retket ja**

tutkimukset lähiympäristössä esimerkiksi Ruissalossa, Pomponrahkalla, Kurjenrahkalla, Katariinanlaaksossa, tai Aikavaellus Piikkiöstä Turun yliopistolle. Kurssitoita ja – retkiä voidaan tehdä pareittain, ryhmissä tai kotitehtävänä.

- Ihmismaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä

4. Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (GE4)

Kurssi perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja käyttää geomediaa maantieteellisten ongelmien ratkaisemisessa
- kehittää taitojaan hankkia, käsitellä, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää maantieteellistä tietoa
- osaa käyttää paikkatietosovelluksia
- ymmärtää geomedian merkityksen omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- tuntee maailmanlaajuisia kehitystreendejä ja Suomen kehitysyhteistyön tavoitteet
- ymmärtää kestävän kehityksen merkityksen aluesuunnittelun lähtökohtana ja tuntee kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen
- osaa käyttää geomediaa maantieteellisen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus.

Keskeiset sisällöt

Geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän kehityksen edistämässä

Geomedia ja maantieteelliset tutkimustaidot

- kartografian ja paikkatiedon perusteet sekä muu geomedian käyttö maantieteen tutkimuksissa
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyserot eri aluetasoilla sekä kansainvälinen yhteistyö, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja kestävän kehityksen sitoumukset

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti

- maantieteellisen pienimuotoisen tutkielman laatiminen geomediaa hyväksi käyttäen tai paikallisen, alueellisen tai globaalin tason osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttaminen itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa geomediaa hyväksi käyttäen, **esimerkiksi koulun oma tai Turun lukioiden yhteinen projekti kaupungin eri toimijoiden kanssa. Työympäristöinä voi olla**

esimerkiksi PaikkaOppi, Lähellä kaupungissa –verkkoympäristö tai Google Earth. Kurssilla voidaan tehdä retkiä ja pienmuotoisia tutkimuksia kaupunki- tai lähiöympäristössä.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

5. Maantieteen kertauskurssi (GE5)

Valmentava kurssi ainereaalikoetta varten. Kerrataan lukion maantieteen perusasioita ja opetellaan vastaamaan eri koetyyppeihin. Ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä. Luonnontiedelukion syventävä kurssi. Merilinjan kurssivaihtoehto.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hahmottamaan tähän mennessä opiskelemissaan maantieteelliset asiat kokonaisuutena
- harjaantuu vastaamaan erilaisiin tehtävätyyppeihin

Keskeiset sisällöt

- maantieteen keskeisten asioiden kertaaminen
- ainereaalivastauksen periaatteet
- eri tehtävätyyppien harjoittelu

6. Kaupunki (GE6)

Kurssilla keskitytään kaupunkimaantieteeseen; kaupunkien kehittymiseen, kasvuun ja kaupungeissa tapahtuviin muutoksiin. Kurssilla tehdään retkiä Turun kaupunkialueella. Ei itsenäistä suoritusta. Numeroarviointi. Luonnontiedelukion syventävä kurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- Ymmärtää kaupunkien kehittymisen perusteita
- hahmottaa kaupunkien muuttuvaa rakennetta ja siihen vaikuttavia yhteiskunnallisia ilmiöitä.
- ymmärtää miten kansainväliset kaupunkisuunnittelun ja kaupunkirakenteen muutokset ilmenevät kotikaupungissamme Turussa
- oppii tuntemaan paremmin omaa kotikaupunkia

Keskeiset sisällöt

- Kaupunkien syntyhistoria, kaupungin määritelmät
- Kaupungistuminen maapallon eri alueilla
- Kaupunkien maankäyttöä (New York, Lontoo ym.) ja ongelmia
- Kaavoitus ja osallistuminen
- Turun kaupungin kehitys ja retkiä Turun kaupungin alueella

7. Kartta (GE7)

Kurssilla perehdytään karttoihin, karttatulkintaan ja paikkatietoon. Kurssi toteutetaan oppilaskeskeisesti harjoitustöiden avulla.

Ei itsenäistä suoritusta. Numeroarviointi.

Luonnontiedelukion syventävä kurssi. Merilinjan kurssivaihtoehto

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- Oppii tulkitsemaan, lukemaan ja tekemään karttoja
- Oppii löytämään tarvittavaa tietoa ja havaitsemaan syy- sekä seuraussuhteita kartalta
- Syventää paikkatieto-osaamista

Keskeiset sisällöt

- Kartoituksen historiaa
- Karttojen laadinta ja karttamerkit,
- Karttaprojektiot ja niiden vääristymät
- Eri mittakaavaiset kartat, ilmakuvat, satelliittikuvat, kallioperä- ja maaperäkartat
- Peruskarttojen tulkinta
- Diagrammien laadinta, tulkinta ja arviointi
- Paikkatietoharjoitukset

8. Rikas ja köyhä maailma (GE8)

Kurssilla keskitytään kahtiajakautuneeseen maailmaan: rikkaaseen pohjoiseen ja köyhään etelään sekä siihen johtaneisiin syihin. Kurssilla tehdään harjoitustöitä aiheeseen liittyen.

Ei itsenäistä suoritusta. Numeroarviointi.

Luonnontiedelukion syventävä kurssi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- Ymmärtää maapallolla vallitsevaa eriarvoisuutta
- Ymmärtää miten eriarvoisuus pitää yllä hyvinvointivaltioiden ja kehittyvien maiden välistä kahtiajakoa
- Hahmottaa millaisin keinoin saavutetaan paremmat edellytykset ihmisarvoiseen elämään.
- Ymmärtää rikkaan pohjoisen rooli eriarvoisuuden vähentämiseksi

Keskeiset sisällöt

- Tutkitaan kehittyneisyydeltään eri vaiheissa olevien valtioiden luonnonoloja, kulttuuria, talouselämää
- Väestön hyvinvoinnin mittarit ja näiden keskinäiset korrelaatiot

- Kehitysyhteistyö
- Globalisaation vaikutukset
- YK:n rooli rikkaassa ja köyhässä maailmassa
- YK:n vuosittuuhattavoitteet 8 (MDG) ja Agenda 2030

9. Matkailumaantiede (GE9)

Kurssilla tutkitaan matkailua merkittävänä ja nopeasti kasvavana elinkeinona. Selvitetään maailmanlaajuisista matkailua erilaisiin ympäristöihin sitoutuneena ilmiönä, jolla on sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia. Ei itsenäistä suoritusta. Numeroarviointi. Suoritusvuosi vapaa. Merilinjan kurssivaihtoehto

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää matkailun merkitystä kasvavana elinkeinona
- tutkia matkailua alueellisena ilmiönä, sen hyötyjä, haittoja ja riskejä
- perehtyä maailman kulttuuripiireihin

Keskeiset sisällöt

- keskeiset matkailualueet
- matkailun hyödyt ja haitat
- perehtyminen eri kulttuuripiireihin

10. Maantieteen projektikurssi (GE10)

Kurssilla osallistutaan erilaisiin maantieteen projekteihin, jotka kestävät 1-3- vuoden ajan. Projektit voivat olla paikallisia tai kansainvälisiä, jolloin kurssiin mahdollisesti sisältyy myös kurssimatkoja. Ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa. Luonnontiedelukion syventävä kurssi. Merilinjan kurssivaihtoehto

5.9 Fysiikka

Fysiikan opetus tukee opiskelijoiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Opetuksessa sovelletaan fysiikkaa monipuolisissa tilanteissa, mikä edistää myös opiskelijoiden koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan käsitykset fysiikan käsitteistä rakentuvat, ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijoiden aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti fysiikan teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimisessa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelijoiden oma kokeellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin kurssin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta fysiikan osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja fysiikan opiskelustrategioiden soveltamisessa
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.
- saa mahdollisuuden osallistua Turun kaupungin kaikkien lukioiden yhteisiin projekteihin.

Arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan fysiikan osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, ongelmaratkaisuprosessin jäsennettyä kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Pakollinen kurssi

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista
- osaa käyttää ja soveltaa liikeilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa opiskelun tukena.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- tutustuminen perusvuorovaikutuksiin, maailmankaikkeuden rakenteisiin ja syntyyn sekä aineen rakenteeseen
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana ja liikeilmiöt
- tutkimukset ja mallintaminen fysikaalisen tiedon rakentumisessa
- tulosten kerääminen, esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi, **mahdollisuuksien mukaan mittatietokoneiden avulla**

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Lämpö (FY2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa lämpöilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutokseen liittyviä ilmiöitä

- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- kehittää valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energiantuotannon ratkaisuihin ja kestävästi tulevaisuuden rakentamisessa
- lämpö ja lämpötila
- kaasujen tilanmuutokset, lämpölaajeneminen ja paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen työ, teho ja hyötysuhde
- energian säilyminen lämpöopin ja lämmön siirtymisessä
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointia ja suunnittelua

3. Sähkö (FY3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa sähköön liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- harjaantuu matemaattisissa mallintamisissa ja suureyhtälöiden käyttämisessä
- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja osaa tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusten tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan ja teknologian merkitys jokapäiväisessä elämässä ja yhteiskunnassa
- sähkövirta ja jännite sekä resistanssi ja Ohmin laki
- yksinkertaiset tasavirtapiirit ja Kirchhoffin lait
- sähköteho ja Joulen laki
- kondensaattori, diodi ja LED komponentteina
- sähköstaattinen vuorovaikutus, Coulombin laki ja sähkökenttä
- sähköturvallisuus, kytkentöjen tekeminen ja virtapiirien tutkiminen

4. Voima ja liike (FY4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa voiman ja liikkeen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- harjaantuu graafisten esitysten käyttämisessä ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys yksilön ja yhteiskunnan turvallisuudelle
- vuorovaikutus liikkeen muutoksen syynä, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä

suoraviivainen liike

- Newtonin lait, voimakuvio ja voimien yhteisvaikutus
- etä- ja kosketusvoimia: paino, kitka, noste ja kvalitatiivisesti väliaineen vastus
- liikeyhtälö
- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- liikemäärän säilymlaki, impulssiperiaate ja yksiulotteiset törmäykset
- liike- ja potentiaalienergia sekä mekaanisen energian säilymlaki
- mallien käyttäminen ja muodostaminen sekä niiden rajoitukset ja puutteet

5. Jaksollinen liike ja aallot (FY5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa jaksollisen liikkeen ja aaltojen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys lääketieteessä ja musiikissa
- tasainen ympyräliike
- gravitaatiovuorovaikutus
- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen heijastuminen, taittuminen, diffraktio, interferenssi ja seisovat aallot
- ääni aaltoliikeilmiönä
- mallien ja simulaatioiden suhde todellisuuteen

6. Sähkömagnetismi (FY6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa sähkömagnetismiin ja valoon liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa
- harjaantuu ilmaisemaan itseään fysiikalle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan eri tietolähteiden argumentointia.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energia- ja viestintäteknologiassa
- magnetismi, magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike sähkö- ja magneettikentässä
- sähkömagneettinen induktio, magneettivuo, induktiolaki ja Lenzin laki
- generaattori, muuntaja, vaihtovirran synty ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettisen säteilyn spektri, valon heijastuminen, taittuminen, interferenssi ja diffraktio

- tutkimuksen tai ongelmanratkaisuprosessin jäsenetty kuvaaminen

7. Aine ja säteily (FY7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa aineen ja säteilyn käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- syventää kokonaiskuvaa fysiikasta aineen ja maailmankaikkeuden rakennetta selittävänä tieteenä.

Keskeiset sisällöt

- näkökulmia fysiikan ja kosmologian kehittymiseen
- energian kvantittuminen
- sähkömagneettisen säteilyn kvantittuminen ja fotonit
- aaltohiukkasdualismi
- atomiytimen rakenne
- ydinreaktiot, ydinenergia, ytimen sidosenergia sekä energian ja massan ekvivalenssi
- radioaktiivisuus ja hajoamislaki
- säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö
- tiedonhankinta, esittäminen ja arviointi

Kaupunkikohtaiset / Koulukohtaiset syventävät kurssit

8. Kertaus (FY8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yhtenäisen kokonaiskuvan lukion fysiikasta ja hallitsee eri kurssien keskeisimmät asiat
- valmentautuu fysiikan ylioppilaskokeeseen

Keskeiset sisällöt

- Lämpö
- Sähkö
- Voima ja liike
- Jaksollinen liike ja aallot
- Sähkömagnetismi
- Aine ja säteily

Suosittelun suoritusajankohta: ennen fysiikan ainerealia (3. vuoden 1. tai 3. jakso).

9. Työkurssi (FY9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa soveltaa teoreettista tietoa kokeellisessa työskentelyssä

Keskeiset sisällöt

- kokeellinen työskentely
- työskentelyn jäsenetty kuvaaminen
- tieteellisen raportin laadinta

Suositteltu suoritusajankohta: 2. vuosi.

10. Projekti (FY10)*Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee, miten fysiikkaa konkreettisesti sovelletaan tutkimuksessa ja käytännössä
- harjaantuu tekemään yhteistyötä muiden kanssa

Keskeiset sisällöt

- perehtyminen syvällisemmin johonkin fysiikan osa-alueeseen
- mahdolliset vierailut alan yrityksiin, ja tutkimuslaitoksiin
- tutustuminen alan jatkokoulutusmahdollisuuksiin

Suositteltu suoritusajankohta: Vapaa (riippuu projektista).

11. Astrofysiikka (FY11)*Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan historiallisesta ja nykypäivän tähtitieteestä
- syventää ymmärrystään tähtitaivaasta ja sen ilmiöistä
- tutustuu kosmologiaan

Keskeiset sisällöt

- tutkimusmenetelmät
- tähtitaivaan ilmiöt
- maailman kaikkeuden synty ja sen rakenteiden muodostuminen
- omakohtaisten havaintojen tekeminen

Suositteltu suoritusajankohta: Vapaa.

12. Ilmailufysiikka (FY12)*Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu lentämiseen liittyviin fysikaalisiin ilmiöihin

- suorittaa purjelentolupakirjaan vaadittavan teoriaosuuden

Keskeiset sisällöt

- aerodynamiikka
- lentokonerakenteet ja mekanismit
- sääoppi
- ihmisen fysiologinen suorituskyky
- ohjausoppi
- navigointi
- ilmailuviestintä

Suositteltu suoritusajankohta: 2. tai 3. vuosi.

13. Merifysiikka (FY9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- innostuu merialan jatko-opinnoista
- saa tukea fysiikan ylioppilaskokeeseen ja pääsykokeisiin valmentautumiseen
- perehtyy fysikaalis-luonnontieteelliseen perustaan, jota hyödynnetään merialan jatko-opinnoissa
- saa valmiuksia työelämään

Keskeiset sisällöt

- syvennetään ja sovelletaan mekaniikan ja aaltoliikkeen eri osa-alueita merenkulkuun ja alusten rakentamiseen liittyen
- tutustutaan alan jatko-opintoihin, ammatteihin ja niiden asettamiin vaatimuksiin
- mahdolliset vierailut alan yrityksiin
- purjehdus

Suositteltu suoritusajankohta: 2. vuosi.

14. Mekaniikan jatkokurssi (FY14)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti mekaniikkaan liittyviä ilmiöitä ja osaa raportoida työskentelyään
- syventää ymmärrystään mekaanisista systeemeistä

Keskeiset sisällöt

- kokeellinen työskentely, sen jäsennetty kuvaaminen ja tieteellisen raportin laadinta
- muuttuva ympyräliike
- vieriminen
- statiikka

Suositteltu suoritusajankohta: 2. tai 3. vuosi.

5.10 Kemia

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Opetuksessa sovelletaan kemiaa monipuolisissa tilanteissa, mikä edistää myös opiskelijoiden koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä.

Kemian opetus tukee opiskelijoiden käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijoiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimisessa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelijoiden oma kokeellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita kemian opiskeluun. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin kurssin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia turvallisesti ja yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko

tutkimusprosessia

- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti kemian tietojensa avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia kemialle ominaisilla tavoilla
- jäsentää käsitystään jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöistä kemian käsitteiden avulla
- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvän teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.
- saa mahdollisuuden perehtyä kemian soveltamiseen Turun alueen korkeakouluissa ja/tai kemian alan yrityksissä.
- saa mahdollisuuden tietokoneavusteiseen mittaamiseen ja tulosten käsittelyyn sähköisesti

Arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan kemian osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Kurssiarviointi koostuu monipuolisesti esimerkiksi:

- kurssikokeesta (kirjallinen, suullinen tai sähköinen)
- tuntikuulusteluista (esimerkiksi sähköisesti)
- osallistumisaktiivisuudesta
- kokeellisesta työskentelystä
- kirjallisista tuotoksista (esim. vihkotehtävät, työselosteet, esitelmät, tutkielmat ja ryhmätyöt)

Pakollinen kurssi

1. Kemiaa kaikkialla (KE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan
- kehittää valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista jokapäiväisen elämän ja ympäristön ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen erilaisia kemian ilmiöitä sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä aineen rakenteen malleja, jaksollista järjestelmää ja tietolähteitä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- atomin rakenne ja jaksollinen järjestelmä pääpiirteissään
- alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksia
- aineiden ominaisuuksien selittäminen aineen rakenteen, kemiallisten sidosten ja poolisuuden avulla
- kysymykset tiedonhankinnan lähtökohtana
- turvallinen työskentely, aineen erotus Työtavat, aineiden ominaisuuksien tutkiminen, havainnointi ja johtopäätösten tekeminen
- **kurssin sisältöjen yhteys arkipäivän kemiaan**

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Ihmisen ja elinympäristön kemiaa (KE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa orgaanisiin yhdisteisiin ja ainemäärään liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen orgaanisiin yhdisteisiin, ainemäärään ja pitoisuuteen liittyviä ilmiöitä
- ymmärtää, kuinka kemiallinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys hyvinvoinnin ja terveyden kannalta
- orgaanisten yhdisteiden, kuten hiilivetyjen, happi- ja typpiyhdisteiden, rakenteiden mallintaminen ja kuvaaminen erilaisilla malleilla
- avaruusrakenne ja isomeria
- orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- ainemäärä ja pitoisuus

- työvälineiden ja reagenssien käyttö sekä liuosten valmistus
- aineen rakenteen analyysi Työtavat, kuten spektroskopia
- **molekyylimallinnus**

3. Reaktiot ja energia (KE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin liittyviä ilmiöitä
- ymmärtää aineen ja energian häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys energiaratkaisujen ja ympäristön kannalta
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen
- epäorgaanisten ja orgaanisten yhdisteiden reaktioita sekä niiden sovelluksia
- aineen häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa ja sen yksinkertainen laskennallinen käsittely
- energian häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa, sidosenergia ja Hessin laki
- kaasujen ominaisuudet ja yleinen tilanyhtälö
- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, titraus analyysimenetelmänä, tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen

4. Materiaalit ja teknologia (KE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa materiaaleihin ja teknologiaan liittyviä kemian käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen materiaaleihin ja sähkökemian liittyviä ilmiöitä
- harjaantuu ilmaisemaan itseään kemialle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan eri tietolähteiden argumentointia
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys teknologiassa ja yhteiskunnassa
- metallien ja polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari
- atomin ulkoelektronirakenne ja jaksollinen järjestelmä alkuaineiden jaksollisten ominaisuuksien selittäjänä
- hapetusluvut ja hapetus-pelkistysreaktiot
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- kemiallisten reaktioiden laskennallinen soveltaminen
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu
- yhteistyön rooli kemiallisen tiedon tuottamisessa

5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa reaktioiden ja kemiallisen tasapainon käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen reaktioihin ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- homogeeninen ja heterogeeninen tasapaino sekä tasapainotilaan vaikuttaminen
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit ja puskuriliuokset
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset
- homogeenisen ja happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- tutkimustulosten ja -prosessin arviointi

6. Kertaus (KE6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yhtenäisen kokonaiskuvan lukion kemiasta ja hallitsee eri kurssien keskeisimmät asiat
- valmentautuu kemian ylioppilaskokeeseen

Keskeiset sisällöt

- Aineen rakenne
- Kemialliset sidokset
- Kemialliset reaktiot
- Kemiallinen tasapainotila
- Metallit ja materiaalit

7. Orgaaninen kemia (KE7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa kokonaiskuvan orgaanisesta kemiasta
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden merkityksen osana elämää

Sisällöt

- yhdisteryhmät
- erilaiset kaavat
- nimeäminen
- orgaaniset reaktiot

- isomeria
- polymeerien kemia

8. Ympäristökemia (KE8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy vesien, ilman ja maaperän kemiaan sekä tutkimukseen
- ymmärtää kemian merkityksen kestävässä kehityksessä

Sisällöt

- vesianalyysit
- mahdollisuuksien mukaan vierailaan esimerkiksi jätevedenpuhdistamossa
- oppiainerajat ylittävä yhteistyö biologiaan ja maantieteeseen

9. Kemian työmenetelmät (KE9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy eri analyysimenetelmiin
- oppii kirjoittamaan työselosteita
- osaa toimia turvallisesti laboratoriossa
- tutustuu kemian jatko-opintomahdollisuuksiin Turussa
- vahvistaa opiskelijoiden ryhmätyötaitoja

Sisällöt

- työturvallisuus
- työselosteiden tekeminen
- analyysimenetelmät esim. titraus, kromatografia, spektroskopia

10. Kemialliset tuotteet (KE10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa toimia turvallisesti laboratoriossa
- valmistaa kemiallisen tuotteen
- kehittää opiskelijoiden ryhmätyötaitoja

Sisällöt

- työturvallisuus
- tehdään orgaaninen ja epäorgaaninen synteesi
- mahdollinen yritysvierailu

11. Orgaanisen kemian työkurssi (KE11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa toimia turvallisesti laboratoriossa
- tuntee orgaanisen kemian erilaisia työtapoja
- oppii toimimaan itsenäisesti laboratoriossa

Sisällöt

- orgaaninen synteesi
- tuotteen puhtauden määrittäminen
- orgaaniset erotusmenetelmät, kuten tislaukset

12. Kemian projektikurssi (KE12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy syvällisesti johonkin kemian osa-alueeseen
- tuntee jatko-opinto mahdollisuuksia kemiasta

Sisällöt

- muun muassa ajankohtaiset kemian ilmiöt ja tutkimuskohteet
- opiskelijoiden kemialliset mielenkiinnon kohteet
- koulun ulkopuolinen yhteistyö kemian toimijoiden kanssa

5.11 Filosofia

Filosofinen ajattelu tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen on olennainen osa yleissivistystä. Filosofissa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja keskustellen. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan käsitysten perusteluja järkipäisesti. Kyseenalaistavan ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa hahmottamaan ja jäsentämään nykypäivän jatkuvasti kasvavaa informaatiotulvaa. Tällä tavoin filosofian opiskelu edistää opiskelijoiden yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia.

Filosofiassa opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Tämä edistää opiskelijan kykyä eettiseen pohdintaan ja sen ymmärtämiseen, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajoja käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan.

Filosofian opiskelu kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofissa tuetaan opiskelijoiden perusteltujen yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkipäiseen keskusteluun. Kun opiskelijat paneutuvat filosofisiin kysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat

muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin ajattelutaitoihinsa ja yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee opiskelijoiden kasvua aktiivisiksi ja vastuullisiksi sekä toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaviksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot ja oppii sitä kautta luottamaan omaan ajatteluunsa sekä arvioimaan sitä kriittisesti ja pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa ja ristiriitaista.

Arviointi

Filosofiassa arviointi kohdistuu ajattelun taitojen ja keskeisten käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä kriittisesti eritellä ja problematisoida informaatiota, hahmottaa ja täsmentää sen käsitteellistä rakennetta sekä esittää asiasta perusteltu arvostelma. Arvioinnin tulee tukea ja kehittää opiskelijan taitoa arvioida omaa ajatteluaan ja rohkaista opiskelijoita oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan kurssikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Pakolliset kurssit

Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa perustellun käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille mielipiteille ja väitteille perusteluja sekä hahmottamaan esitettyjen perustelujen rakennetta ja arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten harjoitusten kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin

käsitteellisiin erotteluihin

- tuntee perustavia tieto-opillisia erotteluja, osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten ja filosofisen ajattelun luonne filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin ongelmiin sovellettuna
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet ja niiden harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Työtavat

Työtavat määräytyvät opettajan arvion perusteella, jotta keskeiset tavoitteet toteutuvat parhaalla mahdollisella tavalla. Koska yhtenä kurssitavoitteena on että opiskelija harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille mielipiteille ja väitteille perusteluja suullisesti ja kirjallisesti, kurssia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Mahdollisia työtapoja voivat olla esimerkiksi:

- keskustelu- ja argumentaatioharjoitukset
- kirjalliset harjoitukset
- argumentaatio- ja käsiteanalyysit
- verkkokeskustelut
- ajatuskokeet

Arviointi

Numeroarviointi

2. Etiikka (FI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin sekä ympäristöfilosofian perusteisiin
- hahmottaa normatiivisten väitteiden luonteen ja suhteen kuvaileviin väitteisiin sekä osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta
- osaa jäsentää oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa perustella moraalin velvoittavuuden ja soveltaa moraaliin filosofisia käsite-erotteluja ja johdonmukaista argumentaatiota
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioimaan filosofisen etiikan välinein.

Keskeiset sisällöt

- moraalii ja sitä pohtiva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyve-, seuraus-, sopimus-, oikeus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- moraalii luonne normijärjestelmänä ja sen ero juridisiin ja tapanormeihin perustuviin järjestelmiin, moraalinen relativismi
- filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- eläimiä ja ympäristöä koskevia eettisiä kysymyksiä

Työtavat

Työtavat määräytyvät opettajan arvion perusteella, jotta keskeiset tavoitteet toteutuvat parhaalla mahdollisella tavalla. Eettisen argumentaation diskursiivisen luonteen vuoksi kurssia ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Mahdollisia työtapoja voivat olla esimerkiksi:

- keskustelu- ja argumentaatioharjoitukset
- kirjalliset harjoitukset
- argumentaatio- ja käsiteanalyysit
- verkkokeskustelut
- ajatuskokeet
- filosofisen etiikan teorioita voi hahmottaa tapausesimerkkien avulla.
- oman elämän merkityksellisyyden ja elämänvalintojen filosofisia arviointiharjoituksia (keskustelut, kirjalliset pohdinnat)
- ympäristötilaan perehtymistä ja ihmisen toiminnan vaikutusten eettistä arviointia
- vierailijat ja vierailut

Arviointi

Numeroarviointi

Valtakunnalliset syventävät kurssit**3. Yhteiskuntafilosofia (FI3)***Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin sekä perusnäkömyksiin yksilön suhteesta yhteisöihin, yhteiskuntaan ja valtioon
- oppii käyttämään keskeisiä filosofisia käsitteitä yhteiskunnallisen ja poliittisen toiminnan jäsentämiseen sekä omien yhteiskunnallisten ratkaisujensa perustelemiseen
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vallankäyttöä ja työnjakoa yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- oppii arvioimaan käsitteellisesti yhteiskunnallisen järjestyksen rakentumista, perustelemista ja oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskuntajärjestyksen ja yhteiskunnallisten instituutioiden olemassaolo ja oikeuttaminen: yksilö- ja yhteisökeskeiset teoriat yhteiskunnasta, yhteiskuntasopimusteoriat
- oikeudenmukaisuuden eri muodot, niiden perusteleminen ja soveltaminen
- vallan käsite ja muodot, vallan oikeuttaminen, demokratian muodot ja kilpailijat, anarkismi
- työnjako, talous ja hyvinvointi, talouden toimintaperiaatteiden ja omistamisen oikeuttaminen
- poliittiset ihanteet ja niiden toteuttaminen: vapaus, tasa-arvo ja solidaarisuus; konservatismi, liberalismi ja sosialismi; kansallisvaltiot ja globaali näkökulma
- yhteiskunnalliset jännitteet ja ristiriidat sekä niiden ratkaiseminen: oikeusvaltio ja sen vaihtoehdot, yhteiskuntajärjestyksen luhistuminen – sodat, sisällissodat, terrori sekä holokausti ja muut kansanvainot yhteiskuntafilosofisina ongelmina
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: sukupuolen rakentuminen, informaatioteknologia, kulttuurien kohtaaminen, kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Työtavat

Työtavat määräytyvät opettajan arvion perusteella, jotta keskeiset tavoitteet toteutuvat parhaalla mahdollisella tavalla.

Mahdollisia työtapoja voivat olla esimerkiksi:

- keskustelu- ja argumentaatioharjoitukset
- kirjalliset harjoitukset
- argumentaatio- ja käsiteanalyysit
- verkkokeskustelut
- ajatuskokeet
- vierailijat ja vierailut
- poliittisten liikkeiden ja puolueiden ohjelmiin perehtyminen ja niiden yhteiskuntafilosofinen arviointi
- ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin liittyvät keskustelut ja kirjalliset pohdinnat
- kestävään tulevaisuuteen liittyvät oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja ympäristöeettiset keskustelut

Arviointi

Numeroarviointi

4. Tieto, tiede ja todellisuus (FI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia, eri tieteisiin ja arkielämään perustuvia käsityksiä todellisuuden rakenteesta
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita todellisuudesta, totuudesta, tiedosta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta

- osaa jäsentää havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden ja mallien suhdetta todellisuuteen
- oppii hahmottamaan erityistieteiden tieteenfilosofisia kysymyksiä joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeiset kysymykset ja käsitteet, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta ja todellisuuden perusrakenteesta
- olemassaolon kysymyksiä: muutos ja pysyvyys, oliot ja ominaisuudet, mahdollinen ja välttämätön, reaalin ja virtuaalinen
- todellisuuden ilmeneminen ja hahmottaminen
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja Työtavat, tieteellinen päättely; ilmiön, tutkimusaineiston, mallin ja teorian käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde
- selittäminen ja tieto luonnon- ja ihmistieteissä sekä formaaleissa tieteissä: tietäminen ja ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta

Työtavat

Työtavat määräytyvät opettajan arvion perusteella, jotta keskeiset tavoitteet toteutuvat parhaalla mahdollisella tavalla.

Mahdollisia työtapoja voivat olla esimerkiksi:

- keskustelu- ja argumentaatioharjoitukset
- kirjalliset harjoitukset
- argumentaatio- ja käsiteanalyysit
- verkkokeskustelut
- ajatuskokeet
- länsimaisten metafysiikan erittelyä ja pohtimisharjoituksia
- tiedon ja informaation käsitteen erojen pohdintaa
- abstraktista aihepiiristä johtuen esimerkkien käyttö olisi suotavaa - tieteenhistoriallisten esimerkkien käyttäminen
- tiedon hahmottamistapojen pohdinnat ja keskustelut

Arviointi

Numeroarviointi

5. Kertauskurssi

Tavoitteet

- Kurssilla kerrataan valtakunnallinen filosofian oppimäärä.
- Valmistautuminen filosofian yo-kirjoitukseen
- Filosofian luonne akateemisena tieteenä
- Filosofian jatko-opinnot
- Filosofia elämänsisältönä ja ammattina

Keskeiset sisällöt

- kurssien 1-4 kertaus
- filosofian ylioppilaskirjoitukset
- filosofian opiskelu yliopistoissa
- filosofia ammattina

Arviointi

Suoritusmerkintä

6 . Filosofikahvila

Kurssi toteutetaan Turun lukioden välisenä yhteistyönä.

Kurssin tavoitteena ja keskeisenä sisältönä on että opiskelija,

- harjaantuu ilmaisemaan omaa ajatteluaan argumentein
- oppii arvioimaan keskustelussa esiintyviä puheenvuoroja
- perehtyy ajankohtaisiin ja ihmisenä olemiseen liittyviin kysymyksiin
- harjoittaa aktiivista kansalaisuuttaan ja demokraattisen keskustelukulttuurin periaatteita

Työtavat

- keskustelun tarkoitus on yhdessä muodostaa paras mahdollinen ymmärrys aiheesta
 - jokaisella yhtäläinen puheoikeus: toisen päälle ei saa puhua
 - on keskusteltava aiheesta ilman ennakkoehtoja
 - kukaan ei saa kahta puheenvuoroa peräkkäin
 - puheenvuorossa tulee esittää argumentti, käsitteen määrittely tai ajatuskoe
 - opiskelijat toimivat vuorollaan keskustelun puheenjohtajina
- keskustelijat voivat käyttää puheenvuorossaan ruotsia tai suomea
- vierailijat ja vierailut

Arviointi

Suoritusmerkintä

7 . Ympäristöfilosofia (FI7)

Ympäristöfilosofia tutkii ihmisen ja luonnon välistä suhdetta, ihmistä luonnon osana. Ihmisen luontosuhteen sanotaan olevan nykyisten ympäristöongelmien, kuten ilmastonmuutoksen, perussy. Harvoin kuitenkaan kysytään, mikä tuo luontosuhde oikeastaan on. Ympäristöfilosofian kurssilla tutustutaan ihmisen ja luonnon välisen vuorovaikutuksen tieto-opillisiin, ontologisiin, yhteiskunnallisiin ja eettisiin ulottuvuuksiin.

Kurssi on osa luonnontiedelukion ja merilinjan kurssitarjontaa.

Tavoitteet

- Luontosuhteen hahmottaminen filosofisena kysymyksenä
- Ympäristöetiikan perusteet: ekologinen etiikka, eläinetiikka

- Luonto ja kuluttaminen
- Ympäristöongelmien filosofisten ratkaisumallien kehittäminen

Keskeiset sisällöt

- ympäristöfilosofian luonne
- ympäristön ja luonnon käsitteet
- luontosuhteen aatehistoriallinen tausta
- ympäristöongelmat ja niiden käsittäminen
- ympäristöarvot
- ympäristö ja tekniikka

Arviointi

Suoritusmerkintä

8 . Mediafilosofia (FI8)

Kurssi on osa Turun etäenkaan kurssitarjontaa

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa median käsitteen monimerkityksellisyyden
- oppii käsitteellistämään mediaympäristön merkityksen laajasti yhteiskunnassa
- osaa hahmottaa erilaisia medioita ja niiden toimintaperustaa
- ymmärtää oman toimintansa mediaalisuuden sekä median käyttäjänä että tuottajana

Keskeiset sisällöt

- median käsite filosofian eri osa-alueista käsin
- media ja valta
- media ja kulttuuriteollisuus
- joiden eri mediaympäristöjen toiminnan arviointi filosofian osa-alueiden näkökulmasta

Arviointi

Suoritusmerkintä

5.12 Psykologia

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot

tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaaliin, kulttuuriin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Psykologian opetus on luonteeltaan tutkimusperustaista. Tässä tarkoituksessa opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedonmuodostuksen menetelmiä painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä aiheisältöjä. Opetuksessa tämä tutkimusperustaisuus ja aiheisällöt kytketään ihmisen jokapäiväisen toiminnan ja arjen ymmärtämiseen eli tuodaan tutkimustieto lähelle opiskelijaa.

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tuntee psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon ja tutkimusmenetelmien mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologiaan ja psykologiseen tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa soveltaa tietojaan myös psykologisten tutkimusten arviointiin
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan arkielämään, elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- osaa hyödyntää psykologista tietoa oppiainerajat ylittävien aiheiden ja ilmiöiden erittelyyn osaa soveltaa psykologista tietoa tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kestävä kehityksen edistämiseen.

Arviointi

- Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden sekä tiedolliseen osaamiseen että kykyyn soveltaa psykologista tietoa arkipäivän tilanteisiin ja elämään.
- Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamistaitoa ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta.
- Opiskelija osoittaa monipuolisilla tavoilla, että hän on ymmärtänyt keskeiset sisällöt ja pystyy arvioimaan ja soveltamaan oppimaansa tietoa.
- **Tavoitteena on oman opiskelun etenemistä kehittävien opiskelutaitojen arviointi.**

Kurssiarvioinnin osatekijöitä

- kurssikoe
- tuntiosaaminen ja opiskeluaktiivisuus
- itsearviointi ja vertaisarviointi
- mahdolliset muut suoritukset

Työtavat

- Monipuolisilla työtavoilla edistetään erilaisten opiskelijoiden mahdollisuutta ymmärtää psykologista tietoa ja tutkimusperinnettä sekä soveltaa näitä omaan elämäänsä.
- tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksien hyödyntäminen
- kriittisen ajattelun opettaminen
- psykologiseen tietoon ja tiedonmuodostukseen ohjaavat työtavat
- itsetuntemusta ja psyykkistä hyvinvointia tukevat tehtävät

Pakollinen kurssi

1. Psykkinen toiminta ja oppiminen (PS1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden merkityksen ihmisen toiminnan selittämisessä ja ymmärtämisessä
- tuntee psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten tunteet, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa ja omaa psyykkistä hyvinvointiaan näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- perehtyy oppimisen prosesseihin liittyvään psykologiseen tietoon ja osaa pohtia omaa opiskeluaan sen pohjalta
- osaa esittää esimerkkejä psykologisen tutkimuksen aihepiireistä ja niihin liittyvistä tutkimuksista sekä analysoida ja arvioida tiedon tutkimusperusteita
- ymmärtää psykologisen tiedon perustuvan tutkimukseen ja tunnistaa tieteellisen ajattelun peruspiirteitä.

Keskeiset sisällöt

Tietoinen ja tiedostamaton psyykinen toiminta

- ihmisen toimintaan vaikuttavat biologiset tekijät sekä perustieto hermoston toiminnasta
- perustietoa tunteista ja motivaatiosta
- kognitiivisten tulkintojen merkitys ihmisen toiminnassa

Sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutus ihmisen toimintaan

- perustietoa sosiaalistumisesta ja normien omaksumisesta
- esimerkkejä yksilön toimintaan vaikuttavista tilannetekijöistä

Perehtyminen johonkin valinnaiseen ilmiöön, kuten aggressiivisuus, jännittäminen, riippuvuudet, syömiskäyttäytyminen, sosiaalinen vuorovaikutus, onnellisuus tai rakkaus

Opiskelu ja oppiminen psykologian näkökulmista

- oppimisen biologinen, kognitiivinen ja sosiokulttuurinen perusta
- tehokkaat opiskelutyötavat
- motivaatio ja oppiminen

Psykologisen tiedon muodostuminen

- psykologian tutkimuskohteet
- arkitiedon ja tieteellisen tiedon ero
- esimerkkejä psykologian tutkimusmenetelmistä

Arviointi

Numeroarviointi

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Kehittyvä ihminen (PS2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, miten ihmisen kehitystä tutkitaan, ja osaa arvioida tiedon perusteita
- osaa eritellä ihmisen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden vuorovaikutusta
- perehtyy kehityksen osa-alueisiin ja osaa eritellä niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä osaa selittää kehityksen jatkuvuutta yksilön elämänkaaren aikana
- perehtyy erityisesti lapsuus- ja nuoruusiän psykologiaan ja niihin liittyvään teoria- ja tutkimustietoon
- tuntee hermoston toiminnan periaatteita sekä ymmärtää niiden yhteyden yksilön psyykkiseen kehitykseen
- osaa arvioida kehityspsykologista tietoa ja soveltaa sitä itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

- Kehityksen tutkiminen

Kehityksen osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät lapsuudessa ja nuoruudessa

- fyysis-motorinen kehitys
- kognitiivinen kehitys
- emotionaalinen kehitys
- psykososiaalinen kehitys
- minuuden ja minäkäsityksen kehitys

Nuoruusiän psyykkinen kehitys ja sen erityiset haasteet

- ajattelun kehitys

- identiteetin kehitys: henkilökohtainen, sosiaalinen ja kulttuurinen identiteetti
- sukupuoli-identiteetti ja seksuaalisuuden kehittyminen
- toiminnanohjauksen kehitys ja sen hermostollinen tausta

Kehityksen jatkuvuus elämänkaaren aikana

- elämänkaaren käsite
- kehitykseen vaikuttavien tekijöiden vuorovaikutus
- jokin kehityksen jatkuvuutta selittävä teoria

Kehitykseen vaikuttavat biologiset ja sosiokulttuuriset tekijät

- hermoston kypsyminen
- aivojen muovautuminen elämänkulun aikana
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus
- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- sosialisatio ja kulttuurierot kehityksessä

Arviointi

Numeroarviointi

3. Tietoa käsittelevä ihminen (PS3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen
- perehtyy kognitiivisiin perustoimintoihin eli havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen ja muistiin sekä yhteen korkeamman kognitiivisen toiminnan ilmiöön, kuten päätöksenteko, ongelmanratkaisu, asiantuntijuus tai kielelliset toiminnot
- perehtyy kognitiivisten toimintojen tutkimukseen ja pystyy arvioimaan sitä
- ymmärtää kognitiivisen toiminnan hermostollista perustaa ja yhteyksiä psyykkisiin toimintoihin.

Keskeiset sisällöt

- kognitiivisen toiminnan periaatteita, kuten sisäiset mallit ja havaintokehä
- kognitiivisten toimintojen neuropsykologinen perusta
- kognitiivisen psykologian ja aivotutkimuksen tutkimusmenetelmiä
- havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti kognitiivisina perustoimintoina sekä niiden biologinen perusta
- jonkin valinnaisen korkeampitasoisen kognitiivisen toiminnon tarkasteleminen, esimerkiksi kieli, ongelmanratkaisu, päätöksenteko tai asiantuntijuus

Arviointi

Numeroarviointi

4. Tunteet, psyykinen hyvinvointi ja mielenterveys (PS4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tunteita ja mielenterveyttä koskevaan tutkimukseen ja ymmärtää, miten näitä aiheita voidaan tutkia, ja osaa arvioida tutkimuksia kriittisesti
- osaa kuvata, miten emootiot syntyvät biologisten ja kognitiivisten tekijöiden vuorovaikutuksessa, ja pohtia niiden kulttuurisidonnaisuutta
- osaa eritellä tunteiden merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille
- tuntee psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja psyykkisen tasapainon ylläpitämisen keinoja
- osaa tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointiaan psykologisen tiedon valossa ja saa perusteita tehdä omaa hyvinvointiaan tukevia ratkaisuja
- ymmärtää mielenterveyteen vaikuttavia psykologisia, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tunnistaa yleisimmät mielenterveyden häiriöt ja ongelmat sekä ymmärtää mielenterveyden ja sen ongelmien määrittelyn haasteellisuuden
- syventyy vähintään yhden mielenterveyden häiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

- tunteiden muodostuminen ja vähintään yhden tunteen biologinen perusta
- tunteet psykologisen tutkimuksen kohteena
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys itseymmärryksen välineenä
- psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen
- uni ja nukkuminen hyvinvoinnin osatekijöinä
- stressi, kriisit ja niistä selviytymisen keinot
- keskeiset mielenterveyden ongelmat ja niiden hoito
- mielenterveyden ongelmien syntyä selittäviä tekijöitä
- sosiaalisen ympäristön merkitys yksilön hyvinvoinnille

Arviointi

Numeroarviointi

5. Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (PS5)*Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuus-käsitteen laaja-alaisuuden
- tunnistaa ja osaa selittää keskeisiä yksilöiden välisiä eroja, kuten temperamentti, persoonallisuuden piirteet, älykyys, lahjakkuus ja tulkintatyylit
- tuntee yksilöllisten erojen biologista perustaa
- tutustuu persoonallisuutta ja sosiaalipsykologiaa koskevaan tutkimukseen
- syventää ymmärrystään psykologian tutkimusmenetelmistä yksilöllisten erojen ja persoonallisuuspsykologian tutkimuksen osalta
- osaa tarkastella yksilön toimintaa persoonallisuuden, tilannetekijöiden ja kulttuurin vuorovaikutuksen tuloksena
- osaa soveltaa persoonallisuuspsykologista ja sosiaalipsykologista tietoa erilaisuuden ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuden määrittely
- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- vähintään kaksi persoonallisuusteoriaa, persoonallisuuden selittämisen mallia tai näkökulmaa, kuten sosiokognitiivinen, psykodynaaminen tai humanistinen psykologia, temperamenttiteoria tai piirreteoria
- yksilöllisten erojen tutkiminen
- tilannetekijöiden ja ryhmäilmiöiden vaikutus yksilön toimintaan yhteisöissä ja sosiaalisissa verkostoissa
- kulttuurin vaikutus persoonallisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen toimintaan

Arviointi

Numeroarviointi

6. Psykologian kertauskurssi (PS 6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa lukion psykologian kurssien keskeisiä sisältöjä
- oppii kirjoittamaan hyviä ja jäseneltyjä vastauksia ja vastaamaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppeihin
- oppii esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin myötä arvioimaan omia sekä muiden opiskelijoiden vastauksia

Keskeiset sisällöt

- psykologian kurssien 1-5 ydinkysymykset
- psykologiset käsitteet ja teoriat

Työtavat

- käsitellään ja harjoitellaan aikaisempia ylioppilaskoe kysymyksiä
- keskustellaan ja laaditaan vastausrunkoja yksilö-, pari- tai ryhmätyönä
- harjoitellaan ylioppilaskokeeseen vastaamista

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Kurssisuorituksen saadakseen opiskelijan tulee tehdä hyväksytysti kurssiin liittyvät kirjalliset työt sekä osallistua oppitunneille. Ei itsenäistä suoritusta.

7. Sosiaalipsykologia (PS7)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu sosiaalipsykologian perusteisiin ja tuntee keskeisiä sosiaalipsykologisia käsitteitä ja teorioita
- ymmärtää yksilöiden, ryhmien, kansojen ja kulttuurien välistä sosiaalista vuorovaikutusta

- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa
- kehittää vuorovaikutustaitoja ja itseä ryhmän jäsenenä
- ymmärtää mahdollisesti toteutettavan oman tutkimuksen suunnittelun ja toteuttamisen kautta sosiaalipsykologisen tiedon perusteita

Keskeiset sisällöt

- sosiaalisen vuorovaikutusprosessin monitasoiset ilmiöt
- sosiaalisten tilanteiden havaitseminen ja tapahtumille annetut selitykset
- vuorovaikutus ryhmissä ja ryhmien välillä
- sosiaaliset, sosiokognitiiviset ja sosioemotionaaliset taidot
- sosiaalipsykologinen tutkimus

Työtavat

- mahdollinen tutkimusharjoitustyö
- mediamateriaalin monipuolinen hyödyntäminen
- opetuskeskustelut, ryhmätyöskentely, kirjalliset työt

Arviointi

Kurssi arvioidaan arvosanalla 4-10. Arviointiin vaikuttavat tuntityöskentely, kirjalliset suoritukset sekä muut kurssitehtävät, jotka tulee suorittaa hyväksytysti.

Koulukohtainen soveltava kurssi

8. Ihmissuhdekurssi (PS8)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää vuorovaikutustaitojaan
- saa eväitä oman elämän hallintaan
- ymmärtää ihmissuhteiden merkityksen yksilön hyvinvoinnin kannalta
- harjoittelee erilaisten tehtävien kautta itsetuntemusta

Keskeiset sisällöt

- onnistuneeseen vuorovaikutukseen liittyvät tekijät
- nuoren ystävyys- ja perhesuhteet
- temperamenttierot ja niiden merkitys sosiaalisissa suhteissa
- tehokas viestintä, aktiivinen kuuntelu, minä-viestintä
- itsetuntoon liittyvät teemat
- ihmissuhdetaidot työ- ja perhe-elämässä
- konfliktien tunnistaminen ja ratkaiseminen

Työtavat

1. opetus- ja ryhmäkeskustelut
- vierailut ja tutustumiskäynnit

- itsetuntoa vahvistavat harjoitukset
- itsetuntemuksen kehittäminen luovien työtapojen kautta
- kurssimateriaalin työstäminen

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Saadakseen kurssista suoritusmerkinnän opiskelijan tulee osallistua oppitunneille ja tehdä hyväksytysti kurssiin liittyvät tehtävät. Ei itsenäistä suoritusta.

Psykologian kurssien suorittaminen itsenäisesti

Itsenäinen suoritus tarkoittaa, että opiskelija suorittaa kurssin osallistumatta lähiopetukseen. Kurssin itsenäinen suorittaminen on kaikkein vaativin tapa suorittaa kurssi ja soveltuu lahjakkaille ja motivoituneille opiskelijoille, jotka ovat edistyneet opinnoissaan hyvin. Lisätietoja kurssin itsenäisestä suorittamisesta ja siihen liittyvistä tehtävistä saa psykologian opettajalta. Suoritukseen liittyvät työt on palautettava opettajalle ennen kurssikoetta, mikäli kurssikoe pidetään. Kurssin voi suorittaa itsenäisesti milloin vain, eli vaikka kurssi ei menisikään kyseisessä jaksossa, opiskelijalla on oikeus suorittaa se itsenäisesti.

5.13 Historia

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi. Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos, jatkuvuus, syy- ja seuraussuhteet sekä historiallinen empatia. Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Opetuksessa hyödynnetään Turun ja lähialueiden tarjoamia mahdollisuuksia.

Kertauskurssi tulee järjestyksessä valtakunnallisten syventävien kurssien jälkeen.

Opetuksen tavoitteet

- Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija
- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- hallitsee Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset prosessit taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohdana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon ja syventämään historiatietoisuuttaan
- pystyy muodostamaan ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja ihmisten toimintaa monipuolisesti kunkin ajan omista lähtökohdista
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa tarkoituksenmukaisia lähteitä käyttäen, arvioimaan sitä kriittisesti sekä ymmärtämään sen monitulkintaisuuden ja suhteellisuuden
- osaa käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan nykyisyyden ja tulevaisuuden kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen.

Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsenyntyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Kurssin arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa opittua käytännössä, kuten taitoon käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja valmiuksiin arvioida kriittisesti historian tulkintoja ja käyttöä. **Kurssin alussa opettaja selvittää työtavat ja arvioinnin kriteerit.**

Itsenäiset suoritukset

Opettaja ohjeistaa itsenäisen suorituksen työskentelyn vastaamaan 38 tunnin työskentelyä.

Opetusmenetelmät

Historian kursseilla käytellään vaihtelevasti erilaisia opetusmenetelmiä. Näitä ovat esimerkiksi opettajajohtoinen opetus, opetuskeskustelut, erilaiset dokumenttipohjaiset

harjoitukset, yksin, pareittain ja ryhmässä tehtävät työt, ilmiöpohjainen opetus, oppiainerajat ylittävät hankkeet, referaatit, tutkielmat ja esseet. Historian opetuksessa hyödynnetään myös erilaisia oppimisympäristöjä digitaalisessa ympäristössä sekä tekemällä opintokäyntejä ja -retkiä. Opiskelijoita kannustetaan BYOD-periaatteen mukaisesti omien välineiden käyttöön.

Pakolliset kurssit

Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa (HI1)

Kurssi tarkastelee yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuriympäristössä. Opetuksen näkökulma on nykyisyyden selittämisessä sekä historiallisten ilmiöiden pitkän aikavälin tarkastelussa. Kurssilla tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Kurssilla harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen, luonnon ja yhteiskunnan välisen riippuvuussuhteen ja haasteet osana kestävää tulevaisuutta
- ymmärtää eurooppalaisten kulttuuripiirien ja yhteiskuntien sekä globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- osaa analysoida väestökehityksen, talouden ja yhteiskuntarakenteiden välisiä riippuvuussuhteita ja haasteita
- osaa arvioida kriittisesti tekniikan, tieteen ja muuttuvan informaation merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana
- osaa tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista tietoa ja käyttää tiedon tuottamiseen monipuolista, kriittisesti arvioitua lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Historia tieteenalana

- historian tutkimus, tutkimustyötavat ja lähteiden käyttö

Pyyntikulttuureista korkeakulttuureihin ja kauppavaltioihin

- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit
- Välimeren talousalue ja yhteiskunnat antiikin aikana

Keskiajan talous ja yhteiskunta

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Maailmantalouden syntyminen

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset yhteiskunnille
- kolonialismi ja globaalin talouden ensiaskeleet

Teollistumisen edellytykset sekä taloudelliset ja yhteiskunnalliset seuraukset

- modernin tieteen ja teknologian kehitys, tuottavuuden kasvu ja elintason nousu
- muutokset sukupuolten asemassa ja työjaossa
- muuttoliikkeet ja ympäristövaikutukset

Modernin kulutusyhteiskunnan kehitys ja talouskasvun rajat

- laajeneva hyvinvointi ja palveluyhteiskunnan synty
- väestöllinen muuntuminen ja sen yhteiskunnalliset edellytykset ja vaikutukset
- 2000-luvun verkottuva maailma

2. Kansainväliset suhteet (HI2)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä ja valtasuhteiden muutoksia 1900-luvun alusta nykypäivään. Kurssilla analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisten taloudellisten ja ideologisten mallien näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat kilpailun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Kurssilla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään kansainvälisiin suhteisiin liittyvien erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön ja keskeisimmät teoreettiset selitysmallit
- osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää propagandaa eri aikoina
- osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen
- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä ja vaikutuksia
- seuraa aktiivisesti mediaa, osaa tarkastella kriittisesti ajankohtaisia kansainvälisiä kysymyksiä sekä pystyy arvioimaan konfliktien syitä ja ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansainvälisen politiikan perusteet

- historian käyttö politiikan välineenä

Kansallisvaltioiden huippukausi ja maailmansotien aika

- imperialismin, nationalismin ja muiden aatteiden vaikutukset kansainväliseen politiikkaan ja yhteiskuntaan
- ensimmäisen maailmansodan seuraukset
- demokraattiset ja totalitaariset valtiot kansainvälisessä politiikassa
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat
- toinen maailmansota seurauksineen

Jakautunut maailma

- kylmän sodan supervaltakilpailun ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset muodot
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- kylmän sodan päättyminen ja sen seuraukset

Keskinäisriippuvuuksien maailma

- Lähi-itä ja muut konfliktialueet sekä vastakkainasettelujen monet muodot
- maailman uudet valtakeskittymät ja niiden vuorovaikutussuhteet
- YK ja muut kansainväliset rauhanrakentajat

3. Itsenäisen Suomen historia (HI3)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan.

Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Kurssilla perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan muotoutumisen kehityskulkuja sekä osaa pohtia tulevaisuuden mahdollisuuksia
- hallitsee suomalaisen yhteiskunnan keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset ja niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaisuuden ja suomalaiseen kulttuuriin eri aikoina kuuluneita ihanteita ja niihin liitettyjä mielikuvia sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Miten Suomesta tuli Suomi?

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys sekä 1860-luvun murroskausi
- kulttuuriset, yhteiskunnalliset ja sosiaaliset muutokset 1800- ja 1900-lukujen taitteessa

Suomen itsenäistymisprosessi ja itsenäisyyden alkuvuodet

- itsenäistyminen kansainvälisessä kontekstissa
- sisällissodan syyt ja seuraukset sekä eheyttämisen aika

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- turvallisuuspoliittiset vaihtoehdot ennen toista maailmansotaa
- Suomi toisessa maailmansodassa
- Suomen sisäpolitiikka ja asema kansainvälisessä politiikassa kylmän sodan aikana ja sen jälkeen

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva ja kansainvälistyvä Suomi

Valtakunnalliset syventävät kurssit

4. Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys (HI4)

Kurssi tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Kurssilla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde, sukupuoli ja arkielämä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Euroopan keskeisen kulttuuriperinnön ja ymmärtää Euroopan kulttuuriin vaikuttaneita tekijöitä
- osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia
- osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan
- kykenee analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Keskeiset sisällöt

Antiikin kulttuuripiiri

- kulttuurit ja elämäntavat
- tieteen ensiaskeleet ja demokratian synty

Keskiajan kulttuuri

- keskiaikainen maailmankuva
- uskonto, kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- reformaation merkitys
- itsevaltiuden ajan kulttuuri

Valistuksen aikakausi

- luonnontieteellisen maailmankuvan kehitys
- valistuksen aatepohja ja sen vaikutukset
- ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen

Aatteiden ja teollistumisen aika

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata ja yhteiskunnalliset muutokset

Monimuotoinen nykyaika

- massojen aika, populaarikulttuurin synty ja sen kaupallistuminen
- kulttuurin globalisoituminen
- sukupuoliroolien murros
- tieteen kehitys ja median kasvava merkitys

5. Ruotsin itämaasta Suomeksi (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa autonomian ajalle asti. Kurssilla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Kurssilla syvennyttään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomalaista kulttuuriperintöä
- hahmottaa Suomen historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin.
- **kurssilla hyödynnetään Turun alueen historiaa**

Keskeiset sisällöt

Suomen alue ennen ristiretkiä

- tutkimustyötavat ja käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä
- rautakautinen heimoyhteiskuntien Suomi

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- sääty- ja maatalousyhteiskunta
- kehittyvä talous

Ruotsista Venäjän osaksi

- Suomen aseman muutos ja yhteiskunnalliset uudistukset Ruotsin ajan lopulla
- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- kansallinen herääminen, sivistys, tiede ja taide

6. Maailman kulttuurit kohtaavat (HI6)

Kurssilla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kulttuurintutkimuksen peruskäsitteitä ja erilaisia tapoja jakaa maailma kulttuurialueisiin
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- ymmärtää tarkastelemaisensa kulttuuripiirin historiallisen kehityksen sekä sen arvojen ja elämäntapojen moninaisuuden ja osaa eritellä siihen vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien kanssa syntyneitä kulttuurisia eroja ja yhtäläisyyksiä
- osaa analysoida esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- osaa arvioida monikulttuurisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy erittelemään sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä sekä eri kulttuureihin liitettyjä stereotyyppioita.

Keskeiset sisällöt

- Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

Kurssilla tarkasteltavaksi kohteeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Amerikan alkuperäiskulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Latalalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit

Koulukohtaiset historian syventävät kurssit

7. Historian kertauskurssi (HI7)

Kurssi on historian kertauskurssi ja valmentaa ylioppilaskirjoituksiin.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmennusta ylioppilaskirjoitusten ainereaaliin
- syventää tietämystään historiasta
- hallitsee kronologian

Keskeiset sisällöt

Historian valtakunnallisten pakollisten ja syventävien kurssien pääkohtien kertaus. Erilaisten tehtävätyyppien ja vastaustekniikoiden harjoittelua. Arviointi: Suoritusmerkintä.

8. Finnish history in a nutshell (HI8)

The main themes of the course are:

- The first Inhabitants
- Pre-history
- The Era as an integrated part of Swedish Kingdom
- Autonomous Grand Duchy within the Russian empire
- The Era of Independent Finland

Studies of Finnish history blend politics, economics and culture. Study visits are made for example to the Castle of Turku, Aboa Vetus Ars Nova-museum or to the Cathedral of Turku. Study language is English.

Arviointi/Assessment criterion: suoritusmerkintä/pass

9. Antiikin historia (HI9)

Kurssilla tarkastellaan antiikin Kreikan tai Rooman historiaa. Pääpaino on aate- ja kulttuurihistoriassa. Kurssilla toteutetaan joko Ateenan tai Rooman opintomatka, jonka opiskelijat rahoittavat itse. Opiskelijat laativat esitelmän sovitusta aiheesta. Kurssia ei toteuteta joka lukuvuosi.

Arviointi: Suoritusmerkintä.

10. Matka EU-maan historiaan ja kulttuuriin (HI10)

Kurssi perehdyttää opiskelijoita syventävästi yhden Euroopan unionin maan historiaan ja kulttuuriin. Kurssilla tehdään opintomatka vaihtuviin kohteisiin. Opiskelijat rahoittavat matkan itse.

Matkakohteeksi valitaan esimerkiksi:

- Saksa
- Iso-Britannia
- Ranska
- Puola
- Baltian maat

Kurssi voidaan suorittaa myös yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa tai tekemällä kansainvälisiä projekteja tai osallistumalla kansainvälisiin hankkeisiin (esim. Comenius).

Arviointi: Suoritusmerkintä.

11. Merihistorian kurssi (HI11)

Kurssilla tutustutaan suomalaisen merenkulun ja Itämeren historiaan. Käsiteltäviä

aiheita ovat mm meriarkeologia, laivanrakennus, merenkulun ammatit ja merellinen kulttuuriperintö. Kurssi toteutetaan yhteistyössä Forum Marinumin kanssa.

Arviointi: Suoritusmerkintä.

Merilinjan kurssi

12. Historian projektikurssi (HI12)

Kurssin voi suorittaa osallistumalla hankkeeseen tai projektiin, jossa syvennetään historian tuntemusta ja tietämystä. Projekti voidaan toteuttaa myös eri oppiaineiden välisenä yhteistyönä. Kurssi on mahdollista lukea myös merilinjan kurssiksi, jos hankkeen sisällöt sopivat merialan opintoihin. Myös ulkomailla tehtyjä opintoja, esimerkiksi vaihto-oppilasvuonna, on mahdollista lukea hyväksi.

Arviointi: Suoritusmerkintä.

Merilinjan kurssi

5.14 Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa talousosaamista, oikeudellista ymmärrystä ja kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on elävän kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Opetuksessa hyödynnetään Turun ja lähialueiden tarjoamia mahdollisuuksia.

Kertauskurssi tulee järjestyksessä valtakunnallisten syventävien kurssien jälkeen.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen ja muutoksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee

- keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- hallitsee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
 - pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja erilaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
 - tuntee vaikutusmahdollisuutensa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena
 - pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
 - osaa muodostaa perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
 - osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien kannalta.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin lähtökohtana ovat yhteiskuntaopin tiedonaloille ominaisten tietojen, taitojen ja toimintatapojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan kykyä hallita keskeisiä käsitteitä ja suuria kokonaisuuksia sekä arvioida asioiden välisiä yhteyksiä, syy-seuraussuhteita ja niiden merkitystä.

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön. Huomiota kiinnitetään opiskelijan tiedonhankintataitoihin, kykyyn ilmaista tietojaan ja argumentoida jäsenyntyneesti sekä taitoa arvioida ja tulkita kriittisesti yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota. **Kurssin alussa opettaja selvittää työtavat ja arvioinnin kriteerit.**

Itsenäiset suoritukset

Opettaja ohjeistaa itsenäisen suorituksen työskentelyn vastaamaan 38 tunnin työskentelyä.

Opetusmenetelmät

Yhteiskuntaopin kursseilla käytetään vaihtelevasti erilaisia opetusmenetelmiä. Näitä ovat esimerkiksi opettajajohtoinen opetus, opetuskeskustelut, erilaiset dokumenttipohjaiset harjoitukset, yksin, pareittain ja ryhmässä tehtävät työt, ilmiöpohjainen opetus, oppiainerajat ylittävät hankkeet, referaatit, tutkielmat ja esheet. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään myös erilaisia oppimisympäristöjä digitaalisessa ympäristössä sekä tehdään opintokäyntejä ja -retkiä. Opiskelijoita kannustetaan BYOD-periaatteen mukaisesti omien välineiden käyttöön.

Pakolliset kurssit

1. Suomalainen yhteiskunta (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Kurssi keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet paikallisella ja valtiollisella tasolla
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- pystyy tarkastelemaan yhteiskuntaa ja sen kehitystä analyttisesti erilaisista näkökulmista
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Oikeusvaltio ja sisäinen turvallisuus

- kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- hyvinvointivaltion tehtävät ja voimavarat
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion rahoitus, edut ja haasteet
- yhteiskunnallinen tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus

Valta, vaikuttaminen ja päätöksenteko

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot
- demokratia ja muut poliittiset järjestelmät
- Suomen kunnallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- kansalaisyhteiskunnan vaikuttamiskeinot: vaalit, puolueet, järjestötoiminta ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- muuttuva mediakenttä

2. Taloustieto (YH2)

Taloustieteisiin pohjautuva kurssi johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Kurssilla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestäväen kehityksen näkökulmasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tehdä taloudellisia päätöksiä, hallita omaa talouttaan ja tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- tuntee kansantalouden perusteet, keskeiset käsitteet ja teoriat sekä ymmärtää talouselämän rakenteita ja toimintaperiaatteita
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja
- osaa tarkastella talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja ja analysoida niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansantalous ja yksilön talous

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon muodostaminen
- oman talouden hoito
- työnteke, yrittäjyys ja yritykset sekä niiden rooli kansantaloudessa
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien ja kansantalouden vuorovaikutus

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus
- rahoituslaitokset, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden suhdannevaihtelut
- työttömyys ja työvoimapula

Talouspolitiikka

- talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- verotuksen merkitys veronmaksajille sekä valtion ja kuntien taloudelle
- talouspolitiikan keinot
- politiikan ja markkinavoimien merkitys taloudellisessa päätöksenteossa

Kansainvälinen talous ja Suomi

- globaalitalous
- Suomen ulkomaankauppa ja sen merkitys
- talouden tulevaisuudennäkymät

3. Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (YH3)

Kurssi perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Kurssi aikana opitaan seuraamaan ajankohtaisia maailman tapahtumia.

Se kannustaa osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun. Kurssin toteuttamisessa painotetaan tutkivaa oppimista, jossa hyödynnetään mediaa ja muita monipuolisia informaatiolähteitä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia sitä koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää vaikuttamismahdollisuutensa ja osaa toimia globaalikansalaisena
- osaa eritellä Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja haasteita
- osaa arvioida maailman globalisoitumisen vaikutuksia oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä uusia uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalaisuus ja eurooppalainen identiteetti

- arvot, poliittiset kulttuurit ja kulttuurinen moninaisuus
- perusvapaudet ja kansalaisuus
- Suomi ja Pohjoismaat Euroopassa

Euroopan yhdentymisen tavoitteet ja toiminta

- EU:n päätöksenteko ja yhteinen talous- ja rahapolitiikka sekä niiden haasteet
- Suomi osana eurojärjestelmää
- EU:n ja lähialueiden haasteet ja mahdollisuudet

Turvallisuus ja tulevaisuuden muuttuvat haasteet

- Suomen turvallisuusympäristö ja turvallisuuspolitiikka sekä uudet turvallisuusuhat
- kansainvälisen yhteisymmärryksen edistäminen ja Suomi
- globalisaatio, ympäristö, väestö ja kestävä tulevaisuus

Valtakunnallinen syventävä kurssi

4. Kansalaisen lakitieto (YH4)

Kurssilla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- tuntee Suomen tuomioistuinlaitoksen ja kansalaisen kannalta merkittävät kansainväliset tuomioistuimet
- osaa arvioida oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä pystyy hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat

- osaa etsiä ja käyttää keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- osaa toimia oikein ja lainmukaisesti sekä osaa soveltaa lakitiedossa hankittuja tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- peruskäsitteet ja oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, vakuudet ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin
- tekijänoikeudet
- ympäristöoikeus

Rikos- ja prosessioikeus

- rikostutkinta ja syyteharkinta
- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

Syventävät valtakunnalliset kurssit

5. Yhteiskuntaopin kertauskurssi (YH5)

Kurssi on yhteiskuntaopin kertauskurssi ja toimii valmennuksena ylioppilaskirjoituksiin.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmennusta ylioppilaskirjoitusten ainereaaliin
- syventää tietämystään yhteiskuntaopista
- hallitsee yhteiskunnallisen käsitteistön

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntaopin valtakunnallisten pakollisten ja syventävien kurssien pääkohtien kertaus. Erilaisten tehtävätyyppien ja vastaustekniikoiden harjoittelua.

Arviointi: Suoritusmerkintä.

6. Yrittäjyyden peruskurssi (YH6)

Kurssin tavoitteena on perehtyä yrittäjyyteen ja yrityksen perustoimintoihin, esim. liike-ideaan, yrityksen perustamiseen, markkinointiin. Kurssiin voi liittyä sekä yritysvierailuja, yrityksen toimintaan tutustumista että yrityksen edustajien vierailuja koulussa. Kurssilla keskitytään merialan toimijoihin ja yrityksiin. Kurssi voidaan

toteuttaa myös NY24h-yrittäjyysleirinä. Kurssin sisältö ja suoritustapa täsmentyvät opiskelijoiden kanssa.

Arviointi: Suoritusmerkintä.

Merilinjan kurssi

7. Yrittäjyyden jatkokurssi (YH7)

Kurssin tavoitteena on syventää yrittäjyyden peruskurssilla opittuja asioita. Kurssilla perustetaan oma miniyritys ja pyöritetään sen toimintaa lukuvuoden ajan. Kurssi toteutetaan NY- Vuosi yrittäjänä -opinto-ohjelman mukaan.

Kurssin voi suorittaa myös osallistumalla NY24h-leirin ohjaajakoulutukseen ja osallistumalla leirille joko tutorina tai leiripäällikkönä.

Arviointi: suoritusmerkintä.

Merilinjan kurssi

8. Sosiologia (YH8)

Kurssilla perehdytään yhteiskunnan rakenteeseen ja toimintaan sekä keskeisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin.

Kurssin tavoitteena on oppia yhteiskunnallisen tutkimuksen tekoa, mitä harjoitellaan erityisesti tutkivan oppimisen avulla. Siitä on paljon hyötyä useimmissa, mutta varsinkin yhteiskuntatieteellisissä, jatko-opinnoissa. Tutkimusaiheet valitaan ajankohtaisista teemoista.

Arviointi: Suoritusmerkintä.

9. Yhteiskunta nyt (YH9)

Kurssilla käsitellään ajankohtaisia yhteiskunnallisia ja taloudellisia aiheita.

Kurssin tavoitteena on syventää pakollisten yhteiskuntaopin kurssien teemoja, mikä antaa lisävalmiuksia myös yhteiskuntaopin ainerealia varten. Ajankohtaisista aiheista pidetään alustuksia ja niistä keskustellaan sekä harjoitellaan tiedonetsintää.

Arviointi: Suoritusmerkintä.

10. Lukiolaisen turvakurssi (YH10)

Lukiolaisen turvakurssi on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) järjestämä yhteiskuntatietoutta ja turvallisuutta lisäävä kurssi.

Kurssin tavoitteena on tutustuttaa lukiolaiset omatoimiseen varautumiseen, pelastus- ja poliisiviranomaisten toimintaan sekä turvallisuuden alalla toimiviin järjestöihin teorian ja käytännön harjoittelun avulla.

Arviointi: Suoritusmerkintä

5.15 Uskonto

Uskonnonopetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän yleissivistyksen muodostumista. Uskonnonopetuksessa tutustutaan uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja katsomuksista sekä auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Opiskelijoita ohjataan tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia analyttisesti eri näkökulmista. Uskonnonopetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arvioimiseen sekä uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Uskonnonopetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon ja kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia.

Oppiaineessa hyödynnetään teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta sekä kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta. Lisäksi opetuksessa käytetään eri uskontojen omia lähteitä ja median välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia opiskeluympäristöjä, tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia sekä aktivoivia työtapoja.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- tunnistaa uskontoihin ja kulttuureihin liittyvän pyhän ja sen vaikutukset ihmisen toimintaan
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy oman uskonnon erityispiirteisiin ja kulttuurivaikutuksiin
- ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- tuntee uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä
- ymmärtää uskon ja tieteellisen tiedon suhdetta sekä tuntee uskontojen tutkimuksen keskeisiä näkökulmia ja menetelmiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja toimia eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ihmisten kanssa
- kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia toimia vastuullisena ja aktiivisena kansalaisena
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja keskustelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Arviointi ohjaa ja kannustaa opiskelijoita oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu uskontoihin liittyvään tiedon hallintaan, soveltamiseen ja arvioimiseen sekä katsomuksellisten dialogitaitojen hallintaan. Arvioinnissa korostuvat katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot.

5.15.1 Evankelis-luterilainen uskonto

Pakolliset kurssit

1. Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä (UE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten luonnetta ja sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tuntee juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, niiden keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan
- osaa keskustella juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- maailman ja Suomen uskontotilanne
- Lähi-idän monoteististen uskontojen kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa sekä merkitys länsimaiselle kulttuuripiirille
- ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä
- **Selvitetään juutalaisuuden ja islamin vaikutusta Turun alueella.**

Työtavat

Kurssilla hyödynnetään monipuolisia työtapoja, esim. opetuskeskusteluja, ryhmä- ja parityöskentelyä, media-analyysin tekemistä tms.

Arviointi

Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön, mahdolliseen kurssikokeeseen sekä muihin kurssiin liittyviin osasuorituksiin.

2. Maailmanlaajuinen kristinuskon (UE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kristinuskon merkitystä, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan ja pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää keskustelua.

Keskeiset sisällöt

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisuus ja kontekstuaalinen teologia
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- uskonnon asema ja sen taustat eri puolilla Eurooppaa
- ekumenia ja katsomusten dialogi
- ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja
- **Tutustutaan kristillisiin ja kristillisperäisiin yhteisöihin Turun alueella.**

Työtavat

Kurssilla käytetään monipuolisia työtapoja. Työtapoja voivat olla esim. opetuskeskustelut, ryhmä- ja parityöt sekä media-analyysi. Mahdollisuuksien mukaan voidaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita.

Arviointi

Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Kurssilla voidaan käyttää vaihtoehtoisia arviointitapoja ja koemuotoja, esim. osasuorituksiin jaettu koe, ryhmäkoee, "lunttilappukoe".

Valtakunnalliset syventävät kurssit**3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UE3)***Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva ja elämäntapa sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalainen elämäntapa sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntauksat ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä
- **Perehdytään Turun alueella vaikuttaviin maailmanuskontoihin sekä muihin uskonnollisiin liikkeisiin.**

Työtavat

Kurssilla käytetään monipuolisia työtapoja; voidaan esimerkiksi vierailta uskonnollisissa yhteisöissä, laatia erilaisia projektitöitä sekä hyödyntää tutkivaa oppimista.

Arviointi

Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Kurssikoe voidaan korvata osasuorituksilla. Kurssilla voidaan käyttää vaihtoehtoisia koemuotoja.

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa
- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapautteen ja uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- osaa toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan
- uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina
- **Turun alueen uskontohistoriallinen merkitys**
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja

syrjintään liittyvät kysymykset

- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina
- uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa
- osana kurssia voidaan toteuttaa vapaaehtoisprojekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan
- **Kurssilla voidaan tehdä yhteistyötä Turun alueen 3. sektorin toimijoiden kanssa.**

Työtavat

Kurssilla käytetään monimuotoista opetusta. Oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia voidaan hyödyntää siten, että opiskelijoiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Kurssilla voidaan toteuttaa esim. projektityö jonkin 3. sektorin toimijan kanssa.

Arviointi

Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Kurssikoe voidaan korvata muulla suullisella tai kirjallisella suorituksella.

5. Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (UE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä ajankohtaista tutkimusta
- hahmottaa uskonnon ja taiteen suhdetta: uskonnollisen taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa ja uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- tuntee muinaissuomalaisen uskonnon ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnon, taiteen ja populaarikulttuurin eri muotojen vuorovaikutus
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla
- muinaissuomalainen uskonto ja kristinusko suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- **Kurssilla huomioidaan paikallinen kulttuuritarjonta, esim. ajankohtaiset näyttelyt, elokuva- ja teatteriesitykset jne.**

Työtavat

Kurssilla käytetään monipuolisia työtapoja: voidaan esimerkiksi harjoitella kulttuurintutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä kuten haastattelua ja osallistuvaa havainnointia.

Arviointi

Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Koe voidaan korvata tai sitä voidaan täydentää muilla tavoin, esim. käyttämällä itse- ja vertaisarviointia.

6. Uskonnot ja media (UE6)*Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskonnollinen media ja median hyödyntäminen uskonnoissa
- median vaikutus uskontoilmiöihin, kuten asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi

Työtavat

Kurssi voidaan toteuttaa monimuoto-opetuksena. Kurssiin voi sisältyä laajan yksilö- tai ryhmäprojektin toteuttaminen.

Arviointi

Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Kurssikoe voidaan korvata projektitöillä.

7. Uskonnon kertauskurssi (UE7)*Tavoitteet*

- Valmistaudutaan uskonnon ylioppilaskokeeseen.
- Kurssin yksityiskohtaiset tavoitteet, keskeiset sisällöt, työtavat sekä arviointi määritellään lukiokohtaisesti.

8. Myyttikurssi (UE8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii myytin keskeiset määritelmät
- tietää, miten ja miksi myytit muuttuvat ja leviävät
- oppii eri myyttiluokkia
- ymmärtää, että myyttejä esiintyy kaikissa kulttuureissa ja uskonnoissa
- osaa etsiä ja vertailla myyttien eroja ja yhtäläisyyksiä

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen eri kulttuurien ja eri myyttiluokkien myytteihin
- myyttien vaikutus nykypäivään ja nykypäivän uskomuksiin

Työtavat

- myytteihin tutustutaan ja niitä analysoidaan eri menetelmin
- opiskelijat laativat ja pitävät esitelmän valitsemastaan myytistä

Arviointi

Hyväksytystä kurssista saa suoritusmerkinnän.

9. Raamattu uskon ja kulttuurin perusteoksena (UE9)

Ei tarjota Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa.

5.15.2 Ortodoksinen uskonto

Opetus toteutetaan keskitetysti Turun kaupungissa www.turku.fi.

5.15.3 Katolinen uskonto

Opetus toteutetaan keskitetysti Turun kaupungissa www.turku.fi.

5.15.4 Islam

Opetus toteutetaan keskitetysti Turun kaupungissa www.turku.fi.

5.15.5 Juutalainen uskonto

Opetus toteutetaan keskitetysti Turun kaupungissa www.turku.fi.

5.15.6 Muut uskonnot

Muiden uskontojen opetuksessa noudatetaan edellä esitettyjen uskontojen opetussuunnitelmien perusteiden periaatteita ja erityisesti kaikkien oppimäärien yhteisiä opetuksen tavoitteita.

Muiden uskontojen opetusta varten opetussuunnitelman perusteet annetaan erillisillä päätöksillä. Kurssien koodit muodostetaan käyttäen koodia UX ja kurssin numeroa.

5.16 Elämänkatsomustieto

Opetus toteutetaan keskitetysti Turun kaupungissa www.turku.fi.

Elämänkatsomustieto on perustaltaan monitieteinen oppiaine. Sen tiedeperustaan kuuluu ihmis-, kulttuuri- ja yhteiskuntatieteitä sekä filosofia. Elämänkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä tarkastellaan luonnollisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämänkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämänkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä rakentumista. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Elämänkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä ja tilannetajua, toisten ja yhdenvertaisuuden kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja.

Opetuksen tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen
- hallitsee keskustelu- ja vuorovaikutustaitoja ja osaa soveltaa niitä sellaisten kysymysten käsittelyyn, joissa pyritään yhteisen kestävän toimintalinjan löytämiseen erilaisista näkemyksistä huolimatta
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta- ja toimintakykyään oppimalla refleктоimaan omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista.
- **tuntee pääpiirteissään Turun alueen monimuotoisen kulttuurisen ja katsomuksellisen kentän**
- **tietää, mitä elämänkatsomustiedon taustatieteet ovat ja missä niitä voi opiskella**

Arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sekä opiskelijan kykyä tarkastella ja ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti ja taitavasti että hänen laaja-alaista katsomuksellista ymmärrystään. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan eri näkökulmien ja vaihtoehtoisten katsomustapojen huomioimista pelkkien mielipiteiden esittämistä monipuolisemmin.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä arvioida oman elämäkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Elämäkatsomustiedossa korostuvat erilaiset katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot, ja kurssien arvioinnissa ne otetaan monipuolisesti huomioon.

Opettaja keskustelee ja sopii kurssin arvioinnista yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Suoritusjärjestys

Suositellaan, että opiskelu aloitetaan 1. kurssilla. Perustellusta syystä on mahdollista aloittaa jollakin toisella kurssilla. Kaikki syventävät kurssit eivät välttämättä toteudu jokaisena lukuvuonna, mikä tulee huomioida opintojen suunnittelussa.

Pakolliset kurssit

1. Maailmankatsomus ja kriittinen ajattelu (ET1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa soveltaa maailmankatsomuksellisia käsitteitä ja hahmottaa niiden välisiä yhteyksiä sekä osaa eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- ymmärtää, miten yksilölliset ja yhteiskunnalliset tekijät vaikuttavat maailmankatsomuksen muotoutumiseen, ja osaa eritellä oman katsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten muotoutumista
- osaa tarkastella kriittisesti niin omia kuin muiden uskomuksia sekä erilaisten medioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa hyödyntää eri oppiaineissa oppimaansa elämäkatsomuksensa muodostamisessa ja erottaa tieteellisen, ei-tieteellisen ja epätieteellisen maailmankuvan.

Keskeiset sisällöt

- maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäkatsomuksen käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde ja asema omassa elämäkatsomuksessa
- erilaisia maailmankatsomuksia – esimerkiksi sekulaareja, uskonnollisia, poliittisia ja elämäntapaan liittyviä – sekä niiden piirteiden ja perusoletusten tutkimista eri tieteiden tarjoamin välinein

- tyypillisiin informaation käsittelyyn ja ympäröivän todellisuuden jäsentämiseen liittyvien kognitiivisten vääristymien tarkastelu sekä omassa että muiden ajattelussa
- koulun, median, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä uskonnollisten ja kulttuuristen yhteisöjen vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäntarkasteluun
- median ja muiden informaation lähteiden toimintalogiikka sekä niihin kohdistuva kriittinen katsomuksellinen ajattelu sekä katsomuksellisen argumentaation erittely erilaisista näkökulmista

Työtavat

- dialogin harjoittelu
- media-analyysi
- henkilökohtaisen katsomuksen reflektointi kirjallisesti ja toiminnallisesti
- perehdytään jonkin verran opiskelutekniikkaan elämäntarkastelun oppiaineen näkökulmista

Arviointi

- opiskelijan osaamista arvioidaan koko kurssin aikana annetun näytön perusteella
- kurssilla voidaan käyttää vaihtoehtoisia koemuotoja, esim. osasuorituksiin jaettu koe, ryhmäkoee, lunttilappukoe

2. Ihminen, identiteetti ja hyvä elämä (ET2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä ja arvioida, miten erilaiset ihmiskäsitykset ja -ihanteet johtavat erilaisiin ja joskus keskenään ristiriitaisiin vastauksiin ihmiselämän keskeisistä kysymyksistä
- osaa pohtia oman identiteettinsä osatekijöitä sekä soveltaa erilaisia ihmiskuvallisia ja katsomuksellisia vaihtoehtoja keskeisiin omaa hyvää elämäänsä koskeviin kysymyksiin
- ymmärtää ihmisarvon perustavan eettisen merkityksen, tuntee keskeisimmät ihmisoikeusasiakirjat ja osaa soveltaa ihmisoikeusajattelua erilaisissa yhteyksissä, kuten uskonnon- ja sanavapautta koskevissa kysymyksissä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä ja osaa eritellä ja arvioida niiden taustalla olevia maailmankatsomuksellisia perusteita
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäntarkastelustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaen, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- luonnon- ja ihmistieteellisiä, sekulaareja ja uskonnollisia, filosofisia ja populaarikulttuuriin kuuluvia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuoli ja seksuaalisuus; opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema
- identiteetti, elämänvalinnat ja elämäntarkastelun keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys

- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet, ihmisoikeusasiakirjoja: YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus
- erilaisia käsityksiä hyvästä elämästä sekä toisten ihmisten, eläinten ja ympäristön asemasta siinä

Työtavat

- mahdollisuuksien mukaan yhteistyö ihmisoikeusjärjestöjen kanssa, esim. Amnesty International, SETA ry., Plan International
- opiskelijan omien eettisten näkemysten reflektointiin kannustaminen toiminnallisin menetelmin

Arviointi

- opiskelijan osaamista arvioidaan koko kurssin aikana annetun näytön perusteella
- kurssin luonteesta johtuen arvioinnissa painottuu omien perusteltujen näkökulmien esittämisen taito; opiskelijan tulee voida antaa näyttöä osaamisestaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle yksilölliselle identiteetilleen ja saa välineitä myönteisen yhteisöllisyyden hyödyntämiseen oman identiteettinsä rakentamisessa
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä sekä yhteiskunnallisia rakenteita ja muutoksia voidaan tarkastella tieteellisesti ja että näillä on suuri merkitys yksilön elämänvalinnoille
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä sekä arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia ja vastuuta eri alueilla ja kasvattaa valmiuttaan rakentavaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnon vapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestäväen tulevaisuuden rakentamisen lähtökohtia ja periaatteita
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen rakenteita sekä kasvattaa yhteiskunnallista kuvittelukykyään ja aktiivisuuttaan siten, että hahmottaa tulevaisuuden mahdollisuuksina ja vaihtoehtoisina tapahtumakulkuina, joihin pystyy myös omalla toiminnallaan vaikuttamaan.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys: yksityinen ja julkinen, tunnustussuhteet ja merkitykselliset toiset, roolit ja yhteisölliset normit
- yhteiskuntatutkimuksen perusteita, kuten sosiaaliset tosiasiat, yhteiskunnalliset

rakenteet ja modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet sekä näiden vaikutus yksilön elämään

- taloudellisen ja poliittisen vallan suhde nyky-Suomessa sekä globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset yhteiskunnan eri tasoilla
- ihmisoikeudet, uskonnon- ja omantunnon vapaus, globaali oikeudenmukaisuus ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen moraalisisina ja poliittisina vaatimuksina sekä näitä vaatimuksia vastustavat näkemykset ja toimet mukaan lukien ihmisoikeusloukkaukset sekä holokausti
- yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat sekä niiden kriittinen potentiaali: ihanteet ja kauhukuvat nykyisyyden suurennuslaseina ja toiminnan motivoijina

Työtavat

- mahdollisuuksien mukaan yhteistyö kansalaisjärjestöjen kanssa, esim. Rauhankoulu, Maan ystävät ry., Greenpeace jne.
- kurssin osasuorituksena voi olla elokuva-analyysi, kirjallisuuden lukeminen tai projektityö
- omien vaikutusmahdollisuuksien kartoittaminen toiminnallisilla menetelmin

Arviointi

- opiskelijan osaamista arvioidaan koko kurssin aikana annetun näytön perusteella
- kurssilla voidaan käyttää vaihtoehtoisia koemuotoja, esim. osasuorituksiin jaettu koe, ryhmäkoe, lunttilappukoe

4. Kulttuurit katsomuksen muovaajina (ET4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäntutkimukselle sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuurintutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa sekä tunnistaa vihapuheen ja erottaa sen sanavapauden vastuullisesta käytöstä
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus sekä vähemmistö-kulttuurit
- ymmärtää, että kulttuurit ovat vuorovaikutuksessa keskenään eikä mikään kulttuuri ole kehittynyt ilman ulkoisia vaikutteita kulttuurin ydinpiirteisiin, kuten elämäntapoihin, kieleen, teknologiaan ja uskomuksiin
- osaa hahmottaa erilaiset elämäntutkimukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa

- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisuus, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteetin historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- etnosentrisyyden ja rasismien sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa
- **kulttuuriset vähemmistöt Turussa: suomenruotsalaiset, juutalaiset, muslimit ja romanit**

Työtavat

- työskentely kurssilla sovitaan tilannekohtaisesti yhdessä opetusryhmän kanssa; suunnittelussa voidaan huomioida kurssin teemoihin sopivat ajankohtaiset näyttelyt, elokuvat, teatteriesitykset jne.
- mahdollisuuksien mukaan voidaan tutustua kulttuurista vuorovaikutusta edistävien kansalaisjärjestöjen toimintaan, esim. Suomen Punainen Risti
- opiskelijan oman kulttuuritaustan monipuolinen reflektointi toiminnallisen ja kirjallisen työskentelyn avulla
- kurssilla voidaan myös harjoitella kulttuurintutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä kuten haastattelua, kyselyn tekemistä tai osallistuvaa havainnointia

Arviointi

- opiskelijan osaamista arvioidaan koko kurssin aikana annetun näytön perusteella
- arvioinnissa painottuu opiskelijan kyky muodostaa ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä kulttuuri-identiteettiin ja kulttuuriseen vuorovaikutukseen liittyen
- arviointi voi perustua osittain kokeeseen tai kurssikoe voidaan korvata esimerkiksi suullisella esityksellä, projektityöllä tai muulla soveltuvalla työllä

5. Katsomusten maailma (ET5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyään lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia ja verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämäkatsomukseensa
- ymmärtää, että maailmankatsomukset, uskonto ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, erittäin monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on merkittävä kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen hahmottaen sen lähtökohtia ja tavoitteenasetteluja
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa

- perehtyy uskontokritiikin keskeisiin argumentteihin, tutustuu humanismin ja vapaa-ajattelun historiaan
- perehtyy Lähi-idän uskontoihin sekä joihinkin muihin uskontoihin ja maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin hahmottaen niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan erityisesti suomalaisesta näkökulmasta.
- **tuntee pääpiirteittäin Turun alueen katsomuksellisen monimuotoisuuden.**

Keskeiset sisällöt

- katsomuksen ja uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tutkiminen, määrittäminen ja selittäminen, käsityksiä uskontojen alkuperästä
- uskonnollisten ilmiöiden tulkinnassa käytettyjä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja teismi
- uskontokritiikki, ateismi, agnostismi ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden sekä joidenkin muiden uskontojen ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys ja jakautuminen, pyhät kirjat, oppi, elämäntapa ja suhde yhteiskuntaan
- tämän päivän merkittävien maailmankatsomuksellisten järjestelmien, kuten sekulaarin humanismin ja suurten uskontojen, suhde yhteiskuntaan, tapakulttuuriin, moraaliin, politiikkaan ja tieteeseen; liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, sekularisaatio ja uskonottomuus
- **katsomusten tutkimus akateemisina oppiaineina, esim. uskontotiede, kulttuuriantropologia**
- **tärkeimmät Turussa vaikuttavat uskonnolliset ryhmät**

Työtavat

- **kurssi voidaan toteuttaa lähi- tai monimuoto-opetuksena**
- **osasuorituksena voi olla jonkin katsomusperinteen edustajan haastattelu, esitelmä tai alustus**
- **mahdollisuuksien mukaan pyritään vierailemaan joissakin uskonnollisissa yhteisöissä**
- **Arviointi**
- **opiskelijan osaamista arvioidaan koko kurssin aikana annetun näytön perusteella**
- **kurssilla voidaan käyttää vaihtoehtoisia koemuotoja, esim. osasuorituksiin jaettu koe, suullinen koe**

6. Teknologia, maailmankatsomukset ja ihmiskunnan tulevaisuus (ET6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa nykyaikaisten maailmankatsomusten kannalta historiallisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti merkittäviä historiallisia käännteitä ihmiskunnan tavassa elää
- ymmärtää kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen kontingentin ja rakentuneen luonteen
- osaa arvioida evoluution, abstraktien eettisten järjestelmien, valistuksen ja

tieteellis-teknologisen vallankumouksen merkitystä nykyaikaisille maailmankatsomuksille ja oman elämäkatsomuksensa rakentumiselle

- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologiaan ja sen kehitykseen sekä ymmärtää teknologian ja teknisen muutoksen yhteydet ympäristössä, yhteiskunnassa ja kulttuurissa tapahtuviin muutoksiin
- osaa arvioida teknologian ja teknisen muutoksen roolia kestävän tulevaisuuden rakentamisen osana sekä pystyy osallistumaan ihmiskunnan ja maapallon tulevaisuutta koskevaan keskusteluun.

Keskeiset sisällöt

- ihmislajin evoluutio ja kulttuurievoluutio: kielen rooli inhimillisten kulttuurien ja innovatiivisuuden synnyssä
- suurten filosofioiden ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien ja uskontojen eettisten ja aatteellisten perustojen kehittyminen abstrakteiksi ja yleisinhimillisiksi
- ihmiskunnan suuret maailmankuvalliset, -katsomukselliset ja teknologiset murrokset sekä niiden vaikutukset ihmisten käsitykseen maailmasta ja itsestään: ihminen ympäristönsä ja itsensä muokkaajana
- Prometheus-myytistä tekno-utopioihin ja dystopioihin, ihmisen suhde valistuksen ideaaleihin ja teknologiseen kehitykseen
- tulevaisuuden tutkimus, tekoäly, humanismi, transhumanismi ja niiden kritiikit tieteen uusimpien tulosten valossa

Työtavat

- kurssi voidaan toteuttaa lähi- tai monimuoto-opetuksena
- kurssiin voi sisältyä elokuva-analyysi tai kirjallisuuden lukemista
- mahdollisia työmuotoja voivat olla projektityö, alustus tai opiskelijoiden pitämät oppitunnit

Arviointi

- opiskelijan osaamista arvioidaan koko kurssin aikana annetun näytön perusteella
- kurssin arviointi voi perustua osittain tai kokonaan muuhun kuin kokeeseen
- arvioinnissa painottuu opiskelijan laaja-alainen ja oppiaineiden rajat ylittävä hahmottaminen

5.17 Terveystieto

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoituksena on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toiminta- ja työkykynä. Terveystieteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairauksia sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla sekä yksilön, perheen, yhteisön että yhteiskunnan ja globaalista näkökulmasta.

Terveysosaamiseen sisältyy terveyteen ja sairauteen liittyvän sisältötiedon ja toiminnallisten taitojen ohella terveystiedon hankinta, kriittinen arviointi, tulkinta ja soveltaminen sekä ymmärrys ympäristön ja perimän vaikutuksista terveyteen. Osaamiseen kuuluu myös terveyteen liittyvien arvojen pohdinta ja näkemys eri terveystieteistä ja terveyden ja sairauksien historiasta kansainvälistyvässä maailmassa.

Terveystiedon opetuksessa tehdään yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa sekä tuetaan opiskelijoiden osallisuutta ja terveysosaamisen hyödyntämistä yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämisessä.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tarkastella ja perustella terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmista
- ymmärtää tieteellisen tiedon ja kokemustiedon merkityksen eron terveyden ja sairauden riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä
- osaa edistää omaa ja ympäristönsä terveyttä ja turvallisuutta, ymmärtää yleisimpien sairauksien ehkäisyn ja hoidon periaatteita sekä itsehoitoon ja mielenterveyden suojaamiseen liittyviä toimintatapoja
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin, käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti ja osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa, terveystietoa ja sekä erilaisia terveystieteisiin liittyviä ilmiöitä
- pohtii terveyteen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa perustella niihin liittyvä näkemyksiään
- ymmärtää yhteiskunnan olosuhteiden ja terveys- ja muiden yhteiskuntapoliittisten päätösten vaikutuksia kansanterveyteen, väestöryhmien välisiin eroihin, terveydenhuollon rakenteisiin ja ihmisten terveyskäyttäytymiseen.

Arviointi

Arviointi kohdistuu terveystiedon tavoitteiden saavuttamiseen terveysosaamisen eri osa-alueilla kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen sekä siihen, miten opiskelija osaa soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan toiminnallisten taitojen kehittyminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään terveyttä ja sairautta koskevaa eettistä arvopohdintaa ja taitoja perustella terveysvalintoja sekä arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Kurssin arvosana perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön terveysosaamisen eri osa-alueilla. Valtakunnalliset kurssit arvioidaan numeroin ja koulukohtaiset kurssit suoritusmerkinnöin.

Pakollinen kurssi

1. Terveyden perusteet (TE1)

Pakollisella kurssilla syvennetään perusopetuksen aikana opittua terveystietoa ja ymmärrystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Lisäksi opitaan tunnistamaan ja arvioimaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, lähiyhteisöissä ja ympäristöissä sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien ja arjen terveystietämisen kehittäminen, mielenterveyden suojaaminen sekä ajankohtaisten ja opiskelijoiden esille nostamien asioiden käsittely.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää arjen terveystietämistään, ymmärtää fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista ja merkitystä omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveystietämistä, mediaa ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä eettisestä ja terveystietämiskulmasta
- tunnistaa ja ymmärtää terveyttä ja sairauksia sekä terveystottumuksia selittäviä teorioita, malleja ja ilmiöitä tutkimus- ja kokemustiedon näkökulmasta
- soveltaa itsehoitoon liittyviä toimintamalleja ja toimintatapoja
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta ja pohtii niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja sekä terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toiminta-, opiskelu- ja työkyky: terveyttä edistävä liikunta ja ravinto, painonhallinta, uni ja lepo, seksuaaliterveys, opiskeluhuvinvointi
- omasta terveydestä huolehtiminen ja muut itsehoitovalmiudet sekä hätäensiapu
- riippuvuuden eri muodot, tupakka, alkoholi ja huumeet, peli- ja nettiriippuvuus
- kansantaudit ja keskeiset tartuntataudit
- terveyttä, terveystottumuksia ja -ongelmia selittäviä keskeisiä biologisia, psykologisia ja kulttuurisia ilmiöitä, teorioita ja malleja

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Ihminen, ympäristö ja terveys (TE2)

Kurssilla tarkastellaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta voimavarana ja perehdytään sosiaaliseen kestäväyteen osana kestäväns tulevaisuuden tavoitteita. Keskeistä on myös tarkastella perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja arvioi perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden, kuten

psykososiaalisen, rakennetun ja luonnonympäristön, yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn

- tunnistaa elämäntapaan ja kehitykseen liittyviä tapahtumia ja osaa esitellä erilaisia toimintatapoja ja selviytymisen keinoja
- osaa soveltaa terveysosaamistaan terveyttä, sairautta ja turvallisuutta koskevissa kysymyksissä ja niihin liittyvien arvojen pohdinnassa
- osaa arvioida sosiaalisen tuen ja vuorovaikutuksen merkitystä terveydelle, esitellä mielenterveyteen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä ja mekanismeja sekä esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja kriisien käsittelyyn
- osaa tulkita ja arvioida kriittisesti terveystietoa liittyviä ilmiöitä
- osaa perustella ja arvioida elämäntapaa, kulttuuriin ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa analysoida turvallisuuteen ja väkivallan ehkäisyyn liittyviä tekijöitä ja ymmärtää henkilökohtaisten rajojen kunnioittamisen ja suojelemisen merkityksen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, yhteisöissä ja ympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- perimän, luonnonympäristöjen ja rakennetun ympäristön sekä psykososiaalisen ympäristön ja yhteisöjen terveysvaikutukset
- terveys ja elämäntapa, kuolema osana elämäntapaa
- ihmissuhteet ja sosiaalinen tuki
- seksuaalisuus ja seksuaalioikeudet sekä seksuaali- ja lisääntymisterveys
- mielenterveyttä suojaavat ja kuormittavat tekijät
- erilaiset kriisit ja niiden kohtaaminen
- työhyvinvointi ja ergonomia
- turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- media- ja kulttuuriympäristön ja terveystieteen merkitys ja kriittinen tulkinta

3. Terveyttä tutkimassa (TE3)

Kurssilla luodaan kokonaiskuvaa terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisista kehityslinjoista ja tulevaisuuden haasteista pääpiirteissään. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja soveltaa terveysosaamistaan aktiivisena kansalaisena. Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttavien tekijöiden kriittiseen arviointiin ja pohditaan tutkimuksen ja päätöksenteon mahdollisuuksia terveyden edistämiseksi lähiyhteisöissä, yhteiskunnassa ja globaalisti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, teknologian ja terveystieteen muutoksia, kehitystä sekä yhteyksiä väestön terveyteen
- osaa arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuden vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä osaa kuvata terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja suunnitella pienimuotoisia terveystutkimuksia tai toimintakyvyn mittauksia

- perehtyy tieteellisen tutkimuksen mahdollisuuksiin terveyden edistämässä sekä sairauksien ehkäisyssä ja hoidossa
- osaa pohtia terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- tunnistaa keskeisiä globaaleja terveystieteiden kysymyksiä ja niiden parissa toimivien järjestöjen roolia ja tehtäviä terveyden edistämässä.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteellisen tutkimuksen, terveystieteiden ja teknologian kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen
- terveys- ja sosiaalipalvelujen kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen sekä keskeiset terveys- ja sosiaalipalvelujen toimijat
- terveysalat ja niihin vaikuttavat tekijät Suomessa ja maailmalla, terveysalojen kaventaminen
- terveyden ja terveystieteiden tutkiminen
- keskeiset terveyteen ja sairauteen liittyvät eettiset ja oikeudelliset kysymykset, potilaan oikeudet
- globaalit terveystieteiden kysymykset ja niihin vaikuttaminen

Koulukohtaiset terveystiedon syventävät kurssit

4. Ylioppilaskirjoitukseen valmistava kurssi (TE4)

Kurssi valmistaa opiskelijaa terveystiedon ainereaalikokeeseen valtakunnallisten kurssien (TE1-TE3) pohjalta monipuolisilla sisältökertauksilla ja harjoitustehtävin.

Työtavat tukevat oppiaineen luonteenmukaisen vastaamistaidon kehittymistä ja kannustavat opiskelijaa työskentelemään tavoitteellisesti yksin ja yhdessä ryhmän kanssa kohti ylioppilaskoetta.

Arviointi: suoritusmerkintä

5. Ensiapu ja turvallisuus (TE5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää turvallisuuskäsitteen laaja-alaisesti sekä hallitsee ensiavun keskeisiä käsitteitä ja toimintatapoja. Opiskelija saa kurssilta valmiudet toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa ensiapu- ja sairaskohtaustilanteissa. Kurssiin sisältyvät vierailukäynnit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden tutustua terveydenhuolto-, turvallisuus- ja/tai pelastusalaan myös ammatillisesta näkökulmasta. Yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden kanssa mahdollista.

Työtavat valitaan kulloisenkin ryhmän ja kurssin painotusten mukaan sulauttaen erilaisia oppimisympäristöjä kurssin tavoitteiden mukaisesti. Toiminallisuuden ja yhdessä tekemisen painottaminen työtapavalinnoissa.

Arviointi: suoritusmerkintä

6. Digiterveys (TE6)

Kurssin tavoitteena on digitaalisen terveyden lukutaidon kehittäminen. Opiskelijan omaa terveyttä ja terveystietämystä analysoidaan erilaisten digitaalisten ohjelmien ja sovellusten sekä teknologisten välineiden avulla. Terveyden lukutaidon kehittämiseen pyritään tutustumalla lisäksi yksilölle suunnattuihin yksityisen sektorin sekä yhteiskunnan tarjoamiin terveyden ja hyvinvoinnin seurantaan tarkoitettuihin digitaalisiin palveluihin. Kurssilla huomioidaan digitaalisen pelillisyyden mahdollisuudet terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kannalta. Kurssi ohjaa opiskelijaa kriittiseksi, vastuulliseksi ja osaavaksi hyvinvointiyhteiskuntamme jäseneksi pyrkien näin vaikuttamaan myös terveyserojen kaventamiseen.

Työtavat painottavat digitaalisten oppimisympäristöjen käyttöä sekä monipuolista teknologian soveltavaa käyttöä opiskelijan omassa arjessa kurssin tavoitteiden mukaisesti kehittäen näin opiskelijan metakognitiivisia taitoja. Asiantuntijavierailu netin kautta tai pelialaan liittyvä yritysvierailu paikallisella tasolla on mahdollinen.

Arviointi: suoritusmerkintä

7. Terveys ja hyvinvointi projektina (TE7)

Kurssin tavoitteena on luoda ja toteuttaa terveyden edistämiseen liittyvä hyvinvointiprojekti yhdessä muiden kurssilaisten kanssa. Projekti voidaan toteuttaa oman koulun keskuudessa tai se voidaan laatia toteutettavaksi muissa yhteisöissä. Yhteistyö projektin laatimisen ja toteuttamisen suhteen on mahdollinen esim. kolmannen tai yksityisen sektorin toimijoiden kanssa.

Arviointi: suoritusmerkintä

5.18 Liikunta

Liikunnanopetuksen tehtävänä on opettaa opiskelijalle sellaisia taitoja ja tietoja, joiden avulla hän pystyy ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään sekä hyvinvointiaan. Liikunnanopetuksella tuetaan opiskelijaa vastuulliseen omasta fyysisestä aktiivisuudesta ja toiminta- ja opiskelukyvystä huolehtimiseen sekä istuvan elämäntavan vähentämiseen. Opetuksessa korostetaan terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana liikunnallista elämäntapaa. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta, kestäväää elämäntapaa, yhdessä toimimisen taitoja, toisten huomioon ottamista ja yhteisöllisyyttä.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa turvallisesti ottaen monipuolisesti huomioon opiskeluympäristöjen tarjoamat mahdollisuudet. Toimintakykyä koskevien sisältöjen

osalta tehdään yhteistyötä terveystiedon kanssa. Opetuksessa ja ryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon henkinen ja fyysinen turvallisuus. Opiskelijat osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta. Liikuntateknologian avulla voidaan tukea opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen eriyttämisessä otetaan huomioon opiskelijoiden yksilöllisiä lähtökohtia ja kehitystarpeita.

Opetuksen tavoitteet

Oppiaineen opetuksen tavoitteena on fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn edistäminen. Opiskelija oppii liikkumaan aktiivisesti ja turvallisesti sekä pitämään huolta fyysisestä aktiivisuudestaan ja toimintakyvystään.

Fyysisen toimintakyvyn osalta tavoitteena on oppia soveltamaan liikunnallisia perustaitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa. Opiskelija oppii arvioimaan ja sen pohjalta harjoittamaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus). Liikunnanopetuksen sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin kuuluvat parhaansa yrittäminen, aktiivinen työskenteleminen, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen sekä toisia kunnioittava vuorovaikutus. Opiskelija ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta, ottaa toiset huomioon sekä oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla.

Arviointi

Liikunnan arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta, oppiaineen opiskelun etenemisestä ja edistää opiskelijan oppimista. Liikunnan arviointi koostuu sekä fyysisen toimintakyvyn että sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja liikuntataitoja ja -tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua monipuolisesti erilaisiin liikuntamuotoihin ja lajeihin. Opetus tukee opiskelijoiden toimintakykyä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia, kasvua osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävän liikunnan harrastamiseen ja liikkuvan elämäntavan omaksumiseen. Tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat monipuolisesti Turun kaupungin eri liikuntapaikkoihin.

1. Energiaa liikunnasta (LI1)

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää fyysisen aktiivisuuden ja toimintakyvyn terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija harjaantuu liikuntataidoissaan ja kehollisessa ilmaisussaan sekä saa tietoja ja kokemuksia fyysisten ominaisuuksien harjoittamisesta monipuolisesti. Opiskelija saa kokemuksia

yhdessä liikkumisesta reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys vahvistuu uuden oppimisen, liikunnan tuoman ilon ja virkistykseen myötä.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnallisten perustaitojen soveltaminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen eri liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia monipuolisesti käyttäen.

2. Aktiivinen elämäntapa (LI2)

Tavoitteena on opettaa ja kannustaa opiskelijaa liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, että liikuntaharrastusten lisäksi toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arjen valinnoista ja pitkäkestoisen istumisen välttämisestä.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat fyysisten ominaisuuksien arviointi, hengitys- ja verenkiertoelimistöä kuormittava liikunta, lihaskuntoharjoittelu ja kehonhuolto. Opiskelijat ohjataan havainnoimaan arkisia toimintatapojaan ja valintojaan fyysisen aktiivisuuden ja terveyden näkökulmista. Opiskelijat saavat ohjausta ja palautetta liikunnallisen elämäntavan ja fyysisesti aktiivisen arjen toteuttamiseen. Kurssilla pyritään hyödyntämään liikuntateknologiaa.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kurssien tavoitteena on kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä edistävän liikunnan harjoittaminen, vastuu omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä myönteiset kokemukset omasta kehosta, koetusta liikunnallisesta pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. Opettaja tarkentaa syventävien kurssien sisällöt yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

3. Terveyttä liikkuen (LI3)

Kurssilla syvennetään erityisesti fyysiseen toimintakykyyn liittyviä taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan edistäminen sekä fyysisten ominaisuuksien seuraaminen ja kehittäminen. Opettaja ohjaa liikuntaohjelman suunnittelua ja toteutusta. Liikuntasuunnitelmaa toteutetaan mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen.

4. Yhdessä liikkuen (LI4)

Kurssilla syvennetään erityisesti sosiaalisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta. Kurssin sisältönä voi olla jokin yhdessä toteutettava projektiluonteinen kokonaisuus. Arvioinnissa otetaan huomioon osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta.

5. Hyvinvointia liikkuen (LI5)

Kurssilla syvennetään erityisesti psyykkisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Monipuoliset liikuntatehtävät mahdollistavat osallisuuden, liikunnallisen pätevyyden ja kehollisen ilmaisuuden kokemuksia.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

Kurssien tavoitteena on tarjota opiskelijoille ilon, onnistumisen ja pätevyyden kokemuksia ja kannustaa heitä istuvan elämäntavan vähentämiseen. Opettaja tarkentaa kurssien sisällöt yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

6. Vanhat tanssit (LI6)

Kurssin tavoitteena on edistää yhteisöllisyyttä ja yhteistyötaitoja sekä oppia tanssitaitoja paritansseja harjoittelemalla. Kurssilla opetellaan vähintään 10 eri tanssia, jotka saattavat vaihdella vuosittain. Suoritusmerkintä.

7. Havaintomotoriikan kehittäminen palloillen (LI7)

Tavoitteena on tutustua monipuolisesti havaintomotoriikkaa kehittäviin liikuntamuotoihin ja kehittää fyysistä kuntoa. Kurssin sisältö tarkennetaan yhdessä ryhmän kanssa. Kurssilla arvioidaan opiskelijan jatkuvaa aktiivisuutta tuntitoiminnassa, välineen käsittelytaidon kehittymistä ja havaintomotoriikan kehittymistä. Numeroarviointi.

8. Tasapainotaitojen kehittäminen (LI8)

Tavoitteena on tasapainotaitojen ja kehonhallinnan kehittäminen. Kurssi toteutetaan hiihto- ja lasketteluretkenä laskettelukeskukseen joko 2-3 viikonloppuna tai yhtenä pidempänä talviretkenä. Suoritusmerkintä.

9. Liikkumistaitojen kehittäminen (LI9)

Tavoitteena on tutustua monipuolisesti eri liikkumistaitoja kehittäviin liikuntamuotoihin. Kurssin sisältö tarkennetaan yhdessä ryhmän kanssa. Kurssi voidaan toteuttaa esimerkiksi retkeily- ja luontoliikuntakurssina. Suoritusmerkintä.

Liikunnan lukiodiplomi (LILD4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnan osioiden lisäksi liikunnallisen tutkielman sekä portfolion tekeminen. Liikunnan lukiodiplomi muodostuu liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearviointin muodostamasta kokonaisuudesta.

5.19 Musiikki

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on olennainen osa kulttuuria ja inhimillistä toimintaa. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhteeseen vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Musiikin opiskelu tarjoaa elämyksiä, kokemuksia, taitoja ja tietoja sekä tilaisuuksia mielikuvituksen käyttöön. Ne kaikki lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä sekä rohkaisevat häntä luovaan taiteelliseen ajatteluun ja elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Oleennaista musiikin opetuksessa ja oppimisessa on ilmaiseminen, yhdessä tekeminen ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen sekä luovan ja kriittisen ajattelun taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Laulaminen, soittaminen, kuunteleminen ja luova tuottaminen ovat sekä työtapoja että opetuksen keskeisiä sisältöjä, joita musiikin yhdistäminen muuhun taiteelliseen ilmaisuun rikastaa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset valmiudet ja kiinnostuksen kohteet siten, että musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle opiskelijalle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikki luo koulun kulttuuritoimintaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Se on merkittävä osa lukion juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää valmiuksiaan taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikillisessa ilmaisussa sekä median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

Musiikin merkitys ja hyvinvointi

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja oppii käyttämään musiikkia hyvinvointinsa edistämiseen
- oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista

Musiikillinen osaaminen

- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen ja säveltäen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- **kehittää taitoaan luovassa keksimisessä**
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan

Kulttuurinen osaaminen ja monilukutaito

- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta sekä toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa myös kansainvälisissä yhteyksissä
- oppii tiedostamaan äänen ja musiikin vaikutuksia arjen toimintaympäristöissä

- oppii tulkitsemaan äänen ja musiikin käyttöä mediassa
- **ymmärtää Turun merkityksen Suomen musiikin historiassa.**

Oppimaan oppiminen

- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulle tavoitteita sekä ohjata ja arvioida työskentelyään niiden suuntaisesti.

Arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syventymistä. Oppimisprosessin aikana opiskelijat saavat ja antavat monipuolista palautetta, mikä ohjaa opiskelijaa arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

Pakolliset kurssit

1. Musiikki ja minä (MU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Osallistumalla musiikilliseen toimintaan hän saa kokemuksia musisoinnista, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ajattelun ja ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin ja musiikkikäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon. **Mahdollisuuksien mukaan opiskelija osallistuu kurssin aikana johonkin kulttuuritapahtumaan.**

Arvioinnissa painottuu opiskelijan aktiivisuus oppitunnilla, sekä opiskelijan itsearviointi. Lisäksi kurssin päätteeksi pidetään koe, jossa on kuuntelu- ja kirjallinen osuus.

2. Moniääninen Suomi (MU2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja sekä oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. **Opiskelija ymmärtää Turun aseman Suomen musiikin historiassa.** Kurssin toteuttamisessa otetaan myös huomioon, että suomalaiset musiikkikulttuurit ovat osa eurooppalaista ja globaalia musiikkimaailmaa.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Musiikkiohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinnemusiikkiin.

Arvioinnissa painottuu opiskelijan aktiivisuus oppitunnilla, sekä opiskelijan itsearviointi. Lisäksi kurssin päätteeksi pidetään koe, jossa on kuuntelu- ja kirjallinen osuus.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Ovet auki musiikille (MU3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen uusia musiikinlajeja, musiikkityylejä ja -kulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin.

Kurssilla painottuu musiikillinen toiminta: soittaminen, laulaminen, sekä mahdollisesti musiikkiliikunta. Musiikkikulttuureihin tutustutaan myös kuuntelemalla. Opiskelija kehittää musisointitaitojaan sekä taitojaan hankkia ja käsitellä tietoa. Kurssin voi suorittaa myös projektina.

Arvioinnissa painottuu opiskelijan aktiivisuus oppitunnilla, sekä opiskelijoiden itsearviointi. Lisäksi voidaan sopimuksen mukaan arvioida kuuntelu- ja/tai kirjallinen koe, tai kurssilla toteutettu projektityö (esimerkiksi musiikkiesitys, kirjallinen työ tai esitelmä). Arvioinnin perusteet sovitaan yhdessä ryhmän kanssa kurssin alussa.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, monimediaisissa tieto- ja viestintäympäristöissä sekä yhteiskunnassa. Opiskelija tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen ja perehtyy tarkemmin musiikin käyttötapoihin esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä tai verkkoympäristöissä muutaman rajatun näytteen avulla. Sisältöjen tarkastelussa painottuu pyrkimys kokonaisuuksien ymmärtämiseen.

Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa materiaalia tai tuottamalla sitä itse. Kurssin voi suorittaa myös taiteidenvälisenä tai monialaisena projektina.

Arvioinnissa painottuu opiskelijan aktiivisuus oppitunnilla, sekä opiskelijoiden itsearviointi. Lisäksi voidaan sopimuksen mukaan arvioida kuuntelu- ja/tai kirjallinen koe, tai kursilla toteutettu projektityö (esimerkiksi musiikkiesitys, musiikkivideo tai esitelmä). Arvioinnin perusteet sovitaan yhdessä ryhmän kanssa kurssin alussa.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

5. Bändikurssi (MU5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kurssilla painottuu musiikillinen toiminta, soittaminen ja laulaminen. Kurssi toteutetaan projektiluontoisesti ja tuotokset esitetään ns. bändikonsertissa. Arvioinnissa painottuvat itsearviointi ja vertaisarviointi. Kurssista annetaan arvosana (4-10).

6. Kuoro 1 (MU6)

Kurssi on yhteinen kaikille lukion vuosikursseille. Kurssin tavoitteena on oikean äänenkäytön harjoittaminen sekä ohjelmiston tuottaminen koulun juhliin ja tilaisuuksiin. Aikaisempi kuorokokemus ei välttämätön. Kurssi on hajautettu koko lukuvuoden ajalle. Arvioinnissa painottuu opiskelijan aktiivisuus ja osallistuminen. Muut arvioinnin perusteet sovitaan yhdessä ryhmän kanssa kurssin alussa. Kurssista annetaan suoritusmerkintä.

7. Kuoro 2 (MU7)

Kurssit MU6 ja MU7 toimivat yhdistettynä kuorona.

8. Keikoista kurssiksi (MU8)

Kurssi muodostuu lukion tilaisuuksissa ja juhlissa esiintymisistä. Kurssista annetaan suoritusmerkintä.

9. Musiikin perusteet 1 (MU9)

Kurssin tavoitteena on saavuttaa sellaiset valmiudet musiikin teoriassa ja säveltapailussa, että musiikinperusteet 1 -kurssin suorittaminen on mahdollista. Kurssin päätteeksi suoritetaan kurssitutkinto SMOL:n vaatimusten mukaisesti. Kurssista saa suoritusmerkinnän sekä erillisen todistuksen kurssitutkinnon suorittamisesta.

Musiikin lukiodiplomi (MULD6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa. Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

5.20 Kuvataide

Kuvataideopetuksen lähtökohtana on kulttuurisesti monimuotoinen todellisuus, jota tutkitaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Opiskelijoiden kokemukset, mielikuvitus, luova ajattelu ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle taideoppimiselle. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistetaan oppimalla vastaanottamaan, ymmärtämään ja uudistamaan traditioita. Opiskelijat tarkastelevat taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opetus luo edellytyksiä kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestäväen elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataideopetuksessa havainnoidaan, tuotetaan, tulkitaan ja arvotetaan kuvia visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja hyödyntämällä. Opetuksessa syvennetään opiskelijan monilukutaitoa. Opiskelijat tutkivat kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä. Opetuksessa perehdytään erilaisiin taidekäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijoiden omat kuvakulttuurit, ympäristön kuvakulttuurit ja taiteen maailmat, joita tutkitaan rakentamalla yhteyksiä niiden välille. Sisältöjä valitaan opiskelijoille merkityksellisistä ja vieraista kuvakulttuureista. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa perehdytään ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin, toimintatapoihin ja osallistumisen muotoihin.

Opetuksessa luodaan edellytyksiä työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijoita kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat ja mediaympäristöt ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvallisen tuottamisen välineitä. Opiskelijoiden kulttuurista osaamista syvennetään yhdessä museoiden ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Kuvataideopetus tarjoaa mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä luo valmiuksia opiskelijan lukion jälkeisille opinnoille.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- syventää monilukutaitoaan ja kulttuurista osaamistaan kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa kehittämällä
- ilmaisee havaintojaan, mielikuviaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- syventää kuvallisen tuottamisen taitojaan materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- harjaantuu tavoitteelliseen, teemalliseen ja prosessinomaiseen työskentelyyn, itsearviointiin ja yhteistyöhön
- ymmärtää työskentelyyn sisältyvien aistinautintojen, tunteiden, kauneuden elämyksien ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle
- käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- soveltaa kuvallisen viestinnän keinoja osallistuessaan ja vaikuttaessaan kuvien avulla
- tulkitsee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja käsitteistöjä käyttäen
- tarkastelee taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- tutkii kuvailmaisussaan nykyisyyttä ja tulevaisuutta kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen kehityksen näkökulmista.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävä. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, kuvalliseen tuottamiseen, visuaalisen kulttuurin tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen arvottamiseen. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Pakolliset kurssit

1. Kuvat ja kulttuurit (KU1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin sisältöjä, ilmiöitä, prosesseja ja toimintatapoja
- käyttää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoja kuvailmaisussaan ja tekee omakohtaisia ratkaisuja

- tarkastelee omia ja muiden kuvakulttuureja sekä taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- tarkastelee erilaisia kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista kuvatulkinnan menetelmiä käyttäen
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa.

Keskeiset sisällöt

- omat kuvat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- vaikuttaminen omassa ja muiden kuvissa, taiteessa, mediassa ja muissa ympäristöissä
- erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut kuvatulkinnan keinot
- taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt **hyödyntäen Turun monipuolista taide- ja kulttuuritoimintaa**

Työtavat

- **Perinteisten kuvataiteen menetelmien sekä uuden teknologian ja mediaympäristöjen hyödyntäminen.**
- **Taidenäyttelyvierailu**

Arviointi

Kurssi arvioidaan työskentelyprosessin, harjoitustöiden, aktiivisuuden ja kurssikokeen perusteella.

2. Muotoillut ja rakennetut ympäristöt (KU2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii ympäristön kuvakulttuurien yhteyksiä omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvailmaisun taitojaan syventäen
- tarkastelee rakennettuja ja luonnon ympäristöjä kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- käyttää arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen sisältöjä, prosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa erilaisiin ympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää taiteen merkityksen erilaisissa ympäristöissä ja niiden suunnittelussa sekä ajankohtaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä.

Keskeiset sisällöt

- ympäristön kuvakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina

- luonto, rakennettu ympäristö, muotoilu, tuotteistaminen, palvelut, mediaympäristöt ja virtuaalimaailmat kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- ympäristön suunnittelun ja muotoilun käsitteistö ja kuvastot
- ympäristön kuvakulttuurien tulkinnan keinot
- luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun ajankohtaiset ilmiöt
- Paikallinen rakennuskulttuuri historian, tämän hetken ja tulevaisuuden näkökulmasta
- Tulevaisuuden ympäristöjen ekologinen ja innovatiivinen suunnittelu

Työtavat

Keskeistä on omaa ympäristöä havainnoiva tutkiminen yksilö- sekä ryhmätöinä. Tuntien sisältöihin kuuluvat mm: ekskursion.

Arviointi

Kurssi arvioidaan kurssitöiden, aktiivisuuden sekä päättötöiden/kurssikokeen perusteella.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Osallisena mediassa (KU3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii median yhteyksiä muihin ympäristöihin, omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvallisen viestinnän sekä tieto- ja viestintäteknologian osaamistaan syventäen
- tarkastelee mediakulttuureja kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- käyttää median sisältöjä, ilmiöitä, suunnitteluprosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa mediaympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee mediakulttuurien henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksen mediaviestinnässä, mediaympäristöissä ja mediaesityksissä sekä niiden suunnittelussa ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

- mediakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina
- median sisällöt, tuotteet, palvelut, ilmiöt ja ympäristöt kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- median käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- mediaesitysten tulkinnan keinot
- median ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset

Työtavat

Opiskelija käyttää kuvakerron keinoja sekä median tuottamisen välineitä kuten digitaalista kuvankäsittelyä, videokuvausta- ja muokkausta omassa ilmaisussaan. Median visuaalisen sisällön ja keinojen analysointia.

Arviointi

Kurssi arvioidaan kurssitöiden ja aktiivisuuden perusteella. Itsearviointia ja vertaisarviointia.

4. Taiteen monet maailmat (KU4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii taiteen sisältöjen, ilmiöiden ja toimintatapojen yhteyksiä omiin kuviin, ympäristöön ja kulttuuriperintöön ilmiökeskeistä lähestymistapaa hyödyntäen
- tarkastelee eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua kuvataidetta kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- tarkastelee kuvataiteen merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle soveltamalla kuvatulkinnan menetelmiä
- tutkii omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviä ilmiöitä kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- ymmärtää taiteen merkityksen rakennetuissa ja luonnon ympäristöissä, omista kuvista sekä vaikuttamisessa ja osallistumisessa.
- **ymmärtää kuvataiteen keskeiset tyyliuunnat ja nykyaiteen ilmiöt sekä osaa tarkastella niiden kautta omaa tekemistään.**

Keskeiset sisällöt

- taiteen maailmat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut taiteen tulkinnan keinot
- taiteen ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset

Työtavat

Portfoliotyöskentely, ekskursiot ja opiskelijan oma taiteellinen työskentely.

Arviointi

Arvioidaan kurssitöiden perusteella. Itsearvioinnissa ja palautteen annossa keskitytään jo aiemmin opittujen taitojen ja tietojen syventymiseen sekä opiskelijan edistymiseen omassa taiteellisessa ilmaisussaan.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

5. Nykyaiteen työpaja (KU5)

Nykyaiteen ilmiöihin tutustuminen jonkin teeman alla. Oman produktion toteuttaminen työpajamaisessa ja taiteiden välisessä ympäristössä koulussa tai koulun ulkopuolella. Käytössä myös perinteiset taiteen menetelmät kuten maalaus, piirustus

ja valokuvaus yhdistettynä nykyaiteen ilmaisukeinoihin, kuten videotaide, performanssi, installaatio.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii seuraamaan ja arvioimaan nykyaiteen ajankohtaisia ilmiöitä
- oppii havaitsemaan ja oivaltamaan visuaalisia merkityksiä ympäristössä sekä soveltamaan havaintojaan omassa ilmaisussaan.
- oppii ymmärtämään ja käyttämään nykyaiteen keinoja työskennellessään erilaisten ilmiöiden parissa.
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

- mitä nykyaide on: nykyaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitteet.
- nykyaide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus, visuaaliset alakulttuurit
- taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella
- oman produktion toteuttaminen.

Arviointi

Numeroarviointi

6. Piirustus (KU6)

Kehitetään piirtämistaitoa sekä tekniikkana, näköhavaintona että luovan ilmaisun keinona. Harjoitellaan pääasiassa ihmisen kuvaamista, sekä käytetään erilaisia piirtimiä tussista hiileen.

Tavoitteet

Oleennaista ihmisen mittasuhteiden oppiminen, valöörin hallinta sekä oman luovan piirustustyylin kehittäminen. Opitaan hallitsemaan erilaisia viivatyylejä.

Sisällöt

Nopeaa, luonnosmaista havainnoinnin kehittämistä, esimerkiksi elävän mallin piirustus croquies-töinä. Eri tekniikoihin ja piirtimiin (hiili, pastelli, tussi) liittyvää ilmaisua vaativampina töinä.

Arviointi

Numeroarviointi

7. Maalaus ja värioppi (KU7)

Maalaamisen kautta väri- ilmaisuun: muutama pienehkö harjoitus ja päätyönä iso maalaus. Käytetään pääasiassa taiteilijalaatuisia akryylivärejä.

Tavoitteet

Syvennetään tietämystä värin teoriasta, merkityksestä ja ilmaisusta. Pääpaino värikontrasteissa- ja harmonioissa, joita opitaan käyttämään ilmaisukeinona omassa

työskentelyssä. Opitaan erilaisia maalaustekniikoita. Lopputyössään opiskelija osaa käyttää hyväkseen kurssilla oppimaansa.

Sisällöt

Teoriapohja: Värien symboliset ja kulttuuriset merkitykset, värin vuorovaikutus, värin käyttö eri aikoina taidehistorian esimerkkien kautta. Pääpaino käytännön tekemisessä; värien sekoittaminen, värikontrastit -ja harmoniat ilmaisukeinona pienten tehtävien kautta. Luova ilmaisu prosessimaalauksen kautta. Akryylitöitä. Päättyönä (n.1/3 kurssista) oma lopputyö suurena maalauksena.

Arviointi

Numeroarviointi

8. Muotoilu ja kuvanveisto (KU8)

Muotoilu ja kuvanveisto tutuksi ja oman ilmaisun välineiksi.

Tavoitteet

Oman luovan ilmaisun, materiaalin tuntemuksen ja ideointikyvyn kehittäminen. Muotoilun ja kuvanveiston prosessi ideasta valmiiksi työksi. Muotoilun lähihistorian tuntemuksen lisääminen. Muotoilun (käyttöesineet, huonekalut, asusteet, taideesineet.) ja kuvanveiston ymmärtäminen laajana käsitteenä osana kestäväää kehitystä. Muotoilun ja kuvanveiston peruskäsitteiden oppiminen ja materiaalien (kuten savi ja kipsi) työstäminen.

Sisällöt

Yhteisen orientaatiotehtävän jälkeen opiskelija voi painottaa työskentelyään seuraavasti:

1. Muotoilutuotteen kehittäminen esityskuvasta prototyypiksi tai valmiiksi tuotteeksi
 2. Savi tai kipsiveistoksen tekeminen esim ihmismallia käyttäen.
- Muotoilun ja kuvanveiston teoriaa oman tutkimisen ja tekemisen, sekä mahdollisten näyttely/yrittävien kautta.

Arviointi

Numeroarviointi

9. Arkkitehtuuri (KU9)

Arkkitehtuurin esityskuvia , pienoismalleja sekä Modernin arkkitehtuurin historiaa.

Tavoitteet

Arkkitehtuurin tuntemuksen lisääminen. Tilan hahmottamiskyvyn ja piirustustaidon kehittäminen. Opitaan esittämään omat ideat esityskuvina ja kolmiulotteisina rakennelmina.

Sisällöt

Tilan kuvaamista, arkkitehtuurin historiaa, oman pientalon suunnittelu pohjapiirroksista kolmiulotteiseksi kuvaksi ja pienoismalliksi. Arkkitehtuuritoimistossa vierailu.

Arviointi
Numeroarviointi

10. Graafinen suunnittelu ja digitaalinen kuvankäsittely (KU10)

Graafisten tuotteiden suunnittelu (=juliste, tuotepakkaus, kuvitus tms.).

Tavoitteet
Opitaan suunnittelemaan omia graafisia töitä ja toteuttamaan ne yhdistäen omaa kuvallista ilmaisua ja kuvankäsittelyohjelmaa.

Sisällöt
harjoitustöinä kuvitus, pakkaus, juliste, levyn kansi tms. Digitaalinen kuvankäsittely ja taitto pääosin käyttäen Adobe Photoshop-ohjelmaa. Tehtäviin liittyy piirtämistä ja omaa kuvausta digikameralla. Mahdollinen vierailu graafisen suunnittelun toimistoon.

Arviointi
Numeroarviointi

11.Valokuvaus ja pimiötyöskentely (KU11)

Perinteinen filmille kuvaus sekä digitaalinen valokuvaus tekniikkana ja ilmaisuvälineenä.

Tavoitteet
Opitaan valokuvauksen historiasta, tekniikasta ja teoriasta, opitaan käyttämään kameraa oman luovan ilmaisun välineenä.

Sisällöt
Valokuvauksen historiaa ja teoriaa. Kuvaus- ja valaistusharjoituksia, pimiötyöskentelyä, digitulostuksia. Päätyönä mustavalkoinen kuvasarja. Kuvausretki ja näyttelykäynti Turun lähiympäristöön tai kauemmas (esim. Tukhomaan).

Arviointi
Numeroarviointi

12. Taidetta saaristossa (KU12)

Toteutetaan osittain retkenä Turun (tai mahd. esim. Italian) saaristoon yhdessä merilinjan ja luonnontiedeopiskelijoiden kanssa.

Tavoitteet
Saaristo- ja meriympäristön ymmärtäminen ja havainnointi taiteen tekemisen kautta. Opitaan yhdistämään vaihtoehtoisia ilmaisutapoja ja tekniikoita. Yhdistetään kuvataiteellinen ilmaisu myös muihin omiin kiinnostusalueisiin, esim.luonnontieteisiin (meribiologiaan tms). Saadaan välineitä oman taiteellisen ilmaisun ja oman tyylin kehittämiseen.

Sisällöt

Ympäristön havainnointia mm. ympäristötaidetta, performanssia, valokuvaa, elokuvaa ja perinteistä taidetta (esim piirustus ja maalaus) yhdistellen. Osaksi oma saaristoon ja meriympäristöön liittyvä kokemuksellinen työ, jossa tekniikka on vapaa. Lopuksi kootaan näyttely.

Arviointi

Numeroarviointi

13. Elokuva ja video (KU13)

Kurssilla toteutetaan omia lyhytelokuvia/videoteoksia yksin tai ryhmässä työskennellen. Tutustutaan lyhytelokuvaan ja videotaiteeseen taidemuotoina esimerkkien kautta.

Tavoitteet

ymmärtää elokuvaa ja videota taiteena sekä ilmaisukeinona.

Sisällöt

Elokuvailmaisun käytännön harjoituksia. Varhaisen ja kokeellisen elokuvan, lyhytelokuvan sekä videotaiteen teoriaa. Toteutetaan lyhytelokuva tai videotaide-teos (esim musiikkivideo), joka editoidaan. Käytössä studio, HD-kamerat, green screen.

Arviointi

Numeroarviointi

14. Pukusuunnittelu ja lavastus (KU 14)

Tutustutaan puku- ja lavastustaiteeseen. Piirustus- ja pienoismalliharjoituksia. Kurssi voi tukea lavastuksen ja puvustuksen kautta ilmaisutaidon ryhmän näytelmiä sekä elokuva- ja videokurssin lyhytelokuvia. Mahdollinen myös yhteistyö teattereiden ja oppilaitosten kanssa. Opiskelija syventyy joko lavastukseen tai pukusuunnitteluun.

Tavoitteet

Puku- ja lavastustaiteeseen tutustuminen, esityskuvan tekemisen oppiminen. Opitaan työskentelemään itsenäisesti lavastus- ja puvustussuunnitelmien parissa sekä osana lavastus- tai puvustustiimiä.

Sisällöt

Teatterivierailuja ja asiantuntijoiden luentoja. Esityskuvan tekeminen piirtämällä ja kuvankäsittelyohjelmia hyödyntäen. Pienoismallin ja prototyypin tekeminen. Oman tai projektiin valitun suunnitelman jatkaminen valmiiksi työksi.

Arviointi

Numeroarviointi

Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Kuvataiteen lukiodiplomin

tavoitteena on, että opiskelija osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin laaja-alaista osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti erilaisia kuvia. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan lukiodiplomille asettamiin tavoitteisiin sekä hänen valitsemaansa tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Kuvataiteen lukiodiplomi muodostuu teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia ja kuvataiteen tuntemusta kuvaavasta portfolioista.

5.21 Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalle karttuu riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämään liittyvissä siirtymä- ja muutostilanteissa, kuten siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään sekä kohti täysivaltaista ja aktiivista yhteiskunnan jäsenyyttä.

Ohjaustoiminta muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävän jatkumon, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit ja muu ohjaus tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden hankkia perustiedot ja -taidot, joiden varassa hänen on mahdollista suunnitella lukio-opintojaan ja jatko-opintojaan sekä pohtia urasuuntautumistaan. Henkilökohtainen, luokkamuotoinen, pienryhmä- ja vertaisohjaus tukevat opiskelijaa kiinnostusten kartoittamisessa, vahvuuksien tunnistamisessa, urasuunnittelussa sekä valinta- ja ongelmatilanteiden ratkaisemisessa. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella lukio-opintoihinsa, urasuunnitteluunsa, jatkokoulutusvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmissä opiskelijalla on mahdollisuus käsitellä asioita, jotka ovat jaettavissa muiden opiskelijoiden kanssa ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Ohjaus toteutetaan tavalla, joka vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Tavoitteena on, että opiskelija löytäisi omat yksilölliset, myös elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia. Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämisen kohteensa sekä etsimään tietoa siitä, miten ja mistä hän saa apua mahdollisiin opiskelun haasteisiin. Ohjauksella edistetään opiskeluvaihtoehtojen kehittymistä ja opintojen sujumista sekä tuetaan nuorta elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyvissä päätöksissä. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy urasuunnittelussaan ja päätöksenteossaan arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan.

Opiskelijan tiedonhakutaitoja vahvistetaan ohjaamalla häntä monipuolisesti erilaisia opiskeluympäristöjä hyödyntäväksi, aktiiviseksi ja kriittiseksi tiedonetsijäksi, joka osaa myös soveltaa etsimäänsä tietoa. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, ammattialoihin ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja sähköiset hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelun ja jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija saa tietoa opiskelusta muissa oppilaitoksissa, lukion jälkeisistä jatko-opiskeluvaihtoehtoista, työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus tutustua monipuolisesti ammatteihin ja työelämään sekä kansanopistojen, toisen asteen ammatillisten

oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutustarjontaan. Opiskelijaa ohjataan siten, että hän osaa etsiä tietoa myös muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

Opiskelija saa ohjausta jatko-opintojensa suunnittelussa sekä opintoihin hakeutumisessa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan siten, että hänellä on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Opiskelijaa tuetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatimisessa ja suunnitelmien päivittämisessä.

Pakolliset kurssit

1. Minä opiskelijana (OP1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu lukio-opintojen käytänteisiin, opintojen rakenteeseen sekä ylioppilastutkintoon
- harjaantuu lukiossa vaadittaviin opiskelutaitoihin sekä omien vahvuuksien ja kiinnostusten kohteiden kartoittamiseen liittyvissä keskeisissä tiedoissa ja taidoissa
- pohtii elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen liittyviä kysymyksiä.
- **Kurssin käytyään opiskelija osaa suunnitella lukioaikaisia opintojaan, hallitsee opinto-ohjauksen kannalta keskeisimmät tiedonhaku**
- **Työtavat sekä ymmärtää lukio-opintojen merkityksen ylioppilaskirjoitusten, jatko-opintojen ja jatkuvan itsensä kehittämisen kannalta.**

Keskeiset sisällöt

- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suunnittelu; henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja ylioppilastutkintosuunnitelma
- jatko-opintojen pohtiminen ja ammatillinen suuntautuminen; jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja sen kehittäminen
- elämänhallintataidot
- oman oppimisen arviointi
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, sähköiset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat
- **Opiskelija saa lukio-opintojen sekä oppijana kehittymisen kannalta keskeiset tiedot ja taidot**
- **Opiskelija aloittaa jatko-opintomahdollisuuksiin sekä työelämään tutustumisen lukion ensimmäisenä vuonna**
- **Opiskelija tekee henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, jatko-opinto- ja urasuunnitelman sekä ylioppilastutkintosuunnitelman**

- Opiskelija tutustuu keskeisiin sähköisiin ohjauspalveluihin ja hakujärjestelmiin.

Työtavat

- Opiskelusuunnitelma sekä ylioppilaskirjoitussuunnitelma tehdään sähköisesti esim. One Driveen tai Wilmaan
- Voidaan toteuttaa yksilö-, luokka- tai pienryhmäohjauksena
- Tutustuminen lukionjälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin.

Arviointi

Aktiivinen tuntiosallistuminen, mahdollinen kurssikoe tai oppimispäiväkirja, Wilman jatko-opintolomakkeen, oman opiskelusuunnitelman sekä ylioppilaskirjoitussuunnitelman tekeminen. S-merkintä.

2. Jatko-opinnot ja työelämä (OP2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen itsetuntemustaan sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojaan
- perehtyy jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin teemoihin, jotka auttavat ura- ja elämänsuunnittelutaidoissa sekä antavat valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle
- tutustuu toisen ja korkea-asteen erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin sekä muuhun koulutustarjontaan
- lisää työelämätaitojaan sekä syventää työelämätuntemustaan.
- **Opiskelijalle muodostuu suunnitelma siitä, minne hän hakeutuu lukion jälkeen**
- **Opiskelijan itsetuntemus ja elämänhallintataidot syvenevät**
- **Opiskelija ymmärtää, mitä vaihtoehtoja oma koulutusala tarjoaa työelämässä ja muuttuvassa maailmassa.**

Keskeiset sisällöt

- jatko-opintomahdollisuudet Suomessa ja ulkomailla
- työelämätietous, muuttuva ja monimuotoinen työelämä
- yrittäjyys
- työelämä- ja työnhakutaidot
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen
- henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat
- **Opiskelija oppii etsimään tietoa jatko-opintomahdollisuuksista Suomessa ja ulkomailla**
- **Opiskelija hankkii riittävät työelämätaidot ja laatii toteuttamiskelpoisen jatko-opintosuunnitelman.**

Työtavat

- Toteutetaan luokka-, pienryhmä- tai yksilöohjauksena lukion toisen ja kolmannen vuoden aikana
- Verkko-opetutusta hyödynnetään
- Jatko-opintoesittelyt järjestetään yhteistyössä Turun päivälukioiden kesken
- Tehdään yhteistyötä paikallisen elinkeinoelämän kanssa vierailukäyntien, vierailijoiden sekä työelämään tutustumisen kautta
- Opiskelijat päivittävät henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, jatko-opinto- ja urasuunnitelmansa sekä ylioppilaskirjoitussuunnitelman.

Arviointi

Vierailukäynteihin osallistuminen, henkilökohtainen jatko-opintokeskustelu, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen. S-merkintä.

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

3. Tutor-toiminta (OP3)

Osallistujat koulutetaan vertaistukihenkilöiksi uusille lukion opiskelijoille. Koulutus rakentuu erilaisten teemojen ympärille, esimerkiksi itsetuntemus, ryhmäytyminen ja vuorovaikutustaidot. Lisäksi perehdytään oman lukion käytänteisiin ja erityispiirteisiin.

Tutorit perehdyttävät uudet opiskelijat lukio-opintoihin, auttavat kurssivalinnoissa, suunnittelevat ja toteuttavat ryhmäytymispäivän sekä esittelevät lukio-opintoja muun muassa huoltajailloissa ja erilaisissa tilaisuuksissa.

Arviointi S-merkintä.

4. Työelämäkurssi (OP4)

Kurssi toteutetaan vapaa-ajalla esim. kesällä jossain työpaikassa. Opiskelija laatii raportin työpaikastaan ja työkokemuksistaan. Kurssi edellyttää vähintään kahden viikon työkokemusta tai vaihtoehtoisesti 70 tuntia työtä samalla työnantajalla.

Arviointi S-merkintä

5. Tutor-jatkokurssi (OP5)

Kurssi järjestetään yhteistyössä Mannerheimin lastensuojeluliiton kanssa viikonloppukurssina. Teemoina ovat muun muassa terveelliset elämäntavat, hyvä itsetunto ja esiintymistaidot. Koulutuksen jälkeen toteutetaan omassa lukiossa jokin teemaan sopiva tapahtuma tai tempaus.

Arviointi S-merkintä

5.22 Teemaopinnot

Teemaopinnot ovat eri tiedonaloja yhdistäviä opintoja. Ne eheyttävät opetusta ja kehittävät opiskelijoiden taitoja hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia. Teemaopintojen keskeisenä tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia usean eri oppiaineen tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen. Teemaopintojen tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa.

Teemaopinnoista päätetään lukiokohtaisesti.

Opetuksen tavoitteet

Teemaopintojen tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu etsimään eri tieteen- ja taiteenalojen keskeisten käsitteiden ja näkökulmien välisiä yhteyksiä ja muodostaa niiden pohjalta kokonaisuuksia
- hahmottaa ongelmia, ilmiöitä tai kysymyksiä sekä innostuu etsimään niihin ratkaisuja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- hyödyntää eri aloilta hankkimiaan tietoja ja taitoja
- hakee informaatiota eri lähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta
- soveltaa osaamistaan ja kehittää tieto- ja viestintäteknologisia taitojaan käytännön toiminnassa
- työskentelee tavoitteellisesti ja toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä.

Arviointi

Teemaopintojen arviointi perustuu opiskelijan taitoihin hakea tietoa, arvioida ja soveltaa sitä sekä tuottaa luotettavien lähteiden pohjalta jäsenyntyitä kokonaisuuksia. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat opiskelijan taidot arvioida kriittisesti tietolähteitä sekä ymmärtää eri tietojen ja taitojen välisiä yhteyksiä. Työskentelyn arviointi kohdistuu sen tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen. Opiskelijoille annetaan ohjaavaa palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoista sekä työvälineiden käytöstä. Teemaopintojen arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

1. Monitieteinen ajattelu (TO1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tarjota tilaisuuksia ajattelun taitojen kehittämiseen laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittävästi. Opiskelijat oppivat hahmottamaan eri tieteen- ja taiteenalojen välisiä yhteyksiä sekä niiden keskeisten periaatteiden ja käsitteiden vuorovaikutusta yhtä tiedonala laajemmissa kokonaisuuksissa. Kurssin aikana opiskelijat kehittävät kriittistä ja luovaa ajatteluaan itsenäisesti ja yhteistoiminnassa muiden kanssa. Opiskelijat analysoivat ja arvioivat erilaisia käsitejärjestelmiä ja näkökulmia ja käyttävät niitä johtopäätösten ja ratkaisujen tekemiseen.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeiset sisällöt valitaan vähintään kahdesta eri oppiaineesta tai aihekokonaisuudesta.

2. Tutkiva työskentely teknologialla (TO2)*Tavoitteet*

Tieto- ja viestintäteknologian kurssin tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää yksin tai yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa johonkin ilmiöön tai aihepiiriin liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Samalla hän kehittää osaamistaan tieto- ja viestintäteknologiassa. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija saa tilaisuuksia oppiainerajat ylittävään työskentelyyn ja yhteistyöhön.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeisillä sisällöillä on yhteys kahden tai useamman eri oppiaineen tietoihin ja taitoihin sekä aihekokonaisuuksiin.

3. Osaaminen arjessa (TO3)

Vapaaehtoistoiminnan, työelämän, liikennekasvatuksen tai kansainvälisen toiminnan kursilla opiskelija saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa. Tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden koulussa hankkiman osaamisen ja arkielämän välistä yhteyttä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista koulun ulkopuolisissa toimintaympäristöissä. Hän saa mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen myös kansainvälisessä yhteistyössä. Opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin kurssin tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muualla hankittu osaaminen.

5.23 Lukiodiplomit

Lukion opetussuunnitelmassa määriteltäviin soveltaviin kursseihin voivat kuulua eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomi ilmentää opiskelijan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä omaehtoista harrastuneisuutta.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan

ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa aineessa ja aineryhmässä. Opetushallitus antaa ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Opetuksen tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla
- soveltaa lukioaikana karttunutta osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta.

Arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena kurssin päätyttyä. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan aineessa tai aineryhmässä osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Valtakunnalliset soveltavat kurssit

1. Kotitalouden lukiodiplomi (KOLD1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kotitaloudessa. Kotitalouden lukiodiplomin tavoitteena on vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan teemaan, tehtäväideaan ja suunnittelu- ja toteutusprosessiin. Kotitalouden lukiodiplomi muodostuu lukiodiplomityöstä, esseestä ja portfolioista.

2. Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Kuvataiteen lukiodiplomin

tavoitteena on, että opiskelija osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin laaja-alaista osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti erilaisia kuvia. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan lukiodiplomille asettamiin tavoitteisiin sekä hänen valitsemaansa tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Kuvataiteen lukiodiplomi muodostuu teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia ja kuvataiteen tuntemusta kuvaavasta portfolioista.

3. Käsiyön lukiodiplomi (KÄLD3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan käsiyössä. Käsiyön lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija kehittää osaamistaan laadukkaiden käsiyötuotteiden omaehtoisessa suunnittelussa, valmistuksessa sekä osaamisen arvioinnissa. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan tehtävään, ideaan ja suunnittelu- ja valmistusprosessiin sekä niiden itsearviointiin. Käsiyön lukiodiplomi muodostuu käsiyötuotteesta tai käsiyöteoksesta sekä sen suunnittelu- ja valmistusprosessia ja itsearviointia kuvaavasta portfolioista.

4. Liikunnan lukiodiplomi (LILD4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnan osioiden lisäksi liikunnallisen tutkielman sekä portfolion tekeminen. Liikunnan lukiodiplomi muodostuu liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

5. Median lukiodiplomi (MELD5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan. Median lukiodiplomin tavoitteena on edistää opiskelijan monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä. Lisäksi edellytetään informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa, mediasuhteen pohdintaa ja median toimintaympäristön hahmottamista. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Median lukiodiplomi on portfolion ja mediaesityksen muodostama kokonaisuus.

6. Musiikin lukiodiplomi (MULD6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa. Opiskelija

osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

7. Tanssin lukiodiplomi (TALD7)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa. Tanssin lukiodiplomin suorittamisen tavoitteena on tukea ja kuvata opiskelijan pitkäaikaista tanssin opiskelua lukion aikana. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan valitsema tanssillinen tehtävä, sen valmistelu ja kirjallinen työ. Tanssillisen tehtävän opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian. Tehtävä voi olla soolo- tai ryhmäteos. Tanssin lukiodiplomi on tanssillisen tehtävän ja tutkielman muodostama kokonaisuus.

8. Teatterin lukiodiplomi (TELD8)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa. Teatterin lukiodiplomin tavoitteena on vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitoja sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitoja. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan itse määrittelemä työn aihe joltakin teatterin alalta, siihen liittyvä esitys ja työskentely- ja arviointiprosessi. Teatterin lukiodiplomi on esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus.

5.24 Taiteiden väliset kurssit

Taiteiden väliset kurssit ovat eri taiteenaloja yhdistäviä opintoja. Kurssien tehtävänä on laajentaa ja eheyttää musiikin, kuvataiteen ja opetussuunnitelmassa päätettävien mahdollisten muiden taideaineiden opetusta. Taiteiden väliset kurssit tarjoavat mahdollisuuksia laaja-alaisille ja teemallisille kokonaisuuksille perustuvalla taideoppimiselle. Opinnot vahvistavat kulttuurisen tiedon ymmärtämistä ja arvottamista omassa elämässä. Kursseilla tuotetaan ja tulkitaan kulttuuria eri taiteenaloille ominaisilla tutkimisen tavoilla. Opintojen tehtävänä on vahvistaa opiskelijoiden toimijuutta ja osallisuutta omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Taiteiden väliset opinnot luovat mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä yhteistyölle lukion ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Turun kaupungissa voidaan järjestää taiteiden välisiä kursseja lukioiden yhteistyönä hyödyntäen lukioiden erityispainotuksia.

Koulutuksen järjestäjä voi päätöksellään tarjota opetussuunnitelman perusteissa määritellyjä taiteiden välisiä kursseja. Mikäli lukio järjestää mahdollisuuden suorittaa taiteiden välisiä kursseja, niiden tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa.

Opetuksen tavoitteet

Taiteiden välisten kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kulttuurista osaamistaan taiteenalojen välisiä yhteyksiä hyödyntämällä
- tutkii itselle merkityksellisiä ilmiöitä ja teemoja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- hyödyntää ja soveltaa eri taiteen- ja tieteenaloilta hankkimaansa osaamista
- soveltaa eri taiteenaloille ominaisia tiedon tuottamisen tapoja ja niiden yhdistelmiä
- kehittää osaamistaan taiteenaloille ominaisia työtapoja, teknologioita, työskentelyprosesseja ja opiskeluympäristöjä käyttämällä
- työskentelee tavoitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmän jäsenenä
- kehittää taitoaan ilmaista itseään kokemuksellisuutta, moniaistisuutta ja toiminnallisuutta hyödyntämällä.

Arviointi

Opiskelijoille annetaan kurssilla kannustavaa, monipuolista ja ohjaavaa palautetta. Taiteiden välisen kurssin arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu tavoitteellisuuteen, suunnitelmallisuuteen ja tiedon tuottamiseen sekä taitojen soveltamiseen. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon osaamisen kehittyminen, työtapojen ja opiskeluympäristöjen käyttö, työskentelyprosessien eteneminen sekä toteutetut teokset, produktiot ja esitykset. Opiskelijoille annetaan palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoista sekä työvälineiden, materiaalien ja teknologioiden käytöstä.

Arvioinnista päätetään lukiokohtaisesti.

Valtakunnalliset soveltavat kurssit

1. Monitaiteellinen musiikkiprojekti (TA1)

Kurssi tarjoaa opiskelijalle tilaisuuksia kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitojaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että kurssin aikana opiskelija suunnittelee ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa

kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja. **Kurssin lopputuotoksena syntyvä teos tai produktio voi olla esimerkiksi musiikkivideo, musiikkiteatteriesitys, draamallinen konsertti, valo-ääniteos, tanssiteos tai koulun suuri juhlatapahtuma.**

Arviointi

Opiskelija saa suorituksestaan kirjallisen palautteen. Kannustavassa palautteessa otetaan huomioon opiskelijan itsearviointi ja/tai ryhmän vertaisarviointi.

2. Nykyaiteen keinoin (TA2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin nykyaiteelle ominaisin keinoin. Opiskelijat tutkivat kulttuurisia ilmiöitä eri taiteenalojen ilmaisun keinoja käyttämällä ja soveltamalla. Kurssilla hyödynnetään visuaalisuuden rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja. Opiskelijat syventyvät erilaisiin käsityksiin taiteen tehtävästä. Kurssilla tarkastellaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Taidetta käytetään osallistumisen ja vaikuttamisen muotona. Tutkittavat ilmiöt sekä käytettävät välineet, teknologiat ja ilmaisun keinot valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Kurssilla toteutetaan monitaiteellisia teoksia, produktioita ja esityksiä erilaisiin ympäristöihin.

Työtavat

Kurssin lopputuotoksena syntyvä nykyaiteeteos- tai produktio voi olla esimerkiksi videoteos, performanssi, installaatio, yhteisö- tai ympäristötaiteeteos.

Arviointi

Opiskelijalla on mahdollisuus saada suorituksestaan kirjallinen palaute, jossa painotetaan prosessin ja teoksen vahvuuksia. Painotetaan myös opiskelijan itsearviointia ja kannustavaa vertaisarviointia.

3. Taidetta kaikilla aisteilla (TA3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan ja arvioimaan eri taiteenalojen ajankohtaisia toimintatapoja ja ilmiöitä. Kurssilla tarkastellaan taiteiden ja kulttuurien suhdetta sekä taiteen merkityksiä omassa elämässä, yhteiskunnassa ja maailmassa. Opiskelijoille merkityksellisiä teemoja ja aihepiirejä tutkitaan eri taiteenalojen keinoin ja niitä yhdistellen. Kurssi toteutetaan vähintään kahden taiteenalan välisenä kokonaisuutena.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeisiä sisältöjä voidaan valita myös aihekokonaisuuksista. **Kurssin voi suorittaa yksilö- tai ryhmätyöskentelynä. Kurssilla painotetaan omakohtaisuutta; idea**

voi lähteä omasta harrastuneisuudesta tai kiinnostuksen kohteista, myös taiteen ulkopuolisista, sekä muiden oppiaineiden piiristä.

Työtavat

Moniaistillinen lopputuotos voi olla esimerkiksi elokuva, performanssi, näyttämöllinen kokonaisuus, visualisoitu konsertti tai installaatio.

Arviointi

Opiskelija saa suorituksestaan kirjallisen palautteen. Kannustavassa palautteessa painotetaan opiskelijan itsearviointia ja/tai vertaisarviointia.

5.25 Turun kaupungin soveltavat kurssit / Hyvinvointi

1. Hyvinvoiva lukio – ei koulua vaan elämää varten (HO1)

Ei tarjota Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa.

2. Stressinhallinta ja hyvinvointi (HO2)

Tietoja kurssista saa opinto-ohjaajalta. Suoritusmerkintä.

3. Mielialataidot (HO3)

Tietoja kurssista saa opinto-ohjaajalta. Suoritusmerkintä.

4. Stressinkäsittelytaidot (HO4)

Tietoja kurssista saa opinto-ohjaajilta, lukiopsykologilta ja erityisopettajalta sekä osoitteesta www.turku.fi – lukio-opetus – terveys ja hyvinvointi - opiskelijahuolto. Suoritusmerkintä.

5. Keho, mieli ja liike (HO5)

6. Aktiivinen lukiolainen (HO6)

Kurssin voi suorittaa toimimalla aktiivisesti esim. oppilaskunnan hallituksessa, yhteiskunnallisessa järjestötoiminnassa tai harrastustoiminnan ohjaajana. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa.

7. Aktiivinen lukiolainen (HO7)

8. Liikennekasvatus (HO8)

Kurssi sisältää autokoulun teoritunnit sekä liikennepsykologiaa ja jokamiehen autonhuoltoa, tietoa liikennevakuutuksista. Osallistujilta edellytetään 17 vuoden ikää kurssin alkaessa. Suoritusmerkintä.

9. Taitava oppija (HO9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijaa oman oppimistyylin löytämisessä, tehostaa oppimaan oppimista, lisätä itsetuntemusta ja vahvistaa opiskelijan motivaatiota sekä myönteistä asennetta kehittyvänä oppijana.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla annetaan tietoa LUKI- ja muusta oppimisen vaikeudesta. Kurssilla opitaan itsetuntemusta erilaisten analyysien tekemisen kautta mm. oman oppimistyylin ja vahvuuksien löytämisessä. Opitaan hyödyntämään itselle tehokkaampia oppimisstrategioita. Kurssilla käsitellään erilaisia lukemiseen ja kirjoittamiseen liittyviä tekniikoita sekä opitaan tehokkaampaa ajanhallintaa ja suunnitelmallisuutta. Lisäksi opiskelijat saavat vinkkejä motivaation parantamiseen ja stressinhallintaan. Erilaisten oppimisstrategioiden lisäksi opiskelijat oppivat opiskeluvinkkejä eri oppiaineisiin sekä muistitekniikoita myös toinen toisiltaan. Opiskelijoiden toiveet pyritään huomioimaan kurssisisällöissä. Kurssi sisältää ryhmäopetuksen lisäksi myös yksilöohjausta.

Arviointi

Suoritusmerkintä. Kurssin suorittaminen perustuu aktiiviseen läsnäoloon ja oppimispäiväkirjan tekemiseen tai kurssikokeeseen.

Tietoja kurssista saa opinto-ohjaajilta, lukiopsykologilta ja erityisopettajalta sekä osoitteesta www.turku.fi – lukio-opetus – terveys ja hyvinvointi - opiskelijahuolto. Suoritusmerkintä.

10. Kansainvälisyyskurssi 1 (KV1)

Kurssi kytkeytyy aina johonkin ulkomaille suuntautuvaan opintomatkkaan ja sen sisältö on riippuvainen matkakohteesta ja matkan tavoitteista. Hyväksyttävä kurssisuoritus edellyttää matkanjohtajan antamien ennakkotehtävien ja loppuraportin suorittamista määräaikaan mennessä. Matkalle osallistuminen on myös aina edellytyksenä. Tapauskohtaisesti harkitaan, onko suoritus kokonaisen vai puolikkaan kurssin laajuinen. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa.

11. Kansainvälisyyskurssi 2: vaihto-oppilaana maailmalla (KV2)

Kurssin suorittaminen edellyttää pidempiaikaista oleskelua ulkomilla sekä opiskelua paikallisessa oppilaitoksessa. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa.

5.26 Koulukohtaiset kurssit

5.26.1.1 Luonnontiedelinjan opetussuunnitelma

LUONNONTIEDEAINEET

	Luonnontieteen pakolliset kurssit	Luonnontieteen pakolliset kurssit: valitaan väh. 11, joista kuuden oltava koulukohtaisia (vaalea fontti) ja näistä vähintään yhden työkurssi (alleviivattu)
FYSIIKKA	1	2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
KEMIA	1	2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
BIOLOGIA	1 2	3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
MAANTIEDE	1	2 3 4 5 6 7 8 9 10
LUONNONTIETEEN TUTKIELMA		1 (pakollinen kurssi luonnontiedelinjan opiskelijoille)
Luonnontieteen oppiainerajat ylittävät kurssit (LYK)		1 2 3 4 5
Teemaopinnot		1 2 3
Muut oppiaineet		PS3 FI7 ENA11 TE6

MUUT OPPIAINEET

OPPIAINE	VALTAKUNNALLISET PAKOLLISET	VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT	KOULUKOHTAISET
ÄI	1 2 3 4 5 6	7 8 9	10 11 12 13 14
RUA (väh.2,3,4)	1 2 3 4 5 6	7 8	9 10
RUB (väh.2,3,4)	1 2 3 4 5	7 8	9 10
ENA (väh.1-3)	1 2 3 4 5 6	7 8	8 9 10 11
MAA: MAY1	2 3 4 5 6 7 8 9 10	11 12 13	14 16 18 19 21
MAB: MAY1	2 3 4 5 6	7 8	9 12 14
RAB2		1 2 3 4 5 6 7 8	9
SAB2		1 2 3 4 5 6 7 8	9
RAB3		1 2 3 4 5 6 7 8	9 10 11
SAB3		1 2 3 4 5 6 7 8	9 10 11
EAB3		1 2 3 4 5 6 7 8	9
LAB3		1 2 3 4 5 6 7 8	9
TE1	1	2 3	4 5 6 7

FI	1	2 3 4	5 6 7 8
PS	1	2 3 4 5	6 7 8
HI	2 3	1 4 5 6	7 8 9 10 11 12
YH	1 2	3 4	5 6 7 8 9 10
UE	1	2 3 4 5 6	7 8
ET	1	2 3 4 5 6	
KU	1	2 3 4	5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
MU	1	2 3 4	5 6 7 8 9
LI	1	2 3 4 5	6
OP	1	2	3 4 5

HUOM. Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit tummennettu

Teemaopinnot

1. Monitieteinen ajattelu (TO1)
2. Tutkiva työskentely teknologialla (TO2)
3. Osaaminen arjessa (TO3)

LYK= Luonnontieteen oppiainerajat ylittävät kurssit:

LYK1 Luonnontieteiden matematiikka

LYK2 Energia

LYK3 Biokemia

LYK4 Geofysiikka

LYK5 Hydrogeografia

TT= Tietotekniikan kurssit:

TT1 Tietoteknisten taitojen peruskurssi

TT2 Peliohjelmointi

TT3 Elektroniikka ja robotiikka

TT4 Teknologia

TT5 Teknologia 2

TT6 Digitutor

5.26.1.2. Luonnontiedelukion kurssitarjonta

GE1	Maailma muutoksessa	KE10	Kemialliset tuotteet
GE2	Sininen planeetta	KE11	Orgaanisen kemian työt
GE3	Yhteinen maailma	KE12	Projekti
GE4	Geomedia	FY1	Fysiikka luonnontieteenä
GE5	Kertaus	FY2	Lämpö
GE6	Kartta	FY3	Sähkö
GE7	Kaupunki	FY4	Voima ja liike

GE8	Rikas & Köyhä	FY5	Jaksollinen liike ja aallot
GE9	Matkailumaantiede	FY6	Sähkömagnetismi
GE10	Projekti	FY7	Aine ja säteily
BI1	Elämä ja evoluutio	FY8	Kertaus
BI2	Ekologia ja ympäristö	FY9	Työkurssi
BI3	Solu ja perinnöllisyys	FY10	Projekti
BI4	Ihminen	FY11	Astrofysiikka
BI5	Biologian sovellukset	FY12	Purjelento
BI6	Kertaus	FY13	Merifysiikka
BI7	Eliökunta	FY14	Mekaniikan jako
BI8	Meribiologia	LYK1	Luonnontieteiden matematiikka
BI9	Biologian työt	LYK2	Energia
BI10	Ihmisen fysiologia, anatomia ja genetiikka	LYK3	Biokemia
BI11	Biologian kenttäkurssi	LYK4	Geofysiikka
BI12	Meribiologia II	LYK5	Hydrogeografia
BI13	Projekti	TT2	Peliohjelmointi
KE1	Kemiaa kaikkialla	TT3	Elektroniikka ja robotiikka
KE2	Ihmisen ja elinympäristön kemiaa	TT4	Teknologia
KE3	Reaktiot ja energia	TT5	Teknologia 2
KE4	Materiaalit ja teknologia	ENA11	Portfoliokurssi luonnontiede- ja merilinjan opiskelijoille
KE5	Reaktiot ja tasapaino	FF7	Ympäristöfilosofia
KE6	Kertaus	PS3	Tietoa käsittelevä ihminen
KE7	Orgaaninen kemia	TE6	Digiterveys
KE8	Ympäristökemia		
KE9	Kemian työmenetelmät		

5.26.1.3. Luonnontiedelinjan pakollinen tutkielmakurssi

Tutkielma on itsenäisesti laadittava, yhden kurssin oppimäärän laajuinen luonnontieteiden alaan kuuluva kirjallinen työ.

Tutkielman kirjoittaminen kuuluu pakollisena kurssina luonnontiedelukion opetussuunnitelmaan. Tutkielma tehdään joko yhteen luonnontieteeseen liittyvästä aiheesta tai monitieteellisestä aiheesta. Monitieteellisestä aiheesta tehty tutkielma voidaan arvioida myös TO1 kurssiksi (eli opiskelija voi valita, haluaako hän tutkielmasta tutkielmakurssin vai teemaopintokurssin)

Tutkielman voi suorittaa milloin vain opintojen aikana. Toisen opintovuoden lopulla tutkielman teosta järjestetään info ja tutkielman aihe päätetään. Tutkielma suositellaan tehtäväksi 2. ja 3. vuoden välissä kesän aikana. Tutkielma kirjoitetaan itsenäisesti, mutta 3. vuoden syksyllä tutkielmaa voi kirjoittaa ohjatusti 2. jakson ajan. Jos opiskelija haluaa kirjoittaa tutkielman jo ennen 3. opiskeluvuotta, hänen tulee olla yhteydessä sen aineen opettajaan, jonka aihepiiriin tutkielman aihe liittyy (fysiikka, kemia, biologia, maantiede).

Tutkielman voi tehdä myös osana omaa kokeellista tutkimusta tai opiskelija voi hakeutua tutustumaan korkeakoulun tutkimusryhmään.

Tutkielma kirjoitetaan luonnontiedelukion internet-sivuilta löytyvän ohjeistuksen mukaisesti.

Luonnontiedelukion pakollinen kurssi. Numeroarviointi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tekemään laajan tieteellisen kirjoitelman, jossa on kaikki tieteelliselle kirjoitelmalle tyypilliset osat.
- oppii etsimään monipuolisesti laadukasta lähdeaineistoa
- harjaantuu tarkastelemaan lähdeaineistoja kriittisesti
- omaksuu tieteelliselle kirjoittamiselle olennaisen lähdeviittaustekniikan

5.26.2. Luonnontiedelukion koulukohtaiset oppiainerajat ylittävät soveltavat kurssit (LYK)

1. Luonnontieteiden matematiikka (LYK1)

Matematiikka fysiikassa, kemiassa, biologiassa ja maantieteessä. Tavoitteena on perehtyä syvällisemmin eri luonnontiedeaineiden sisältämään matematiikkaan. Soveltuu pääsykokeisiin valmentautumiseen. Suoritusvuosi 2. tai 3. vuosi. Suoritusmerkintä. Ei itsenäistä suoritusta. Luonnontiedelukion syventävä kurssi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- Syventää matematiikan tietojaan oppiainerajat ylittävästi
- Perehtyy erilaisiin matemaattisiin malleihin
- Ymmärtää matematiikan merkityksen luonnontieteellisen tiedon rakentumisessa.
- Saa käyttöönsä uusia matematiikan työkaluja

Sisällöt

- Muotoutuvat opiskelijoiden mielenkiinnon kohteiden perusteella
- Esimerkiksi tautien leviäminen, ilmanvastuksen huomioiminen, kiertoliike Aurinkokunnassa
- Kuvaajien muodostuminen ja niiden tulkinta
- Vierailut ja asiantuntijavierailut
- Projektityöt

2. Energia (LYK2)

Kurssilla tarkastellaan energiaa monen oppiaineen näkökulmasta. Kurssilla käsitellään energiaa ilmiönä sekä uusiutuvia ja uusiutumattomia energialähteitä keskittyen tulevaisuuden energialähteisiin, niiden mahdollisuuksiin ilmastomuutoksen ehkäisyssä ja energiaratkaisujen merkitykseen yhteiskunnassa. Suoritusmerkintä. Ei itsenäistä suoritusta. Luonnontiedelukion syventävä kurssi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- Syventää tietojaan uusiutuvista ja uusiutumattomista energianlähteistä
- Perehtyy tulevaisuuden tapoihin tuottaa energiaa
- Ymmärtää, että energiatuotantotapojen valinnalla on merkittävä rooli ilmastonmuutoksen ehkäisyssä
- Rohkaistuu osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja tuntee vaikuttamisen keinoja

Sisällöt

Kurssin sisällöt vaihtelevat vuosittain.

- Energia fysikaalisena ilmiönä
- Energia eliöissä ja ekosysteemeissä
- Uusiutumattomat ja uusiutuvat energialähteet
- Eri energialähteisiin liittyvät mahdollisuudet ja ongelmat
- Tulevaisuuden energiantuotanto ja ilmastonmuutos
- Vierailut ja asiantuntijavierailut
- Projektityöt

3. Biokemia (LYK3)

Biokemian kurssilla valtakunnallisten biologian ja kemian kurssien sisältöjä tarkastellaan kokeellisesti ja oppiainerajat ylittäen. Kurssilla syvennetään tietoja biologisten molekyylien kemiallisesta rakenteesta, toiminnasta ja merkityksestä eliöiden toiminnassa ja tehdään aiheeseen liittyviä kokeellisia töitä. Kurssi soveltuu suoritettavaksi kurssien KE2 ja BI3 jälkeen. Suoritusmerkintä. Ei itsenäistä suoritusta. Luonnontiedelukion syventävä kurssi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- Syventää taitojaan biologisten molekyylien kemiallisesta rakenteesta, toiminnasta ja merkityksestä eliöiden toiminnassa
- Ymmärtää solutason biologisten reaktioiden pohjautuvan kemiallisiin reaktioihin
- Kehittää laboratoriotyöskentelytaitojaan ja oppii esittämään tutkimustuloksiaan.
- Oppii työskentelemään turvallisesti laboratoriossa

Sisällöt

- Solun orgaaniset yhdisteet
- Solun biokemialliset reaktiot
- Entsyymien rakenne ja toiminta
- Biokemiaan liittyvät kokeelliset työt

4. Geofysiikka (LYK4)

Kurssilla integroidaan maantiedettä ja fysiikkaa tutkien kivikehää, vesikehää, ilmakehää ja plasmakehää, sekä niiden välisiä vuorovaikutuksia. Kurssilla opiskelijat myös suunnittelevat ja toteuttavat kokeellisia töitä kyseisiin aiheisiin liittyen. Ei itsenäistä suoritusta.

Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa.
Luonnontiedelukion syventävä kurssi.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- Syventää kuvaa maapallon rakenteesta ja sen fysikaalisesta toiminnasta
- Osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia töitä
- Tutustuu syvällisesti tiettyihin luonnonilmiöihin

Keskeiset sisällöt

- kivikehä
- vesikehä
- ilmakehä
- plasmakehä

5. Hydrogeografia (LYK5)

Kurssilla tutkitaan veden ominaisuuksia sekä erilaisia vesiympäristöjä. Kurssilla tehdään veteen liittyviä harjoitustöitä ja pienimuotoisia tutkimuksia. Ei itsenäistä suoritusta. Numeroarviointi.

Tavoitteet:

Ymmärtää veden ominaisuuksia

Hahmottaa meriympäristöjen ja valuma-alueiden moninaisuutta

Oppia veteen liittyviä tutkimusmenetelmiä

Ymmärtää syvällisemmin hydrologisen kierron merkitys maapallolla

Ymmärtää ja hahmottaa ihmisen toiminnan vaikutuksia veden laatuun

Tutkia, miten talousvettä tehdään ja puhdistetaan omalla asuinalueella

Keskeiset sisällöt:

Veden koostumus

Veden liikkeet

Hydrologinen sykli

Valuma-alueet

Merenpohjan topografiaa

Erilaiset merialueet

Jäätiköt

Pohjaveden syntyprosessit

Ihmisen toiminnan vaikutukset vesistöihin ja merialueisiin

Vesistöjen suojelu

Luonnontiedelukio syventävä kurssi, merilinjan kurssi

5.26.3 Merilinjan kurssit

MERILINJAN OPS 2016

Merilinja on Turun kaupungin kaupunkikohtainen erityislinja, joka on perustettu vuonna 2008. Merilinjan, josta käytetään myös nimitystä TSYK:n Merilukio, keskeinen tavoite on luoda monipuolisen yhteistyön avulla yleissivistävästä

koulutuksesta väyliä merellisen tutkimuksen, meriteollisuuden ja merenkulun maailmaan. Meriklusterin toimialoja ovat mm. meriteollisuus, satamatoiminnot, kauppamerenkulku ja mereen liittyvä tutkimus.

Merilinjan keskeisiä painopistealueita ovat ympäristönäkökulmat, merien suojele ja vesillä liikkuminen. Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukio on mukana Itämerihaasteessa.

Merilinjan opiskelijan tulee opiskella lukion 75 kurssista yhteensä 12 merilinjan kurssia, joista kaksi ovat pakollisia. Pakollisia kursseja ovat on Merenkulku 1 (MEK), joka antaa perustiedot merenkulun yhteiskunnallisesta ja taloudellista merkityksestä Suomelle sekä harjaannuttaa merenkulun perustietämykseen vesillä liikuttaessa. Toinen pakollinen kurssi on maantieteen valtakunnallinen syventävä kurssi Sininen planeetta GE2, joka antaa valmiudet ymmärtää luonnonilmiöiden perusteita kuten esimerkiksi sääilmiöitä, tuulia, ilmanpainevyöhykkeitä ja merivirtoja.

Osa merilinjan kursseista opetetaan lukiomme ulkopuolella, ja osa kursseista on maksullisia. Merilinjan kursseiksi voidaan lukea myös muissa oppilaitoksissa suoritettuja kursseja ja muita linjalle sopivia suorituksia. Muiden kurssien soveltuvuus ratkaistaan aina tapauskohtaisesti. Lukioaikana suoritettujen opintojen saattavat joissain tapauksissa tulla suoraan hyväksytyiksi osana jatko-opintoja.

MERILINJAN KURSSITARJONTA UUSI OPETUSSUUNNITELMA 2016

LYHENNE	KURSSIN NIMI	LYHENNE	KURSSIN NIMI
MAA14 (KSY)	Kertauskurssi	BI13	Biologian projektikurssi
MAA16 (KSY)	Talousmatematiikka	GE2 (SY)	Sininen planeetta/ pakollinen kurssi
MAA18 (KSY)	Syventävä geometria	GE5 (KSY)	Kertauskurssi
MAA19 (KSY)	Funktiot ja yhtälöt: jatkokurssi	GE7 (KSY)	Kartta
MAA21 (KSY)	Astetta korkeammalle	GE9 (KSY)	Matkailumaantiede
MAB8 (SY)	Tilastot ja todennäköisyys II	GE10 (KSY)	Mantieteen projektikurssi
MAB9 (KSY)	Kertauskurssi		
MAB12 (KSY)	Merenkulun matematiikka	RUB111 (KSY)	Matkailu ja Itämeri
MAB14 (KSY)	Astetta paremmaksi	ENA11 (KSO)	Portfoliokurssi merilinjan opiskelijoille
TT3 (KSY)	Elektroniikka ja robotiikka	FF7 (KSY)	Ympäristöfilosofia
TT4 (KSY)	Teknologia 1	HI11 (KSY)	Merihistorian kurssi

TT5 (KSY)	Teknologia 2	HI12 (KSY)	Historian projektikurssi
FY2 (SY)	Lämpö	YH6 (KSY)	Yrittäjyyden peruskurssi
FY4 (SY)	Voima ja liike	YH7 (KSY)	Yrittäjyyden jatkokurssi
FY5 (SY)	Jaksollinen liike ja aallot	TE5 (KSY)	Ensiapu ja turvallisuus
FY10 (KSY)	Projekti	KU12 (KSY)	Taidetta saaristossa
FY11 (KSY)	Astrofysiikka	OP4 (KSY)	Työelämäkurssi
FY13 (KSY)	Merifysiikka	MEK1 (KSO)	Merenkulku 1 / pakollinen kurssi
KE4 (SY)	Materiaalit ja teknologia	MEK2 (KSO)	Merenkulku 2 /Saaristolaivuri
KE8 (KSY)	Ympäristökemiaa	MEK3 (KSO)	Navigare necesse est / soveltava
BI6 (KSY)	Kertauskurssi	MEK4 (KSO)	Purjehduskurssi
BI8 (KSY)	Meribiologia	MEK5 (KSO)	Sukelluskurssi
BI12 (KSY)	Meribiologia 2	MEK6 (KSO)	Turvallisesti vesillä

PA=pakollinen **SY**= valtakunnallinen syventävä
KSY= koulukohtainen syventävä **KSO**= koulukohtainen soveltava

5.26.3.1 Merilinjan koulukohtaiset soveltavat kurssit (MEK)

MEK1 Merenkulun perusteet (KSO)

Kurssin tavoitteena on luoda yleiskatsaus suomalaiseen merenkulkuun ja vesillä liikkumisen peruseräperiaatteisiin. Tavoitteena on tuoda esille merenkulun taloudellinen ja yhteiskunnallinen merkitys Suomelle ja antaa opiskelijoille käsitystä merenkulkualan keskeisistä toimijoista Suomessa.

MEK1- kurssi toteutetaan yhteistyössä Turun Suomalaisen yhteiskoulun lukion, Meriliiton hallituksen ja sen edustamien tahojen sekä Turun navigaatioseuran kanssa. Arviointi: Suoritusmerkintä. Kurssi suositellaan tehtäväksi 1. vuonna.

merilinjan pakollinen kurssi

MEK2 Saaristolaivurikurssi (KSO)

Merenkulun jatkokurssi. Kurssin tavoitteena on saavuttaa navigointitaidot saaristolosuhteissa sekä perehtyä vesiliikenteen säädöksiin. Mahdollisuus suorittaa Suomen navigaatioliiton tutkinto. Tutkinto on maksullinen.

Arviointi: Suoritusmerkintä. Kurssin suoritusvuosi 2 vuosi.

MEK3 NAVIGARE NECESSE EST/ NNE (KSO)

Kurssi sisältää käytännön merenkulkutaitojen harjoittelua purjealuksella sekä tutustumista perinteiseen merenkulkuun Itämerellä. Opiskelija tutkii Itämeren luonnon - ja kulttuuriympäristöä sekä Itämeren alueen historiaa. Kurssi toteutetaan eri oppiaineiden yhteistyönä. Kurssin suorittaminen edellyttää osallistumista purjehdukselle. Kurssille osallistuminen ei vaadi aikaisempaa purjehduskokemusta. Kurssi on maksullinen.
Arviointi: Suoritusmerkintä. 2.vuosi.

MEK4 Purjehduskurssi (KSO)

Kurssin tavoitteet on saavuttaa merimiestaidon, veneenkäsittelyn ja purjehduksen perusteet sekä teoriassa että käytännössä. Sisältö koostuu sekä merenkulun teoriasta että käytännöstä. Kurssille osallistujalla tulee olla hyvä uimataito. Tämä tarkoittaa, että osaa uida 200 m yhtäjaksoisesti, josta 50 m selkäuintia. Kurssi toteutetaan Turun pursiseuran kanssa yhteistyössä ja on maksullinen. Arviointi: Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa.

MEK5 Sukelluskurssi (KSO)

Kurssin käynyt oppilas hallitsee perusvälinesukellustekniikat (maski, snorkkeli, räpylät). Kurssi sisältää teoria- ja käytännön opetusta. Kurssilla järjestetään halukkaille laitesukelluskokeilu (introsukellus) allasolosuhteissa. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa. Kurssille osallistujalla tulee olla hyvä uimataito. Tämä tarkoittaa, että osaa uida 200 m yhtäjaksoisesti, josta 50 m selkäuintia.
Arviointi: Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa.

MEK6 Turvallisesti vesillä (KSO)

Kurssi toteutetaan yhdessä MPK:n Meripuolustuspiiri Turun alueen kanssa ja se painottuu nuorten vesillä liikkumisen taitoihin. Kurssilla perehdytään veneilytaitoihin käytännönläheisesti aluksella. Lisäksi harjoitellaan pelastautumista vedestä ja "mies yli laidan" -tilannetta sekä tilanteen mukaista ensiapua. Kurssilla tutustutaan myös hätämerkkeihin, turvavälineisiin sekä opetellaan solmut ja heittoliinan käyttö. Opetus sisältää teoriaa ja käytännön harjoittelua. Kurssi toteutetaan viikonloppukurssina Gyltön linnakkeella sekä muutamana teoriaopetuskertana.
Arviointi: Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa.

5.27 Muut koulukohtaiset soveltavat kurssit

5.27.1 Tieto- ja viestintäteknologia

Tieto- ja viestintäteknologia on erottamaton osa nykyaikaista yhteiskuntaa. Se on yksi merkittävimmistä Suomen talouskasvuun vaikuttavista tekijöistä, jota tarvitaan kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla.

Tieto- ja viestintäteknologian opetus suunnitellaan tavoitteena on antaa valmiuksia opiskeluun ja työelämässä toimimiseen. Tietotekniikan kurssit vahvistavat opiskelijan laitteiden, ohjelmistojen ja digitaalisten palveluiden käyttötaitoja, keskeisten toimintaperiaatteiden tuntemista ja käsitystä teknologian monipuolisista

mahdollisuuksista. Lukiokurssien tarkoituksena on syventää niitä tietoja ja taitoja, joita opiskelijat ovat omaksuneet peruskoulun aikana opiskelua tukevista ohjelmistoista, teknologiasta ja ohjelmoinnista.

1. Dig IT – Tietoteknisten taitojen peruskurssi (TT1)

Dig IT on tietoteknisten taitojen peruskurssi lukion aloittaville 1. jaksossa. Kurssi on 0,5-kurssin laajuinen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää opetuksen palveluita
- osaa käyttää oppimista tukevia ohjelmia
- osaa hakea tietoa verkosta ja arvioi tiedon luotettavuutta
- tuntee tietoturvan ja tekijänoikeuksien perusteet

Keskeiset sisällöt

- opetuksen palvelut
- tietoturva
- tekijänoikeudet
- tiedonhaku verkosta
- sähköiset kokeet
- tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, esitysgrafiikkaohjelmistot
- digitaalisten muistiinpanojen ja käsitekarttojen laatiminen

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

2. Peliohjelmointi (TT2)

Peliohjelmoinnin kurssilla opitaan ohjelmoinnin perusteet ja sovelletaan niitä omassa peliprojektissa. Kurssi ei edellytä aikaisempaa ohjelmointikokemusta, mutta sopii myös kokeneemmallekin ohjelmoijalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää algoritmista ajatteluaan
- osaa käyttää ohjelmoinnin perusrakenteita
- tuntee olio-ohjelmoinnin perusteet
- kehittää projekti- ja ryhmätyöskentelytaitojaan

Keskeiset sisällöt

- algoritmien suunnittelu ja toteutus
- ohjelmoinnin perusrakenteet: muuttujien käsittely, kontrollirakenteet, metodit, taulukot sekä merkkien ja merkkijonojen käsittely
- olio-ohjelmoinnin perusteet
- peliprojektin suunnittelu ja toteuttaminen ryhmätyönä

Arviointi

- numeroarviointi
- arvioinnissa painottuvat opiskelijan tietojen ja taitojen kehittyminen kurssin aikana suhteutettuna opiskelijan lähtötasoon
- arviointi perustuu opettajan suorittamaan jatkuvaan arviointiin, opiskelijan itsearviointiin omien tietojen ja taitojen kehittymisestä kurssin aikana sekä vertaisarviointiin

3. Elektroniikka ja robotiikka (TT3)

Kurssilla tutustutaan elektroniikan ja robotiikan perusteisiin käytännönläheisten sisältökokonaisuuksien avulla, joiden pääpaino on omien projektien suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kurssilla käytetään avoimen lähdekoodin elektroniikka-alustaa (Arduino), joka toimii myös ohjelmointiympäristönä. Kurssi ei edellytä aikaisempaa ohjelmointikokemusta. Lisätietoja kurssista osoitteessa *mehackit.org*.

Tavoitteet

- keskeinen tavoite kurssilla on auttaa opiskelijoita ymmärtämään teknologian rooli yhteiskunnassa sekä pohtimaan omaa käyttäjä-suhdettaan teknologiaan
- kurssi tuo opiskelijoille luovan teknologian kokemuksia ja tarjoaa yhteisöllisen toimintamallin avulla hauskaa, inspiroivaa teknologiakasvatusta
- kurssin aikana opitaan arkipäiväisten elektroniikkalaitteiden toimintaperiaatteita ja ohjelmoinnin alkeita
- kurssi koostuu käytännönläheisistä harjoituksista ja huipentuu ryhmissä toteutettavaan projektityöhön

Keskeiset sisällöt

Elektroniikka ja robotiikka -kurssilla käytetään avoimen lähdekoodin Arduino-alustaa, jota ohjelmoidaan ja jonka avulla rakennetaan esimerkiksi robotteja. Arduino on avoimeen laitteistoon perustuva mikro-ohjain-/elektroniikka-alusta ja ohjelmointiympäristö.

Arviointi

- numeroarviointi
- arvioinnissa painottuvat opiskelijan tietojen ja taitojen kehittyminen kurssin aikana suhteutettuna opiskelijan lähtötasoon
- arviointi perustuu opettajan suorittamaan jatkuvaan arviointiin, opiskelijan itsearviointiin omien tietojen ja taitojen kehittymisestä kurssin aikana sekä vertaisarviointiin

4. Teknologia 1 (TT4)

5. Teknologia 2 (TT5)

Teknologiakurssit 1 ja 2 tarjoavat mielenkiintoisen mahdollisuuden tutustua nykyteknologiaan yhdessä alan ammattilaisten ja opiskelijoiden kanssa. Kurssilla tutustutaan teknologian eri osa-alueisiin käytännön harjoitusten kautta sekä suunnitellaan ja tehdään konkreettisesti tuotteita esimerkiksi 3D-tulostuksena. Kurssi toteutetaan yhteistyössä Turun Koneteknologiakeskuksen, Turun ammattikorkeakoulun ja Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun kanssa.

Teknologiakursseille ilmoittautumisesta tiedotetaan erikseen. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa.

6. Digitutor (TT6)

Digitutor on opiskelija, joka suhtautuu positiivisesti tietotekniikan käyttöön opetuksessa. Hän on valmis oppimaan ja neuvomaan muita niin perusohjelmien käytössä kuin omilla kiinnostuksen aloillaan. Digitutor toimii apuna Dig IT -kurssilla sekä muiden opettajien kanssa eri oppiaineiden kursseilla. Digitutorin ei tarvitse olla tietotekniikan erityisharrastaja – luova ongelmanratkaisutaito, yhteistyökyvyt ja kiinnostus tietotekniikan sovellusten käyttöön on hyvä pohja toiminnalle. Digitutorina toimiminen sopii parhaiten 2. vuoden opiskelijoille. Digitutoriksi hakemisesta tiedotetaan erikseen. Suoritusmerkintä.

5.27.2 Ilmaisutaito (IT)

1. Ilmaisutaidon perusteet (IT1)

Omien ilmaisuvarojen etsimistä ja rohkeuden kasvattamista erilaisin tutustumis-, keskittymis-, ele- ja liikeharjoituksin. Iloista yhdessä tekemistä, muun muassa improvisaatioharjoituksia. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa.

2. Rohkeasti rooliin (IT2)

Näyttämöilmaisuun tutustumista. Dialogien ja draamakohtausten työstämistä. Roolihahmojen tulkintaa ja eläytymisen kokemuksen tavoittelua. Mahdolliset teatterikäynnit ja esiintymiset sovitaan kunkin ryhmän kanssa erikseen. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa. Suositellaan suoritettavaksi IT1-kurssin jälkeen, mutta aiempi kurssi ei välttämätön.

3. Ilmaisusta esitykseen (IT3)

Esityksen valmistaminen esimerkiksi koulun juhlaan, toiselle lukior ryhmälle, alakoulun luokalle tai päiväkotiryhmälle. Kurssin sisältö täsmentyy ryhmän toiveiden mukaan. Jos tavoitteena on laajempi produktio, ryhmän jäsenet sitoutuvat valmisteluun myös oppituntien ulkopuolella. Voidaan toteuttaa yhteistyössä KU13-kurssin kanssa. Suoritusmerkintä. Suoritusvuosi vapaa. Suositellaan suoritettavaksi ainakin yksi aiempi IT-kurssi. Kurssille voi kuitenkin tulla aiempia kursseja suorittamatonkin.

5.27.3 Kulttuurikurssi (KRI)

Jokaisella lukion opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa lukion aikana kulttuurikurssi eli kulttuuripolku-kurssi. Kurssi muodostuu kolmen vuoden aikana kevennyspäivien ohjelmasta ja eri oppiaineiden opetuksen yhteydessä tehtävistä vierailukäynneistä esimerkiksi museoihin, teattereihin, konsertteihin, näyttelyihin tai elokuviin. Jakson viimeisen päivän iltapäivää kutsutaan kevennyspäiväksi. Lukion oppilaskunta vastaa pääasiassa kevennyspäivän suunnittelusta ja toteutuksesta. Kevennyspäivänä tarjotaan kuitenkin aina kulttuurivaihtoehto, josta tiedotetaan neljännen kerroksen kulttuuri-ilmoitustaululla.

Keskeiset sisällöt ja kurssin suorittaminen

Osallistuminen kevennyspäivän kulttuurivaihtoehtoon vähintään 7 kertaa lukion aikana Oppiaineiden opetuksen yhteydessä tehtävät vierailut, kulttuurikäynnit , matkat jne vähintään 3-5 kohdetta. Kuittaus tällaiseen osallistumisesta pyydetään kurssin opettajalta. Itsenäiset suoritukset vapaa-ajalla (elokuvat, konsertit, museot, matkat vähintään 3-5 kohdetta. Kuittaus opettajalta, jonka oppiaineeseen kohde liittyy.

Arviointi

Kurssin suorituksen edellytyksenä on noin 30 tuntia erilaisia suorituksia. Suoritukset merkitään kulttuuripolkukirjaan. Koko kurssin voi suorittaa myös osallistumalla kaikkiin kevennyspäivän kulttuurivaihtoehtoihin.

Suoritusmerkintä

6 OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

6.1 Arvioinnin tavoitteet

”Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimista ja työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti.”

(Lukiolaki 629/1998, 17 § 1 mom., muutettu lailla 1116/2008)

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on edistää opiskelijan oppimista. Lähtökohtana on, että opiskelijat ymmärtävät, mitä heidän on tarkoitus oppia ja miten oppimista arvioidaan. Arvioinnilla opiskelijaa kannustetaan omien tavoitteiden asettamiseen ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valintaan. Opintojen aikainen arviointi ja palautteen antaminen ovat osa opiskelijan ja opettajan välistä vuorovaikutusta. Palaute sekä itse- ja vertaisarviointi ohjaavat opiskelijaa tarkentamaan asetettuja tavoitteita ja kehittämään työskentelyään tavoitteiden suuntaisesti.

Opiskelijan oppimisen arviointi antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukio-opintojen aikana että opiskelun päättyessä. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

6.2 Kurssisuorituksen arviointi

Opiskelijan oppimista arvioidaan kurssin aikana. Arvioinnilla edistetään opiskelijan oppimista ja annetaan palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta.

Opiskelijan kurssisuorituksesta annetaan arvosana kurssin päätyttyä. Annettavan arvosanan tulee perustua monipuoliseen näyttöön oppiaineen ja kurssin tavoitteiden saavuttamisesta. Erilaisten tuotosten lisäksi käytetään opiskelijan oppimisen ja työskentelyn havainnointia. Arvosanan antamisen tukena voidaan käyttää opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot ja taidot. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin menetelmistä ja käytänteistä päätetään tarkemmin opetussuunnitelmassa.

"Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen." (Lukiolaki 629/1998, 17 § 2 mom., muutettu lailla 1116/2008)

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa. Arviointiperusteista tiedottaminen parantaa opiskelijoiden ja opettajien oikeusturvaa ja tukee opiskelijaa työskentelyn suunnittelussa.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä opiskelijan kurssiarvosanaa. **Jos opiskelija saa erityisjärjestelyjä, hän ei voi pyytää lievempää arvostelua.**

6.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

"Edellä 1 momentissa tarkoitettu arvostelu annetaan numeroin tai muulla opetussuunnitelmassa määrättyllä tavalla. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4..." (Lukioasetus 810/1998, 6 § 2 mom.)

Pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien arvosana annetaan numeroin lukuun ottamatta opinto-ohjauksen kursseja ja teemaopintojen kursseja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Valtakunnalliset soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty). Paikallisesta syventävästä tai soveltavasta kurssista voidaan antaa arvosanaksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Paikallisten syventävien ja soveltavien kurssien arvioinnista päätetään opetussuunnitelmassa.

Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat täydentää ja täsmentää arvosanaa. Kesken olevan kurssisuorituksen merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä voidaan päättää opetussuunnitelmassa. **Täydennettävä kurssi merkitään arvosanalla T ja kirjataan peruste.**

6.2.2 Itsenäisesti suoritettu kurssi

"Osa opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti."
(Lukioasetus 810/1998, 4 § 1 mom.)

"Opiskelijalle voidaan hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta." (Lukioasetus 810/1998, 4 § 2 mom.)

Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytty arvosana. Opetussuunnitelmassa tulee päättää tarkemmin opinnoista, jotka edellytetään itsenäisesti opiskeltaviksi, ja niiden suoritusperiaatteista.

Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti kurssin kokonaisuuden kannalta.

6.2.3 Suullisen kielitaidon kurssien arviointi

Toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän syventävän kurssin 8, B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja äidinkielenomaisen oppimäärän syventävän kurssin 8 sekä vieraiden kielten A-oppimäärän syventävän kurssin 8 ja B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurseista annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10.

"Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa arvioidaan erillisellä kokeella, jonka laatimisesta vastaa opetushallitus. Suullisen kielitaidon kokeen sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella." (Lukiolaki 629/1998, 17 § 3 mom., muutettu lailla 1116/2008)

"Lukiolain 17 §:n 3 momentissa tarkoitettu suullisen kielitaidon koe koostuu tehtävistä, joissa arvioidaan opiskelijan ääntämistä sekä kerronta- ja keskustelutaitoa. Koe arvioidaan numeroin käyttäen 2 momentissa tarkoitettua asteikkoa. Suullisen kielitaidon kurssin arvosana perustuu suullisen kielitaidon kokeeseen sekä muihin kurssin aikaisiin näyttöihin." (Lukioasetus 810/1998, 6 § 4 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 1117/2008)

Kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen suoritus ja muut kurssin aikaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten. Kurssin arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun

opiskelija on antanut kurssin suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen.

6.2.4 Opinnoissa edistyminen

"Opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä on annettava riittävän usein tietoa opiskelijalle ja hänen huoltajalleen. Tietojen antamisesta määrätään tarkemmin opetussuunnitelmassa." (Lukioasetus 810/1998, 6 § 1 mom.)

Jotta oppilaitos voisi varmistaa, että huoltajat saavat asetuksen mukaisen tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta tiedotteisiin sellaisilta opiskelijoilta, jotka eivät vielä ole täysi-ikäisiä.

"Opetussuunnitelmassa määrätään oppiaineittain tai aineryhmittäin kursseista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä asianomaisen aineen tai aineryhmän opinnoissa etenemiseen. Opiskelijalle, joka ei ole suorittanut edellä mainittuja opintoja hyväksytysti, tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa sellaiset tiedot ja taidot, jotka mahdollistavat opinnoissa etenemisen." (Lukioasetus 810/1998, 7 § 1 mom.)

Opiskelijan opintojen etenemistä tulee seurata. Menettelystä, kuten esimerkiksi mahdollisen etenemisesteen käytöstä, päätetään opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Opiskelijalle tulee pyynnöstä antaa mahdollisuus hylätyn kurssiarvosanan korottamiseen osoittamalla osaamista kurssin keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Opetussuunnitelmassa määrätään tarkemmin uusimisen tavoista.

Opetussuunnitelmassa määrätään, millä tavoin opiskelijalle annetaan mahdollisuus korottaa myös hyväksytyä kurssiarvosanaa. Arvioinnin tulee olla tällöinkin monipuolista. Lopulliseksi kurssiarvosanaksi tulee kyseisistä suorituksista parempi.

6.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

"Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustamisella voidaan opiskelijalle lukea hyväksi ja korvata lukion oppimäärään kuuluvia pakollisia, syventäviä tai soveltavia opintoja. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 17 ja 17 a §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla." (Lukiolaki 629/1998, 23 § 1 mom., muutettu lailla 1116/2008)

”Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen mainittujen opintojen tai hyväksiluettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista.” (Lukiolaki 629/1998, 23 § 2 mom., muutettu lailla 1116/2008)

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10(erinomainen)	3

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa (629/1998, 23 §, muutettu lailla 1116/2008) säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija hakee muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamista. Opiskelijan tulee esittää selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöä suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Myös opintojen laajuuteen kiinnitetään huomiota. Opiskelijoille annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kurseiksi. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitavaan kurssiin, tulee kurssista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä. Muutoin hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään kuten opetussuunnitelman perusteissa ja opetussuunnitelmassa kurssien ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon m

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi.

Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritettujen opintojen osalta.

Lukiolain 34 §:n mukaan muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. (Lukiolaki 629/1998, 34 § ja 34 b §, muutettu lailla 958/2015.)

Lukiolain 34 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. (Lukiolaki 629/1998, 34 a § 2 mom. ja 34 b §, muutettu lailla 958/2015.)

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän mukaista opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän kursseista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus kurssin arvosanaksi. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärän kurssit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärästä, mutta ei molemmista.

6.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi

"Kunkin oppiaineen tai aineryhmän arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä." (Lukiolaki 629/1998, 17 a §, muutettu lailla 1116/2008)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista oppiaineen kursseista. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen kurssi luetaan opiskelijan

suorittamaan matematiikan oppimäärään mukaan. Teemaopintojen valtakunnalliset syventävät kurssit eivät muodosta oppimäärää, vaan ne ovat erillisiä kursseja. Opiskelijan opiskelemissa pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja ei voi jälkikäteen poistaa lukuun ottamatta hylättyjä teemaopintokursseja.

Paikallisten syventävien, valtakunnallisten soveltavien ja paikallisten soveltavien kurssien mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään opetussuunnitelmassa. Paikallisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja paikallisista soveltavista kursseista luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Oppiaineen oppimäärässä opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja,	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvosanana.

"Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus erillisessä kuulustelussa arvosanan korottamiseen." (Lukioasetus 810/1998, 8 § 3 mom.)

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttää ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa.

Oppiaineen oppimäärän arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi

- paikallisten syventävien, valtakunnallisten soveltavien ja paikallisten soveltavien kurssien pohjalta annetulla lisänäytöllä
- mikäli opiskelijan arvioinnista päättävät harkitsevat, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Päätötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukioasetuksen mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta ja teemaopintojen kurseista annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

Opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

6.4 Lukion oppimäärän suoritus

"Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Opetusta eri oppiaineissa ja opinto-ohjausta annetaan keskimäärin 38 tuntia kestävinä kursseina. Opiskelijalle vapaaehtoiset opinnot voivat olla kestoltaan edellä mainittuja lyhyempiä tai pitempiä. Lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohti käyttää vähintään 45 minuuttia." (Lukioasetus 810/1998, 1 § 1 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 52/2014)

Opiskelija opiskelee oman opiskelusuunnitelmansa mukaan pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja lukion oppimäärän suorittamiseksi. Opiskelijan tulee suorittaa pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja vähintään siinä laajuudessa, kuin määrätään lukion tuntijakoa koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (Valtioneuvoston asetus 942/2014).

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja valtakunnallisten syventävien kurssien määrä on vähintään 10 ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Valtakunnallisina syventävinä kursseina tarjottavista teemaopintojen kursseista, paikallisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja paikallisista soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Jos opiskelija vapautetaan lukiolain 13 §:n mukaan jonkin oppiaineen opiskelusta, hänen tulee valita sen tilalle muita opintoja niin, että säädetty kurssien vähimmäismäärä täyttyy.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

”Edellä 17 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.” (Lukiolaki 629/1998, 34 d § 1 mom., muutettu lailla 958/2015)

”Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.” (Lukiolaki 629/1998, 34 d 2 mom., muutettu lailla 958/2015)

Aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 34 d §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla (lukiolaki 629/1998, 34 e § 2 mom., muutettu lailla 958/2015).

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

”Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Kesken lukion oppimäärän suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan erotodistus, johon merkitään arvostelu suoritetuista opinnoista. Yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittaneelle annetaan todistus oppimäärän suorittamisesta.” (Lukioasetus 810/1998, 8 § 1 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 52/2014)

”Päättö- ja erotodistukseen sekä yhden tai useamman aineen suorittamisesta annettavaan todistukseen sovelletaan mitä 6 §:ssä säädetään. Todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.”

(Lukioasetus 810/1998, 8 § 2 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 52/2014)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lukioasetuksessa säädetty todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimääristä
S2/R2 = äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärä
A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä
B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä
B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä
B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä
ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 mukainen.

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa ”uskonto/elämäkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa äidinkieli ja kirjallisuus kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä sekä kunkin

oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi: kiitettävä...9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu).

Teemaopinnoista merkitään hyväksytysti suoritettut kurssit käyttäen kurssien nimiä ja niistä saatua suoritusmerkintää (suoritettu).

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten esimerkiksi suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän kursseista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet ja niissä suoritettut kurssit sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot. Todistukseen merkitään kunkin kurssin numeroarvosana tai merkintä kurssin suorittamisesta (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiassa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut kurssit ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaiskurssimäärä. Kokonaiskurssimäärään ei lasketa valtakunnallisina syventävinä kursseina suoritettuja hylättyjä teemaopintokursseja, hylättyjä paikallisia syventäviä, hylättyjä valtakunnallisia soveltavia eikä hylättyjä paikallisia soveltavia kursseja.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta

Lukioasetuksella säädetyn suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä ja kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus

- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään lisätietojakohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineissa suoritettujen kurssien määrä mukaan lukien lukiodiplomikurssi
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (sama kuin lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmauksia. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Kielitaidon alkeiden hallinta					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

<i>Taito- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Kehittyvä alkeiskielitaito					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Toimiva alkeiskielitaito					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

<i>Taito- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisiin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Peruskielitaidon alkuvaihe					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisistä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Kehittyvä peruskielitaito					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästi ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Toimiva peruskielitaito					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

<i>Taito- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idioimeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Sujuva peruskielitaito					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
Itsenäisen kielitaidon perustaso					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

<i>Taito- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan monipuolista kieltä.	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja tai lukemaansa.	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä, tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsenyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielille tyypillisiä intonaatiomalleja.
Toimiva itsenäinen kielitaito					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
<i>Taito- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin, myös ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsenyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsenyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmallalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.
Taitavan kielitaidon perustaso					

LIITE 2

**VALTIONEUVOSTON ASETUS LUKIOLAISIA TARKOITETUN
KOULUTUKSEN YLEISISTÄ VALTAKUNNALLISISTA TAVOITTEISTA
JA TUNTIJAOSTA (942/2014)**

942/2014

Valtioneuvoston asetetus

lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta

Annettu Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2014

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään lukiolain (629/1998) 10 §:n 1 momentin nojalla:

1 luku

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään lukiolaissa (629/1998) tarkoitetun lukiokoulutuksen sekä lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista samoin kuin opetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä opinto-ohjaukseen (tuntijako).

2 luku

2 §

Kasvu sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi

Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijan tasapainoista henkistä, fyysistä ja sosiaalista kasvua sekä edistää elämän, ihmisoikeuksien, kestävän kehityksen, ympäristön ja kulttuurien monimuotoisuuden kunnioittamista. Koulutus tukee kaikessa oppilai-

toksen toiminnassa aktiivisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Koulutus ohjaa opiskelijaa toimimaan demokraattisesti, vastuullisena ja aktiivisena osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

3 §

Tiedot ja taidot

Koulutus kehittää laaja-alaisesti opiskelijan valmiuksia omaksua, yhdistää ja käyttää tietojaan ja taitojaan sekä soveltaa oppimaansa monipuolisesti myös oppiainerajat ylittävästi. Koulutus vahvistaa ja syventää opiskelijan yleissivistystä muuttuvassa toimintaympäristössä ja antaa tietoa ja taitoja asetuksen tuntijakojen osoittamissa opinnoissa.

Koulutus kehittää opiskelijan jatko-opinto-, työelämä- yrittäjä- ja yhteiskunta- valmiuksia.

Koulutus vahvistaa perustaa opiskelijan fyysiselle, henkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille ja antaa valmiuksia ja halua niiden

ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Koulutus tukee opiskelijan eettisen pohdinnan kehittymistä.

Koulutus vahvistaa kokonaisuuksien hallintaa, oppimisen taitoja, tieteellistä ja siihen sisältyvää kriittistä ajattelua, luovuutta, työskentelyn taitoja, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja, tiedon hankinta- ja hallintataitoja, tietoteknisiä käyttö- ja soveltamistaitoja sekä taitoa ilmaista itseänsä kirjallisesti ja suullisesti molemmilla kotimaisilla ja muilla kielillä sekä taiteen keinoin.

4 §

Elinikäinen oppiminen ja ohjaus

Koulutuksen tulee ohjata, innostaa ja luoda edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen sekä parantaa opiskelijan tulevaisuuden hallinta- ja valintataitoja sekä valmiuksia ura- ja elämänsuunnitteluun.

Koulutus kehittää opiskelijan valmiuksia arvioida ja uudistaa osaamistaan sekä tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämistarpeensa.

Opiskelija kykenee hyödyntämään saamaansa opinto-ohjausta ja perehtyy monipuolisesti jatko-opintovaihtoehtoihin sekä osaa tehdä mielekkään urasuunnitelman lukio-opintojen aikana.

5 §

Opiskeluympäristöt ja toimintakulttuuri

Lukio-opinnoissa tulee hyödyntää monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät työelämän, jatko-opintojen sekä tieto- ja viestintäteknologian tuntemusta. Opiskeluympäristöjen tulee tukea opiskelijan opiskelumotivaatiota ja auttaa häntä löytämään omat vahvuutensa. Niiden tulee olla opiskelijan kokemuspiiriä monialaisesti rikastuttavia sekä pedagogisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisia.

Lukion toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa, ja sen tulee edistää kaikkien opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua opiskelu- ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Opinnoissa tulee tavoitella myönteistä asennetta oppimiseen.

6 §

Aikuisopiskelijoille annettavan lukiokoulutuksen erityiset tavoitteet

Aikuisopiskelijoiden lukiokoulutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden aiemmin hankkimat tiedot, taidot ja osaaminen. Koulutuksen järjestämisessä otetaan huomioon aikuisopiskelun erityispiirteet.

Tavoitteena on, että aikuisopiskelija saa sellaisia opiskelu-, viestintä- ja kielellisiä taitoja sekä tietoteknisiä tietoja ja taitoja, joita tarvitaan sekä jatko-opintoihin että työllistymiseen ja työelämässä menestymiseen. Opetuksen tulee antaa valmiuksia elinikäiseen oppimiseen sekä tukea opiskelijan persoonallisuuden kasvua.

Tutkintotavoitteisen koulutuksen ohella opetuksessa voidaan ottaa huomioon yhtä tai useampaa lukion oppimäärään kuuluvaa opiainetta suorittavat opiskelijat sekä muut erityisryhmät.

7 §

Valmistavan koulutuksen erityiset tavoitteet

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on parantaa opiskelijan valmiuksia oppilaitoksen opetuskielessä sekä parantaa opiskelijan opiskelutaitoja. Lisäksi tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena suomalaisessa yhteiskunnassa. Koulutuksen tavoitteena on myös mahdollisuuksien mukaan tukea ja edistää opiskelijoiden oman äidinkielen hallintaa.

3 luku

Lukio-opetuksen tuntijako

8 §

Nuorille annettavien opintojen rakenne

Lukion opinnot jaetaan kolmeen osaan: pakollisiin, syventäviin ja soveltaviin kursseihin.

Syventävät kurssit ovat pääasiassa pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä jatkokursseja, joita opiskelijalle tulee tarjota valittaviksi. Niillä on valtakunnallisesti yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Teemaopinnot eheyttävät opetusta, vahvistavat opiskelijoiden yksittäistä oppiainetta laajempien kokonaisuuksien hallintaa ja lisäävät oppiaineiden välistä yhteistyötä. Syventävinä teemaopintokursseina tarjotaan 3 §:ssä tarkoitettuja ajattelun taitoja kehittävä kurssi sekä tieto- ja viestintäteknologian tietoja ja taitoja kehittävä ilmiöpohjainen kurssi. Lisäksi tarjotaan käytännön työssä suoritettava vapaaehtoistointa-, työelämä- liikennekasvatus- tai kansainvälisen toiminnan- kurssi, joka tulee voida lukiolain 23 §:n mukaisesti osittain tai kokonaan hyväksi lukea muutoin hankitulla osaamisella.

Soveltavat kurssit ovat menetelmäkursseja, saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarjo-

amia ammatillisia opintoja, aineksia eri oppiaineista sisältäviä eheyttäviä kursseja tai muita lukion tehtävään soveltuvia opintoja. Soveltaviin kursseihin voivat kuulua eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat lukiodiplomit, joihin Opetushallitus laatii valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Soveltavina kursseina voidaan järjestää myös opiskelijoiden tarpeiden mukaisia tukikursseja. Soveltavat kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus sisällyttää opintoihinsa soveltaviksi kursseiksi myös edellä tarkoitettuja muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä opintoja ja saada muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi tai tunnustetuksi.

Lisäksi on koulutuksen järjestäjän taideopintokursseja, joihin Opetushallitus laatii valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Näiden kurssien tarjoaminen on koulutuksen järjestäjälle vapaaehtoista.

9 §

Nuorille annettavan lukiokoulutuksen tuntijako

Oppiaine	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavien valtakunnallisten kurssien määrä
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3
A-kieli	6	2
B-kieli	5	2
Muut kielet		8+8
Matematiikka		
Yhteinen opintokokonaisuus	1	
lyhyt	5	2
pitkä	9	3
Ympäristö ja luonnontieteet		
Biologia	2	3
Maantiede	1	3
Fysiikka	1	6
Kemia	1	4

Humanistis-yhteiskunnalliset tieteet		
Filosofia	2	2
Psykologia	1	4
Historia	3	3
Yhteiskuntaoppi	3	1
Uskonto/elämäkatsomustieto	2	4
Terveystieto	1	2
Taito- ja taideaineet	5	
Liikunta	2	3
Musiikki	1—2	2
Kuvataide	1—2	2
Opinto-ohjaus	2	
Teemaopinnot		3
Pakolliset kurssit	47—51	
Syventävät kurssit vähintään	10	
Kurssit yhteensä vähintään	75	

Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän päättämiä syventäviä ja soveltavia kursseja. Oppituntien lisäksi opinto-ohjauksessa opiskelijalle annetaan muuta ohjausta.

Saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaan.

Jos saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan hänen omaa äidinkieltään, opiskelijan äidinkielen ja kirjallisuuden ja muiden kielten pakollisten kurssien yhteismäärät sekä opiskelijalle pakollisten kurssien kokonaismäärä voivat olla 1 momentissa säädettyä pienemmät. Tässä tapauksessa toista kotimaista kieltä opiskellaan valinnaisena aineena.

Jos vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan suomen tai ruotsin kieltä suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaan, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä toisen kotimaisen kielen

tunnit saadaan jakaa mainittujen aineiden opetukseen siten kuin koulutuksen järjestäjä päättää.

Opiskelija voi opiskella useampaa kuin yhtä A-kieltä. Toisen kotimaisen kielen oppimäärä opiskellaan joko perusasteella alkavan B1-oppimäärän tai perusasteen vuosiluokilla 1—6 alkavan A-oppimäärän mukaisesti. Jos toista kotimaista kieltä opiskellaan A-oppimäärän mukaisesti, on pakollisten kurssien määrä kuusi. Opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 13 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjestää toisen kotimaisen kielen opetusta lukiossa alkavan B-oppimäärän mukaisesti.

Koulutuksen järjestäjän tulee tarjota muita kieliä opiskelijalle valinnaisina opintoina vähintään kahdessa kielessä.

Opiskelijan tulee jakaa pakollisten liikunnan kurssien opiskelu useammalle lukuvuodelle.

942/2014

5

10 §

Aikuisille annettavan koulutuksen tuntijako

Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset kurssit	Syventävät valtakunnalliset kurssit
Kieli- ja kommunikaatio-opinnot		
Äidinkieli ja kirjallisuus	5	1
A-kieli	6	2
B-kieli	5	2
Muut kielet		6
Matematiikka		
Yhteinen opintokokonaisuus	1	
pitkä oppimäärä	9	3
lyhyt	5	2
Luonnontieteelliset opinnot	5	5
fysiikka	1—2	
kemia	1—2	
biologia	1—2	
maantiede	1—2	
Humanistisyhteiskunnalliset ja katsomukselliset opinnot	6	7
uskonto/elämänkatsomustieto	1	
historia	2	
yhteiskuntaoppi	2	
filosofia	1	
psykologia		2
Teemaopinnot		1
Muut lukion tehtävään kuuluvat oppiaineet.		
Yhteensä vähintään	44	

Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän päättämiä syventäviä kursseja sekä muita lukion tehtävään kuuluvia aineita ja aihekokonaisuuksia.

Teemaopinnot eheyttävät opetusta ja vahvistavat opiskelijoiden yksittäisiä oppiaineita laajempien kokonaisuuksien hallintaa ja lisäävät oppiaineiden välistä yhteistyötä.

Opiskelijan tulee opiskella vähintään yhtä kieltä A-oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Joko A-kielen tai B1-kielen tulee olla toinen kotimainen kieli. Opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 13 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjes-

tää toisen kotimaisen kielen opetusta lukiossa alkavan B-oppimäärän mukaisesti.

Opiskelijalle tulee varata mahdollisuus opiskella valinnaisena aineena yhtä tai useampaa kieltä.

Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa voidaan poiketa 1 momentista sen mukaan, kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Oppiaineiden lisäksi opiskelijoille annetaan opintoihin liittyvää ohjausta. Ohjaukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Opiskelijan, joka on aloittanut lukio-opintonsa alle 18-vuotiaana, tulee opiskella 1 momentissa tarkoitettujen kurssien lisäksi vähin-

tään yksi kurssi liikuntaa ja yksi kurssi terveystietoa sekä kaksi kurssia kuvataidetta tai musiikkia tai yksi kurssi kumpaakin viimeksi mainittua ainetta.

Mitä 9 §:n 3—5 momentissa säädetään, koskee myös aikuisille annettavan opetuksen tuntijakoa.

11 §

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tuntijako

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tuntijako on seuraava:

Oppiaine ja aineryhmä	Pakolliset kurssit
Äidinkieli ja kirjallisuus	10
Muut kielet	3
Matemaattiset ja luonnontieteelliset opinnot	2
Matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantiede	
Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus	2
Historia ja yhteiskuntaoppi	
Opinto-ohjaus	2
Valinnaiset opinnot	6

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine opetetaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Muut kielet -aineryhmä jaetaan vieraiden kielten, toisen kotimaisen kielen sekä mahdollisesti opiskelijan oman äidinkielen välillä.

Matemaattiset ja luonnontieteelliset opinnot -aineryhmä sisältää matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa, biologiaa ja maantietoa. Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus -aineryhmä sisältää historiaa ja yhteiskuntaoppia.

Valinnaisiin opintoihin voi sisältyä 9 ja 10 §:ssä säädettyjä kursseja tai muita koulutuksen järjestäjän tarjoamia opiskelijan lukio-opintovalmiuksia edistäviä opintoja. Ne voivat olla myös perusopetuksen päättötodistuksen korottamiseen tarkoitettuja opintoja.

12 §

4 luku

Erityisen koulutustehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän antamaa koulutusta koskeva erityissäännös

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

13 §

Voimaantulo

Lukiolain 3 ja 4 §:n mukaisen erityisen koulutustehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän antamassa opetuksessa voidaan poiketa asetuksen 8 tai 9 §:stä sen mukaan kuin koulutuksen järjestämistä koskevassa luvassa määrätään.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2014.

Tällä asetuksella kumotaan lukion tuntijakosta 14 päivänä marraskuuta 2002 annettu valtioneuvoston asetus (955/2002).

942/2014

7

14 §

Siirtymäsäännökset

Edellä 13 §:n 2 momentissa mainitun säädöksen mukaan laadittua opetussuunnitelmaa voidaan noudattaa, kunnes Opetushallitus päättää tämän asetuksen mukaisten opetussuunnitelmien perusteista ja niiden mukaan laadittujen opetussuunnitelmien käyttöön-

otosta. Opetushallituksen tulee hyväksyä opetussuunnitelman perusteet niin, että tämän asetuksen mukaiset opetussuunnitelmat otetaan käyttöön viimeistään 1 päivänä elokuuta 2016.

Erityisen koulutustehtävän saaneelle koulutuksen järjestäjälle 13 §:n 2 momentissa mainittujen säädösten nojalla annetut määräykset raukeavat viimeistään 1 päivänä elokuuta 2016.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2014

Opetus- ja viestintäministeri *Krista Kiuru*

Hallitusneuvos Janne Öberg

**LUKIOKOULUTUSTA TÄYDENTÄVÄN SAAMEN KIELEN OPETUKSEN
TAVOITTEET, KESKEISET SISÄLLÖT JA OPISKELIJAN OPPIMISEN
ARVIOINTI**

Tarkemmin Turun kaupungin päivälukioiden opetussuunnitelmassa www.turku.fi.

**LUKIOKOULUTUSTA TÄYDENTÄVÄN ROMANIKIELEN OPETUKSEN
TAVOITTEET, KESKEISET SISÄLLÖT JA OPISKELIJAN OPPIMISEN
ARVIOINTI**

Tarkemmin Turun kaupungin päivälukioiden opetussuunnitelmassa www.turku.fi.

**LUKIOKOULUTUSTA TÄYDENTÄVÄN OPISKELIJAN OMAN ÄIDINKIELEN
OPETUKSEN TAVOITTEET, KESKEISET SISÄLLÖT JA OPISKELIJAN
OPPIMISEN ARVIOINTI**

Tarkemmin Turun kaupungin päivälukioiden opetussuunnitelmassa www.turku.fi.

Laki lukiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan lukiolain (629/1998) 31 §,

muutetaan 21 §, 26 §:n 3 momentti ja 27 §, sellaisena kuin niistä on 21 § osaksi laissa 478/2003, sekä

lisätään 25 §:ään uusi 3 momentti, 26 a §:ään sellaisena kuin se on laissa 478/2003 ja 26 § 3 momentti laissa 478/2003, uusi 5 momentti ja lakiin uusi 26 d—26 g § seuraavasti:

21 § Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallituksen tulee opetussuunnitelman perusteissa antaa määräykset suunnitelmien laatimisesta.

Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut oppilaitoksessa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Edellä 4 momentissa tarkoitetuissa järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa oppilaitosyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä sekä tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista esineistä tai aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa oppilaitoksen omaisuuden käsittelystä sekä oleskelusta ja liikkumisesta oppilaitoksen tiloissa ja sen alueella.

Mitä 3 momentissa säädetään, ei koske aikuisten koulutukseen tarkoitettuja opetussuunnitelman perusteita eikä opetussuunnitelmia. Aikuisten koulutusta varten ei tarvitse myöskään hyväksyä järjestyssääntöjä eikä muita määräyksiä.

25 § Opiskelijan velvollisuudet

Opiskelijan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

26 § Kurinpito

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

26 a § Menettely kurinpitoasiassa ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano

Oppilaitoksesta tai asuntolasta erottamisesta ja opiskelusta pidättämisestä päättää koulutuksen järjestäjän asianomainen monijäseninen toimielin. Kirjallisen varoituksen antamisesta voi koulutuksen järjestäjän niin päättäessä päättää myös oppilaitoksen rehtori.

26 d § Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

26 e § Oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat

Edellä 21 §:n 2 momentissa tarkoitetun esineen tai aineen haltuun ottamiseksi opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Edellä 3 momentissa säädetystä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

26 f § Haltuun ottamisen ja tarkastamisen yleiset periaatteet

Edellä 26 d ja 26 e §:ssä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.

Toimenpiteiden käyttö tulee oppilaitoksissa suunnitella ja ohjeistaa.

Edellä 26 d §:n mukaisten voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle. Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

26 g § Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Edellä 26 d §:ssä tarkoitetut opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa

säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.

27 § Osallisuus ja opiskelijakunta

Koulutuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua oppilaitoksen toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä opiskelijoiden asemaan liittyvistä asioista. Opiskelijoille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä 21 §:n 4 momentissa tarkoitetun järjestyssäännön valmisteluun.

Jokaisella oppilaitoksella, jossa järjestetään tässä laissa tarkoitettua koulutusta, tulee olla sen opiskelijoista muodostuva opiskelijakunta. Koulutuksen järjestäjän tulee turvata opiskelijakunnalle riittävät toimintaedellytykset. Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjän välistä yhteistyötä. Opiskelijakunnat myös osaltaan valmistavat opiskelijoita aktiiviseen ja kriittiseen kansalaisuuteen. Koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ennen 1 momentissa mainittujen suunnitelmien ja määräysten vahvistamista sekä, ellei se ole asian luonteen vuoksi tarpeetonta, ennen opiskelijoiden asemaan vaikuttavien muiden päätösten tekemistä. Koulutuksen järjestäjän tulee määrääjoin selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Tässä pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Edellä 21:n 3 momentin mukainen koulutuksen järjestäjän suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee ottaa käyttöön 1 päivänä elokuuta 2016. Opetushallituksen tulee antaa määräykset suunnitelman laatimisesta siten, että koulutuksen järjestäjä voi ottaa suunnitelman käyttöön viimeistään mainittuna päivänä

NUORILLE TARKOITETUN LUKIOKOULUTUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN MUUTOS, LUKU 4.3 OPISKELIJAHUOLTO

4.3 Opiskeluhoolto

Lukion opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhooltoja toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoollona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 §)

Lukion opiskeluhoollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Palveluiden järjestämisestä vastaa oppilaitoksen sijaintikunta. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 ja 9 §)

Opiskeluhoolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhooltoja toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoollon palveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 §)

4.3.1 Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet

Näissä opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskelijahuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoollon suunnitelman laatimisesta.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §)

Yhteisöllisen opiskelijahuollon lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Toteuttamisessa otetaan huomioon sekä aikuistuvan nuoren

itsenäisyyden tukeminen että huoltajien osallistuminen. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä otetaan huomioon yhteistyö myös kunnan muiden nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön [Lukiolaki 21 § (1268/2013)]. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohdaksi on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämässä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja se otetaan huomioon kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhoitojen palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhoito, opiskeluhoitojen psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhoito. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §) Yksilökohtaisen opiskeluhoitojen tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohdaksi on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoitossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §)

Opiskeluhoitoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhoitojen monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhoitoryhmien toiminta on osa opiskeluhoitojen kokonaisuutta. Opiskeluhoitoryhmiä ovat 1) opiskeluhoitojen ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 14 §)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhoitojen ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi opiskeluterveydenhoitoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Opiskeluhoitojen ohjausryhmä vastaa koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoitojen yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai

useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhoollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän monialaisuus ja tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

4.3.2 Opiskeluhoollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhoollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhoollon osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskelijahuollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhoollon suunnitelma. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 ja 13 §, Lastensuojelulaki 12 § (1292/2013), Lukiolaki 10 § (478/2003)]

Lasten ja nuorten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. [Lastensuojelulaki 12 § (1292/2013)]

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhoollon osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhoollon suunnitelmia.

Paikallisen opetussuunnitelman laadinta

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset ja ohjeet oppilaitoskohtaisen opiskeluhoollon suunnitelman laatimiseksi.

Opetussuunnitelma tulee opiskeluhoollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa [Lukiolaki 10 § (478/2003)].

Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laatiminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoito toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opiskeluhoitosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Se on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 13 §)

Oppilaitoksen opiskelijakuntaa kuullaan ennen suunnitelman vahvistamista [(Lukiolaki 27 § (1268/2013)]. Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhoito kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoitosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhoito kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhoito kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhoitopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhoitossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhoitohuitosuunnitelmaan sisällytetään arvio koulun käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluhoito palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä
- opiskeluhoito palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhoito kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhoitojärjestämisen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan:

- toimenpiteet opiskeluyhteisön ja ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi,
- yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi,
- yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi,
- oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja käytännöt,
- yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhoitojärjestämiseen tarvittavien tahojen kanssa,
- terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö,
- opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen,
- esteetön opiskeluympäristö, tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa,
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen sekä
- yhteistyö ja käytännöt oppilaitoksen terveellisyys- ja turvallisuus- ja yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa,
- suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. [(Lukiolaki 21 § (1267/2013), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 13 §)]

Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet koulussa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen,
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla,
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta,
- yhteistyö huoltajien kanssa,
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille sekä
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhoitosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma [(Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §)].

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa,
- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet,
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille,
- toimintavalmiuksien harjoittelu sekä
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen

Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi:

- opiskeluhoollon palveluiden järjestäminen ja keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittavat yhteistyö
- asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen ja yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet,
- yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa,
- opiskeluhooltokertomuksen laatiminen ja säilytys,
- sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa
- liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa,
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi sekä
- tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi jne.)

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

- Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelmassa kuvataan
- opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhoillon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa,
- opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä,
- opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoillon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhoillossa,
- käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä,
- käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhoillon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta,
- menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

5. Opiskeluhoilto-suunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhoillon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 §)

Opiskeluhoilto-suunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhoillon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta). Suunnitelmassa esitetään seurattavat asiat, tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho. Tämän lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhoillon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.

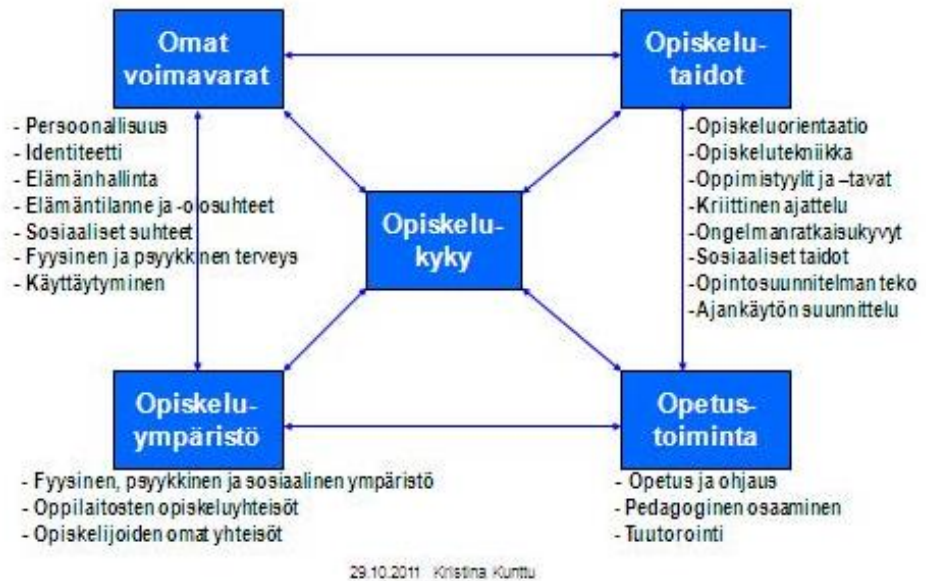
4.3.3. Opiskeluhoilto / Turun kuntakohtainen opetussuunnitelma

Tämä Turun kuntakohtainen opiskeluhoillon opetussuunnitelma on samalla Turun kaupungin päivälukioiden yhteinen opiskeluhoilto-suunnitelma. Jokainen lukio kirjaa oppilaitoskohtaiset täsmennyksensä Wilman vuosisuunnitelman opiskeluhoilto-osaan.

Opiskeluhoillon toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat

Opiskeluhoillon päämääränä on hyvinvoiva ja tasapainoinen nuori, joka etenee opinnoissaan kykyjensä ja tavoitteidensa mukaisesti hyvinvoivassa opiskeluyhteisössä. Opiskelukyky koostuu useista tekijöistä, jotka tulee huomioida opiskeluhoilto-työssä.

DYNAAMINEN OPISKELUKYKYMALLI

Tavoitteet:

- edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntyä
- edistää oppilaitosyhteisön ja opiskelu-ympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä huoltajien ja oppilaitoksen henkilökunnan välistä yhteistyötä
- turvata varhainen tuki sitä tarvitseville
- vahvistaa opiskelu- ja oppilaitosyhteisöjen suunnitelmallisuutta ja toteuttamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä
- siirtää painopistettä nykyistä enemmän yksilökeskeisestä työstä yhteisölliseen työhön
- siirtää painopistettä korjaavasta työstä ehkäisevään työhön
- tukea opettajan työtä

Opiskelu- ja oppilaitosyhteisöjen palveluita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskelu- ja oppilaitosyhteisöjen toimintaa toteutetaan sivistystoimialan ja hyvinvointitoimialan monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista on lukion henkilöstöllä ja se on kaikkien yhteisössä työskentelevien tehtävä. Opiskelu- ja oppilaitosyhteisöjen toimintaa muodostetaan toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus, joka järjestetään yhteisöllisenä opiskelu- ja oppilaitosyhteisöjen yhteistyönä ja yksilökohtaisena opiskelu- ja oppilaitosyhteisöjen yhteistyönä.

Yhteys Turun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on yksi Turun kaupungin strategisista asiakirjoista. Suunnitelman sisällöstä on määrätty lastensuojelulain 12 §:ssä ja oppilas- ja opiskelijahuoltolain 12 §:ssä. Kaupunginvaltuusto hyväksyy suunnitelman

ja se on huomioitava kaupungin talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelma tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Päävastuu ohjelman valmistelusta on ollut asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen ohjausryhmän alaisella lasten ja nuorten alatyöryhmällä. Työryhmässä ovat edustettuina Turun kaupungin konsernihallinto, hyvinvointi-, vapaa-aika-, sivistystoimiala sekä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä, poliisi, puolustusvoimat, lastensuojelujärjestöt sekä ELY-keskus.

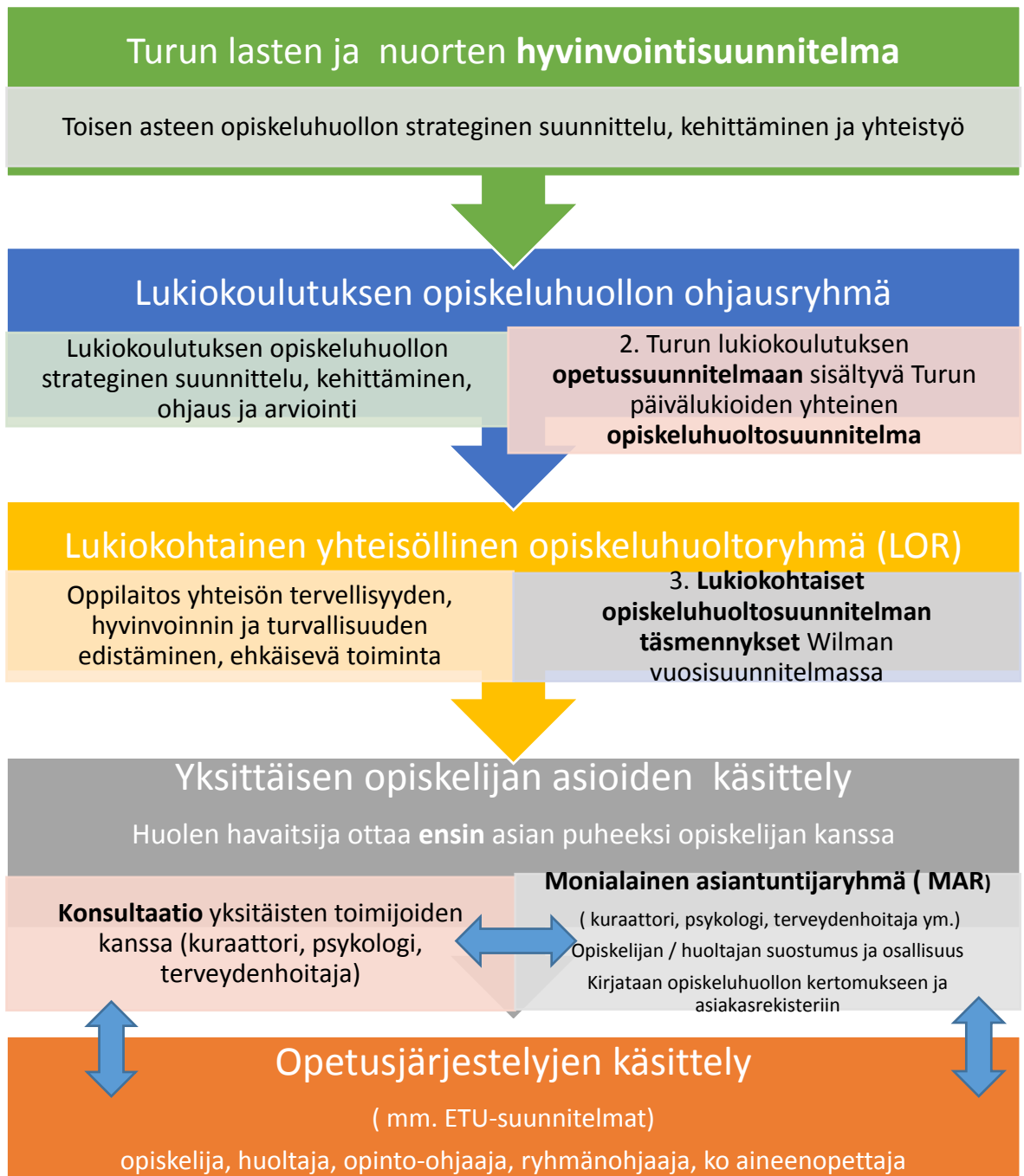
Turun päivälukioiden yhteinen opiskeluhoitosuunnitelma

Tässä suunnitelmassa kuvataan opiskeluhoollon käytännöt Turun kaupungin päivälukioissa. Jokainen lukio tekee omat täsmennyksensä opiskeluhoollon vuosisuunnitelmaan Wilmaan. Täsmennykset laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu.

Turun kaupungin päivälukioiden yhteinen opiskeluhoitosuunnitelma on nähtävillä Turun kaupungin lukiokoulutuksen internetsivuilla ja oppilaitoskohtaiset täsmennykset näkyvät opiskeluhoollon vuosisuunnitelmassa Wilmassa opiskelijoille, huoltajille ja henkilöstölle.

Alla oleva kuvio havainnollistaa Turun lukiokoulutuksen opiskeluhoollon rakennetta ja toimintatapoja.

OPISKELUHUOLLON KOKONAISUUS

1. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhooltopalvelut

1.1 Kokonaistarve

Lukion johtoryhmä arvioi vuosittain keväällä seuraavaa lukuvuotta varten opiskeluhoollon kokonaistarpeen yhteistyössä hyvinvointitoimialan kanssa.

1.2 Käytettävissä olevat opiskeluhooltopalvelut

Turun kaupunki vastaa psykologipalveluista. Turun kaupungin hyvinvointitoimiala vastaa lukiokoulutuksen psykologipalveluista. Kuraattoripalveluista huolehtii

keskitetysti sivistystoimialan kuraattoripalveluyksikkö. Lukiokoulutuksen palvelualue vastaa erityisopetuksesta.

Sivistystoimialan lukiokoulutuksen tulosalue vastaa lukioiden kuraattori- ja erityisopetuspalveluista. Hyvinvointitoimialan ehkäisevän terveydenhuollon yksikkö vastaa opiskeluterveydenhoitaja- ja lääkäripalveluista.

1.3 Palveluiden järjestäminen

Hyvinvointitoimialan ehkäisevän terveydenhuollon yksikössä päätetään opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajien ja lääkäreiden sijoittelusta.

1.4 Työn- ja vastuunjako

Sivistystoimiala vastaa lukioiden kuraattoripalveluista, hyvinvointitoimiala opiskeluterveydenhuoltopalveluista.

1.5 Toteuttamisessa tarvittava yhteistyö

Opiskeluhoitopalveluiden kehittämisen- ja arviointityötä tehdään yhteistyössä hyvinvointitoimialan kanssa.

1.6 Palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhoollon kehittämiseen ja seurantaan

Kuraattorit ja psykologit tekevät yhteistyössä rehtoreiden kanssa lukuvuosittain työjärjestyksen, jonka mukaan työskentelevät nimetyillä lukioilla. Opiskeluhoolltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoolltona.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoollto

2.1 Yhteisöllisen opiskeluhoollton toimintatavat ja käytännöt

- lukiokohtainen opiskeluhoolltoryhmä (LOR) vastaa yhteisöllisen opiskeluhoollton toiminnan suunnittelusta, toteuttamisesta, arvioinnista ja kehittämisestä.
- tehtävänä on myös tietopohjan kokoaminen ja suunnitelman laatiminen sen pohjalta.
- lukiokohtaista opiskeluhoolltoryhmää johtaa rehtori
- Opiskeluhoolltoryhmään kuuluu rehtori, opinto-ohjaaja, nimetty opettajajäsen, terveydenhoitaja, opiskelijajäsen, kuraattori ja / tai psykologi ja mahdollisuuksien mukaan lääkäri ja hoolltajien edustaja sekä tarvittaessa erityisopettaja.
- Opiskeluhoolltoryhmä kokoontuu vähintään kerran lukukaudessa.
- Opiskelijoiden ja hoolltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen tulee ottaa huomioon kaikessa yhteisöllisen opiskeluhoollton suunnittelussa, toteuttamisessa, arvioinnissa ja kehittämisessä.
- ryhmään kutsutaan tarvittaessa muita oppilaitoksen henkilöstön edustajia ja lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä viranomaisia ja toimijoita
- yhteistyökumppaneita ovat mm. vapaa-aikatoimialan nuoriso-ohjaajat, etsivän nuorisotyön toimijat, poliisi ja erilaiset järjestöt
- LOR suunnittelee, miten opiskelijoiden ja yhteisön hyvinvointiin liittyvien kyselyiden kuten lukion hyvinvointikyselytulokset, asiakas- ja työtyytyväisyyskyselyt, kunta-10 – kyselyt sekä kouluterveyskyselyn (THL) tuloksia käsitellään lukiossa ja päättää tulosten pohjalta tehtävät toimenpiteet.

Kouluterveyskyselyn tulosten käsittelyyn on saatavissa asiantuntija-apua terveyden edistämisen yksikön kouluterveyslähettiläältä.

- Huoltajien kasvatustyön tukeminen sekä kodin ja koulun yhteistyön vahvistaminen kuuluvat yhteisölliseen opiskeluhooltotoimintaan.

Lukiokohtaiset täsmennykset: Lukiokohtainen yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä (LOR)

- kokoonpano
- kokousajat, vähintään kerran lukukaudessa
- kuvaus opiskelijoiden ja huoltajien osallisuudesta ja kuulluksi tulemisesta
- yhteistyökumppanit
- kehittämiskohteen / -kohteiden valinta Kouluterveyskyselyn ja hyvinvointikyselyn tulosten perusteella. Kehittämiskohde ilmoitetaan Wilman vuosisuunnitelmassa.
- toiminnan arviointi ja kehittäminen

2.2 Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

- tarkastus tehdään kolmen vuoden välein (Terveystieteidenhuoltolaki 16 §)
- ympäristöterveydenhuollon edustaja organisoii tarkastuksen, jossa ovat mukana ympäristöterveydenhuollon edustaja, rehtori, opiskeluterveydenhoitaja- ja/tai lääkäri, työterveyshuollon edustaja, työsuojelun edustaja ja kiinteistöhoitaja.
- Kouluterveyskyselyjen (THL) tuloksia kouluympäristön osalta tulee hyödyntää tarkastuksessa. Tarkastuksen tulokset kirjataan tätä varten suunnitellulle lomakkeelle ja rehtori yhteistyössä tarkastusryhmän kanssa seuraa sovittujen korjaus- ja muutostoimenpiteiden toteutumista.

2.3. Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

- Turun hyvinvointitoimialan Terveystieteiden edistämisen yksikkö voi tarjota erityisasiantuntemusta päihteistä, seksuaaliterveydestä, ravitsemuksesta ja liikunnasta.
- Lukiot käyttävät Kouluterveyskyselyn (THL) ja lukioiden hyvinvointikyselyn tarjoamaa tietoa oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistämässä, vanhempainilloissa keskustelun pohjana, opiskeluhooltotyössä sekä terveystiedon opetuksessa.

2.4. Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta (LL 25§). Luvattomia poissaoloja ei sallita. Ennalta tiedossa oleviin poissaoloihin tulee hakea lupa hyvissä ajoin oppilaitoksen ohjeiden mukaisesti. Opiskelijan on selvitettävä poissaolonsa syy välittömästi kouluun palattuaan koulun määrittelemällä tavalla. Poissaoloja ennaltaehkäistään luomalla opiskelijoille turvallinen ja viihtyisä opiskeluympäristö.

Opettajat merkitsevät poissaolot Wilmaan pääsääntöisesti saman päivän aikana. Opiskelijan / huoltajalla on velvollisuus ilmoittaa koululle opiskelijan poissaolosta mahdollisimman pian. Ryhmänohjaaja seuraa säännöllisesti opiskelijoiden poissaoloja. Luvattomiin ja huolta herättäviin poissaoloihin puututaan heti ja

ryhdytään tehokkaisiin toimenpiteisiin. Turun päivälukioissa noudatetaan [opiskeluhuollon käsikirjassa](#) sivulla 17 kuvattua ohjeistusta poissaoloihin puuttumisessa.

2.5. Esteetön opiskeluympäristö, tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Kuvaus esteettömästä opiskeluympäristöstä löytyy [Lukio kaikille - oppaan](#) sivulta 5. Koulutapaturma on lukiolaisille koulussa tai koulumatkalla sattunut äkillinen, ulkoisen ruumiinvamman aiheuttava odottamaton tapahtuma. Koulutapaturmina korvataan myös sellaiset vammat, jotka ovat syntyneet opintokäynnillä, opintoretellä, leireillä tai välittömällä matkalla niihin, mikäli ne sisältävät lukion vuosisuunnitelmaan.

Ulkomaille suuntautuvilla opintorekillä opiskelijalla tulee olla oma voimassa oleva matkavakuutus, joka korvaa sairastumisesta aiheutuvat kulut ja matkatavarat. Tarkat toimintaohjeet tapaturman sattuessa löytyvät lukion turvallisuuskansiosta ja [kaupungin nettisivuilta](#). Tapaturmasta ilmoitetaan viipymättä opiskelijan huoltajalle.

2.6. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Lähtökohtana on, että lukion tulee olla päihteetön opiskelu- ja työympäristö.

Tupakointi on kielletty lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla (Tupakkalaki 12 §).

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. (Lukiolaki 21 § ([30.12.2013/1268](#))). Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. 26 d § ([30.12.2013/1268](#)). Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine.

[Turun päivälukioiden opiskeluhuollon käsikirjassa](#) sivulla 24 on kuvattu toimenpiteet päihtyneen ja / tai sekavasti käyttäytyvän alle 18-vuotiaan nuoren auttamiseksi. Lisäksi Turun kaupungin päihteitä käyttävän nuori - hoitoreittiin on koottu ohjeet alaikäisen päihteiden käyttöön puuttumisen tueksi. http://hoitoreitit.turku.fi/OPPILAS_PAHTYNEENA_KOULUSSA_ORG.htm#

2.7. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

[Turun päivälukioiden opiskeluhuollon käsikirjassa](#) (s.20–22) on kuvattuna kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä kiusaamisen selvittelyn toimintaohje.

Lukiokohtaisesti seurataan kouluterveyskyselyn ja hyvinvointikyselyn tuloksia liittyen kiusaamiseen ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin

Lukiokohtaiset täsmennykset:

- Wilmassa ilmoitetaan kiusaamistapausten selvittelystä vastaavan henkilön nimi

2.8. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Sivistystoimialalla on ajantasainen turvallisuussuunnitelma. ([Turun kaupungin turvallisuussuunnitelma 2014–2016](#))

Lukiokohtaisen opetussuunnitelman yhteydessä määritellään kriisisuunnitelma eli toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelmaa laadittaessa tehdään yhteistyötä tarvittavien viranomaisten kanssa ja otetaan huomioon muut uhka- ja vaaratilanteita sekä kriisitilanteita koskevat suunnitelmat ja ohjeistukset.

Suunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitosten ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Lukiokohtaiset täsmennykset

- kriisiryhmän kokoonpano: turvallisuusvastaava, rehtori, määritelty opiskeluhuolto- sekä muu henkilöstö.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

3.1 Monialaisen asiantuntijaryhmän (MAR) kokoaminen ja toimintatavat

- Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja tarvittaessa hänen huoltajiensa kanssa
- ryhmään voi kuulua kulloisenkin tarpeen mukaan terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, lääkäri, opinto-ohjaaja, ryhmäohjaaja, erityisopettaja tai muu siinä tilanteessa keskeinen opettaja.
- se henkilö, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu tai se henkilö, jolle huoli herää, kutsuu ryhmän koolle, toimii puheenjohtajana ja hankkii opiskelijan ja/tai huoltajan suostumuksen. Useimmiten ryhmän kokoa kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja tai lääkäri. Myös muut edellä mainituista voivat koota ryhmän.
- Ryhmän kokoonpanosta sovitaan opiskelijan kanssa. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä.

- ryhmän puheenjohtaja kirjaa ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä tällaisia kirjauksia salassapitovelvollisuuksien estämättä. Ryhmän puheenjohtaja vastaa tietojen luovuttamista ulkopuolisille ja kirjaa kenelle tiedot on luovutettu ja miksi.
- ryhmän puheenjohtaja vastaa, että opiskeluhoitokertomus säilytetään lain vaatimalla tavalla opiskeluhoitorekisterissä.

3.2 Yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa

Opiskelijan tuen tarve huomioidaan tarvittaessa myös lukioaikaisten opintojen sekä jatko-opintojen suunnittelussa. Asiantuntijaryhmä voi tarvittaessa opiskelijan ja/tai huoltajan luvalla konsultoida tai pyytää asian käsittelyyn mukaan opinto-ohjaajan.

3.3 Opiskelijan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen oppilaitoksessa

Opiskelijan tarvitseman lääkityksen sekä hoidon tukemisesta lukiossa sovitaan monialaisesti ja tapauskohtaisesti yhdessä huoltajien, opiskelijan, kouluterveydenhuollon, lukion henkilöstön ja hoitavan tahon kanssa suullisesti ja kirjallisesti.

Kouluterveydenhuollolla on kokonaisvastuu opiskelijan terveydenhuollosta, jolloin kouluterveydenhuollon tulee olla aina tietoinen opiskelijan yhteyksistä erikoissairaanhoidon, saamastaan hoidosta sekä tehdyistä tutkimuksista.

Erityisruokavaliot:

Terveydenhoitaja:

- ylläpitää listaa terveydellisistä syistä erityisruokavaliota tarvitsevista opiskelijoista
- arvioi ja varmistaa erityisruokavalioiden jatkamisen tarpeellisuuden kunkin lukuvuoden alussa huoltajalta/opiskelijalta ja arvioi lääkärintodistuksen tarpeellisuuden
- kansallisen allergiaohjelman mukaisesti lievään allergiaan riittää itsehoito ja seuranta, mutta erityisruokavaliota koulussa ei tarvita.
- toimittaa tiedon erityisruokavaliosta ruokapalvelun tarjoajalle, ruokahuollosta vastaavalle henkilökunnalle mahdollisimman pian lukuvuoden alettua

Opiskelija

- tiedottaa ruokapalvelun henkilökuntaa eettisistä syistä johtuvista erityisruokavaliostaan

3.4. Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelujen järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Kaikissa terveyteen ja sairaanhoitoon liittyvissä asioissa lukiolaiset voivat kääntyä terveydenhoitajan puoleen. Sairaustapaukset, jotka vaativat lääkärin hoitoa hoidetaan kotiosoitteen mukaisella terveysasemalla. Koulutapaturmat hoidetaan Tyks:n yhteispäivystyksessä. Psykkiseen hyvinvointiin ja muuhun opiskelukykyyn vaikuttavat asiat hoidetaan opiskeluterveydenhuollossa.

3.5 Yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Asiantuntijaryhmä voi tarvittaessa opiskelijan ja/tai huoltajan kirjallisella luvalla konsultoida tai pyytää asian käsittelyyn mukaan sosiaalipalvelujen, nuorisopalveluiden, erikoissairaanhoidon, poliisin tai muiden opiskelijan kanssa toimivien tahojen edustajia.

Lastensuojeluilmoituksen käsittelyssä lastensuojelun työntekijä kutsuu ilmoituksen tekijän mukaan ensimmäiseen istuntoon.

Jokaiselle lukiolle on nimetty koulupoliisi, jonka kanssa lukio voi tehdä yhteistyötä. Lisäksi Turun poliisiasemalla on Lasten ja nuorten tutkintaryhmä, joka selvittää alle 18-vuotiaisiin kohdistuneet rikokset, olipa nuori uhri tai tekijä.

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa / vanhempiensa kanssa. Koulutuksen järjestäjä ja lukiot tiedottavat Wilmassa yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja menettelytavoista. Yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän (LOR) tulee kuulla opiskelijakunnan ja huoltajien edustajia oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Ryhmään voidaan kutsua jäseneksi yksi tai useampi huoltajien edustaja. Useampia huoltajajäseniä kutsumalla varmistetaan se, että aina joku huoltajista pääsee osallistumaan kokoukseen.

Vanhempainillat ovat tärkeitä kotiväen kohtaamisen ja kuulemisen tilaisuuksia.

Vanhempainilloissa yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä voi tiedottaa toiminnastaan sekä kutsua vanhempia mukaan toimintaansa.

Ryhmänohjaaja on aina tarvittaessa yhteydessä opiskelijoiden huoltajiin. Erityisesti poissaoloihin reagoiminen on ensiarvoisen tärkeää ennaltaehkäisevää opiskeluhooltotyötä. Yhteys huoltajaan tulee ottaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Täysi-ikäinen opiskelija voi antaa oppilaitoksen edustajille luvan keskustella asioistaan vanhempiensa kanssa. Mikäli lupaa ei ole, voidaan täysi-ikäisen opiskelijan vanhemmille / nimetylle henkilölle antaa tietoa vain rajatusti.

Lukiokohtaiset täsmennykset

- yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän huoltajaedustajien määrä
- huoltajaedustajien valinta (huoltajaillassa, Wilman välityksellä tms.)
- Vanhempainiltojen ajankohdat

5. Opiskeluhoitosuunnitelman toteutuminen ja seuraaminen

Sivistystoimiala ja hyvinvointitoimiala vastaavat yhteistyössä opiskeluhoollon omavalvonnan toteutumisesta. Lukiokoulutuksen opiskeluhoollon ohjausryhmä arvioi Turun päivälukioiden yhteisen opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista ja tekee esityksen tarvittavista toimenpiteistä lukiokoulutuksen johtoryhmälle. Lukioiden vuosisuunnitelmassa on kuvaus opiskeluhoollon toteutumisen arvioinnista yksittäisen lukion osalta. Rehtori vastaa lukiokohtaisen opiskeluhoollon vuosisuunnitelman toteutumisen arvioinnista. Opiskeluhoolto on huomioitu lukiokoulutuksen laatukorteissa.

Toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi:

- seurattavat asiat: mm. keskeyttäneet, kouluviihtyvyys, kiusaaminen, osallisuus, opiskeluhooltohenkilöstön asiakasmäärät, tavoitettavuus ja palvelujen laatu
- tietojen kokoamiseen käytettävät menetelmät: kouluterveyskysely, hyvinvointikysely, opiskelijatilastot, opiskeluhooltohenkilöstön käyntitilastot
- seurannan aikataulu: kouluterveyskysely parittomina vuosina, hyvinvointikysely parillisina vuosina, tilastot vuosittain.
- seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhoollon kehittämisessä: kyselyjen tulosten käsittely ja niiden pohjalta kehittämiskohteiden päättäminen, lukiokohtaisten tietojen kerääminen yhteen ja koko tulosaluetta koskevien kehittämiskohteiden valitseminen ko lukuvuodeksi
- keskeisistä tuloksista tiedotetaan opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille lukiokoulutuksen nettisivuilla ja / tai Wilman kautta.

Lukiokohtaiset täsmennykset:

Wilman opiskeluhoollon vuosisuunnitelmassa kuvataan

- seurattavat asiat ja aikataulu
- vuosittain valittavan kehittämiskohteen arviointi
- seurannassa käytettävät menetelmät
- seurantatietojen hyödyntäminen / toimenpiteet

Wilman vuosikertomuksessa raportoidaan edellisen vuoden toimenpiteet.

Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukion opiskeluhoollon suunnitelma

Sisällysluettelo

1. Opiskeluhoolto
2. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhooltopalvelut
3. Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat
4. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen
5. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa
6. Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

7. Liitteet

- Liite A Ohjaussuunnitelma
- Liite B Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- Liite C Tasa-arvosuunnitelma
- Liite D Päihde- ja huumestrategia (linkki käsikirjaan)
- Liite E Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

1. Opiskeluhoolto

Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa on aloituspaikkoja vuosittain 230 ja opiskelijoiden kokonaismäärä noin 700. Oppilaitoksessa toimii:

1. rehtori
2. kolme opinto-ohjaajaa, joista yksi toimii myös apulaisrehtorina
3. koulusihteeri
4. terveydenhoitaja

Lisäksi oppilaitoksessa on tavattavissa tiettyinä aikoina:

5. koululääkäri
6. lukioden yhteinen kuraattori
7. lukioden yhteinen erityisopettaja
8. lukioden yhteinen psykologi

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013, jäljempänä opiskelijahuoltolaki) tuli voimaan 1.8.2014. Lakiin on koottu aiemmin hajallaan olleita oppilas- ja opiskelijahuolto- ja opiskeluhoitotyön kirjaamista ja muuta henkilötietojen käsittelyä, salassapitoa sekä rekisterinpitoa koskevat säännökset. Lisäksi laki sisältää kokonaan uusia säännöksiä, jotka koskevat opiskeluhoollon järjestämistä ja menettelyjä. Lakiin on tehty muutoksia 1.1.2015 sekä 1.4.2015 ja 1.8.2015.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta käsitettä opiskeluhoolto.

Lukion opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia. Tavoitteena on lisätä opiskelijoiden osallisuutta itseään ja opiskeluyhteisöä koskevissa asioissa, huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä edistää huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Lain tarkoituksena on turvata varhainen tuki sitä tarvitseville sekä opiskeluhoitopalveluiden yhdenvertainen saatavuus ja niiden laatu.

Opiskeluhoollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut.

Opiskeluhoollon toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki). Keskeisinä tavoitteina on siirtää opiskeluhoollon painopistettä yksilökeskeisestä työstä yhteisölliseen ja hyvinvointia edistävään työhön sekä parantaa opiskeluhoollon suunnitelmallista toteuttamista. Yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon kuuluu lisäksi monialaisen asiantuntijaryhmän tuki.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoollon suunnitelma, joka tehdään yhteistyössä henkilöstön, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Suunnitelmaa kehitetään tarpeen mukaan.

Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukion opiskeluhoollon suunnitelman lähtökohtina ovat opiskelijan luottamus opiskeluhoollon toimintaan ja koulutuksen järjestäjän järjestämien palveluiden tavoitettavuus. Suunnitelman tavoitteena on edistää

opiskelijoiden oppimista, terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä.

TSYKIn lukion opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen ja yksilöllisen opiskeluhoollon järjestäminen:

- toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä
- toimenpiteet opiskeluyhteisön ja ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi
- oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja käytännöt
- opiskeluhoollon kokonaisuudesta tiedottaminen
- yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhoollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa
- terveystiedon ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö
- opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä
- tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja niiden käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.

2. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoollopalvelut

Turun kaupungin lukioiden johtoryhmä arvioi vuosittain keväällä seuraavaa lukuvuotta varten opiskeluhoollon kokonaistarpeen yhteistyössä hyvinvointialan kanssa.

Turun kaupunki vastaa psykologipalveluista. Sivistystoimialan lukiokoulutuksen tulosalue vastaa lukioiden kuraattori- ja erityisopetuspalveluista. Hyvinvointialan ehkäisevän terveydenhuollon yksikkö vastaa opiskeluterveydenhoitaja- ja lääkäripalveluista.

Lukiokoulutuksen tulosaluejohtaja päättää lukioiden kuraattori- ja psykologipalveluiden sijoittelusta lukuvuosittain neuvoteltuaan siitä ensin lukioiden rehtoreiden, psykologien ja kuraattorin kanssa.

Hyvinvointialan ehkäisevän terveydenhuollon yksikössä päätetään opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajien ja lääkärien sijoittelusta.

Sivistystoimiala vastaa lukioiden kuraattoripalveluista ja hyvinvointiala opiskeluterveydenhuolltopalveluista.

Opiskeluhoitopalveluiden kehittämis- ja arviointityötä tehdään yhteistyössä hyvinvointialan kanssa.

Psykologit ja kuraattori tekevät yhteistyössä rehtoreiden kanssa lukuvuosittain työjärjestyksen, jonka mukaan he työskentelevät nimetyissä lukioissa. Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä toimintana.

Lukion opiskeluhoitoryhmä (LOR) sekä opettaja- ja opiskelijakunta seuraavat yhteistyössä asioita, jotka vaikuttavat opiskeluun, yhteisöllisyyteen ja viihtyisyyteen.

3. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

Jokaisen oppilaitoksessa työskentelevän on tehtävänsään edistettävä opiskelijoiden ja koko oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä huoltajien kanssa. Henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista.

TSYKIn lukiossa toimii koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä (LOR), joka vastaa yhteisöllisen opiskeluhoillon suunnittelemisesta, toteuttamisesta, arvioimisesta ja kehittämisestä. Ryhmää johtaa rehtori, ja siihen kuuluvat lisäksi opinto-ohjaajat, nimetty opettajajäsen, opiskelijajäseniä, terveydenhoitaja, kuraattori ja / tai psykologi, tarvittaessa erityisopettaja ja mahdollisuuksien mukaan lääkäri sekä huoltajia. Opiskeluhoitoryhmä kokoontuu vähintään 1 – 2 kertaa lukukaudessa ja tarvittaessa useammin pohtimaan oppilaitoksen opiskeluhoillon suunnittelemista, toteuttamista, kehittämistä ja arvioimista. Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö on ryhmän tärkein tehtävä. Opiskeluhoillon kokonaisuudesta tiedotetaan Wilmassa ja opinto-oppaassa.

Opiskeluhoitoryhmän valitsee kullekin lukuvuodelle kehittämiskohteen tai -kohteet kouluterveyskyselyn ja hyvinvointikyselyn tulosten perusteella. Kehittämiskohde ilmoitetaan Wilman vuosisuunnitelmassa. Ryhmä arvioi myös omaa toimintaansa vuosittain.

Kouluterveyskyselyn (THL) sekä hyvinvointikyselyn tuloksia hyödynnetään

- oppilaitoksen terveellisyys ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- terveystiedon opetuksessa
- oppilaitoksen hyvinvoinnin edistämiseksi
- vanhempainilloissa
- opiskeluhoitotyössä

Oppilaitoksen järjestyssäännöissä kielletään tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö koululla ja koulun järjestämissä tilaisuuksissa. Terveystiedon tunneilla nuoret saavat tietoa päihteiden haitoista. Lukio osallistuu kansalliseen opiskelijaterveyskyselyyn, jonka tuloksia hyödynnetään opiskeluympäristön ja opiskeluedellytysten parantamisessa. Oppitunneille pyydetään aiheen ja tilanteen mukaan terveysneuvonnan asiantuntijoita. Turun hyvinvointialan Terveystiedon edistämisen yksikkö antaa tarvittaessa erityisasiantuntemusta päihteistä, seksuaaliterveydestä, ravitsemuksesta ja liikunnasta.

Lukiossa osallisuutta edistetään järjestämällä säännöllisesti ryhmäohjauksia ja yhteisiä tapahtumia sekä vuositasoittain että koko lukiolle. Opiskelijakunnan hallituksen edustajia osallistuu opettajankokouksiin. Lisäksi rehtori tapaa säännöllisesti opiskelijakunnan hallituksen.

Lukiossa järjestetään tutortoimintaa. Tutoreina toimivat vanhemmat opiskelijat, jotka auttavat ja tukevat ensimmäisen vuoden lukio-opiskelijoita ryhmäytymisessä.

Vuositasoittain pidetään huoltajailtoja ja järjestetään tarvittaessa tapahtumia, joiden tarkoituksena on lisätä kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja tiedottamista. Mikäli opiskelijan opiskelussa todetaan ongelmia, jotka eivät ratkea opiskelijan kanssa keskustellen, otetaan yhteyttä huoltajaan.

Lukion opiskeluhuolto toimii yhteistyössä nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin kanssa. Näiden lisäksi yhteistyötä tehdään etsivän nuorisotyön ja muiden syrjäytymistä ehkäisevien tahojen kanssa.

Opettajat merkitsevät poissaolot Wilmaan pääsääntöisesti saman päivän aikana. Ryhmäohjaajat seuraavat opiskelijoiden poissaolojen määrää ja keskustelevat opiskelijan kanssa poissaolojen syistä. Tarvittaessa ollaan myös yhteydessä huoltajaan. Toistuva perusteeton poissaolo oppitunneilta saattaa johtaa siihen, että opiskelija ei saa kurssisuoritusta. Luvattomiin ja huolta herättäviin poissaoloihin puututaan mahdollisimman pian.

Lukiossa on käytössä ensimmäisen oppitunnin läsnäolosääntö. Mikäli opiskelija on sairauden tai muun etukäteen tiedossa olevan syyn vuoksi poissa kurssin ensimmäiseltä tunnilta, tulee alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajan ilmoittaa poissaolosta kurssin pitäjälle.

Ryhmäohjaaja myöntää luvan enintään kolmen päivän poissaoloon, rehtori sitä pidempään poissaoloon. Opiskelijan tulee opiskella poissaolojen aikana käsitellyt asiat itsenäisesti ja tarvittaessa suorittaa poissaoloja korvaavia tehtäviä, jotta kurssisuoritus voidaan arvioida.

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta (LukioL 25§). Opiskelijan tai huoltajan on aina selvitettävä poissaolot mahdollisimman pian. Myös 18 vuotta täyttäneiden on esitettävä poissaolotodistus. Selvitykseksi käy huoltajan antama selvitys tai lääkärin tai terveydenhoitajan todistus.

Terveydenhoitaja on useimmiten koulussa tai ainakin tavoitettavissa hätätapauksissa. Lisäksi osalla opettajista on ensiapuvalmius.

Koulurakennuksessa on hissi. Tulevan remontin suunnittelussa on otettu huomioon esteettömyys.

Asianomaiset viranomaiset tekevät terveellisyyden, turvallisuuden ja yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksia. Tarkastusten tulokset otetaan huomioon olosuhteita kehitettäessä.

Koulutapaturma on lukiolaiselle koulussa tai koulumatkalla sattunut äkillinen, ulkoisen ruumiinvamman aiheuttama äkillinen tapahtuma. Koulutapaturmina korvataan myös sellaiset vammat, jotka ovat syntyneet opintokäynneillä tai -retkillä tai leireillä tai välittömällä matkoilla niihin, mikäli ne sisältyvät lukion vuosisuunnitelmaan.

Ulkomaille suuntautuvilla opintoretkillä tulee opiskelijalla olla oma voimassaoleva matkavakuutus, joka korvaa sairastumisesta aiheutuvat kulut ja matkatavarat. Tarkat toimintaohjeet ovat lukion turvallisuuskansiossa kaupungin verkkosivuilla.

4. Yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestäminen

Opiskeluhooltolain 18§ määrittelee opiskelijan ja hänen laillisen edustajansa aseman opiskeluhoollissa. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa. Silloinkin kun opiskelija on kykenevä itse tekemään päätöksiä, hänen suostumuksellaan voidaan tehdä yhteistyötä huoltajan kanssa.

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa.

Tarvittaessa kootaan monialainen asiantuntijaryhmä (MAR), jonka tarkoituksena on tukea opiskelijaa ja hänen oppimisedellytyksiään. Monialaisella asiantuntijaryhmällä tarkoitetaan opiskeluhoillon eri ammattiryhmistä muodostuvaa kokoonpanoa.

Ryhmään voidaan nimetä jäseniä vain opiskelijalta tai huoltajalta tähän tarkoitukseen pyydetyllä suostumuksella. Ryhmän kokoa se opiskeluhoillon tai oppilaitoksen henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu. Jos asiantuntijaryhmän yksittäiseen kokoukseen kutsutaan opiskelijan läheisiä tai opiskeluhoillon yhteistyötahoja, siihen on saatava opiskelijan suostumus. Mikäli opiskelijalla ei ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, tulee saada suostumus hänen lailliselta edustajaltaan. Vastuhenkilö huolehtii ryhmän käytännön järjestelyistä, prosessin etenemisestä ja kirjauksista opiskeluhoitokertomukseen. Jokaisesta kokoontumisesta tehdään kirjaukset, jotka muodostavat opiskeluhoitokertomuksen. Asiantuntijaryhmän kokoontumisista kirjataan:

- läsnäolijat
- käsiteltävä asia
- tehdyt selvitykset ja muut asiaan vaikuttavat tiedot
- sovitut toimenpiteet
- se, milloin ja miten asiaan palataan

Tilanteen mukaan ollaan yhteistyössä erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen, poliisin ja nuorisotoimen kanssa opiskelijan hoidon järjestämistä tai tilanteen selvittämistä koskevilla asioilla. Opiskeluhoitoryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista siinä yhteydessä salassa pidettäviä tietoja.

Jos opiskelija tai huoltajat eivät halua ottaa vastaan opiskeluhoollosta tarjottua tukea tai antaa suostumustaan asian käsittelyyn asiantuntijaryhmässä, kunnioitetaan tätä päätöstä. Asiantuntijaryhmän tapaamisen sijaan voidaan pyytää suostumusta konsultoida muita opiskeluhoollon toimijoita. Jos yhteys opiskelijaan tai perheeseen on katkeamassa kokonaan tai huoli alaikäisen tilanteesta muutoin sitä edellyttää, ryhdytään tarpeellisiin toimiin lastensuojelun mukaan saamiseksi. Alle 25-vuotias nuori, jonka lukio-opinnot ovat jääneet kesken, ilmoitetaan etsivälle nuorisotyölle.

Lukio järjestää opiskeluhoollon palvelut yhdessä koulutoimen ja sosiaalitoimen kanssa, jotka vastaavat omalta osaltaan palveluiden toiminnasta ja toteutumisesta. Terveystoimittajan, psykologin ja / tai kuraattorin arvion perusteella opiskelijalle järjestetään riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa opiskelija ohjataan saamaan muita opiskeluhoollon palveluja.

Lukiossa toimivat opinto-ohjaajat antavat opintojen ohjausta sekä koko ryhmälle että opiskelijalle henkilökohtaisesti. Opinto-ohjaajat tapaavat opiskelijan henkilökohtaisesti ja ohjaavat nuorta jatko-opintoihin.

Opiskelijan terveyspalvelut järjestetään siten, että opiskelija voi tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta hoitamaan itseään koskevaa sairautta tai lääkitystä. Sama koskee myös erityisruokavaliota. Jos tilanne vaatii, terveydenhoitaja tai lääkäri ohjaa opiskelijan sairaalahoitoon.

5. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Kodin ja oppilaitoksen hyvä yhteistyö on opiskeluhoollon keskeinen periaate. Tilanteen mukaan ollaan yhteydessä huoltajaan, jos asia ei ratkea opiskelijan kanssa muulla tavalla.

Opiskeluhoollon toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevilla ratkaisuisilla hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

Asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen.

Käsittelyyn voi osallistua opiskelijan yksilöidyn kirjallisen suostumuksen perusteella tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja ja opiskelijan läheisiä.

6. Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opiskeluhooltosuunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitoksessa toimivien ammattilaisten, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelma on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu.

Opiskeluhooltosuunnitelman sisältö tarkistetaan ja kirjataan Wilman vuosisuunnitelmaan jokaisen lukuvuoden alkaessa, ja samalla arvioidaan edellisen vuoden toteutumista suhteessa suunnitelmaan. Opiskeluhooltosuunnitelmaa päivitetään aina tarpeen vaatiessa.

Opiskeluhoollon toiminnasta tiedotetaan opiskelijoille, huoltajille ja lukion henkilökunnalle lukion kotisivuilla, vanhempainilloissa ja henkilökunnan kokouksissa. Opiskeluhooltoryhmä seuraa yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon käytänteiden toteutumista lukuvuosittain. Tietoa opiskeluhoollon toiminnasta kootaan opiskelija-, huoltaja- ja opettajapalautteiden perusteella. Saadun tietojen pohjalta toimintaa kehitetään ja keskeisistä tuloksista tiedotetaan opiskelijoille, huoltajille, koulun henkilökunnalle ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.

Opiskeluhoollon toteutumisen kannalta on ensisijaista, että terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvät näkökohdat otetaan huomioon oppilaitoksen arjen toiminnassa. Monien oppiaineiden sisältö tukee yhteisöllisen opiskeluhoollon tavoitteita. Kaikissa oppiaineissa voidaan myös pedagogisilla ratkaisuilla tukea yhteisöllisen opiskeluhoollotyön tavoitteita.

7. Liitteet

Liite A Ohjaussuunnitelma

Liite B Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä (linkki kaupungin suunnitelmaan)

Liite C Tasa-arvosuunnitelma (linkki kaupungin suunnitelmaan)

Liite D Päihde- ja huumestrategia (linkki käsikirjaan)

Liite E Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Liite A. Ohjaussuunnitelma

Ohjaus koulutuksen nivelvaiheissa

Opinto-ohjauksella on korostunut merkitys koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Peruskoulun oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille ja opettajille annetaan tietoja lukiokoulutuksesta ja sen vaatimuksesta lukion esittelyillä ja lukion kotisivuilla.

Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan ja opiskelukäytänteisiin ryhmäohjauksessa ja opinto-ohjauksen tunneilla. Erityisesti kiinnitetään huomiota ryhmäytymiseen esimerkiksi järjestämällä syyslukukauden alussa ryhmäyttämispäivä. Ensimmäisessä jaksossa pyritään järjestämään ohjausryhmän opetus siten, että ryhmä opiskelee vähintään yhdessä aineessa kokonaisuutena ryhmänä. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä kehitetään koko lukio-opintojen ajan muun muassa säännöllisillä ryhmäohjaustuokioilla.

Opiskelija laatii lukio-opintojen aikana itselleen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman ja jatko-opintosuunnitelman. Niiden toteutumista seurataan koko lukio-opintojen ajan ja annetaan tarvittaessa ohjausta. Jatko-koulutussuunnitelman työstäminen aloitetaan toisena lukiovuonna.

Lukio-opinnot keskeyttävää nuorta neuvotaan seuraavaan opiskelupaikkaan hakeutumisessa. Lukion keskeyttävän nuoren huoltajiin ollaan yhteydessä, myös silloin kun opiskelija on täysi-ikäinen ja huoltajiin on yhteydenottolupa.

Ohjausta koskevan yhteistyön järjestäminen

Keskeisimmät yhteistyökumppanit Turun muiden lukioiden lisäksi ovat jatko-koulutuspaikat: yliopistot, ammattikorkeakoulut, toisen asteen ammatillisen koulutuksen järjestäjät, kansanopistot ja muut mahdolliset oppilaitokset. Opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan tutustumiskäyntejä oppilaitoksiin ja yrityksiin. Oppitunneille kutsutaan mahdollisuuksien mukaan vierailijoita kertomaan jatkokoulutuspaikoista ja työelämästä. Muita lukion ulkopuolisia ohjauksen yhteistyötahoja ovat TE-toimisto, opiskeluhuollon yhteistyötahot ja etsivä nuorisotyö.

Huoltajien kanssa tehtävä ohjaukseen liittyvä yhteistyö

Perinteisiä huoltajailtoja pidetään kerran lukuvuodessa. Koulun toiminnasta tiedotetaan koulun kotisivuilla ja Wilmassa. Henkilökohtaiseen viestintään käytetään Wilmaa, jonka avulla huoltajalla on mahdollisuus seurata opiskelijan opintomenestystä, lukujärjestystä ja poissaoloja. Huoltajaan ollaan yhteydessä tarvittaessa myös puhelimitse tai järjestämällä henkilökohtaisia tapaamisia.

Ohjaustoiminta ja sen tavoitteet

Ohjaustoiminta tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan koulutusta ja tulevaisuutta koskevissa valinnoissa ja ratkaisuissa. Tavoitteena on tukea opiskelijan kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä aktiivista kansalaisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Opiskelijan henkilökohtaiset ohjaussuunnitelmat

Opiskelija päivittää seuraavat suunnitelmat oppilaitoksen ohjaushenkilöstön tuella:

- * henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (Wilma)
- * ylioppilastutkintosuunnitelma (Wilma)
- * jatko-opintosuunnitelma (Wilma)

Ohjauksen tehtävät ja työn jakautuminen lukion henkilöstön kesken

Ryhmänohjaaja

- * toimii opiskelijoiden lähiohjaajana
- * haastattelee ryhmänsä opiskelijat ensimmäisen lukuvuoden aikana
- * tutustuttaa opiskelijan lukio-opiskelun käytänteisiin
- * seuraa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä
- * seuraa opiskelijan poissaoloja ja puuttuu niihin tarvittaessa
- * huolehtii yhteydenpidosta kotiin sekä osallistuu huoltajailtojen järjestelyihin ja toteutukseen yhdessä rehtorien ja opinto-ohjaajien kanssa
- * pitää ryhmänohjaustuokiot ja tiedottaa ryhmälle tärkeistä asioista
- * organisoii ryhmänsä toiminnan erilaisissa tilaisuuksissa ja hoitaa käytännön asiat
- * osallistuu ryhmänsä ensimmäisen vuositasen kurssien valintatilaisuuteen kesäkuussa

Opinto-ohjaaja

- * johtaa ja koordinoi oppilaitoksen opinto-ohjausta
- * ohjaa lukio-opintoihin, ylioppilaskirjoituksiin, uranvalintaan ja jatkokoulutukseen liittyvissä asioissa (henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, ylioppilaskirjoitussuunnitelma sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma)
- * huolehtii opiskelijoiden henkilökohtaisesta ohjauksesta ja pienryhmäohjauksesta
- * seuraa opiskelijoiden opintosuunnitelmien toteutumista yhdessä ryhmänohjaajien kanssa
- * toimii lukiokohtaisen opiskeluhuoltoryhmän jäsenenä ja tekee yhteistyötä opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa
- * tekee yhteistyötä lukion erityisopettajan kanssa
- * on yhteydessä muihin oppilaitoksiin sekä työ- ja elinkeinoelämään
- * tiedottaa opiskelumahdollisuuksista oman koulun ulkopuolella, esim. Turun muissa lukioissa, iltalukiossa, kesälukiossa ja avoimessa yliopistossa
- * tiedottaa peruskoulun päättöluokkalaisille ja heidän vanhemmilleen lukio-opiskelusta yhteistyössä muun kouluväen kanssa
- * tekee nivelvaiheyhteistyötä
- * neuvoo ylioppilaskirjoituksiin ja mahdollisiin erityisjärjestelyihin liittyvissä asioissa
- * osallistuu ja ohjaa ensimmäisen vuositasen opiskelijoita kurssien valintatilaisuudessa kesäkuussa

Rehtorit

- * huolehtivat yhteydenpidosta muihin oppilaitoksiin
- * hyväksyvät muualla suoritettut kurssit yhdessä aineenopettajan kanssa
- * hyväksyvät opiskelun keskeyttämisen määrääjäksi
- * hoitavat ylioppilaskirjoituksiin liittyvän tiedottamisen sekä vastaa ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyiden hakemisesta ja käytännön toteuttamisesta
- * huolehtivat vieraskielisyyslausunnoista
- * huolehtivat ylioppilaskirjoitusten osallistumisoikeuden tarkistamisesta

- * toimivat lukiokohtaisen opiskeluhoitoryhmän puheenjohtajana
- * vastaavat tiedotuksesta ja lukion markkinoinnista

Aineenopettaja

- * ohjaa opiskelijaa oman oppiaineensa oppimisessa ja opiskelutaidoissa
- * lisää työelämäntuntemusta omassa oppiaineessaan
- * seuraa poissaoloja
- * ohjaa itsenäisesti suoritettavat kurssit
- * neuvoo oman oppiaineensa tentti- ja ylioppilaskirjoituskäytännöt

Erityisopettaja

- * antaa yksilöohjausta
- * ohjaa opiskelutekniikkaan liittyvissä asioissa
- * pitää lukitestaukset ja kirjoittaa tarvittaessa lukilausunnot ylioppilastutkintolautakunnalle
- * ohjaa ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyiden hakemisessa
- * laatii erityisen tuen suunnitelmat mm. lukivaikeuden perusteella
- * on tarvittaessa mukana opiskeluhoitoryhmässä ja tekee yhteistyötä opiskeluhoitohenkilöstön kanssa
- * tekee yhteistyötä aineenopettajien ja opinto-ohjaajien kanssa

Tutorit

- * tutustuttavat uusia lukio-opiskelijoita koulun käytäntöihin
- * auttavat uusia lukiolaisia kurssivalintojen tekemisessä
- * toteuttavat ryhmäytyspäivän yhdessä ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajien kanssa
- * osallistuvat lukion ja lukio-opintojen esittelyyn opinto-ohjaajan apuna

Koulusihteeri

- * opastaa koulun arjessa
- * ylläpitää opiskelijarekisteriä
- * antaa opiskelijatodistukset ja opintokirjaotteet
- * hoitaa ilmoittautumiset ylioppilastutkintoon (sähköisesti Wilmassa)
- * hoitaa koulumatka- ja opintotukiasiat
- * kirjaa ylioppilastutkintolautakunnan myöntämät erityisjärjestelypäätökset

Ohjaukseen liittyvä yhteistyö huoltajien kanssa

- * huoltajaillat, Wilma, tarpeen mukaan henkilökohtaiset pedagogiset tapaamiset

Vieraskieliset, viittomakieliset, saamelaiset ja saamenkieliset ja romaniopiskelijat

Opiskelijoita opetetaan ja ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin tasa-arvoisena enemmistökielen ja – kulttuurin rinnalla.

Opiskelijoita informoidaan heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja mahdollisista tukijärjestelyistä lukio-opinnoissa ja ylioppilastutkinnossa.

Opiskeluhoito

- * järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa

* opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta ja opiskelijoita ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja

* opiskeluhoollon ryhmät: 1) opiskeluhoollonohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhooltoryhmä (LOR) (yhteisöllinen opiskeluhoolto), 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä (MAR)

Liite B. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukion järjestyssäännöt www.tsyk.fi

Lukiolain 21§:n 3 momentin mukaan (629/1998, muutettu lailla 1268/2013) koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Suunnitelma on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoollon suunnitelmaan (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13§)

Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukion järjestyssäännöt www.tsyk.fi

Turun lukioiden Opiskeluhoollon käsikirja

Liite C. Tasa-arvosuunnitelma

Turun kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2015 - 2017

<http://ah.turku.fi/kh/2016/0229005x/Images/1438939.pdf>

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 5 a §:n mukaan (609/1986) vastaa siitä, että vuosittain tai kolmen vuoden välein laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuuslaki voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukion järjestyssäännöt www.tsyk.fi

Turun lukioiden Opiskeluhoollon käsikirja

Liite D. Päihde- ja huume-strategia

Mielenterveys – ja päihdepalvelut Turussa

<https://www.innokyla.fi/documents/185227/71c09925-4552-4580-b2f1-3ec8d37787d7>

Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukion järjestyssäännöt www.tsyk.fi

Turun lukioiden Opiskeluhoollon käsikirja

Liite E. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain 21 §:n 3 momentin mukaan (629/1998, muutettu lailla 1268/2013) koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukion järjestyssäännöt www.tsyk.fi

Turun lukioiden Opiskeluhoollon käsikirja

LIITE: Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukion järjestyssäännöt
<http://www.tsyk.fi/opiskelu/koulun-jarjestyssaannot/>

LIITE: Lukio kaikille – opas
https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/lukio_kaikille.pdf

LIITE: Turun kaupungin Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnitelma
<http://edu.turku.fi/tvt/julkaisut/TVT-suunnitelma-2012-2016.pdf>

LIITE: Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukion kriisisuunnitelma (ei julkinen), päivitetään lukuvuosittain.